AANGEBODEN DOOR UW FILMTHEATER, FDN & NVBF

A STAR IS BORN LADY GAGA GEEFT ZICH BLOOT ***NIEMAND IN DE STAD*** PHILIP HUFF OVER OPENINGSFILM NFF **VENETIË 2018** EEN TOPEDITIE
FILMBONZEN WIE HEERST IN FILMLAND? ***SPREKEND NEDERLAND*** EEN ANTWOORD OP *ALLEMAN*

de FILM KRANT

#413 SEPTEMBER/OKTOBER 2018

NEDERLANDS FILM FESTIVAL

27 sept — 5 okt 2018 Utrecht

ZIEN

Bekijk - met meer dan 250 titels - het beste van Nederlandse film, televisie en interactive

VERDIEPEN

Verruim je blik op cinema met de masterclass van Martin Koolhoven, de nagesprekken bij het Forum van de Regisseurs en de NFF Talkshow

DOEN

Beleef het festival met de NFF Interactive Expo, dans op het Filmfeest en kom voor de dagelijkse livemuziek naar het NFF Festivalhart

EREN

Bekijk en bespreek in de Gouden Kanshebbers-vertoningen de voor een Gouden Kalf genomineerde films samen met de makers

INFORMATIE EN TICKETS: FILMFESTIVAL.NL

deVolkskrant

BankGiroLoterij

REDACTIONEEL

Toen Michael Moore afgelopen zomer zijn nieuwe film *Fahrenheit 11/9* aankondigde stond meteen de IRS, de Amerikaanse belastingdienst, op de stoep, vertelde Moore tijdens de wereldpremière van de film op het Filmfestival Toronto. Een truc zou oud als Al Capone.

Moore sprak met overslaande stem. Want al heeft hij van de belastingen niets te vrezen omdat hij naar eigen zeggen steevast teveel heeft betaald – alleen Trump schijnt boven de belastingen te staan – hij was hoorbaar bezorgd of de film na de vertoningen in Toronto überhaupt wel de Amerikaanse bioscopen zou bereiken. Omdat *Fahrenheit 11/9* op het laatste moment aan het Nederlandse releaseschema is toegevoegd, leest u er in deze papieren versie van de Filmkrant helaas nog niets over, maar dat gaan we online uitgebreid goed maken. Het is namelijk niet zomaar een film, zoals zijn informele voorganger *Fahrenheit 9/11* over de aanslagen op de Twin Towers in september 2001, het presidentschap van George W. Bush en belangenverstrengeling van de familie Bush en de Amerikaanse regering met dubieuze regimes en internationale wapenhandel. Die film werd gehaat en geprezen, ondanks een legertje researchers en advocaten feitelijke onjuistheden verweten, en won in 2004 na een van de langste staande ovaties in de geschiedenis van het festival de Gouden Palm in Cannes.

Moore heeft nooit een geheim gemaakt van zijn linkse politiek, zijn kritiek op het Amerikaanse establishment en de macht van grote bedrijven. Zijn thuisstad Flint in Michigan heeft daarbij steeds meer de rol gekregen van de beroemde nederzetting in Gallië uit Asterix en Obelix. Niet alleen als oord van verzet overigens, maar ook als cynische testcase van wat er allemaal mis kan gaan als er geen heldere scheidslijnen zijn tussen bedrijfsleven en politiek.

Fahrenheit 11/9 is een activistische film. Moore betoogt in zijn bekende montagestijl met gevatte voice-over en ironisch muzikaal commentaar wat er allemaal niet deugt aan Trump, en dat bezorgde Amerikanen tijdens de Congresverkiezingen van 6 november aanstaande moeten gaan stemmen. Dan liever ook niet op het Democratische establishment, maar op een van de vele nieuwe kandidaten die Moore in zijn film voorstelt. Mensen die de politiek in zijn gegaan als reactie op de vele schandalen onder Trump, het toenemende racisme, misogynie en geweld in de samenleving, en pleiten voor eerlijke en betaalbare toegang tot gezondheidszorg en andere sociale vangnetten.

Moore's agenda is helder. Maar zijn film is dat niet. Het is een verkiezingsspot op bioscooplengte, die gebruik maakt van technieken die dicht tegen propaganda aanliggen. In zijn eerdere films was dat amusant en effectief. Maar nu de grens tussen beeldmanipulatie, fakenieuws en mediakritiek steeds diffuser wordt, wordt het voor filmmakers en toeschouwers ook belangrijk om zich af te vragen met welke filmische wapens ze willen strijden als het risico bestaat dat ze zo bijdragen aan het verspreiden van desinformatie.

DANA LINSSEN
@DANALINSSEN

'JE MOET NIET HEEL HARD DENKEN DAT ER IETS IS, MAAR JUIST VERGETEN DAT HET ER NIET IS. IETS WAT BRANDT, ZIT PRECIES TUSSEN DAT ZIJN EN NIET-ZIJN IN'

BURNING → 20

STEUN DE FILMKRANT: WORD ABONNEE

Word nu abonnee van de Filmkrant en ontvang *The Death of Stalin* op dvd.

Als u nu abonnee wordt van de Filmkrant, dan ontvangt u als welkomstgeschenk het absurdistische *The Death of Stalin* op dvd. Bent u al abonnee maar brengt u een nieuwe abonnee aan? Dan ontvangt u allebei het welkomstgeschenk.*

Als Josef Stalin op een ochtend in maart 1953 bewusteloos wordt aangetroffen, reageert de top van de Communistische Partij als verlamd. Een dokter kan er niet bijgehaald worden, want Stalin heeft al zijn dokters laten verbannen. Twee dagen later wordt hij doodverklaard. In het daaropvolgende machtsvacuüm probeert iedereen vooral zijn eigen hachje te redden. “Kijken naar *The Death of Stalin* is een vervreemdende ervaring”, aldus Jos van der Burg in *de Filmkrant*. “De film gaat over de duistere gruwelperiode van het stalinisme, maar doet vooral aan de Britse (politieke) humortraditie denken. De gedachte aan *Monty Python* en *Spitting Image*, om maar iets te noemen, verdwijnt nooit. Begrijpelijk, want regisseur Armando Iannucci parodieerde met de tv-series *The Thick of It* en *Veep* het Britse en Amerikaanse politieke gekonkel achter de schermen.” *The Death of Stalin* is vanaf 19 september verkrijgbaar op dvd, blu-ray en vod.

* Stort € 39,75 (meer mag ook, dan steunt u de Filmkrant extra als donateur) op rekeningnummer NL28 INGB 0005 3933 95 t.n.v. Stichting Fuurland te Amsterdam, o.v.v. ‘nieuwe abonnee’ en uw adresgegevens. Deze aanbieding is geldig tot 25 oktober. Met dank aan September Film.

#413

DE VOLGENDE FILMKRANT VERSCHIJNT OP **DONDERDAG 25 OKTOBER**

NEDERLANDS FILM FESTIVAL

Plus Hollandse Nieuwe: Zes makers met een première op het NFF ➔ vanaf 6

NIEMAND IN DE STAD ➔ 6

THE THINKING MACHINE #22

VIDEO ESSAY filmkrant.nl

DE KLEERMAKER EN DE KOK | Paul Thomas Andersons *Phantom Thread* (2017) won onlangs de Fipresci Grand Prix en was een van de meest spraakmakende films van het afgelopen jaar. Toch gaan veel van de reacties op de personages en de wereld waarin zij geplaatst zijn voorbij aan de gedetailleerde constructie en vervaardiging van de film. In hun audiovisuele essay, dat een scherpzinnige recensie door Alain Masson in *Positif* als uitgangspunt neemt, gaan Cristina Álvarez López en Adrian Martin in op het intieme mysterie en de artisticiteit van *Phantom Thread*.

CRISTINA ÁLVAREZ LÓPEZ EN ADRIAN MARTIN

NIET TE MISSEN

Ga deze maand in ieder geval naar:
1 *Burning* ➔ 20
2 *Tesnota* ➔ 24
3 *First Man* ➔ 37
4 *Transit* ➔ 22
5 *Living the Light – Robby Müller* ➔ 16

TESNOTA ➔ 24

RUBRIEKEN

➔ 3 Redactioneel ➔ 4 The Thinking Machine ➔ 5 Niet te missen ➔ 5 Humans of Film Amsterdam ➔ 5 Het nieuwe kijken Ebele Wybenga over de universele merkfilm ➔ 36 Filmkort Alle andere films ➔ 44 Agenda en evenementen ➔ 53 Boeken *Showing and Telling* ➔ 55 Thuiskijken *Anne+*, *Picnic at Hanging Rock*, *Fixed Bayonets*, *Matangi/Maya/M.I.A.* ➔ 58 Actie! Op de set van *Ode aan Mies*

INTERVIEWS

➔ 6 Philip Huff over *Niemand in de stad* Ongehoord hoe weinig jongeren van literatuur weten' ➔ 9 John Appel over *Sprekend Nederland* 'We leven niet tegen, maar naast elkaar' ➔ 16 Claire Pijman over *Living the Light* en Robby Müller 'Hij had nul ego' ➔ 22 Christian Petzold over *Transit* 'Films geven ons een transitvisum voor de ziel' ➔ 24 Kantemir Balagov over *Tesnota* 'Een omhelzing die pijn doet'. En hoe staat het met de nieuwe generatie Russische filmmakers ➔ 28 Babis Makridis over *Pity* 'Ik ben het liefst een soort poppenspeler' ➔ 30 Rohena Gera over *Sir* 'Het systeem is verrot,maar we kunnen eraan werken'

RECENSIES

➔ 7 *Niemand in de stad* Achter mooie poses schuilt de eenzaamheid ➔ 19 *Catacombe* Hier en daar tergend goed *Vechtmeisje* Kickboksen als zelfontplooiing ➔ 29 *Pity* Zwelgen in de slachtofferrol ➔ 31 *Sir* Dromen in een glazen kooi ➔ 36 *Todos lo saben* Farhadi's overbodige Spaanse thriller ➔ 37 *A Star is Born* Wervelwind-romance die nergens heen gaat *First man* Astronaut in sardineblikje ➔ 38 *I Am Not a Witch* De weg naar bevrijding *The Children Act* De last van een god zijn ➔ 39 *Rafaël* Gevalletje ware liefde *Sobibor* Russisch eerherstel ➔ 40 *The Ancient Woods* Vlooiende ooievaars *The Sisters Brothers* Geen zwijgzame cowboys maar kletskoppen ➔ 41 *Le prière* Arbeid en geloof als laatste redmiddelen *Leaning into the Wind* Regen is ook kunst ➔ 43 *Studio 54* Over de legendarische New Yorkse disco *Los bando* Rockers in een schots en scheve wagen

ARTIKELEN

➔ 13 Filmbonzen top 20 Wie bepalen het beeld in de Nederlandse film? ➔ 20 *Burning* (van Lee Chang-dong) en het beeld van het brandende huis door de filmgeschiedenis ➔ 27 Previously Unreleased Maar toch, David Safarian ➔ 32 75ste editie Filmfestival Venetië Een topjaar ➔ 34 VR uit Venetië Je eigen scheppingsverhaal vertellen

HUMANS OF FILM AMSTERDAM

Wat voor invloed hebben films op het leven van gewone Amsterdammers? Een serie straatfoto's in samenwerking met Humans of Film Amsterdam.

"Ik ben, dat moet ik toegeven, iemand die liever boeken leest. Dat is al zo sinds ik een klein kind was. Totdat ik films begon te kijken op de Belgische publieke omroep Canvas. De films die ik daar zag, gaven me een breder perspectief. Toen ik veertien was, zag ik *Camille Claudel* uit 1988. Die gaat over de Franse beeldhouwer en kunstenaar Camille Claudel, gespeeld door Isabelle Adjani. Zij is een indrukwekkende vrouw, haar tijd ver vooruit. Ze leefde van 1864 tot 1943 en had de kracht om voor zichzelf te kiezen, zonder zich druk te maken om wat de maatschappij vond dat vrouwen wel en niet mochten doen. Daarom werd ze niet gesteund door haar moeder, maar wel door haar vader. De beroemde beeldhouwer Auguste Rodin was onder de indruk van haar en huurde haar in als zijn assistent. Ze maakte werken voor zichzelf en voor Rodin, en ze werd zijn muze en zelfs zijn maîtresse. Op dat punt is er een verschuiving in de film: je merkt hoe Rodin alles opslokt wat van haar is – haar schoonheid, haar emoties, haar lichaam, haar talent – zonder haar bijdrage te benoemen. Het eindigt tragisch, want ze komt in een gekkenhuis terecht. Ze probeerde zichzelf te blijven, maar werd gek omdat ze alles wat ze had deelde met Rodin, zonder dat hij iets teruggaf. Haar keuze voor zichzelf maakte grote indruk op me. Dat is feminisme voor mij, en ik ben zo blij dat ik de film op een vroege leeftijd zag. Hij heeft een sociaal-historische kern die vandaag de dag nog altijd van groot belang is voor vrouwen. Ik kom uit een cultuur waar vrouwenrechten niet vanzelfsprekend zijn. Daarom heb ik het gevoel dat ik alle kansen die ik nu krijg moet benutten. Er zijn vrouwen gestorven om ons onze rechten te geven, en er zijn nog altijd vrouwen die niet dezelfde rechten hebben, die worden beknot door religie, het land waarin ze leven, hun cultuur. Dat moet veranderen."

FEARGAL AGARD
HUMANSOFFILMAMSTERDAM.COM

HET NIEUWE KIJKEN
DE MERKFILM

Er is een genre video's dat puur gemaakt wordt om mensen bij grote bedrijven een warm gevoel over zichzelf te geven: de merkfilm. Dit is geen commercial voor een specifiek product, maar een algemeen verhaal dat ongeacht over welk bedrijf het gaat een vast stramien volgt. Kies een willekeurige compositie van Philip Glass voor het achtergrondgeluid, druk op play en beeld je de volgende beelden in. Gewoonlijk begint de film met beelden van de moderne samenleving. Wolkenkrabbers uitstekend boven de mist, verkeer op fly-overs dat strepen van licht trekt, mensen in de metro turend naar het scherm van hun smartphone, wetenschappers in een lab. Een vaderlijke voice-over maakt een openingsstatement, meestal iets over 'de veranderingen in de wereld die steeds sneller gaan'. We zien ontwapenende gezichten van echte mensen in beeld, een collage van wereldburgers die verwachtingsvol in de camera kijken. Hier zie je al dat er goed gelet is op diversiteit. Oud, jong, verschillende huidtinten, sproeten, landelijk en stedelijk, rebelse haarstijlen en conservatieve kledingkeuzes schieten voorbij.

Precies op dit moment wordt een probleem geïntroduceerd. Hoe zorgen we dat we dit tempo bijhouden? Hoe kunnen we voldoen aan steeds hogere verwachtingen van onze klanten? Na de mensenstroom volgt weer een vogelvluchtperspectief. Een moment van rust en reflectie. *The bigger picture*. Een wolkendek bekeken vanuit een vliegtuig. Een uitgestrekt, wuivend graanveld. Een hardloper op een bospad. Individuele verwachtingen en technologische vooruitgang moeten in balans gebracht worden met tijdloze waarden. Gelukkig is één bedrijf dat dit als geen ander kan. Dit is het punt waarop je voor eerst iets ziet van het bedrijf zelf. De productielijn met feilloze robots. Het blinkende hoofdkantoor. Een hoopvolle jonge manager presenterend in een boardroom. Een busje met het bedrijfslogo dat de poort uit scheurt.

Net voordat het een eenzijdige promoshow dreigt te worden gaat de verhaallijn weer een maatschappelijke richting op. "We doen dit niet alleen", zegt de voice-over. "Maar met elkaar." Een nieuwe stroom kleurrijke mensen komt in beeld, nu niet langer individueel maar in sociale situaties. "Nu en in de toekomst. Wij zijn er klaar voor." Het logo zweeft boven een weidse horizon, de laatste noten pianomuziek sterven weg.

EBELE WYBENGA

COLOFON DE FILMKRANT IS EEN UITGAVE VAN STICHTING FUURLAND, PRINSENGRACHT 770, 1017 LE AMSTERDAM, 020 623 0121, INFO@FILMKRANT.NL, WWW.FILMKRANT.NL | OPRICHTERS JAN HEIJS & HENK RABBERS | ZAKELIJKE LEIDING & ADVERTENTIE-ACQUISITIE JAN DOENSE, JAN@FILMKRANT.NL | HOOFDREDACTIE DANA LINSSEN | EINDREDACTIE MARISKA GRAVELAND, RONALD ROVERS | REDACTIE JOS VAN DER BURG, HUGO EMMERZAEL, SACHA GERTSIK, JOOST BROEREN-HUITENGA REDACTIE@FILM KRANT.NL | WEBREDACTIE EDO DIJKSTERHUIS (NIEUWS), ERIK SCHUMACHER, LAURA VAN ZUYLEN | FILMKRANT.LIVE GERLINDA HEYWEGEN, LIVE@FILMKRANT.NL | BUREAU & AGENDA ILONKA BUNDA, AGENDA@FILMKRANT.NL | VORMGEVING BART OOSTERHOORN & ROLF HERMSEN | BEHEER WEBSITE HENK RABBERS | COVER *A STAR IS BORN* | FOTOGRAFIE BOB BRONSHOFF, MARCO KRÜGER, MARGARITA NIKITAKI, VINITA SALOME, CLAIRE WITTEVEEN, ANGELIQUE VAN WOERKOM | VERDER WERKTEN MEE FEARGAL AGARD, CRISTINA ÁLVAREZ LÓPEZ, LEO BANKERSEN, EDO DIJKSTERHUIS, JAN PIETER EKKER, BELINDA VAN DE GRAAF, FRITZ DE JONG, IVO DE KOCK, SASJA KOETSIER, OMAR LARABI, ADRIAN MARTIN, MARTIJN MEIJER, JANNA REINSMA, GUUS SCHULTING, BERI SHALMASHI, ANDRÉ WAARDENBURG, EBELE WYBENGA, ALEXANDER ZWART | DRUK RODI ROTATIEDRUK, DIEMEN | OPLAGE 25.000 | ©2018 STICHTING FUURLAND/DE FILMKRANT, AMSTERDAM | ISSN 01698109 | DE FILMKRANT HEEFT GEPROBEERD DE RECHTHEBBENDEN VAN HET GEBRUIKTE BEELDMATERIAAL TE ACHTERHALEN EN IN TE LICHTEN. MOCHT U DESONDANKS MENEN DAT U RECHTEN BEZIT OP EEN VAN DE GEBRUIKTE BEELDEN, NEEM CONTACT OP MET DE UITGEVER VIA INFO@FILMKRANT.NL | DE FILMKRANT WORDT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR FINANCIËLE BIJDRAGEN VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VAN BIOSCOOPEXPLOITANTEN EN FILMTHEATERS (NVBF), FILM DISTRIBUTEURS NEDERLAND (FDN) EN HET NEDERLANDS FILMFONDS EN WORDT U MEDE AANGEBODEN DOOR UW FILMTHEATER

MILIEUVRIENDELIJK DRUKWERK Waterless Printing. Naturally

NL FILM FONDS

PHILIP HUFF OVER *NIEMAND IN DE STAD* ‘ONGEHOORD HOE WEINIG JONGEREN VAN LITERATUUR WETEN’

PHILIP HUFF

Niemand in de stad van Michiel van Erp opent op 27 september het Nederlands Film Festival. Het scenario is van Philip Huff die zijn roman over de melancholie en eenzaamheid van studenten samen met Marnie Blok bewerkte. ‘Ik wilde geen voice-over omdat het studentenleven een wildwaterbaan is. Dat moet je voelen.’

DOOR RONALD ROVERS

Brallerige ballen zijn er genoeg in de Nederlandse film dus waarom hebben we nog een film over het studentenleven nodig? *Niemand in de stad*, naar de roman van Philip Huff, speelt zich weliswaar af in het Amsterdamse studentenleven, maar laat het zuipen en lallen snel achter zich. Het is een verhaal over jezelf proberen te worden door jezelf eerst te verliezen. Een tragisch, melancholisch verhaal over Philip Hofman en beste vrienden Matt en Jacob, die samen in het Weeshuis wonen, een studentenhuis aan de Amsterdamse Prinsengracht. Jonge goden die hun eigen sterfelijkheid zullen leren zien.

Je schreef onlangs een opiniestuk in *Trouw* waarin je reageerde op kritiek dat jouw boek alleen over witte mensen ging. “Ik klink soms feller dan ik ben, best goedlachs namelijk, maar ik vind dat veel mensen hun werk niet goed doen. Dan staat er dus een groot stuk in *Trouw* van Sander Becker onder de titel ‘Romanfiguren bezwijken onder uniformiteit’, waarin hij in gesprek gaat met een promovendus. Dat stuk staat vol denkfouten. Die promovendus heeft een kleine databank aangelegd over romanfiguren waarvoor vervolgens iedereen willekeurig boeken kan aandragen. Zo krijg je geen representatief beeld.

“En toen zeiden ze ook nog iets over mijn boek. ‘Philip Huff introduceert zijn vrouwelijke personages steevast met *de mooie* of *de aantrekkelijke*. Ik heb mijn boek doorgebladerd en dat is gewoon nul keer zo. En het meest vermoeiende is: ik zit er ook mee. Dat het koor van stemmen in de Nederlandse media zo wit is. Maar de oplossing is niet om witte schrijvers te verplichten om dan maar over mensen te schrijven waar ze niks van weten. Je moet een veel diverser auteursbestand opbouwen. Uitgeverijen moeten niet alleen auteurs met een dubbele achternaam uit Oud-Zuid aannemen.

“Maar het begint al veel eerder. Ik ben de afgelopen tien jaar zonder overdrijven op wel driehonderd middelbare scholen geweest om over mijn boeken te praten en het is ongehoord hoe weinig jongeren van literatuur weten. Ook 4-havo of 5-vwo. Dan bedoel ik niks hoogdravends maar gewoon dat ze leren hoe leuk en vervoerend een verhaal kan zijn. Zo krijg je vanzelf een diverser auteursbestand.”

Vond je het moeilijk om van *Niemand in de stad* een verhaal in beelden te maken? “Valt mee. Als ik schrijf zie ik het verhaal als een film in mijn hoofd gebeuren. Het verschil is dat mijn boeken eerste-persoonsvertellingen zijn. Als je leest dat het personage naar z’n hand kijkt zie je alleen je hand, je ziet dan niet het lijf van het personage. Als je daar een filmscenario van wilt maken moet je opeens beschrijven waar dat lijf zich bevindt. Bij *Niemand in de stad* bleek bijvoorbeeld dat de hoofdpersoon vaak niet zoveel doet. Hij is er wel, maar hij is typisch de toeschouwer, de persoon die een paar centimeter verder van het leven af lijkt te staan dan de andere mensen.”

Ik vraag het omdat die overgang van boek naar film in Nederland nog wel eens een hobbel wil zijn en dan wordt het opgelost met een voice-over. Ik wilde wel eens van een schrijver horen hoe die de overgang van boek naar film ervaart. “Ik heb net *First Reformed* met Ethan Hawke gezien. Hij houdt een dagboek bij en dat gebruiken ze als een soort voice-over. Het blijft een truc, maar ik vond het daar goed werken. Bij *Niemand in de stad* wilde ik geen voice-over omdat het studentenleven een wildwaterbaan is. Dat moet je ervaren, voelen. Een voice-over is vaak reflecterend dus dat past niet. Alle scènes die geen handeling of dialoog waren, gingen eruit en Michiel van Erps filmische verbeelding deed de rest. Zodat we de verliefdheidsachtige vriendschappen of de eenzaamheid van studenten in de grote stad konden laten zien.”

Was jij je als relatief nieuwe filmschrijver bewust van clichés in de Nederlandse film? Er zit bijvoorbeeld best wat seks in het boek. Dat zie ik in de film nauwelijks terug. Was dat omdat we wel genoeg borsten en billen hebben gezien? “Laat ik het zo zeggen: ik schreef een boek over studenten. Daar moest dus seks in. Michiel van Erp vond de seks in het boek ook goed en geil, zei hij. Dat moest dus ook in de film. Die studenten leren samen kijken hoe hun lichamen werken. Toch hebben mensen daar uiteenlopende meningen over. Sommigen zeiden dat ze de seksscènes hadden overgeslagen. Anderen vonden ze juist fantastisch. Toen ik op een kwaaie dag uit m’n humeur was, heb ik het geteld: vijftien bladzijden seks op 350 bladzijden boek. Ik vind dat wel meevallen. In de film is het misschien vijf, zes minuten seks.”

Ik moet mezelf preciezer uitdrukken. Toen ik in het begin van de film studenten zag, schoot me meteen dat beeld van Rutger Hauer en Jeroen Krabbé te binnen in die slipjassen in *Soldaat van Oranje*. Ik vroeg me gewoon af of je je bewust was van wat je het idioom van de Nederlandse film zou kunnen noemen? “Jawel. Ergens in een van de verfilmingen van mijn scenario’s komt de moeder van een bekakt jongetje in beeld met van die neppareloorbellen en d’r haar in een deftig model. Maar zo ziet een bekakte moeder er niet uit! Die draagt geen parels van de Blokker. In een film ligt het gevaar op de loer dat je met stereotypen en karikaturen gaat werken in plaats van met personages van vlees en bloed. Ik was me daar bewust van en Michiel ook. Kom maar bij de doorpas van de kleding,

Ik wilde ik geen voice-over, omdat het studententenleven een wildwaterbaan is. Dat moet je ervaren, voelen. Een voice-over is vaak reflecterend dus dat past niet. Alle scènes die geen handeling of dialoog waren, gingen eruit en Michiel van Erps filmische verbeelding deed de rest. Zodat we de verliefdheidsachtige vriendschappen of de eenzaamheid van studenten in de grote stad konden laten zien.

zei hij dus. Kom maar kijken of het klopt. Of die jongens eruitzien als studenten en niet zoals mensen denken dat studenten eruitzien. Maar dat had de kostuumontwerper zelf ook al prima begrepen. Die pakken waren gewoon helemaal af. Het waren echt corpsballen. Omdat ze net te lullige, goedkope pakken aan hadden met vlekken. Hetzelfde gold voor het studentenhuis. Michiel wilde een echt studentenhuis. 'We komen woensdagmiddag om twee uur filmen', zei hij tegen die jongens toen hij een geschikt huis had gevonden. "Zorg dat je weg bent en ruim niks op.'"

Nog één ding. Want ik zat weer te huilen toen verteld werd dat een van de personages van een rots was gesprongen. Dat thema, dat ouders niet zien wie hun kinderen zijn, is dat iets wat nog steeds veel voorkomt? "Ik weet in ieder geval zeker dat het veel voorkomt in het milieu waar ik uit kom. Bij een van de eerste versies van het boek, een lange versie nog van 500 bladzijden, zei mijn redacteur bij De Bezige Bij: 'Ik vind het allemaal goed. Er is alleen één ding wat ik fundamenteel niet geloof: al die vaders van die jongens zijn klootzakken. Ik zei: 'Kom maar eens een keer langs bij een studentenhuis en ga maar eens praten met die jongens.' Ik denk dat het veel gebeurt. Een van mijn vriendinnen is getrouwd met Dirk uit Oss. En hij zei: 'Het is net de carnavalsvereniging.' Dus het is hopelijk zo, als je het heel persoonlijk beschrijft, dat het universeel wordt. Sommige ouders zien hun kinderen als een soort projecten in plaats van als mensen met eigen voorkeuren met seksualiteit."

Die redacteur, is die naar het studentenhuis gegaan? "Nee. Want dan krijg je weer de discussie over de vraag of *echt gebeurd* goed genoeg is voor een verhaal. Of er voor de balans dan niet toch een vader in moet die wel sympathiek is. Kijk, waar het mij om gaat, is dat duidelijk is dat de verwachtingen van ouders beklemmend en verstikkend kunnen werken voor hun kinderen. Met ernstige gevolgen soms. Als ik het zo zeg, klinkt het misschien als een tegeltjeswijsheid. Maar daarom hou ik zo van dit werk: omdat je die wijsheid met een verhaal en een film echt kunt laten zien." FK

NIEMAND IN DE STAD

Achter al die mooie poses schuilt de eenzaamheid

Gerenommeerd documentairemaker Michiel van Erp had met de veelgeprezen miniserie *Ramses* al bewezen ook goed met acteurs overweg te kunnen. Met zijn eerste speelfilm *Niemand in de stad* heeft het Nederlands Film Festival een stevige opening.

Hoewel dit schurende coming-of-age-verhaal voor een groot deel gesitueerd is in het milieu van het Amsterdamse studentencorps, is volgens regisseur Michiel van Erp het corpsleven niet het onderwerp. Toch zet die hilarische scène met 23 borrelnootjes in een voorhuid je bijna op het verkeerde been. Gaat het toch een romantisering van studentikoze egotripperij worden? Nee, gelukkig niet. Eigenlijk verscherpt het juist het contrast met de tragiek die zal volgen.

Niemand in de stad is gebaseerd op de gelijknamige roman van Philip Huff, die ook meeschreef aan het scenario. Een verhaal over vriendschap, maar vooral over de onhandige, pijnlijke ervaringen die horen bij het volwassen worden, overtuigend neergezet door drie voortreffelijke jonge acteurs: Minne Koole, Chris Peters en Jonas Smulders.

Koole is de goedwillende, maar betrekkelijk onervaren student Philip. Mooie metafoor is de scène in een seksclub waar Philip wordt beroofd van het horloge dat hij kreeg van zijn vriendinnetje Elizabeth. Zij is de jeugdliefde die hij eigenlijk niet wil loslaten, maar intussen weet hij niet goed wat te doen met het verleidingspel van een medestudente. De gevolgen zijn ingrijpend. "Laffe zak", zal ze hem nog toebijten.

Schijnwereld

Intussen kijkt Philip met veel bewondering op naar Jacob (Chris Peters), een ogenschijnlijk stoere ouderejaars boordevol dichterlijke levenswijsheden. Het zal een tragische pose blijken te zijn. Philips andere vriend is de zorgeloos van meisjes en drugs genietende Matt (Smulders). In veel opzichten houdt iedereen een soort schijnwereld in stand. Tot de altijd vol bravoure orerende Jacob volkomen onverwacht iets oneindig droevigs op de piano speelt. Een moment waarbij de tranen me in de ogen sprongen. Achter al die mooie poses schrijnt de eenzaamheid.

Het corpsleven verdwijnt dan naar de achtergrond, om plaats te maken voor ernstiger zaken. Bijvoorbeeld wanneer Matt, die heeft gebroken met zijn vader, toch met Philip naar Spanje reist om hem nog een keer te zien. De man is stervende, maar de ontmoeting blijft stug en moeizaam. De woorden die Matt zou willen zeggen krijgt hij niet over zijn lippen. Philip moet ze uitspreken, en als hij dat doet begrijpen we dat hij ze aan zijn eigen vader richt.

Gaandeweg doemt zo de problematische vader-zoonverhouding op als misschien wel het belangrijkste thema van de film. Want ook Jacob voelt zich in dat opzicht afgewezen of in ieder geval onbegrepen. Vooral het tweede deel van de film, waarin dit allemaal aan het licht komt, is aangrijpend, ontroerend en oprecht. De aanvankelijk nog wat vrijblijvende impressies van een vrijbuitersmilieu maken plaats voor een ontnuchterend scherpe schets van twijfels, onvermogen om met verwarrende gevoelens om te gaan, en door schade en schande verworven inzicht.

LEO BANKERSEN

NIEMAND IN DE STAD NEDERLAND, 2018 | REGIE MICHIEL VAN ERP | 102 MINUTEN | MET MINNE KOOLE, JONAS SMULDERS | DISTRIBUTIE SEPTEMBER FILM | TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL (OPENINGSFILM) EN VANAF 4 OKTOBER IN DE BIOSCOOP

WINNAAR
BESTE ACTEUR
CANNES FILMFESTIVAL 2018

★★★★

‘Even vertederend als komisch’
Volkskrant

★★★★

‘Een geweldige rol van Marcello Fonte’
NRC

★★★★

‘Keihard en confronterend, betoverend en hilarisch’
VPRO Gids

‘Alleen al het decor is minstens twee bioscoop-kaartjes waard’
HET PAROOL

NU IN DE BIOSCOOP

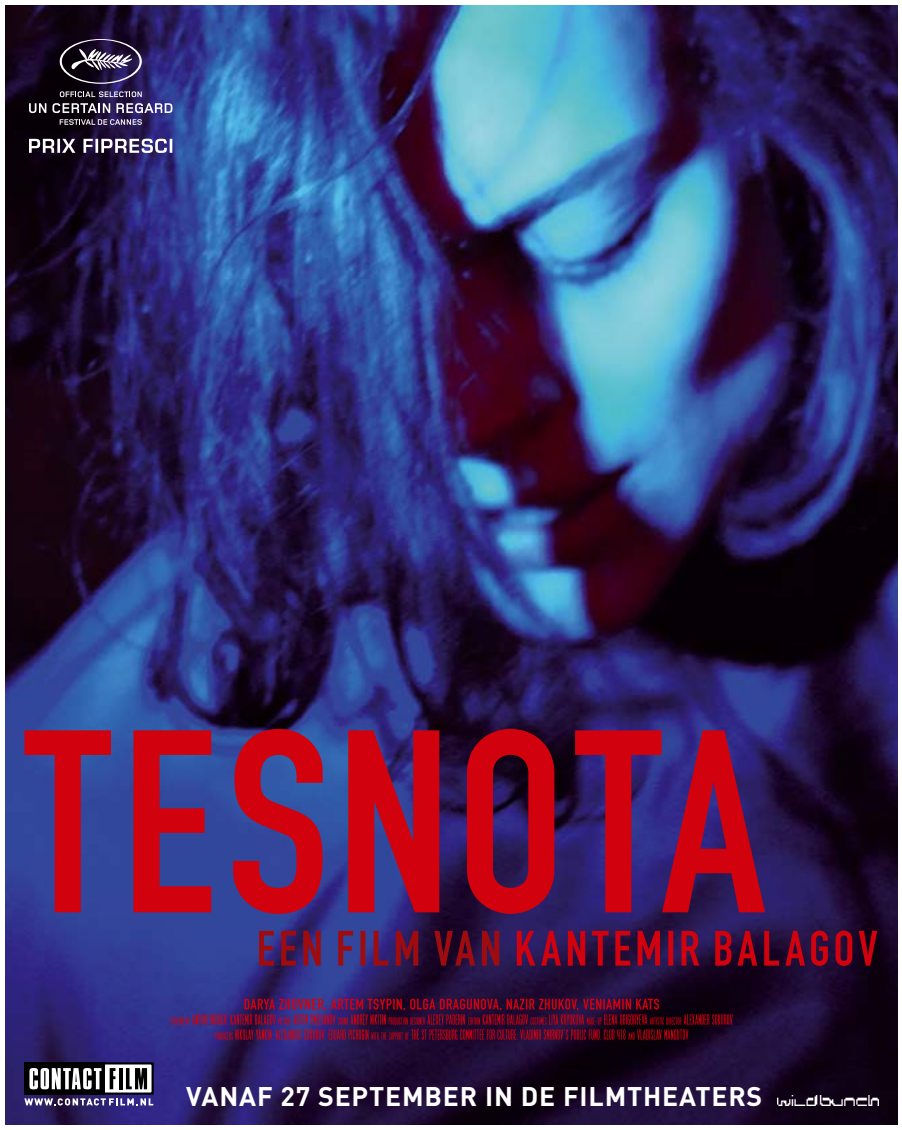

JOHN APPEL OVER *SPREKEND NEDERLAND*

‘ONS LAND BESTAAT UIT CLUBJES DIE ELKAAR NOOIT BEREIKEN’

Documentairemaker John Appel vangt in *Sprekend Nederland* de Nederlandse tijdgeest zoals Bert Haanstra dat in 1963 deed met *Alleman*. Het resultaat is een afwisselend ontroerende en pijnlijke ervaring: Nederland op z’n mooist en Nederland op z’n lelijkst. John Appel: ‘We leven niet tegen, maar naast elkaar.’

DOOR OMAR LARABI

Sprekend Nederland vangt hedendaags Nederland in een aaneenschakeling van los van elkaar staande toespraken die samen een geheel vormen: een naturalisatieceremonie, een Pegida-demonstratie, een verjaardag in een bruine kroeg, een bijeenkomst van politieke partij Bij1, een diploma-uitreiking. In de geest van Bert Haanstra’s *Alleman* (1963) verbeeldt de film een dwarsdoorsnede van ons land. Op een terras aan de Amsterdamse Amstel vertelt John Appel (*André Hazes – Zij gelooft in mij*, *Wrong Time Wrong Place*) over zijn inspiraties, intenties en over hoe Nederlanders verenigd zijn in hun verdeeldheid.

In de openingsscène van *Alleman* beschrijft Simon Carmiggelt in voice-over Nederlanders als ‘het meest verdeelde volk ter wereld’ en ’twaalf miljoen individualisten’. Is Nederland sindsdien veranderd? “Ja, enorm. Voor mij is *Sprekend Nederland* echt een antwoord op die film. *Alleman* laat volgens mij een Nederland zien dat al niet meer bestond toen de film gemaakt werd. Het valt me bijvoorbeeld op dat het Nederland dat daar gepresenteerd wordt volkomen blank is. Zo zag Nederland er toen al niet uit. Ik noem het maar een beetje het Nationale Nederlanden-gevoel dat Haanstra overbrengt. Misschien klopte dat wel: dat we ondanks al onze verdeeldheid de schouders eronder zetten, na de wederopbouw. In die zin is Nederland veranderd. De Tweede Wereldoorlog is allang voorbij en we hebben veel nieuwe oorlogen gezien die niet de onze zijn: van Joegoslavië tot Syrië. Er komen vluchtelingenstromen op ons af, daar worstelen we enorm mee.”

Het lijkt alsof u in *Sprekend Nederland* – bewust of onbewust – probeert te definiëren wat in het heden typisch Nederlands is. Zoals de viering van de honderdste verjaardag van mevrouw Richardson, geboren op Sint-Maarten en woonachtig in Brunssum. “Ze is meertalig, en is onderdeel van een hoogopgeleide familie met internationale banen die Engels spreekt. Dat is een beetje zoals Nederland er nu ook uitziet. En ze is Antilliaans: Nederlanderser dan dat wordt het niet.”

Is het toeval dat deze kleurrijke verjaardag wordt opgevolgd door een Pegida-demonstratie? “De film is niet zwart-wit gemonteerd; het is niet zo dat elke scène onmiddellijk reageert op de volgende. Ze haken wel op elkaar in. Pegida heeft één item, dat is anti-islam, maar deze Antilliaanse mensen zijn geen moslims. Dat zie je in hun katholieke rituelen en in het gospel dat ze zingen. Eigenlijk probeert de film een beetje aan te geven dat er mensen zijn die elkaar opzoeken à la *Alleman* en mensen die zich tegen elkaar afzetten.”

Heeft u daar lang over nagedacht? Over die opeenvolging van scènes? “Ja, dat is best moeilijk. Op het moment dat je zwart-wit gaat monteren, dan geef je kritiek. Eerst heb je de ene kant, dan de andere kant. De bedoeling is dat de film op zichzelf die kanten laat zien. Eigenlijk is *Sprekend Nederland* net zo caleidoscopisch als *Alleman*, alleen bestaat Nederland nu uit meer culturen. Bij Haanstra was er één cultuur, die de hele film lang aan het genieten is van het strand, het water en de dingen waar Nederland goed in is.”

Het fragment in een Amsterdams bruin café, waar ook een verjaardag wordt gevierd, doet weer denken aan het ‘nostalgische’ Nederland van *Alleman*. “Net als het fragment van de schutterij. Dat is trouwens heel erg gekozen naar *Fanfare* (de in 1958 verschenen komedie van Bert Haanstra, OL). Het is zo traditioneel: die mensen geloven in het behoud van traditie. In dat opzicht is Nederland natuurlijk niet veranderd, dat geloof in traditie is onveranderd en soms sterker geworden, vanwege de komst van nieuwe tradities. Voorafgaand aan de scène met de schutterij zie je het moment van de inhuldiging van nieuwe Nederlanders die de taal nog niet machtig zijn en de retorische vraag krijgen voorgelegd of ze wel zeker weten of ze Nederlander willen zijn.”

‘Wie zou geen Nederlander willen zijn?’ is de vraag van de ambtenaar van dienst. “Natuurlijk, hoe kan je nee zeggen tegen een van de meest welvarende en gelukkigste landen ter wereld. Daar kan je geen nee tegen zeggen, als je uit Syrië komt.”

Tegen het einde van de film dient zich opnieuw een fenomeen aan dat je zou kunnen zien als typisch Nederlands: de diploma-uitreiking op een middelbare school. Een nieuwe, diverse generatie stelt zich voor aan de wereld. Was zo’n optimistische boodschap de intentie? “Nee, van tevoren kon ik hooguit iets zeggen over de openingsscène, de naturalisatieceremonie. Die had ik meegemaakt bij iemand die ik ken. Die scène verwijst overigens ook naar *Alleman*: een bevolkingsregister-achtig begin van de film waarin je met Nederlanders in aanraking komt. Maar over die scholieren: het bleek een hele hoopvolle scène te zijn, maar ik heb er niet bewust naar gezocht. Andere dingen heb ik wel doelbewust uitgezocht, zoals Pegida. Die beweging kende ik, dat vind ik wel een fenomeen. Dat ze elke maand demonsteren, en het maakt eigenlijk geen verschil. Ze staan voor hun eigen clubje te prediken.”

De film bevat ook een scène waarin Willem-Alexander en Maxima 150 burgers feestelijk ontvangen op het Paleis op de Dam. De veelzijdige opzet van uw film memoreert ook aan Maxima’s uitspraak dat de Nederlandse identiteit niet zou bestaan. “Dat vond ik een mooie uitspraak. Daar is ophef over geweest omdat de suggestie werd gewekt dat wij een soort slappelingen zouden zijn, maar Nederland heeft niet één identiteit, het heeft vele identiteiten. De film laat er een aantal zien, en een aantal andere niet eens. Er zijn ook afwezige identiteiten.”

Is dat ook de insteek? Dat de film een confrontatie met de Nederlander is? “De bedoeling is niet dat je wegzakt en denkt: 17 miljoen Nederlanders, wat een leuk landje hebben wij. Dat gevoel zit er totaal niet in, maar ook niet het tegenovergestelde, dat we een kutland hebben.”

Is Nederland, zoals Carmiggelt zegt in *Alleman*, dan toch het meest verdeelde volk ter wereld? En zijn we eensgezind in onze verdeeldheid? “Ik denk dat Carmiggelt het heel ironisch bedoelt. Zo van: we zijn wel verdeeld, met ieder z’n eigen plekje, ieder z’n eigen handdoekje van waarachter men zich uitkleedt. Maar eigenlijk zijn we één, 12 miljoen Nederlanders verenigd. Zo verdeeld was Nederland niet, in de ogen van Carmiggelt.”

En nu? “Ik denk dat Nederland wel verdeeld is, maar niet zozeer dat iedereen voortdurend met elkaar aan het vechten is. Nederland bestaat gewoon uit allemaal clubjes. Pegida is een clubje, maar die mensen die een verjaardag vieren in dat café, dat is ook een clubje. Die twee clubjes bereiken elkaar nooit, die komen nooit op elkaars pad. Die leven niet tegen, maar naast elkaar.”

SPREKEND NEDERLAND NEDERLAND, 2018 | REGIE JOHN APPEL | 82 MINUTEN | DISTRIBUTIE CINEMA DELICATESSEN | TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN VANAF 4 OKTOBER IN DE BIOSCOOP

HOLLANDSE

De ene speelt zich af in de laadruimte van een vrachtwagen, de ander in de virtuele werkelijkheid. De ene onderzoekt hoe een bekende een vreemde kan worden, de ander laat zien hoe een vreemde een bekende wordt. De een kijkt naar zwervers, de andere naar geliefden. De Filmkrant sprak met negen makers wier film op de 38ste editie van het Nederlands Film Festival in première gaat (drie makers vind je op filmkrant.nl).

MARISKA GRAVELAND

HOLLANDSE NIEUWE OP NFF:

Ramón Gieling over *The Disciples – Een straatopera*

Waar gaat je film over? "In *The Disciples* zien we de daklozen van het koor De Straatklinkers tijdens de repetities van *The Disciples*, een straatopera die componist Boudewijn Tarenskeen en ik voor hen schreven. Daarin speelt het koor een groep daklozen op de rand van criminaliteit, in de verte gebaseerd op *Los olvidados* van Luis Buñuel. Ik verwerkte gebeurtenissen uit hun eigen leven in de rollen. Een aantal van hen leren we kennen buiten de repetitieruimte, tot we de studio ingaan waar de dramatische opera gestalte krijgt. De plaats van handeling is een groteske set van een viaduct onder een snelweg waar 'de discipelen' in vochtige slaapzakken hun bivak hebben. Het Bijbelse woord *discipelen* betreft de volgelingen van Jezus. In onze vertelling zijn zij de verkondigers van het absolute *Niets*."

Waarom wilde je deze film maken? "Toen Mick Jagger tijdens een concert uit het publiek werd toegeroepen waarom hij dat smerige lange haar niet afknipte, riep hij terug: 'Dan zie ik er net zo uit als jij, dacht je dat ik daar zin in had?' Dat is zo'n beetje waarom ik *The Disciples – Een straatopera* wilde maken: ik hou van mensen die anders zijn dan anderen.

"Je maakt dingen, films, omdat er de noodzaak van een hartstocht is. Als het goed is valt die drang samen met de tijdgeest. 'De dakloze' is een icoon van de onrechtvaardige samenleving. Ik voel me aangetrokken tot de levens van verloren zielen die de contradicties van het menselijk bestaan verbeelden. Mij interesseren mensen die een *onverantwoordelijk* leven leiden: zwervers, zigeuners, ballingen en daklozen. De dakloze laat niets achter; behalve de lucht op de plaatsen waar hij heeft gezworven."

Mijn volgende film wordt nu eens... "Mijn volgende project, *Poor Boy*, gaat over een man die zijn nieuwe muziekfilm wil situeren met de schilderijen van Jeroen Bosch als decor en met als hoofdpersoon een hedendaagse Sisyfus, de man die eindeloos een rots de berg op moest duwen. Als hij te horen krijgt dat hij nog maar negen maanden te leven heeft, vlucht hij in zijn verbeelding en geeft hij alle mensen uit zijn omgeving een rol in zijn exuberante fantasiereis op weg naar het einde."

Dit zou de Nederlandse film nodig hebben... "Behoudens mooie uitzonderingen heeft de Nederlandse film avontuur nodig, risico, onbehagen, grootse mislukkingen. Alle films uit de filmgeschiedenis die we nu meesterwerken noemen, waren projecten vol avontuur en risico's. Film is een veel te rijk medium om er producten voor de vergetelheid mee te maken. Laten we vooral daarop inzetten in de toekomst."

5. Dit was een bepalend filmmoment in mijn leven... "Ik had net mijn eerste speelfilm *Assefeest* gemaakt en ging op reis naar Mexico. In Oaxaca zag ik vlak bij mijn hotel drie enorme Amerikaanse trucks met filmlicht, kleding en catering staan. Op de stoep hield een Amerikaanse blondine me aan met de vraag of ik '*extra [figurant] in their great movie*' wilde zijn en ze zei ook nog dat ik er '*great*' uitzag. Ik sloeg haar van me af, ik was nota bene zelf filmregisseur geworden en ging lekker een Azteekse ruïne bezichtigen. Maar diezelfde avond stond ik op de Zócalo met flanerende ouders en kinderen zo'n beetje naast Gene Hackman en Nick Nolte op het plein naar een mariachi-band te kijken en toen wist ik genoeg. Het is het enige in mijn leven waar ik spijt van heb: ik had godbetert als figurant kunnen sterven in een scène met Gene Hackmann en Nick Nolte in het steengoede *Under Fire*!"

TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN VANAF 13 DECEMBER IN DE BIOSCOOP

HOLLANDSE NIEUWE OP NFF:

Mustafa Duygulu over de One Night Stand *Zomerbroeders*

Waar gaat je film over? "*Zomerbroeders* gaat over zoeken naar je plek in de wereld. In de film volgen we Bora, een Turks-Nederlandse jongen van zeventien die zijn zomervakanties doorbrengt in het zomerhuis van zijn vader. In het kustdorpje heeft Bora in de loop der jaren een onvoorwaardelijke vriendschap opgebouwd met twee broertjes en zijn levendige buurmeisje. Samen met hen staat hij op het punt om de laatste dag van zijn vakantie te vieren.
"Alleen door de moeizame relatie met zijn vader begint Bora die dag te twijfelen aan zichzelf. Hij begint harder zijn best te doen om iets te zijn wat hij niet is, en raakt hierdoor verwijderd van zijn vrienden en van zichzelf."

Waarom wilde je deze film maken? "Ik luisterde naar *Summer Friends* van Chance The Rapper en dat nam me onverwachts terug naar mijn zomers in Turkije. Een aantal rijke herinneringen kwamen naar boven en ik voelde dat er een universeel verhaal in zat over opgroeien, vriendschap en erachter willen komen wie je wilt zijn. Ik ben zelf vaak op mijn bek gegaan terwijl ik een antwoord probeerde te vinden op de vraag 'wie ben ik?'. Momenten waar je op terugkijkt en waar je je voor schaamt. Maar er zit ook een schoonheid verscholen in de mislukte pogingen om je identiteit te vinden. Ik denk dat ik met *Zomerbroeders* deze 'mislukkingen' wil vieren."

Mijn volgende film wordt nu eens... "Ik werk op dit moment aan een misdaadtragedie over een vader die na de liquidatie op zijn zoon wordt opgeslokt door zijn wraaklust."

Dit zou de Nederlandse film nodig hebben... "Meer rust om scenario's te laten rijpen."

Dit was een bepalend filmmoment in mijn leven... "De Italiaanse film *La meglio gioventù* heeft een diepe indruk op me achtergelaten. In de film volg je twee broers binnen een tijdspanne van veertig jaar en tegen de achtergrond van een politiek veranderend Italië. Doordat het verhaal zich afspeelt over zoveel jaren krijg je de kans om te zien waar we allemaal tegenaan lopen in een mensenleven. Het is een tragisch verhaal, maar het laat ook zien hoe we ons kunnen verzoenen met ons grootste verdriet."

TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN OP 6 OKTOBER OP NPO3

NIEUWE

HOLLANDSE NIEUWE OP NFF:

Rosanna Pel over *Light as Feathers*

Waar gaat je film over? "*Light as Feathers* gaat over misbruik tussen jongeren. Het speelt zich af in een Poolse dorpsgemeenschap omringd door ganzenplukboerderijen. De film draait om Eryk, een jongen die we een aantal jaar volgen van tiener tot jongvolwassene. Hij woont bij zijn moeder en grootmoeder in huis. Het zijn beide sterke en dominante vrouwen. De jongen zit in een benauwde en te intieme relatie met zijn moeder. Eryk wordt verliefd op een buurmeisje, maar hij kent het verschil tussen liefde en misbruik niet. De film laat zien hoe een patroon van geweld binnen een familie tot stand komt én in stand wordt gehouden."
"Het verhaal is fictief maar alle acteurs zijn debutanten en dragen hun eigen naam. Ook zijn er veel scènes in de film te vinden die zich op dat moment afspeelden. Het echte leven mengde zich soms met fictie, wat leidde tot onverwachte momenten."

Waarom wilde je deze film maken? "Seksueel misbruik en seksueel geweld komen voor in elke maatschappij, maar er wordt te eenzijdig over gesproken. Het is in het leven geworteld en zal daardoor niet als fenomeen uit een samenleving verdwijnen. Het is daarom van belang dat we naar de condities kijken waarbinnen bepaald gedrag wordt ontwikkeld. Ik wil niet het gedrag van de jongen in de film vergoelijken, maar ik wil de verschillende lagen en voorwaarden laten zien die naar bepaalde daden kunnen leiden.
"In *Light as Feathers* is de oorzaak niet eenduidig omdat vele factoren meespelen. Dat is wat mij als maker interesseert. De personages zijn tegenstrijdig in hun gedragingen. Deze tegenstrijdigheden zijn niet altijd makkelijk om naar te kijken, maar wel belangrijk omdat het iets menselijks laat zien."

Mijn volgende film wordt nu eens... "Ik geloof dat ik nog niet helemaal klaar ben met het uitpluizen van de moeder-kindproblematiek. Ik heb een paar ideeën die ik nog op de plank heb liggen. Mijn volgende film wordt een soort kruising tussen *La grande bouffe* en *Festen*. Klinkt spannend toch? Of misschien iets totaal anders. Zoals een Scandinavische krimiserie. We zullen zien."

Dit zou de Nederlandse film nodig hebben... "Verhalen die minder eenduidig zijn. We willen te vaak een hard statement over iets horen, duidelijkheid. Maar volgens mij wordt een film rijker als het allemaal wat complexer in elkaar steekt en je wordt verward als kijker. Dat betekent ook dat je de film soms uitloopt met het gevoel dat je nog niet weet wat je ervan moet vinden. Persoonlijk denk ik dat film zich daar bij uitstek goed voor leent."

Dit was een bepalend filmmoment in mijn leven... "Ik geloof dat ik rond de elf moet zijn geweest. Ik had een fascinatie voor witte haaien. Op vrijdag mocht ik een film bij de videotheek lenen. Als ik zeurde dan mocht ik soms kijken naar een film van 12 jaar en ouder. Ik weet niet hoe het kon gebeuren dat ik *Jaws* meekreeg maar het is wel gelukt. Zaterdagochtend zat ik in alle vroegte in mijn eentje met een beschuitje hagelslag op mijn schoot *Jaws* te kijken. Doodeng vond ik het. Tot het moment dat de haai uit het water kwam. Toen heb ik hem teruggespoeld en op stil gezet. Bekocht voelde ik me door dit papier-maché monster. Maar het leerde me wel, als je iets van dichtbij goed observeert, is het minder eng... soms dan."

TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN OP HET FILMFESTIVAL VAN TORONTO

HOLLANDSE NIEUWE OP NFF:

Douwe Dijkstra over *Life in a Virtual Panopticon*

Waar gaat je film over? "Mijn werk is een interactieve video-installatie en gaat over sociale media en de mix van realiteiten die daarin te vinden is. Ik maak het in samenwerking met mediakunstenaar Dries Depoorter en het is onderdeel van de expositie *Life in a Virtual Panopticon*."

Waarom wilde je deze film maken? "Het onderwerp fascineert me enorm, de bizarre cocktail van reclame, wereldnieuws, entertainment, persoonlijke berichten en alle hybride bijproducten zoals fake news, product placement, personal branding en clickbait. Sociale media laten in mijn ogen vaak onbedoeld en op een heel mooie manier de paradoxale kanten van de mens zien. Daar waar ik met mijn werk *Démontable* (2014) beeldend reageerde op de media die je consumeert, wil ik nu met een interactief werk reageren op de media waarmee je interacteert. Deze interactieve kant is nieuw terrein voor mij. Ik zoek dat op door samen te werken met Dries, een kunstenaar die met zijn installaties en applicaties op een participerende wijze commentaar levert op technische ontwikkelingen."

Mijn volgende film wordt nu eens... "Ik ben geïnteresseerd in het maken van interactief werk zoals deze installatie, maar ik zie mezelf ook nog korte films maken. Daarbinnen zou ik verder willen in het documentaire genre. Voor beide dingen geldt dat ik op zoek ben naar ontmoetingen met anderen. Daarnaast zoek ik met mijn collectief 33 1/3 de combinatie op tussen video en theater."

Dit zou de Nederlandse film nodig hebben... "Minder formules, er wordt naar mijn idee te veel naar Amerika gekeken. Ik zou graag meer risico's en eigen karakter willen zien. Ook in historische films bijvoorbeeld, die volgens mij veel meer zouden kunnen bijdragen aan een kritische verwerking van ons verleden."

Dit was een bepalend filmmoment in mijn leven... "In mijn eigen werk was dit het maken van *Démontable*. Een project dat begon als doorlopende driekanaals video-installatie die ik later monteerde tot een korte film met een begin en een eind. Dit organische proces en de resulterende film hebben voor mij veel bepaald. Evenals de ronde die de film maakte op filmfestivals. Het liet me ook zien dat ik met weinig geld en middelen iets kon maken wat voor mij en anderen betekenis heeft."

TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL

HOLLANDSE NIEUWE OP NFF:

Nelleke Koop over *Moeder aan de lijn*

Waar gaat je film over? "*Moeder aan de lijn* is een observerende film die laat zien hoe drie vrouwen, Elien, Carin en Hanna, voor hun moeder zorgen. In de relatie met moeders draaien de rollen om als zij verandert in een afhankelijk kind. Bij alle dagelijkse zorgtaken groeit het dilemma wie de regie heeft over moeders leven en waar de loyaliteit ligt binnen een druk gezin en een veeleisende baan. De vraag rijst: Is er een grens in het zorgen voor je moeder?"

Waarom wilde je deze film maken? "Ik vind de relatie tussen moeders en dochters erg interessant. Hij kan soms zo ingewikkeld zijn. In mijn ogen is het een onverbrekelijke band; ook al heeft een dochter een slechte relatie, dan nog komt ze niet van haar los. Misschien omdat ze veel op haar lijkt.

"De eerste *trigger* voor deze film was een uitspraak van Renate Dorrestein, die ik hoorde terwijl ik mijn pasgeboren dochter op schoot had. Ze zei zoiets als: 'de grote tragiek van een kind is de loyaliteit aan de ouders'. Ik wilde in de film onderzoeken wat dit betekende en koos voor de fase waarin heel veel van de dochters gevraagd wordt. Een periode waarin de hoofdpersonen hun eigen leven opzij moet zetten. Nederland leeft in een tijd van maatschappelijke verandering omdat de overheid door bezuinigingen veel meer zorgtaken op onze eigen schouders legt. Terwijl we daar niet aan gewend zijn door onze individualistische levensstijl. Is dit een te zware last, of juist een heel waardevolle fase om verbonden te zijn met het leven?"

Mijn volgende film wordt nu eens... "Haha...niet 'nu eens' alsof ik het roer om wil gooien. Maar toch: ik werk nu aan een film over hoe wij ons laten overheersen door 'tijd'. En meer nog dan in mijn vorige films, wil ik vanuit geluid en vanuit ritme werken. Ik heb met veel plezier samengewerkt met de crew van *Moeder aan de lijn*, en het is heel waardevol om met hen al in een vroeg stadium ideeën te ontwikkelen voor de nieuwe film. Ik verlang ernaar dat meer te kunnen doen, en als makers samen in geluid en beeld schetsen te maken."

Dit zou de Nederlandse film nodig hebben... "In aansluiting daarop: die ruimte dus, om in een ontwikkelingsfase meer te kunnen samenwerken en filmend te kunnen schetsen. En ook, een open deur natuurlijk: geld en beleidsvisie die staan voor kwaliteit. We zijn afhankelijk van subsidies, waar steeds meer op wordt bezuinigd. Tegelijk zijn we, met name bij televisiefilms, gebonden aan veel bepalingen en is er weinig ruimte om op een andere manier te financieren en te ondernemen."

Dit was een bepalend filmmoment in mijn leven... "Mijn gedachten gaan dan naar ontmoetingen met een aantal mensen: de sleutel naar de mogelijkheid om documentairefilmmaker te kunnen worden gaf Heddy Honigmann mij met haar film *Metaal en melancholie* en de research die ik voor haar een jaar lang deed. Mijn debuutfilm mocht ik monteren met Danniel Danniel, die in het voorjaar van 2017 overleed, juist toen we in gesprek waren over deze film. Die montageperiode met hem was bijzonder rijk door wat hij me allemaal vertelde en leerde. Peter en Petra Lataster heb ik op de Filmacademie leren kennen. En het is fantastisch dat ik nog steeds advies aan ze kan vragen als ik in mijn regiekeuzes ergens tegenaan loop. En uiteindelijk eigenlijk al die gesprekken met collega-filmmakers/matties waarin we elkaar aanscherpen, opbeuren, uit de put trekken, met de neus op de feiten drukken, inspireren. Kortom: al die schitterende ontmoetingen dus eigenlijk."

TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL

HOLLANDSE NIEUWE OP NFF:

Willem Timmers over *Aan de andere kant*

Waar gaat je film over? "*Aan de andere kant* gaat over twee dorpen met precies dezelfde dorpsnaam: Bakel in Brabant en Bakel in Senegal. Via een mozaïek aan dorpelingen uit beide Bakels worden de twee werelden aan elkaar gespiegeld. Je komt er geleidelijk aan achter dat de twee meer gemeen hebben dan alleen hun dorpsnaam. Ze worden elkaars parallelle universum.

"Uiteindelijk gaat de film ook over onze blik op en onze vooroordelen over de ander. Door de spiegelingen vormt het ook juist een universeel portret van de mens, waarbij ik de heersende clichés over de twee plekken als uitgangspunt heb genomen. Beide Bakels worden geteisterd door vooroordelen die heersen over Afrikaanse en Brabantse dorpen. Juist door ze voortdurend door elkaar heen te weven, gaan deze plekken en personen een andere betekenis krijgen en ontstijgen ze de clichés. Het Brabantse is niet meer alleen Brabants, het Afrikaanse niet meer alleen Afrikaans."

Waarom wilde je deze film maken? "Opgegroeid in een dorp dat ook een naamgenoot elders op de wereld heeft, ben ik vaak nieuwsgierig geweest naar die andere kant. Hoe zou dat andere dorp anders en tegelijkertijd ook hetzelfde zijn? En wiens leven op die plek zou het dichtst bij het mijne staan? Het leek me interessant om een parallel universum af te dwingen, op basis van slechts één enkele overeenkomst. De film moest een experiment worden in het geforceerd vergelijken van leefwerelden en in het stoïcijns negeren van het toeval.

"Er bestaan veel dorpen en plekken die qua naam ook elders op de wereld voorkomen, en ik wilde de twee plekken kiezen die op het eerste gezicht het meest contrasteren. Ik wilde zwart tegenover wit stellen, om vervolgens de grijze gebieden ertussen te kunnen duiden. Overeenkomsten zoeken daar waar enkel verschillen lijken te zijn, leek me uitdagender dan verschillen vinden in quasi-kopieën. Na flink gegoogle leken de twee Bakels het meest geschikte strijdtoneel."

Mijn volgende film wordt nu eens... "Ik heb een drietal films in de startblokken staan. Al die films hebben een soortgelijke thematiek, ze gaan allemaal over vooroordelen en de blik op de ander. Het is een thematiek die ik belangrijk vind en die ook actueel blijft. Financiering vinden voor films blijft lastig, zeker wanneer je nog geen uitgebreid portfolio hebt en de juiste mensen niet kent bij de fondsen. Mijn producent Ilja Kok en ik zijn momenteel alternatieve wegen aan het verkennen voor filmfinanciering."

Dit zou de Nederlandse film nodig hebben... "Hoewel ik niet snel zou spreken van '*de* Nederlandse film', mis ik flink wat lef in het Nederlandse filmlandschap. Dit geldt zowel voor financiers als voor makers. Bij fondsen voelt het vaak alsof je je idee eerst volledig doorgedacht en uitgekauwd moet hebben voordat die camera eenmaal aan mag. Vooral in de documentaire is dat soms best paradoxaal en frustrerend, omdat er dan minder ruimte is voor spontaniteit en mooie ongelukjes voor je lens. Ook mis ik het lef om jonge makers met een eigenzinnig, gekkig filmplan een kans te geven.

"Ook zou ik lef bij makers willen aanmoedigen om buiten categorieën en genres te denken. Filmisch experiment en het zoeken naar meer hybride vormen zou wat mij betreft meer gestimuleerd moeten worden. Ik zou het tof vinden als bijvoorbeeld fictiefilms wat meer verteltechnieken van de documentaire zouden gebruiken, of vice versa. Alleen al om die reden kan ik films van Ulrich Seidl zo waarderen."

Dit was een bepalend filmmoment in mijn leven... "Mijn jeugd bracht ik door op een Amerikaanse legerbasis. Af en toe draaiden ze in de lokale bioscoop films onder de noemer '*world cinema*'. Toen ik elf was nam mijn moeder me mee naar de film *Zusje* van Robert Jan Westdijk. Daar, te midden van een overwegend Amerikaans publiek, keken we naar ongemakkelijke scènes met ondeugende acteurs en onorthodoxe verhaallijnen. Halverwege de film verlieten we, als een van de laatsten, de zaal. Mijn moeder zei dat ze de film te saai vond, maar dat betwijfel ik tot op heden. Ik had de film graag afgekeken, maar misschien niet met mijn moeder aan mijn zijde. Nederlandse films kregen vanaf dat moment de stempel vrijzinnig, zeker in vergelijking met de blockbusters uit Hollywood die ik daar zag. Het bleek echter een stempel die in de jaren na mijn jeugd langzaamaan is weggevaagd."

TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN TEGELIJKERTIJD IN HET SENEGALESE BAKEL

BOBO'S EN
DE 18DE FILMBONZEN TOP 20
BEELDBEPALERS

Welke bobo's, acteurs en filmmakers zijn de smaakmakers van de Nederlandse filmindustrie? De selectie van Het Parool en de Filmkrant, met veel meer mannen dan vrouwen en schrikbarend weinig kleur.

DOOR JAN PIETER EKKER EN DANA LINSSEN

LEGENDA
1 = positie 2018
= **stijger** ten opzichte van 2017
= **onveranderd** ten opzichte van 2017
= **daler** ten opzichte van 2017
[1] = positie 2017
[*] = nieuw
(1) = aantal keer in de lijst sinds 1999

SANDRA DEN HAMER (foto Eye)

1 2 Sandra den Hamer (10)
Directeur EYE Filmmuseum

Sandra den Hamer laat haar stem horen waar ze maar kan; ze ondertekende een brief waarin werd aangedrongen op een vrouwelijke burgemeester voor Amsterdam; ook na de opening van de Noord/Zuidlijn blijft ze lobbyen voor een voetgangerspassage onder het IJ. Onder leiding van Den Hamer is EYE uitgegroeid tot een instituut van jewelste. EYE speelt een belangrijke rol op het gebied van filmrestauratie, filmonderzoek en filmeducatie. Afgelopen zomer was er een groot retrospectief van alleskunner Alex van Warmerdam, op het jaarlijkse filmbal gaf een jury van zwaargewichten, onder leiding van Den Hamer, de EYE Art & Film Prize (25.000 pond) aan de Belgisch-Mexicaanse kunstenaar Francis Alÿs. EYE International selecteerde *Bankier van het verzet* als Nederlandse inzending voor de Oscar voor beste niet-Engelstalige film. Het is niet onopgemerkt gebleven. Op het Internationaal Filmfestival Assen kreeg Den Hamer dit voorjaar uit handen van Commissaris van de Koning Jetta Klijnsma de IFA Trofee, die jaarlijks wordt uitgereikt aan een vrouw die zich verdienstelijk heeft gemaakt in de filmsector. 'Wat heb jij deze prijs verdiend. Sandra den Hamer heeft een staat van dienst om u tegen te zeggen,' aldus Klijnsma.

2 1 Doreen Boonekamp (18)
Directeur Nederlands Filmfonds

Het Filmfonds is met een budget van 48,9 miljoen euro de belangrijkste financier van Nederlandse films en documentaires; als Doreen Boonekamp en haar consulenten het niet in je film zien zitten, kun je het wel vergeten. Wat ze ook doet, er wordt altijd gemord. De afgelopen editie waren er opnieuw geen Nederlandse films te zien op het festival van Cannes, het belangrijkste podium voor de kunstzinnige film. Met de Nederlandse publieksfilms gaat het ook niet bijster goed; vooral *Redbad*, waarvan veel werd verwacht, was een enorme tegenvaller. Koren op de molen van de website Afdeling Filmzaken – een van de vele luizen in de pels van het fonds – die concludeerde dat 'een inhoudelijke goedkeuring van het filmfonds geen garantie is voor een volle zaal'.

Volgend jaar zit Boonekamps maximale termijn bij het Filmfonds erop. Op de valreep kondigde de directeur aan iets te willen doen aan het gebrek aan diversiteit in de Nederlandse filmwereld. Het leverde haar de hoon op van regisseur Martin Koolhoven: "De Nederlandse film is diverser dan het fonds zelf. De Nederlandse cultuurfondsen moeten eerst zelf diverser worden als zij bij makers pluriformiteit willen afdwingen."

3 [*] Ingrid van Engelshoven (1)
Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ingrid van Engelshoven (D66) werd binnen een mum van tijd geroemd als 'minister met kennis, kunde, realiteitszin en visie', een verademing in een kabinet met ministers die cultuur een hobby noemen en het Concertgebouw alleen kennen omdat de begrafenisdienst voor de Amsterdamse burgemeester Van der Laan er plaatsvond. Van Engelshoven, die op Film by the Sea de Grand Acting Award uitreikte aan de Italiaanse filmdiva Sophia Loren, neemt iedere gelegenheid te baat om duidelijk te maken dat dit kabinet kunst en cultuur wél belangrijk vindt en er ook in wil investeren. Ze maakt zich hard voor een 'Fair Practice Code', 'zodat alles wat kostbaar is, kan blijven voortbestaan'. Met de filmbranche heeft ze afspraken gemaakt om de productie van de Nederlandse film te bevorderen: in ruil voor een laag btw-tarief op bioscoopkaartjes steken de filmdistributeurs en bioscoopexploitanten meer geld in de productie van Nederlandse publieksfilms. "Door deze afspraken hoop ik het filmklimaat in Nederland te versterken waarbinnen ruimte blijft voor publieksfilms en artistieke films. Ik zet in op kwaliteit, zodat we kunnen blijven genieten van onderscheidende en herkenbare films van eigen bodem."

4 [*] Lauge Nielsen (17)
Directeur Pathé Nederland

Lauge Nielsen werd begin dit jaar onderscheiden met de Jan Nijland Zilveren Roos, nadat hij na 21 jaar afscheid had genomen als managing director van Pathé Nederland, de grootste bioscoopketen van Nederland – hij werd opgevolgd door Dertje Meijer, voorheen algemeen directeur van Havenbedrijf Amsterdam. In april keerde Nielsen, die als adviseur aan Pathé verbonden was gebleven, zeer verrassend terug, nadat Meijer en financieel directeur Edwin Slutter op non-actief waren gesteld door de eigenaar van Pathé, de Franse familie Seydoux (de twee zouden een miljoen euro hebben overgemaakt naar een fishing mail 'van het Franse hoofdkantoor'). Nu is Nielsen weer het vertrouwde, onverstoorbare rustpunt in een branche in beweging. Hij lijkt zich nauwelijks druk te maken over de toenemende concurrentie; bang dat Netflix de branche zal opblazen is hij evenmin. "De beleving in de bioscoop is toch anders."

DOREEN BOONEKAMP (foto Yvonne Witte)

5 ← 5 Bero Beyer (4)
Directeur International Film Festival Rotterdam

Voormalig filmproducent Bero Beyer zet het IFFR steeds meer naar zijn hand; hij benoemde met Marjan van der Haar een nieuwe zakelijk directeur, haalde de banden met de Nederlandse distributeurs aan, en maakte de programma-indeling overzichtelijker – al blijft de kans klein dat bezoekers het verschil zien tussen Voices, Perspectives, Signatures en Deep Focus. De daadkracht van Beyer – die in NRC een 'soort Obama' werd genoemd, 'een insider in de filmwereld, charmant, open, enthousiast, goedlachs, met flux de bouche' – is ook buiten de landsgrenzen opgemerkt: hij was een serieuze kandidaat voor de Berlinale, maar het nóg gerenommeerdere, grotere filmfestival van Berlijn stelde ten langen leste Carlo Chatrian en Mariette Rissenbeek aan.

6 ← 6 Paul Verhoeven (14)
Filmmaker

De eerste *still* van zijn nieuwste film zorgde onlangs al voor ophef, terwijl er helemaal niks aanstootgevends op te zien was. De 80-jarige Paul Verhoeven is nu eenmaal 'hot' sinds hij het in 2016 met *Elle* tot de Gouden Palm-competitie van het festival van Cannes schopte. De opnamen van de opvolger, *Benedetta*, zijn inmiddels in volle gang in Umbrië. Het is een verfilming van Judith C. Browns boek *Immodest Acts: The Life of a Lesbian Nun in Renaissance Italy*, over de 17e-eeuwse lesbische non Benedetta Carlini. De hoofdrollen van de Frans-Nederlandse coproductie (Frans van Gestels Topkapi Films is de Nederlandse coproducent) worden gespeeld door Virginie Efira, Charlotte Rampling en Lambert Wilson. Als alles volgens planning verloopt, is de film klaar voor de volgende editie van Cannes. Opwinding verzekerd: "Ik ga geen bewuste link leggen naar zaken als #MeToo en Trump, maar ik vertel het verhaal natuurlijk wel door mijn eigen filter." Het Filmfonds draagt 250.000 euro bij en heeft inmiddels ook al geld toegekend voor de ontwikkeling van Verhoevens volgende project: *Het geheim van een goed huwelijk*, een kleine, Nederlandstalige film naar een scenario van Robert Alberdingk Thijm.

7 ↑ 15 Alex en Marc van Warmerdam (6)
Scenarist/regisseur en producent

Afgelopen zomer had alleskunner Alex van Warmerdam in EYE een alom geroemde tentoonstelling waarin de nadruk lag op zijn beeldende kunst en filmoeuvre. Ondertussen werkte hij aan zijn eerste schilderijententoonstelling, bij de Amsterdamse galerie Grimm, en was hij met editor Job ter Burg bezig met de hermontage van *Grimm*, zijn film met Jacob Derwig en Halina Reijn uit 2003. Broer Marc trof tegelijkertijd de voorbereidingen voor Alex' volgende film (werktitel: *Nummer Tien*). Het was de bedoeling dat de film klaar zou zijn voor het volgende festival van Cannes. Omdat de Duitse deelstaat Thüringen de subsidieaanvraag heeft afgewezen, zijn de opnamen echter een jaar doorgeschoven. Marc van Warmerdam, die tevens coproducent is van films als *Donbass* van Sergei Loznitsa en *Angel* van Koen Mortier, liet ook van zich horen toen Eric Wiebes in *Zomergasten* kunst wegzette als hobby waarvoor de regering geen subsidie zou moeten uitrekken. Hij twitterde direct dat diens keuzefilm *De Noorderlingen* ook 'zwaar gesubsidieerd' was. #zijlstrarevisited

BERO BEYER (foto Angelique van Woerkom)

8 ↑ ★ Willem Pruijssers (1)
CEO Dutch FilmWorks

Dutch FilmWorks, de grootste onafhankelijke filmdistributeur in de Benelux op gebied van bioscoop, home entertainment, Video On Demand en Pay TV, bracht het afgelopen jaar onder meer *De Matchmaker*, de gedramatiseerde natuurfilm *Wild* en Joram Lürsens *Bankier van het verzet* uit, met bijna 400.000 bezoekers de best bezochte Nederlandse film van dit jaar, met 12 nominaties de grote favoriet bij de Gouden Kalveren én de Nederlandse inzending voor beste niet-Engelstalige film. Vanaf vorige week wordt *Bankier van het verzet* wereldwijd gestreamd door Netflix. Later dit jaar staat *All You Need Is Love* nog op de rol, de door Job Gosschalk geïnitieerde kerst-feelgoodfilm van regisseur Will Koopman. De filmdistributeur haalde het afgelopen jaar ook het nieuws doordat het individuele, illegale downloaders van hun in Amsterdam opgenomen bioscoopsucces *The Hitman's Bodyguard* een schadeclaim van 150 euro wilde sturen. Door het illegale downloaden en streamen zegt Pruijssers jaarlijks tientallen miljoenen euro's mis te lopen. "Het is gewoon ordinair jatten."

9 ↓ 8 Jules van den Steenhoven en Sytze van der Laan (2)
Initiatiefnemers/bestuurders Dutch Academy For Film

Omdat er altijd gedoe was met eigenzinnige jury's worden de nominaties en winnaars van de Gouden Kalveren voor speelfilms en lange documentaires sinds 2015 bepaald door de 397 stemgerechtigde leden van de Dutch Academy For Film (DAFF). Maar er is nog altijd gedoe. Ruim voordat zijn epische *Redbad* flopte in de bioscopen, stelde regisseur Roel Reiné in een boze open brief dat het merendeel van de DAFF-stemmers publieksfilms structureel negeert. "Toen ik mijn Kalf-nominatie kreeg voor *The Delivery* zat er een boe-roeper in het publiek, een beroemde collega-regisseur," schreef Reiné onder meer. Het stak hem ook dat 'producent Marc van Warmerdam in *DWDD* zei dat hij niet eens de moeite had genomen *Michiel de Ruyter* te bekijken voor zijn selectie van de Kalveren, waarbij instemmend geknikt werd door zijn andere collega's." Reiné pleit ervoor dat er voortaan drie Kalveren worden uitgereikt: eentje voor de beste auteursfilm, eentje voor de beste kinderfilm en eentje voor de beste publieksfilm. "De uitreiking van de Kalveren moet weer een publieksspektakel worden. Ik ben bang dat de Nederlandse filmindustrie nu steeds dieper zakt en in de schaduw zal staan van onze omringende landen."

10 ↑ 11 Frans van Gestel (10)
Producent-directeur Topkapi Films

Topkapi Films scoorde het afgelopen jaar vooral als coproducent van *Girl*, het speelfilmdebuut van Lukas Dhont, dat op het festival van Cannes werd overladen met lof én prijzen, op de shortlist van de European Film Awards staat en de Belgische inzending is voor de Oscar voor beste niet-Engelstalige film. De vooruitzichten zijn ook goed: inmiddels zijn de opnamen begonnen van *Bumperkleef*, een actiethriller van Lodewijk Crijns met Jeroen Spitzenberger en Anniek Pheifer in de hoofdrollen, en *Benedetta*, de nieuwe film van Paul Verhoeven, waarvan het in Amsterdam gevestigde Topkapi de Nederlandse coproducent is. De opnamen van een ander prestigieus Topkapi-project zijn inmiddels afgerond: *Instinct*, het speelfilmdebuut van actrice/schrijfster Halina Reijn, met Carice van Houten en Marwan Kenzari in de hoofdrollen. Er wordt gehoopt op een wereldpremière in Cannes.

11 ↓ 9 Pim Hermeling (5)
Directeur September Film

De Topkapi-productie *Gek van Oranje* was een zeperd van jewelste, toch blijft distributeur September Film focussen op Nederlands product. Dit najaar brengt September Michiel van Erps *Niemand in de stad* uit, de openingsfilm van het Nederlands Film Festival, Johan Timmers jeugdfilm *Vechtmeisje* en *Heinz*, Piet Kroons animatiefilm over de stripkat die jarenlang in *Het Parool* stond. Volgend jaar staan onder meer *Shit Happens* van Anna van der Heide, *De beentjes van Sint Hildegard* van Johan Nijenhuis, met Herman Finkers in de hoofdrol, en Halina Reijns speelfilmdebuut *Instinct* op de rol. Hermeling was mede-initiatiefnemer van het online-platform Cinemember, 'de grootste quality film collection van Nederland en België', en voegde een sales-tak toe aan zijn bedrijf, Nine Film, dat onder meer de nieuwe, nog naamloze film van Alex van Warmerdam internationaal gaat verkopen.

12 ↓ 10 Martin Koolhoven (6)
Regisseur, scenarist en producent

Zijn claim to fame *Brimstone* dateert alweer van 2016, maar Martin Koolhoven blijft voortdurend in het nieuws. In het VPRO-televisieprogramma *De kijk van Koolhoven* zal hij vanaf vrijdag 5 oktober op typisch aanstekelijke manier zijn favoriete filmmakers en films bespreken én analyseren; op het Nederlands Film Festival geeft hij een masterclass. Koolhoven twittert over duizendeneen onderwerpen; hij gaat er met gestrekt been in als iemand stelt dat een homoseksueel alleen door een homoseksueel kan worden gespeeld en deinst er niet voor terug het Filmfonds op de vingers te tikken als dat met veel poeha laat weten het gebrek aan diversiteit in de Nederlandse filmwereld te gaan aanpakken. "Er werken daar ook alleen maar 41 roomblanke medewerkers." Die 41 roomblanke medewerkers beslissen ook over zijn nieuwste project: *Batavia*, 'een spannende, sexy thriller, met femmes fatales, duivelse verraders, corrupte politie en imperfecte helden' over de onafhankelijkheidsstrijd van Indonesië na de Tweede Wereldoorlog.

13 ↓ 12 Esmé Lammers en Dick Maas (2)
Beiden regisseur/scenarist

Soof 2-regisseur Esmé Lammers won een rechtszaak tegen de producenten van haar kaskraker, die 900.000 bezoekers naar de Nederlandse bioscopen trok en zo'n 8 miljoen euro opbracht. Ze vond haar royaltyvergoeding van 7 procent niet voldoende. En kreeg gelijk: de producenten, die 50 procent van de royaltyvergoeding ontvingen, werden gedwongen om 12 procent aan Lammers af te dragen. Lammers is oprichter en eindredacteur van Afdeling Filmzaken, een site die informeert over de veranderende filmpraktijk en wil bijdragen aan een zelfbewuste filmsector, en dit voorjaar door het Netwerk Scenarioschrijvers werd onderscheiden met de Zilveren Pen. Ook haar partner Dick Maas zet zich in voor een zelfbewuste filmsector,

SILVIA VAN DER HEIDEN (foto Angelique van Woerkom

middels Twitter en een column in *Het Parool*. Toen hij aan de slag ging bij de Amsterdamse krant moest Maas beloven dat hij op positieve wijze het wel en wee van de Nederlandse film zou belichten. En dat hij niet te veel over het Filmfonds zou schrijven. "Maar nood breekt wetten. Het is helaas nu eenmaal zo dat de Nederlandse film in een diep dal zit en dat het Filmfonds daar een van de belangrijkste oorzaken van is".

14 ↑ 19 Barry Atsma ②
Acteur

Bankier van het verzet maakt kans op twaalf Gouden Kalveren – een record. Het drama over verzetsheld Walraven 'Wally' van Hall is genomineerd voor het Kalf voor de beste film en de Publieksprijs, Joram Lürsen is genomineerd voor beste regie. Het camerawerk is genomineerd, het scenario, de montage, de muziek, het sounddesign en het production design. Fockeline Ouwerkerk is genomineerd voor beste vrouwelijke bijrol; Pierre Bokma voor beste mannelijke bijrol, en Jacob Derwig is genomineerd als beste acteur. Alleen hoofdrolspeler Barry Atsma maakt geen kans op een Kalf. Atsma heeft waarschijnlijk wel wat anders aan zijn hoofd; samen met Noortje Herlaar verwachtte hij een 'klein wondertje' (op Instagram toonde het acteurskoppel de babyspulletjes waarmee ze zijn overspoeld). Hij is ook te zien in de Nederlandse krimiserie *Klem*, de BBC-advocatenserie *The Split*, de Amerikaanse scifi-serie *The Rook* en in de Duitse bankiersserie *Bad Banks* – in het Duits én nagesynchroniseerd in het Nederlands.

15 ↑ 18 Carice van Houten ⑪
Actrice

Lange tijd was het belangrijk nieuws als Carice van Houten haar benedenhuis in hartje Amsterdam te koop zette, een foto van baby Monte deelde, of met vriend Guy Pearce op een première verscheen. Maar intussen acteert ze ook weer. Van Houten, internationaal doorgebroken door haar rol van Melisandre in de hitserie *Game Of Thrones*, is te zien in Brian De Palma's thriller *Domino*, in de Amerikaanse thriller *I Am Not a Bird* en in de boekverfilming *The Glass Room* van de Tsjech Julius Sevcík. In de Britse thrillerserie *Temple* speelt ze een medisch onderzoeker met schuldgevoelens; in *Instinct* van hartsvriendin Halina Reijn is ze een psychologe in een tbs-kliniek, die valt voor serieverkrachter Idris (Marwan Kenzari). Reijn is enthousiast: "Carice en Marwan hebben een ongelofelijk sterke chemie. Het zijn twee magistrale acteurs die zich de laatste jaren in het buitenland hebben ontwikkeld en ik ben trots en dankbaar dat zij in mijn eerste film spelen."

16 ↓ 16 Marina Blok ⑩
Eindredacteur NTR

Speelfilms als *In Blue* (6 Gouden Kalf-nominaties), de Telefilm *Billy* (1) en *Het leven is vurrukkulluk* (0) zijn tot stand gekomen met steun van de NTR en eindredacteur drama Marina Blok. Hetzelfde geldt voor het één week voor het Nederlands Film Festival uitgebrachte *Catacombe,* een drama over gokschulden en matchfixing in de voetbalwereld van Victor D. Ponten, die in 2011 debuteerde met het veelgeprezen *Rabat*. Blok is ook de drijvende kracht achter Kort!, een serie korte films die jaarlijks wordt gemaakt voor televisie. Een van de Kortjes die op het filmfestival in première gaan, de animatiefilm *Emily* van Marlies van der Wel, is de Nederlandse inzending voor de Oscar voor beste korte film. De nieuwe *One Night Stands*, een ander talentontwikkelingsprogramma, in samenwerking met de VPRO en BNNVARA, verraden ook een fijne neus voor talent: *Free Fight* van Sven Bresser én *Tom Adelaar* van Gonzalo Fernandez zijn beide genomineerd voor een Gouden Kalf.

17 ↑ ★ Silvia van der Heiden ①
Directeur Nederlands Film Festival

Na een ellenlange zoektocht en een editie met een interim-directeur werd afgelopen voorjaar Silvia van der Heiden aangesteld als algemeen directeur van het Nederlands Film Festival. Het was – en dat is een understatement – een grote verrassing, maar volgens bestuursvoorzitter Ruurd Bierman brengt Van der Heiden, die sinds 2008 deel uitmaakte van het Management Team van de VPRO, "niet alleen veel kennis mee over de grote veranderingen waarmee de Nederlandse filmsector wordt geconfronteerd, maar ook de ervaring hoe je als organisatie daarop inspeelt." "Dat maakt haar bij uitstek geschikt om leiding te geven aan het festival, in zijn verdere ontwikkeling als showcase voor de Nederlandse producties en als supporter van een industrie die relevant wil blijven." De eerste wapenfeiten: het kalfje in het festivallogo kreeg een andere look en het contract met koffiemerk L'OR werd verlengd, de hoofdsponsor van het Gouden Kalveren Gala.

18 ↑ ★ Orwa Nyrabia ①
Directeur International Documentary Film Festival amsterdam

De in Syrië geboren Orwa Nyrabia is de opvolger van Ally Derks, de oprichter van IDFA die in 2016 na 30 jaar haar vertrek aankondigde, en ook een beetje van Barbara Visser, die in 2017 als interim-artistiek directeur verantwoordelijk was voor het festivalprogramma. Bij zijn aanstelling vertelde Nyrabia dat hij door de jaren heen ook aardig wat Nederlandse films heeft gezien. "In Damascus zat tot 2011 een heel actief Nederlands centrum, dat films en documentaires vertoonde. (...) Er komen grote filmmakers uit dit land: Johan van der Keuken heeft mijn kijk op film zeer beïnvloed. Ik volg regisseurs als Ester Gould, Aliona van der Horst, Coco Schrijber, John Appel, Heddy Honigmann... Nederlandse filmmakers pushen IDFA en IDFA pusht de Nederlandse makers. Dat blijft zo, natuurlijk."

ORWA NYRABIA (foto Angelique van Woerkom

19 ↓ 13 Matthijs van Nieuwkerk ⑫
Presentator *De Wereld Draait Door*

Tijdens de eeuwigdurende zomerstop van *De Wereld Draait Door* presenteerde Matthijs van Nieuwkerk een nieuw boekenprogramma, en hij schijnt, zoals iedereen bij de Publieke Omroep, ook aan een nieuw reisprogramma te werken. Een filmprogramma staat helaas niet op de rol, maar het ligt in de lijn der verwachtingen dat Van Nieuwkerk vanaf 24 september, als DWDD eindelijk terugkeert in de vroege vooravond, weer de loper zal uitrollen voor acteurs, actrices en een enkele regisseur om hun nieuwste productie te promoten (al dan niet in een *filmpitch* van 30 seconden). Zoals tafeldame Halina Reijn alle ruimte zal krijgen om haar speelfilmdebuut *Instinct* aan te prijzen. "Aan tafel!"

20 ↑ ★ Roel Reiné ①
Regisseur *Redbad*

Zestien jaar geleden verhuisde Roel Reiné naar Hollywood, waar hij doorbrak met relatief goedkope actiefilms. Drie jaar geleden keerde hij terug om het historische epos *Michiel de Ruyter* te maken. Het werd een grote hit; het spektakelstuk trok meer dan 800.000 bezoekers en bracht ruim 5,7 miljoen euro op. Vervolgens zette hij zich aan *Redbad*, een nóg duurder epos (budget: 8 miljoen euro), dat in álle opzichten 'een grote stap voorwaarts' had moeten worden. Dat werd het niet. De film flopte finaal, er kwamen nog geen 40.000 bezoekers. 'De grootste filmflop uit de Nederlandse filmgeschiedenis', kopte *Algemeen Dagblad*. Bij de Gouden Kalf-nominaties werd *Redbad* genegeerd, zelfs bij de technische onderdelen. Dat had Reiné al zien aankomen; voordat zijn film in première ging spuwde hij zijn gal dat er in Nederland altijd al is neergekeken op 'niet-artistieke films'. Zijn volgende project is weer in Hollywood; Reiné gaat twee afleveringen regisseren van de nieuwe Netflix-serie *Wu Assassins*. FK

CLAIRE PIJMAN OVER ROBBY MÜLLER
‘HIJ HAD NUL EGO’

CLAIRE PIJMAN

Geen obligate hommage, maar echt inzicht in leven en werk. Dat stond Director of Photography en documentairemaker Claire Pijman met *Living the Light – Robby Müller* voor ogen. Müller was cameraman van onder andere *Dancer in the Dark*, *Breaking the Waves*, *Dead Man*, *Down by Law* en *Paris, Texas*. ‘Achter een camera staan, geeft je een plek in de wereld. Een soort bestaansrecht.’

DOOR JOS VAN DER BURG

Ze bevindt zich in een rollercoaster, zegt Claire Pijman kort voor het filmfestival van Venetië, waar haar documentaire *Living the Light - Robby Müller* is opgenomen in het programma Venezia Classici. Dat daarin ook een documentaire is te zien van Peter Bogdanovich (over Buster Keaton) en een film over regisseur William Friedkin, is bijna te mooi om waar te zijn, zegt Pijman, die dat graag even uitlegt. “Robby’s eerste Amerikaanse film als cameraman was *Saint Jack* (1979) van Bogdanovich. En met Friedkin maakte hij *To Live and Die in L.A.* (1985). Volgens sommigen is Los Angeles nooit mooier gefilmd dan in die film. Beter gezelschap is moeilijk denkbaar voor Robby in Venetië.” Dat Pijman geregeld nog in de tegenwoordige tijd over Müller praat, is geen toeval. Haar vriendschap met Robby en zijn vrouw Andrea ontstond al in de jaren 90. Pijman studeerde in 1990 af aan de Filmacademie als cameravrouw. Een vrouw achter de camera kwam in die tijd nog niet veel voor, merkte Pijman. “Tijdens mijn studie stond ik er niet bij stil dat het een mannenberoep was, maar na mijn afstuderen kwam ik er snel achter. Camerajongens konden meteen aan de slag, maar meisjes niet. Men vroeg zich af of het werk niet te zwaar en te ingewikkeld voor je was. Wat is jullie probleem?, dacht ik. Omdat ik moeilijk werk vond, ging ik zelf films maken. Regisseren én achter de camera staan. Zo ben ik documentairemaker geworden, maar mijn passie is het draaien.”

BRANDENDE ZON

Zo kort samengevat, lijkt het alsof Pijman snel carrière maakte in de filmwereld, maar zo ging het niet. Om brood te verdienen, deed ze allerlei baantjes. Bij Rudolf van den Bergs horrorfilm *De Johnsons* (1992) was ze clapperloader. Vier jaar later stond ze als focuspuller op de set van Paula van der Oests *Always Yours, For Never*. Op de set van die laatste film werkte ook Müllers vrouw Andrea als kostuumontwerper. Pijman: “Zij kwam uit Duitsland en was net naar Nederland verhuisd, maar ik wist niet dat zij Robby’s vrouw was. Ik denk dat zij mijn naam aan hem doorgaf. Hij zocht namelijk een camera-assistent en vroeg mij. Het klikte, maar omdat ik net besloten had dat ik geen camera-assistent meer wilde zijn – ik wilde zelf draaien – deed ik het niet.”

Toch nodigde Müller haar uit eens langs te komen. “Dat is waar mijn vriendschap met Andrea en Robby begon. Robby betrok mij als een van de cameramensen bij Wim Wenders’ Cubaanse muziekfilm *Buena Vista Social Club* (1999). Ook vroeg hij mij als second unit bij een grote commercial. Ik ging vaak langs om raad als ik een project ging doen. Het was leuk om met hem over camerawerk te praten.”

Bijna tien jaar later, Müller leed toen al aan vasculaire dementie, zou Pijman meegaan als standby voor Müller bij de Indonesische speelfilm *Jermal*. “Het bleek te zwaar voor Robby in de brandende zon en ik werd gevraagd om de film helemaal te draaien.” In de jaren erna werd Müller vaak benaderd door mensen die een film over hem wilde maken. Ook Pijman werd gevraagd of het iets voor haar was, maar ze hield de boot af. “Ik heb veel films over cameramensen gezien, waarin iedereen zegt dat hij zo goed was en fijn om mee te werken, maar waarin niemand zegt wat er dan precies zo goed was. Omdat ik het Robby niet meer kon vragen – hij kon niet meer praten – zag ik geen goede ingang voor een film.”

POLAROIDS

Dat veranderde toen Pijman Müllers homemovies, ongeveer vijftig uur Hi8-filmpjes, digitaliseerde. “Andrea zei te hopen dat het me zou inspireren voor een film over Robby. Ik zag de filmpjes en was verkocht. Daarin zie je precies hoe hij kijkt, de camera gebruikt als middel om contact te maken, de lichtval vastlegt en film als een schetsboek gebruikt. Allemaal zaken waar wij het altijd over hadden. Ik hoefde het nu niet meer te vragen, maar kon het laten zien. En omdat het privébeelden zijn, vertellen ze ook meteen het verhaal van zijn leven en wordt duidelijk wat voor man hij was.”

Hoe vrij was ze om te maken wat ze wilde maken? “Ik kreeg alle vertrouwen. Andrea kon Robby tot het laatste moment heel goed ‘lezen’. Daardoor wist ik dat het goed was wat ik deed. Andrea was zelf bezig met een boekje over Robby’s polaroids en daardoor voelde het maken van de film ook echt als een samenwerking.”

Pijmans enthousiasme werd vier jaar geleden niet door iedereen gedeeld. De financiering van *Living the Light – Robby Müller* ging niet van een leien dakje. Eye Filmmuseum haakte als eerste aan, omdat het de homemovies uitstekend kon gebruiken voor de expositie twee jaar geleden over Robby Müller. Ook stuurde Eye Pijman op pad om met Müller bevriende cameramensen en regisseurs, onder wie Wim Wenders en Jim Jarmusch, te interviewen. Het leverde zoveel uitstekend materiaal op dat ook het Filmfonds inzag dat er in de homemovies en de interviews een prachtfilm over Müller zat.

HOLLYWOODMACHINERIE

Het beeld dat uit *Living the Light* opdoemt is dat van een man die aan de camera vastgeplakt zit. Niet alleen op de set, maar ook thuis. Pijman herkent het. Lachend: “Soms vragen ze bij mij thuis of ik even echt kan kijken

in plaats van door een lens. Achter een camera staan, geeft je een plek in de wereld. Een soort bestaansrecht. Je hoeft je nooit ongemakkelijk te voelen, want je doet iets zinnigs. Ik denk dat Robby dat ook zo voelde."

Als Pijman Müllers filmbenadering in een paar woorden moet samenvatten, zijn dat eenvoud en intuitie. "Hoe eenvoudiger de dingen waren, hoe beter hij het vond. Hij was een briljante cameraman, die trouw was aan zichzelf en zijn intuïtie. Intuïtie is een dubieuze term, want wat is het precies? Maar toch past hij bij Robby. Hij werkte echt vanuit zijn gevoel en aardde daarin het beste."

Wat niet wil zeggen, dat Müller maar wat aanrommelde. "Hij wist precies wat hij deed. Kijk maar naar hoe secuur hij alles belichtte. Hij hield niet van techniek, maar wist er alles van. Het ging hem erom dat de techniek congruent was met wat hij voelde. Dat is wat ik bedoel met intuïtie." Het verklaart dat de keren dat Müller in de Hollywoodmachinerie terechtkwam, niet zijn meest gelukkige en beste werk opleverde. "Hollywood paste slecht bij hem, want daar word je ingehuurd om te doen wat anderen willen. Robby was iemand die samen dingen wilde ontdekken en ontwikkelen. Als je voor hem koos, moest je ook open staan voor zijn ideeën. Hij hield van eenvoud en improviseren. Als jonge hond ergens in springen vond hij aantrekkelijker dan een kant en klaar supergefinancieerd project doen."

GEEN BEWIJSDRANG

Naast vriendschap kreeg Pijman van Müller levenslessen. "Robby blijft altijd op mijn schouder zitten. Ik heb ontzettend veel van hem opgestoken. Toen ik hem leerde kennen, was ik nog niet lang van de Filmacademie af en piekerde ik over hoe ik me staande moest houden in de competitieve filmwereld. Robby zei dat je in de filmwereld alleen moet werken met mensen die jou kiezen en projecten moet doen die je interessant vindt. Als je dat niet doet, kun je misschien wel veel werken, maar als het niets oplevert, vond hij dat eigenlijk verschrikkelijk. Die visie gaf mij een enorme rust. Ik besloot om mijn eigen dingen te doen en trouw te blijven aan mezelf."

Müller was een mensenmens, zegt Pijman. "Robby hield echt van mensen. Rüdiger Vogler (acteur in veel films van Wim Wenders) zegt niet zomaar in de film dat hij je het gevoel gaf dat je geliefd was. En Nastassja Kinski (in *Living the Light* te zien in haar iconische rol in *Paris, Texas*) komt speciaal naar de première in Venetië, 'omdat ze zo dol op Robby was'." Robby had nul ego. Ook had hij een enorme hekel aan het woord 'uitdaging'. Ik heb nooit kunnen achterhalen waarom precies, maar ik denk omdat in dat woord iets zit van competitie en bewijsdrang. Robby had dat niet. Hij vond het leuk om iets nieuws te ontdekken en te doen, maar niet als uitdaging of om iets te overwinnen."

THE LIGHT - ROBBY MÜLLER NEDERLAND, 2018 | REGIE CLAIRE PIJMAN | 86 MINUTEN | MET WIM WENDERS, JIM JARMUSCH | DISTRIBUTIE CINEMA DELICATESSEN | TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL ALS OPENINGSFILM VAN HET FORUM VAN DE REGISSEURS EN VANAF 20 SEPTEMBER IN DE BIOSCOOP EN ONLINE VIA **picl.nl**

FK.LIVE **LIVING THE LIGHT – ROBBY MÜLLER** FILMSCHUUR HAARLEM, 22 SEPTEMBER 11.15 UUR | GERLINDA HEYWEGEN

DE NIEUWE FILM VAN TWEEVOUDIG OSCARWINNAAR **ASGHAR FARHADI** (A SEPARATION, THE SALESMAN)

OFFICIËLE SELECTIE
COMPETITIE
OPENINGSFILM
CANNES FILMFESTIVAL

PENÉLOPE CRUZ
JAVIER BARDEM
RICARDO DARÍN

★★★★
'POWERFULLY ACTED'
THE GUARDIAN

TODOS LO SABEN

VANAF 4 OKTOBER IN DE BIOSCOOP

12 9 7

cineart www.cineart.nl /cineartnederland /cineartnl /cineartnl /cineart_nl
VIND FILMS EN SERIES VEILIG EN SNEL FILM.NL

Academy Award® Winner EMMA THOMPSON
Academy Award® Nominee STANLEY TUCCI
FIONN WHITEHEAD

★★★★★
Screen

'Emma Thompson gives one of the **most moving performances** of her entire career'
The Hollywood Reporter

The Children Act

VANAF 20 SEPTEMBER IN DE BIOSCOOP

9 9 7

Gebaseerd op de bestseller DE KINDERWET van IAN McEWAN

CATACOMBE

Hier en daar tergend goed

CATACOMBE

Victor D. Pontens film werpt een cynische blik op de voetbalwereld waar *match fixers* achter de schermen de touwtjes in handen hebben. Willem de Bruin (van The Opposites) is de wanhopige voetballer die ten prooi valt aan deze koelbloedige financiële marionettenspelers.

Op zijn tenue staat 'Waar een wil is is een weg', maar profvoetballer Jermaine Slagter van het fictionele FC Barkas weet al lang niet meer wat hij wil. Hij is van het kaarsrechte pad richting de top afgezakt naar dat van schimmige cafés, achterafkamertjes van gangsters en anonieme snelweghotels met bijhorend wegrestaurant. Victor D. Ponten laat na het co-regisseren van *Rabat* (in 2011 met Jim Taihuttu) in zijn eerste eigen film de voetbalwereld zien voorbij de knusheid van *Voetbal International*, de leeuw van Oranje en biertjes met bitterballen.

Dat brengt ons in China, waar *Catacombe* opent met de arrestatie van een Chinese profspeler. Verborgen in de schaduw ziet een rokende zakenman toe hoe zo een gat ontstaat in het kernteam van FC White Tigers. Zulke steenrijke zakenlieden, *match fixers* en *brokers* azen wereldwijd op net zo getalenteerde als hopeloze spelers om het Chinese voetbal te verbeteren. Met zijn gokschulden en huwelijksperikelen blijkt Jermaine Slagter die speler te zijn. In het door Mustafa Duygulu meegeschreven scenario verbeeldt Ponten de sport als ontgoocheling: wie de weg naar de top bereikt, kan daarna alleen maar harder vallen.

OPGEKROPTE WOEDE

En vallen doet Jermaine. Willem de Bruin (bekend als rapper van The Opposites) speelt hem met een overtuigende dosis opgekropte woede. Zoals in de misdaadepossen van Nicolas Winding Refn (*Drive*, *Only God Forgives*) verwacht je in meerdere scènes een meedogenloze geweldexplosie. De symmetrische enscenering van Ponten en strakke cameravoering van Lennart Verstegen (*Wolf*, *Mammal*) versterken dit beklemmende gevoel des te meer. Wat *Catacombe* soms tergend goed maakt is dat al die opgekropte spanning maar niet losgelaten wordt. Zo makkelijk komen wij er met Jermaine niet vanaf. Hij moet nog verder vallen, totdat hij precies is waar de schaduwspelers van de voetbalwereld hem hebben willen.

GELIKT JASJE

Catacombe biedt een bijzonder cynische kijk op Nederlands meest geliefde volkssport, verpakt in een gelikt jasje dat past bij een wereld waarin het geld mag rollen. Het enige dat Pontens scenario misschien aangerekend kan worden is dat alles wat we in *Catacombe* zien ook echt uit de onderwereld lijkt te komen: een Belgische teamgenoot heeft al een keer toegegeven aan de manipulatieve allure van internationaal geld, de gangsters die Jermaine lastigvallen hebben een keer te vaak naar *The Godfather* gekeken en Jermaines vader al helemaal te vaak naar Marlon Brando. Dat gebrek aan subtiliteit maakt van *Catacombe* niet een Nederlandse thriller. Al zit er genoeg potentie in.

HUGO EMMERZAEL

CATACOMBE NEDERLAND/BELGIË 2018 | REGIE VICTOR D. PONTEN | 94 MINUTEN | MET WILLEM DE BRUIN, KEVIN JANSSENS, LILIANA DE VRIES, WERNER KOLF | DISTRIBUTIE PARADISO ENTERTAINMENT | TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN FILM BY THE SEA EN VANAF 13 SEPTEMBER IN DE BIOSCOOP

VECHTMEISJE

Kickboksen als zelfontplooiing

***Vechtmeisje* laat de positieve kant van het kickboksen zien. In Johan Timmers bedachtzame jeugdfilm leert Bo zichzelf pas kennen wanneer ze voor het eerst in de ring stapt. Daarna beseft ze dat ze zich ook een weg uit haar problemen kan slaan.**

In de voice-over van *Vechtmeisje* legt Bo (Aiko Beemsterboer) haar woedeproblemen uit. Als het te veel wordt moet ze hardop in haar hoofd tellen om te kalmeren. Omgeven door puberende broer Dani (Bas Keizer die een vereenvoudigde versie van zijn rol in *Cobain* speelt) en de huwelijkscrisis van haar ouders werkt dat tellen echter steeds minder goed. Het liefst wil ze het uitschreeuwen, maar wie hoort Bo nou echt?

Op een nieuwe middelbare school en op de kleinere flat van haar inmiddels alleenstaande moeder moet Bo een nieuwe manier vinden om haar opgekropte woede ergens in te steken. Een paar toevallige ontmoetingen met Chellina (geweldig spel van MMA-vechter Mighty Mika) brengen haar bij de lokale kickboksvereniging, waar Cecilia (Imanuelle Grives van *Alleen maar nette mensen*) met de scepter zwaait. *Vechtmeisje* wordt dan een hedendaagse variant van die klassieke jaren-tachtigsportfilm, inclusief opzwepende trainmontage, maar dan met een aangename twist. Johan Timmer heeft er een bedachtzame jeugdfilm van gemaakt die bijna alleen maar bestaat uit inspirerende, vechtende vrouwen.

UITVERKORENE

Er wordt genoeg gevochten, maar er is niets nodeloos agressiefs aan *Vechtmeisje*. Sterker nog: als Bo haar nieuwe vechttechnieken wil gebruiken om haar gepeste broer te helpen, wordt daar op neergekeken binnen de boksgemeenschap. Vechten doe je binnen de ring. Daarbuiten neem je de verbeterde versie van jezelf mee. Sport is hier dan ook een vorm van zelfontplooiing die Bo helpt om beter door haar complexe familieleven te navigeren. Zo is haar vooruitgang een inspiratiebron voor Dani om zijn droom als eigenzinnige muzikant te verwezenlijken.

Dat tellen aan het begin van de film heeft Bo tegen het einde van *Vechtmeisje* niet meer nodig. Timmer vindt wel een mooi beeldrijm door het tellen te laten afspelen in het belangrijke grote, laatste gevecht waar Bo aan meedoet. Wat enigszins afdoet aan *Vechtmeisje* is dat zij en niet Chellina dit gevecht mag doen. Bo moet in *Vechtmeisje* leren dat de wereld niet alleen om haar problemen draait en toch is zij – duidelijk een minder goede vechter dan haar vriendin/sparpartner

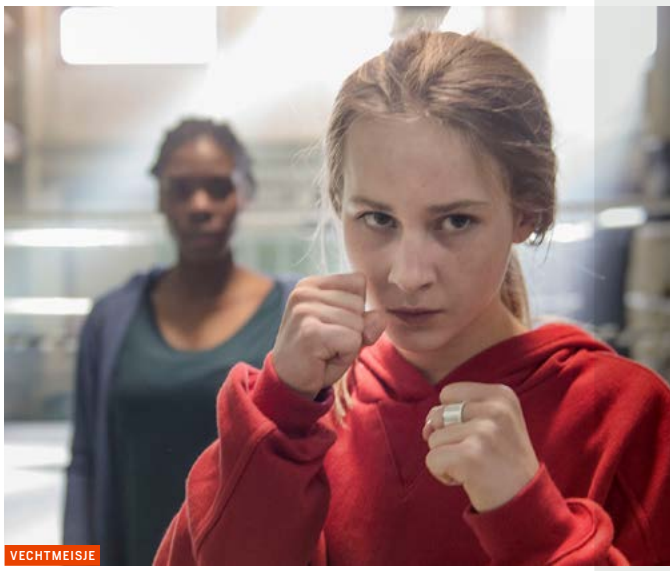
VECHTMEISJE

– de uitverkorene voor de finale. *Vechtmeisje* zou een nog bedachtzamere film zijn als Bo af en toe ook aan de zijlijn zou staan.

HUGO EMMERZAEL

VECHTMEISJE NEDERLAND, 2018 | REGIE JOHAN TIMMERS | 84 MINUTEN | MET IMANUELLE GRIVES, AIKO BEEMSTERBOER, BAS KEIZER | DISTRIBUTIE SEPTEMBER FILM | TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL EN VANAF 18 OKTOBER IN DE BIOSCOOP

BURNING

HET GROTE VERDWIJNEN

BURNING

Acht jaar wachten was het sinds Lee Chang-dongs vorige film *Poetry*, maar dan heb je ook wat: het dromerige mysterie *Burning* is een ongekend rijk werk, dat via een ongrijpbare liefdesdriehoek de temperatuur van hedendaags Korea opneemt.

DOOR JOOST BROEREN-HUITENGA

Er is een sleutel tot een echt goede mimespeler zijn, legt de energieke Hae-mi aan de timide Jong-soo uit in *Burning*. Ze vertelt het hem terwijl ze mimet dat ze een mandarijn pelt, en dat doet ze zo doeltreffend dat Jong-soo het fruit bijna kan proeven – het water loopt hem in de mond. De sleutel is: "Probeer niet om je voor te stellen dat er een mandarijn is, maar vergeet gewoon dat er geen mandarijn is."

Op het eerste gezicht is het gewoon een flirterig moment tijdens de toenadering tussen Jong-soo en Hae-mi. Wanneer zij vervolgens op reis gaat naar Afrika, hem vraagt om op haar kat te passen en dat beest nogal schichtig en mensenschuw blijkt, grapt hij zelfs: "Zal ik gewoon vergeten dat er geen kat is?" Maar wat als een grapje begint, krijgt al snel een schrijnende lading in deze overdonderende film, op het afgelopen filmfestival Cannes winnaar van een Fipresci-prijs van de internationale filmpers. Kort nadat Hae-mi met het rijkeluisjong Ben in haar kielzog terugkeert uit Afrika, verdwijnt ze van de aardbodem – alsof ze in rook is opgegaan.

EIKENBOOM

Burning is gebaseerd op het korte verhaal *Schuurtjes in brand steken* van de Japanse schrijver Haruki Murakami (in het Nederlands uitgegeven in de bundel *De olifant verdwijnt*). Lee gaat met dat kleine narratief (het verhaal telt slechts enkele tientallen pagina's) aan de haal en weeft er zijn eigen ongekend rijke vertelling omheen. De vergelijking die mijn Britse collega Jessica Kiang maakte in *Sight & Sound* is te mooi en raak om hem niet te herhalen: *Burning* is op het verhaal van Murakami gebaseerd op dezelfde manier waarop 'een enorme eikenboom is gebaseerd op een piepklein eikeltje'.

De problemen en uitdagingen van hedendaags Zuid-Korea kruipen continu rond op de achtergrond van de liefdesdriehoek. Zo is er het verhaal van Jong-soo's vader, die terechtstaat vanwege een gewelds-delict. Daardoor is Jong-soo opgezadeld met de verantwoordelijkheid over diens boerderij. Die ligt aan het grensgebied tussen Noord- en Zuid-Korea – de propaganda die uit Noord-Koreaanse speakers schalt is er vagelijk te horen.

Zo sluipt ook die pijnlijke afwezigheid, het plotse verdwijnen van een half land achter slot en grendel, de film in. Een nieuwsbericht op tv plaatst de film expliciet op het moment dat de Amerikaanse president Trump zijn eerste honderd dagen in het Witte Huis achter de rug heeft, dus nog voor de recente, voorzichtige toenadering tussen Noord en Zuid.

RIJKELUISKIND

Diezelfde televisieberichten reppen ook over de hoge jeugdwerkloosheid. Ook Jong-soo lijkt geen werk te hebben – hij vertelt mensen dat hij schrijver is, maar heeft nog niets gepubliceerd, en schrijft eigenlijk ook bar weinig. Het staat in schril contrast met de rijkdom van Ben, waar hij nooit iets voor heeft hoeven doen. Jong-soo vergelijkt hem op een gegeven moment met de Great Gatsby – hij is rijk, maar je hebt geen idee wat hij doet. "Er zijn zo veel Gatsby's in Korea", verzucht hij.

Rijkeluiskind Ben is uiteindelijk ook degene die de film zijn titel geeft: na een lange nacht doorhalen biecht hij aan Jong-soo op dat het zijn hobby is om schuurtjes in de fik te steken. Andermans schuurtjes, vanzelfsprekend. "Het neemt hooguit tien minuten in beslag", stelt Ben vergenoegd. "Daarna is het alsof ze er nooit geweest zijn." Na die nacht verdwijnt Hae-mi spoorloos – maar ze blijft het kloppende hart van de film.

Voor mindere filmmakers zouden al die elementen op zichzelf al genoeg zijn om een film omheen te bouwen – voor sommigen zelfs te veel. Maar Lee weet die vele lijnen te verweven tot een nog rijker geheel, verbonden rond een ongrijpbare afwezigheid in de kern.

Na het verdwijnen van Hae-mi raakt Jong-soo gevangen in een neerwaartse spiraal van paranoia en vertwijfeling. Hij begint Ben te bespioneren, die door zijn rijkdom onaantastbaar lijkt. Het centrale mysterie van *Burning* ambigu noemen, is nogal een understatement. Dromerig komt er misschien dichterbij, enigmatisch, glibberig. Misschien is de sleutel tot *Burning* om niet te denken dat er een mysterie is, maar te vergeten dat er geen mysterie is.

THE MAN WHO SHOT LIBERTY VALENCE

THE HOMESMAN

BARTON FINK

FK.LIVE **BURNING** FILMSCHUUR HAARLEM, 13 OKTOBER 16.00 UUR

BURNING ZUID-KOREA, 2018 | REGIE LEE CHANG-DONG | MET YOO AH-IN, JEON JONG-SEO, STEVEN YEUN | 148 MINUTEN | DISTRIBUTIE IMAGINE | TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER EN ONLINE VIA **picl.nl**

BRANDBAAR MATERIAAL

BURNING DOWN THE HOUSE

LOST RIVER

SKYFALL

STRAW DOGS

Sommige beelden reizen door de filmgeschiedenis. Of makers ze nu bewust of onbewust oproepen. In *Burning* van Lee Chang-dong draait het zelfs om zo'n beeld: het brandende huis. DOOR DANA LINSSEN

Er brandt niets zo goed als film. Dat komt niet alleen omdat film ooit van brandbaar materiaal was gemaakt. Denk maar aan de beroemde bioscoopbrandscène uit Quentin Tarantino's *Inglourious Basterds*. Ik zal nooit vergeten dat ik ooit een bioscoop in Turijn heb moeten ontvluchten omdat in een belendend depot een verzameling Egyptische nitraatfilms ontvlamd was. De vlammen sloegen uit tot aan de overkant van de straat.

Maar ook bij een brand die zich alleen maar op het filmscherm afspeelt kun je vaak de warmte op je armen voelen. Alsof je eigen huid tegelijkertijd met de huid van de film, het witte doek, verschroeit. Overweldigend. Verwoestend. Onomkeerbaar. Je wilt weg, maar je kunt het niet, gevangen in het donker van de bioscoopzaal.

In het korte verhaal *Barn Burning* van de Japanse schrijver Haruki Murakami, dat in 1992 voor het eerst gepubliceerd werd in *The New Yorker* en dat de basis vormt van *Burning* van de Zuid-Koreaanse filmmaker Lee Chang-dong (*Secret Sunshine*, *Poetry*), draait alles om een gesprek tussen een succesvolle jongeman die aan een aspirant-schrijver vertelt dat hij soms de onbedwingbare behoefte voelt om schuurtjes in brand te steken. De schuurtjes van Murakami zijn in de film vervangen door immense plastic plantenkassen, die soms vervallen en verlaten in het landschap staan. Ze branden goed en snel.

In *Burning* zijn die brandende kassen zowel een cruciaal als een terloops beeld, een klein element in een groter verhaal over rijkdom en klasse, obsessie, schijn en wezen. Het vuur als onontkoombaar symbool voor vernietiging van de oude orde.

MACABER SILHOUET

Het brandende huis is een van die sterke beelden die door de filmgeschiedenis reizen. Oorlogen, bliksemінslagen, brandstichters en verzekeringslichters… als het huis eenmaal brandt, is er geen verschil meer tussen kwade wil en noodlot. Als je in *Burning* het macabre silhouet van zwartgeblakerde ribben van de kas in de vlammen ziet dansen, dan zie je daardoorheen als een hittezinsbegoocheling ook andere bouwsels in vlammen opgaan. Het is een radicale verbeelding van wat eerder in de film het ongrijpbare (echte Murakami-) meisje Shin Hae-mi aan de schrijver heeft proberen uit te leggen over haar pantomimelessen: "Je moet niet heel hard denken dat er iets is, maar juist vergeten dat het er niet is." Iets wat brandt zit precies tussen dat zijn en niet-zijn in.

Barton Fink van de gebroeders Coen is net zoals *Burning* een verhaal over een schrijver die voortdurende dingen meemaakt waarvan hij niet zeker weet of ze echt gebeuren of in zijn hoofd aan het ontstaan zijn als het scenario dat hij schrijft. Als aan het einde van de film het hotel waarin hij zich heeft teruggetrokken om zijn werk te voltooien uitbrandt, vernietigt hij daarmee als het ware ook zijn eigen fantasie. Net zoals vorig jaar in de film *Mother!* van Darren Aronofsky, ook een film over een schrijver, in dit geval met diabolisch goddelijke kwaliteiten, die in eindeloze cycli van schepping en destructie gevangen zit. Zijn huis is zijn creatie, maar om te scheppen moet hij ook vernietigen.

De jonge schrijver Lee Yong-su in *Burning* vreest die vernietiging, dus rijdt hij in zijn gammele busje manisch heen en weer door het landelijke gebied rondom Seoul waar hij vandaan komt, om in de gaten te houden of de gefortuneerde Ben (een nihilist die het zich veroorloven kan) niet weer ergens een kas laat affikken. Voordat Lee zijn jeugd kan vernietigen en er misschien over kan schrijven moet hij eerst met zijn herinneringen (en zijn identiteit) in het reine komen.

BRANDEND GEHEUGENPALEIS

Er is waarschijnlijk geen filmmaker in wiens oeuvre elk huis zozeer een geheugenpaleis is, en waarin er zoveel huizen afbranden, als de Russische cineast Andrei Tarkovski. In zijn apocalyptische film *The Sacrifice* is schrijver Alexander zo bang voor de aanstaande 'nucleaire holocaust' dat hij in een vlaag van waanzin en angst zijn zomerhuis op Gotland in brand steekt. Net als John Wayne in western *The Man Who Shot Liberty Valance* van John Ford brengt hij een offer door zijn huis, dat behalve voor het geheugen ook een symbool voor de teloorgang van de westerse beschaving is, te vernietigen. Over *Liberty Valance* wordt gewoonlijk gedacht dat het personage van Wayne zijn huis in de brand steekt uit dronken frustratie, omdat het meisje waarvan hij houdt toch voor zijn rivaal heeft gekozen. Maar ook hij brengt in de brand een offer: hij ruilt 'the law of the land' in voor de algemeen geldende regels van wetsboeken en rechtspraak. De film viert die vooruitgang, maar betreurt ook het verlies. En als het brandt, in die film in zwart-wit, dan spatten de vonken in je gezicht. Hier worden niet alle schepen, maar alle huizen achter hen verbrand. FK

CHRISTIAN PETZOLD OVER *TRANSIT*
‘FILMS GEVEN ONS E

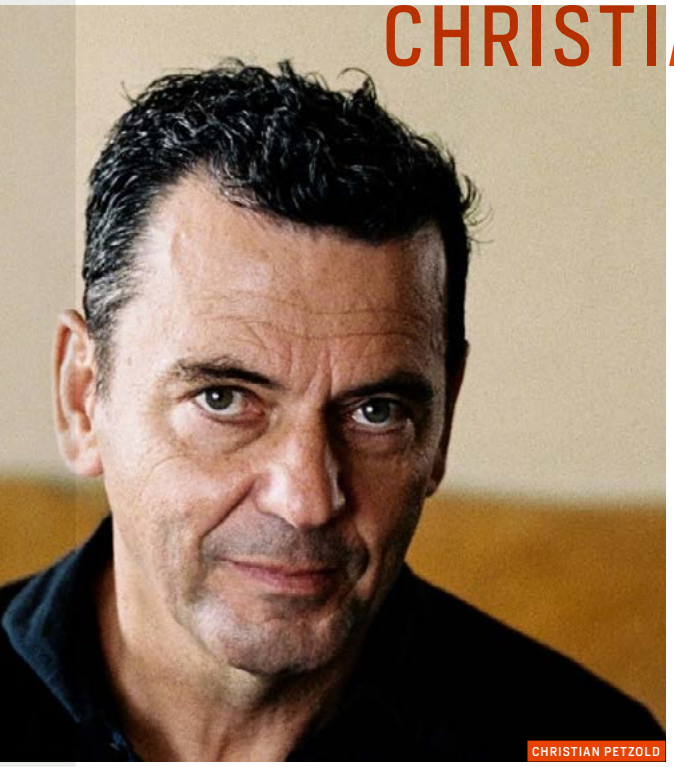
CHRISTIAN PETZOLD

Twee mensen zijn gestrand in Marseille. Ze kennen elkaar niet en toch kennen ze elkaar. Hun lot is verbonden. Het is oorlog en ze willen naar Amerika. Maar de schepen zijn vol. Christian Petzolds nieuwe film *Transit* is een ingenieuze, aangrijpende en roman-tische puzzel van geschiedenis en identiteit, de Tweede Wereldoorlog en hedendaagse vluchtelingen.

DOOR DANA LINSSEN

“Wie vergeet sneller? De verlatene, of degene die verlaten heeft”, vraagt de Mexicaanse consul aan Georg, de hoofdpersoon van Christian Petzolds nieuwe film *Transit*. Dat is het moment waarop Georg besluit om de identiteit aan te nemen van de man waarvoor de consul hem al die tijd toch al aanziet, de schrijver Weidel, wiens manuscript hij door omstandigheden bij zich draagt en in Marseille aan diens vrouw terug hoopte te geven. Het is niet eens een actieve beslissing. Meer een schaduw waar hij even in kan schuilen. Een schutkleur.

“Gaat u een boek schrijven over uw ervaringen?”, vraagt de consul. “Nee”, zegt hij. Niet omdat hij geen schrijver is. Want als hij deze schrijver kan worden, kan hij dan ook niet een schrijver worden? Maar: “Alsof het leven van schrijvers er alleen maar uit bestaat om materiaal te verzamelen uit hun eigen leven om boeken over te schrijven.”

Na *Phoenix*, een film over Holocaust-overlever Nelly, is *Transit* wederom een film van Petzold (*Gespenster*, *Yella*, *Barbara*) over het verlies van je identiteit op dramatische knooppunten van geschiedenis en individuele levens. Het verhaal over Georg werd geschreven door de Duitse schrijfster Anna Seghers die op de vlucht voor de nazi’s dezelfde tocht onderneemt als haar hoofdpersonen. Petzold maakte er een film van die naadloos in zijn eigen oeuvre past en vol referenties zit naar klassieke oorlogsfilms als *Casablanca* en *To Have and to Have Not*, die liefdesgeschiedenissen vertellen in rumoerige tijden. “Films geven ons een transitvisum voor de ziel”, zei regisseur Petzold in februari op het Filmfestival Berlijn waar de film zijn wereldpremière beleefde.

Georg is een man op de vlucht op vele fronten. Voor de nazi’s. Voor de gevolgen van wat half-illegale hand- en spandiensten die hij hier en daar verleent. Voor zijn geweten dat tijdens die klusjes op de proef wordt gesteld. Maar ook voor zichzelf. Of misschien lijkt dat alleen maar zo, omdat hij zichzelf onderweg steeds meer is kwijtgeraakt. Dat hij de identiteit aanneemt van de schrijver die hij eigenlijk met zijn vrouw zou verenigen, en vervolgens een bijna kosmische liefde voor die vrouw opvat, die geheel wederzijds is, alsof hij altijd al iemand anders was dan hij dacht te zijn, is de eenzame ziel van de film. Ze kennen elkaar en ze kennen elkaar niet. En opeens is hun lot voor altijd verbonden en moeten ze kiezen tussen weggaan en blijven.

SPOKEN

Transit is de eerste film die Petzold zonder zijn mentor en co-auteur, de in 2014 overleden Harun Farocki heeft gemaakt. Maar zijn geest is overal. Zo baseerde hij het scenario op een van Farocki’s lievelingsboeken. “Ik heb tijdens het schrijven van *Transit* veel terug moeten denken aan *Die innere Sicherheit*, mijn eerste speelfilm, die ik achttien jaar geleden met Harun heb ontwikkeld. Ik realiseerde me dat die film, die over twee linkse terroristen en hun tienerdochter gaat, eigenlijk een spookverhaal is, zoals vele van mijn films. Een verhaal over mensen die voor de maatschappij onzichtbaar zijn, en als het ware weer moeten materialiseren om verder te kunnen leven. De eerste keer in mijn leven dat ik me zoiets bewust was, was toen mijn vader tijdens mijn jeugd een bepaalde periode werkeloos was. We woonden met z’n allen in een tamelijk klein huis, en ’s ochtends ging mijn vader in de auto voor de deur zitten, en daar bleef hij dan de hele dag in zitten naar klassieke muziek te luisteren. Alsof hij er niet was. Later heeft hij me wel verteld dat hij het gevoel had met zijn werk ook zijn plek in het leven te zijn kwijtgeraakt. Alsof hij in een soort wachtkamer, een transitruimte was terechtgekomen.

“Later bedacht ik me dat cinema, het soort films dat ik wil maken, eigenlijk altijd over dit soort spooklevens gaat. Over mensen die iets verloren zijn: hun werk, een geliefde, hun verleden, hun identiteit. Over mensen die weer van vlees en bloed moeten worden, een lichaam moeten krijgen, die hun sensualiteit moeten terugvinden.”

WINDSTILTE

Er zijn wel meer parallellen tussen *Die innere Sicherheit* en *Transit* denkt hij. Ze gaan niet alleen over mensen die spoken zijn geworden, maar ook over mensen op de vlucht, over dislocatie en vervreemding. “Tijdens het werken aan *Die innere Sicherheit* kwam ik een woord tegen uit de scheepvaart, ‘Geschichtsstille’ (de windstilte van de geschiedenis) dat het moment beschrijft waarop het windstil is en een schip geen kant meer op kan. Dat is een angsttoestand die in veel zeemansverhalen en matrozenliederen wordt bezongen. Dat is het moment waarop het eten begint te rotten, waarop mensen scheurbuik krijgen en sterven. Maar ook de Duitse communist Georg K. Glaser die in de periode waarin Anna Seghers roman *Transit* zich afspeelt in ballingschap in Marseille leefde, heeft dat begrip in zijn autobiografie gebruikt om te beschrijven hoe je je als vluchteling voelt. Je hebt geen verleden en geen toekomst meer, omdat niemand zich meer voor je interesseert. Je wilt weer deel gaan uitmaken van de geschiedenis. Van de geschiedenis van je eigen leven.”

HEDENDAAGSE VLUCHTELINGEN

Niet alleen de hoofdpersonen die in *Transit* in een havenstad zijn gestrand zijn ‘in transit’ of in die ‘Geschichtstille’ terechtgekomen. De film zelf is dat ook. Petzold vertelt een verhaal over de Tweede Wereldoorlog, maar doet dat in een geheel contemporaine setting, in modern Marseille. Door een paar simpele ingrepen (kostuums, geen mobiele telefoons) kijken we zowel naar een film over het verleden, als over het heden. Het is ingenieus. Het verhaal neemt ons mee naar de Duitse bezetting, naar het Vichy-regime van collaborateurs, naar politiepatrouilles en razzia’s en wat we zien zijn hedendaagse agenten in hedendaagse straten met hedendaagse wapens, en soms zelfs hedendaagse surveillancebeelden.

Het is een tijdmachine die twee kanten opwerkt: alsof de gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog nooit afgelopen zijn, omdat ons hedendaagse Europa op die wonden is gebouwd. De problemen beginnen op het moment dat we dat deel van onze geschiedenis en identiteit ontkennen. Ook in hedendaags Marseille leven, net zoals overal in Europa, migranten, vluchtelingen, mensen zonder papieren, die onzichtbaar zijn voor de rest. Petzold: “De film zit als een droom tussen twee tijden in. Het verleden gaat voorbij, en het heden gaat ook voorbij. En er is een dialoog tussen die twee tijden. Als Georg bij Driss aanbelt, het zoontje van een man die onderweg is omgekomen, dan verwacht je dat hij of zijn moeder opendoen. Maar in plaats daarvan kijken we in een hedendaags appartement met Somalische en Syrische vluchtelingen. Daar had hij er ook eentje van kunnen zijn.”

Maar het geeft je ook het idee dat die vluchtelingen uit de toekomst naar het verleden zijn getransporteerd. Het gezicht van de geschiedenis kan ook van identiteit wisselen. Op onnadrukkelijke wijze wekt Petzold de indruk dat er meerdere tijden tegelijk in dezelfde ruimte kunnen bestaan - ook via het camerawerk met spiegelshots, of dubbelshots van Georg en Marie waarin we de een op de rug zien en de ander net langs de ander zien kijken, alsof ze eigenlijk niet samen zijn.

“Ik heb Georg in de film niet teveel backstory willen meegeven. Je vermoedt dat hij joods is, maar er kunnen ook politieke redenen zijn waarom hij uit Duitsland is gevlucht. Iedere vluchteling is een vluchteling met een reden. Maar net zoals je weinig bagage kunt meenemen, kun je ook maar weinig emotionele bagage mee-

EN TRANSITVISUM VOOR DE ZIEL’

‘We woonden in een tamelijk klein huis en ’s ochtends ging mijn vader in de auto voor de deur zitten en daar bleef hij de hele dag naar klassieke muziek luisteren. Alsof hij er niet was’

nemen, en raak je onderweg steeds meer kwijt. Georg is iemand die zijn ballast heeft afgeworpen. Gedurende de film begint hij zich door kleine dingen - het repareren van een radio, een lied - weer te herinneren wie hij was. *Transit* is niet alleen het verhaal van iemand die zichzelf verlaten heeft en weer terugvindt, maar ook over de melancholie van de survivor. Een overlever kan het zich niet permitteren om sentimenteel of nostalgisch te zijn.

“Er zijn nu zoveel mensen die films maken over vluchtelingen. Ik weet niet of ik dat zou kunnen. Ik weet niet of ik me echt zou kunnen voorstellen wat het betekent om uit Syrië hierheen te komen. Het is natuurlijk wel het grote thema van onze tijd en wil ik me daar als filmmaker ook toe verhouden. Maar met dit verhaal en met deze aanpak, kan ik het verhaal vertellen aan de hand van een geschiedenis die ik ken.”

MARSEILLE

Zonder Marseille was de film niet mogelijk geweest. Het is niet zomaar een havenstad, het is Marseille. En de stad neemt z’n hele geschiedenis mee, als een personage. Er zitten zoveel lagen aan die stad. De Duitsers hebben hem gebombardeerd, er zijn enorme opstanden geweest onder de havenarbeiders, er is misdaad en corruptie, maar op een bepaalde manier is iedereen ook reuze relaxed. De producenten stelden nog even voor om het in Le Havre te doen, omdat dat goedkoper is, maar daar was ik mordicus tegen. Marseille heeft een complexiteit, een gelaagdheid, waardoor je het gevoel hebt dat het verleden er voortdurend door het oppervlakte heen schemert. Maar ook alsof je al getuige bent van een nog ongewisse toekomst. En dat is precies waar *Transit* over gaat.”

Dan wordt hij cryptisch, want hij wil niet spoilen – “Maar de vraag van het perspectief is wel belangrijk”. De film is niet alleen een film over een schrijver en roman, en hoe iets wat gedrukt is identiteit kan geven, óók als dat een verhaal en geen paspoort is. Maar het is door het gebruik van een voice-over ook een film over hoe het verzinnen van een verhaal, en het ordenen via ervaringen en gebeurtenissen via kunst een uitweg uit trauma en ‘Geschichtsstille’ kunnen zijn. Dat verhaal wordt ons verteld door iemand wiens identiteit pas laat in de film wordt onthuld. “De voice-over heeft in de film, net als de eerste persoon waarin het boek van Anna Seghers is geschreven, de neiging om het publiek een objectieve werkelijkheid voor te schotelen, en in dit geval is hij wel erg alwetend en begrijpend. Met het camerawerk laat ik een andere, meer subjectieve werkelijkheid zien. We weten niet eens of we onze ogen of oren moeten geloven. Wat de status is van de mensen die we zien. Bestaan ze wel? Voor zichzelf of voor elkaar?”

TRANSIT DUITSLAND, 2018 | REGIE CHRISTIAN PETZOLD | MET FRANZ ROGOWSKI, PAULA BEER, GODEHARD GIESE | 101 MINUTEN | DISTRIBUTIE IMAGINE | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VANAF 27 SEPTEMBER

KANTEMIR BALAGOV OVER *TESNOTA*

EEN OMHELZING DIE PIJN DOET

De veelbelovendste leerling van Russisch meesterfilmer Aleksander Sokoerov is Kantemir Balagov uit Nalchik, Kabardië-Balkarië. Zijn filmdebuut *Tesnota* is een verstikkend, historisch portret van zijn geboorteplaats. 'Ik moest laten zien wat Kabardië in de ban hield.'

DOOR HUGO EMMERZAEL

"Mijn naam is Kantemir Balagov. Ik ben een Kabard. Ik ben geboren in Nalchik in de Noord-Kaukasusregio van Rusland. Dit verhaal gebeurde in Nalchik in 1998." Die tekst vergezelt de opening van *Tesnota*, het speelfilmdebuut van een van de meest veelbelovende jonge regisseurs uit Rusland. Een leerling van filmmaker Aleksander Sokoerov die zo'n sterke connectie voelt met zijn eerste film, dat hij – ondanks dat het verhaal over vreemden gaat – de noodzaak voelt zichzelf erin voor te stellen. *Tesnota* gaat namelijk niet alleen over de hoofdpersonages, een Joodse familie die door een ontvoering wordt opgebroken, maar ook over de regio waar regisseur Balagov vandaan komt.

OMHELZING

Die regio gaat Balagov aan het hart. Hij was een de weinigen die de eenmalige filmcursus van Sokoerov op de Universiteit van Kabardië-Balkarië kon volgen. Als mentor van twaalf aanstormende regisseurs moedigde de chroniqueur van Rusland en Europa (van *Russian Ark* tot *Francofonia*) zijn leerlingen aan om als regisseur-etnografen hun omgeving in kaart te brengen. Wie de wereldbol erbij pakt kan Balagovs geboortegrond vinden in het zuiden van Rusland, aan de noordelijke kant van de Kaukasus en ten westen van Tsjetsjenië, waar in de jaren negentig een gruwelijke onafhankelijkheidsoorlog woedde. Dat conflict tussen de Russische staat en Islamitische vrijheidsstrijders sluimert in het slaperige Nalchik, waar orthodoxe Joden en Kabarden (voornamelijk islamieten) binnen dezelfde stadsmuren wonen. Dat zorgt voor de nodige etnische spanningen.

"Het is belangrijk dat mensen deze geografische context snappen wanneer ze kijken naar het verhaal van Ilana," legt Balagov uit in de bioscoopzaal van de historische Lenfilmstudio in Sint-Petersburg, waar vorig jaar oktober een lichting nieuwe Russische films werd gepresenteerd. "Die gespannen verhoudingen sijpelen door in het dagelijkse familieleven." Het Russische woord *Tesnota* betekent in het Nederlands zoiets als dichtheid of strakheid. "Een omhelzing die pijn doet," maakt Balagov er van. Dat is wat de stoere Ilana (een bewonderingswaardig acteerdebuut van Darya Zhovnar) ervaart in haar joodse familie. Wanneer haar broer en zijn aanstaande vrouw na een een verlovingsfeest ontvoerd worden (vermoedelijk door moslims), dreigt Ilana de vrijheid te verliezen waar ze hard voor heeft moeten vechten. Om het losgeld van de kidnapping te betalen wil Ilana's moeder haar uithuwelijken. De vrijheid van de dochter wordt ingewisseld voor de vrijheid van een zoon.

TWEE STAMMEN

Ontvoeringen als deze gebeurden vaker in Nalchik. "Een familie heeft dit in 1998 meegemaakt," legt Balagov uit over de relatie tussen feit en fictie in *Tesnota*. "Ik heb ze alleen niet gekend. De misdaad is echt en de uitkomst ook; de rest is fictie." Om Ilana's joodse familie te kunnen verbeelden putte Balagov dus uit zijn eigen verleden. Joodse vriendinnetjes die hij vroeger had vormden een basis voor Ilana. "Ik heb een intieme blik kunnen krijgen in het joodse familieleven. Ik moet erbij zeggen dat hoewel de joden en Kabarden verschillend zijn qua religie en etniciteit, ze veel tradities en familieregels delen. Deze twee 'stammen' zijn eigenlijk even orthodox."

Het is die orthodoxe levensstijl die Ilana probeert te ontvluchten. Haar vriendje is van de andere stam. Een Kabard van de categorie ruwe bolster blanke pit. Wanneer blijkt dat er geen ruimte meer is voor Ilana's autonomie binnen de familie vlucht ze het huis uit, de straat op, naar haar vriendje en zijn Kabardische vrienden die eigenlijk helemaal niet van joodse meisjes houden. Ilana sluit zo aan in een filmtraditie van vrouwen die zich ondanks hun lijden niet laten wegzetten als slachtoffer. Balagov volgt haar met debuterend cameraman Artem Emelianov op de voet zoals de gebroeders Dardenne dat met hun daadkrachtige vrouwelijke hoofdpersonages deden in films als *Rosetta* (1999) en *La Fille inconnue* (2016) of Lars von Trier dat deed in zijn door Robby Müller gedraaide *Breaking the Waves* (1996).

KANTEMIR BALAGOV

CLAUSTROFOBISCHE ERVARING

Inspiratiebronnen te over, maar *Tesnota* lijkt op geen enkele manier op de films van Balagovs mentor. Sokoerovs werk is formalistisch, didactisch en *widescreen*. "Het ging mij juist om Ilana's claustrofobische ervaring," vertelt Balagov over de visuele stijl van zijn debuut: krappe shots in beeldformaat 4:3, veelal binnenshuis gefilmd in opgepompte kleuren. Al is die beklemming niet Ilana eigen. Het slaat ook op de familie die niet geholpen wordt door de joodse gemeenschap. Het heeft volgens Balagov ook betrekking op de hele regio: "binnen onze stad waren er twee kampen: de pro-Russen en de pro-Tsjetsjenen. Iedereen kon de naburige oorlog in de lucht voelen en dat heeft zijn sporen nagelaten." Het maakt van *Tesnota* een rauwe, onheilszwangere film die ook de kijker bijna geen ruimte laat om te ademen.

Helemaal verdrukkend wordt *Tesnota* ergens halverwege, wanneer Ilana met haar vriendje en wat gabbers en op de drugs per ongeluk een tape ziet van de beruchte 'Dagestan onthoofding.' Onder die druk begint *Tesnota* echt pijn te doen. Via de tape – opgenomen over een concertregistratie van Tsjetsjeense protestzanger Timur Mutsurayev - worden we met Ilana meegenomen naar Dagestan, waar Russen en Tsjetsjenen met elkaar in een grensconflict verwikkeld zijn.

We zien hoe een Russische soldaat smeekt zijn leven te sparen voordat hij met een akelig bot mes wordt onthoofd. “Die video zag ik voor het eerst toen ik dertien of veertien was,” vertelt Balagov over de waargebeurde moord die *Tesnota*’s fictionele bubbel penetreert. “Hij circuleerde bij ons op school op een cd. Iedereen heeft die video toen gezien. Ik moest hem in mijn film verwerken om te laten zien wat Kabardië vroeger in de ban hield.”

ZINGEND

Die moordvideo in de film slaat alle krappe kaders van *Tesnota* stuk. Ineens gaat de film niet meer over Ilana, over haar familie, de kidnapping of over Nalchik. *Tesnota* gaat dan over macht, ongelijkheid en conflict. Tussen de seksen, generaties, familieleden, staten, religieuze kampen en etnische groepen. Mutsurayev haalt op de tape zingend uit naar post-Sovjetpresident Yeltsin, maar de film gaat net zozeer over president Poetin. De ‘Dagestan Onthoofding’ circuleert nog steeds online als propagandamiddel voor de Krim-annexatie en tegen islamitische terroristen. Het benauwende *Tesnota* barst zowat uit zijn voegen. Balagov heeft met zijn ijzingwekkende debuut een werk gemaakt dat niet alleen reflecteert op zijn eigen regio, maar ook op heden en verleden en de onzekere toekomst van het hele land. Zo treedt hij in de voetsporen van Sokoerov als medechroniqueur van een ambivalent Rusland. Niet voor niets concludeert Balagov zijn film zoals hij die inleidde, met tekst. Terwijl Ilana en haar moeder verstrikt zijn in een omhelzing die pijn doet, schrijft Balagov: “Ik weet niet wat er hierna met deze mensen is gebeurd.” FK

FK.LIVE **TESNOTA** FILMSCHUUR HAARLEM, 29 SEPTEMBER 16.30 UUR | HUGO EMMERZAEL

NIEUWE RUSSEN
WAT HOLLYWOOD DOET, DOEN WIJ VOOR EEN FRACTIE VAN DE KOSTEN

Kantemir Balagov gaat voorop bij een nieuwe lichting Russische regisseurs. Of ze onafhankelijke arthouse of commerciële blockbusters maken, al deze regisseurs moeten in het competitieve Rusland vindingrijk blijven om het hoofd boven water te houden.

DOOR HUGO EMMERZAEL

Tesnota, het ambitieuze debuut van Kantemir Balagov, kwam tot stand dankzij het ‘Example of Intonation’ fonds, opgericht door cineast Aleksander Sokoerov om filmmakers in de periferie van Rusland een kans te geven. Sint-Petersburg en Moskou zien we volgens hem vaak genoeg in film, terwijl de rest van Rusland haast vergeten lijkt. Balagov kon met name dankzij Sokoerov, de Russische overheid en de in Sint-Petersburg gesitueerde filmstudio Lenfilm zijn debuutfilm realiseren in de Noord-Kaukasus.
Tesnota is een goed voorbeeld van hoe in het Russische filmlandschap ruimte ontstaat voor verhalen uit de regio. Tijdens het Russische filmcolloquium dat vorig jaar in Sint-Petersburg werd gepresenteerd, zagen filmjournalisten van over de hele wereld een nieuwe lichting Russische films. Veel daarvan speelden zich af buiten de grote stad.

Kostas Marsans *My Murderer* is een film noir die zich afspeelt in de indrukwekkende natuur van Jakoetsk. Associaties met *Insomnia* (zowel het Noorse origineel als Christopher Nolans remake) zijn onvermijdelijk in deze misdaadfilm waar de zon maar niet onder wil gaan. “We hadden die prachtige omgeving nodig,” vertelt Marsan in Sint-Petersburg. “Er was geen budget om elders mooie beelden vandaan te toveren.” Marsan heeft zijn debuut moeten crowdfunden, wat uitdraaide op een onvoorzien succes. “Dit is de eerste film uit de Jakoetsk-regio die distributie krijgt in de grote stad.” Momenteel is Marsan bezig met een potentieel veel interessantere film: een indiehorror gebaseerd op traditionele spookverhalen uit de regio.

Een van de beste films nieuwe Russische films die zich afspeelt in de kronkelwegen van het Russische landschap is *How Viktor “the Garlic” Took Alexey “the Stud” to the Nursing Home*, een trippy roadmovie-komedie van Aleksandr Khant over een jongen van white trash-afkomst die zijn vader naar een verzorgingstehuis rijdt om voorgoed van hem af te zijn zodat hij zijn appartement in de stad kan inpikken. Hoe verder “The Garlic” en zijn vader “The Stud” het platteland inrijden, hoe groter hun problemen lijken te worden. Het is een opzet die je vaker ziet in Russische films, van *Parade of the Planets* (1984) tot *Bimmer* (2003), maar die werkt hier uitstekend door Khants zelfverzekerde vertelstijl. Hij combineert een rijk kleurenschema met moderne popmuziek en theatraal acteren om zijn variatie op de comedy of errors van een aanstekelijk mainstreamjasje te voorzien.

Die mainstream in Rusland is op dit moment zeer competitief. Zo zagen we vorig jaar twee Russische blockbusters die te maken hadden met ruimteschepen en oorlog: *Attraction* in de vorm van een Michael Bay-achtige young adult sciencefiction en *Salyut-7* als waargebeurd ruimteavontuur à la *Apollo 13* en *Gravity*. Die Amerikaanse films worden niet voor niets vermeld. Deze Russische regisseurs concurreren namelijk graag met de dominante Hollywoodfilm. “Wij kunnen hier wat Hollywood doet voor een fractie van het geld,” aldus Klim Shipenko die voor grofweg zes miljoen dollar zijn meeslepende *Salyut-7* maakte. Fedor Bondarchuk maakte *Attraction* voor een miljoen dollar minder. Dat leverde hem nét niet een plek op in de top-tien best bezochte films in Rusland van 2017. Bovenaan die lijst (voorbij de nieuwe *Pirates of the Caribbean*, *Thor* en *The Fast of the Furious*) pronkt *Dvizhenie Vverh*, een Russische basketbalfilm over een historische wedstrijd tussen de Sovjet-Unie en Amerika tijdens de Olympische spelen van 1972.

Hoewel al deze films extreem van elkaar verschillen, delen hun makers één ding: het is bikkelen in Rusland om een film gemaakt te krijgen. Mainstream films kunnen alleen rekenen op overheidssteun als ze de politie of het leger op een respectabele manier laten zien. Dat verklaart het halfbakken protestnarratief in *Attraction* (waarin aliens als allegorie voor vluchtelingen gezien kunnen worden), een film die volkomen pro-Poetin is. Voor geëngageerde arthousemakers is het filmen nog lastiger. Dat Balagov in aanmerking komt voor subsidie is een unicum. Misschien verklaart dit waarom alle bovengenoemde regisseurs een extreme nadruk leggen op stijl: wanneer het geld voor hun films eindelijk vrijkomt willen ze er het meeste van maken. FK

RYOJI IKEDA

eye

Exhibition
15 Sep – 2 Dec 2018

RYOJI IKEDA

Key figure of electronic music and visual art

Eye Filmmuseum

RYOJI

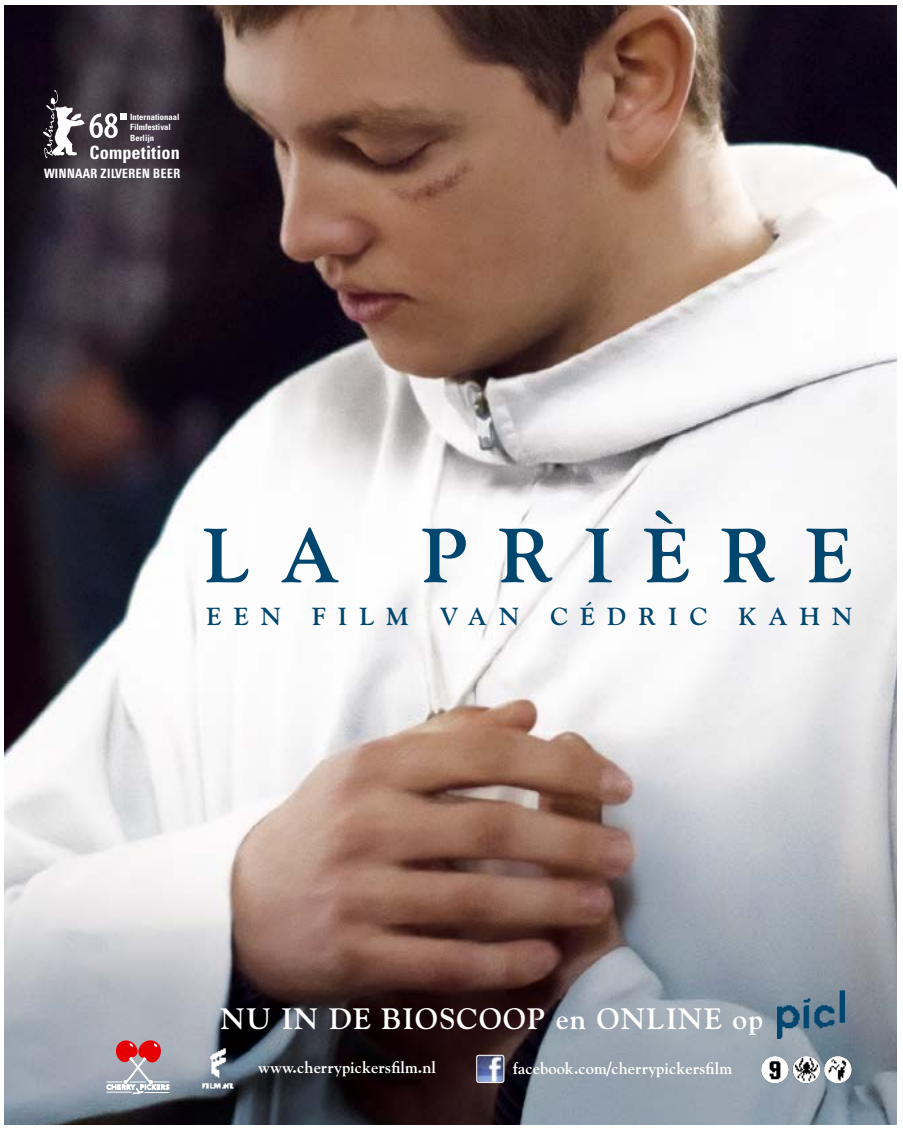

Nu in het filmtheater. Nu bij jou thuis.

Kijk de films van jouw filmtheater nu ook thuis. Voor als je een keer geen zin of tijd hebt om de deur uit te gaan.

picl

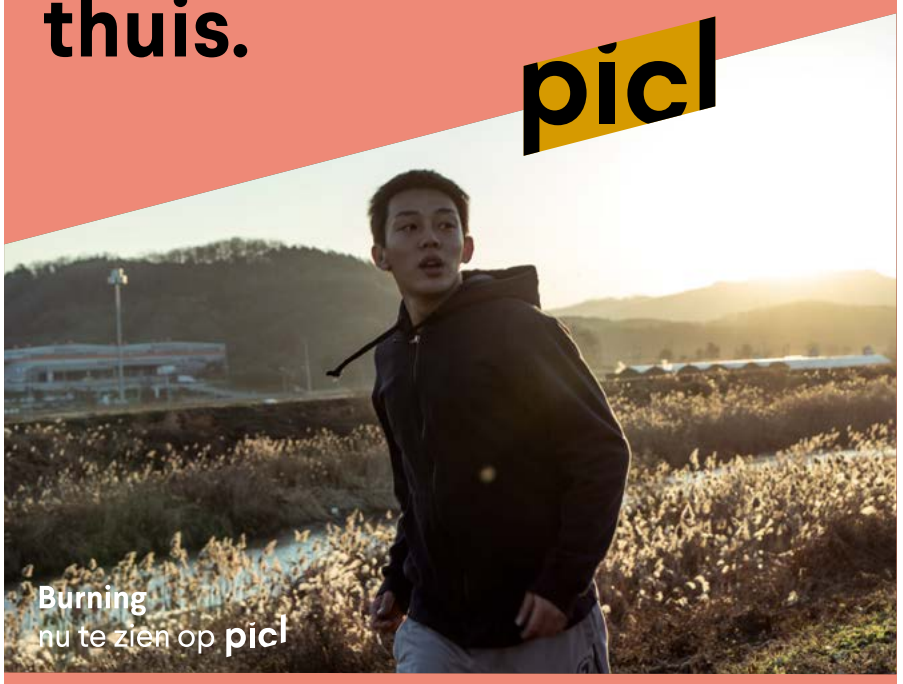

Co-funded by the European Union · Creative Europe MEDIA · NL FILM FONDS

Zin in film? Ga naar Picl.nl

PREVIOUSLY UNRELEASED

HOT COUNTRY, COLD WINTER

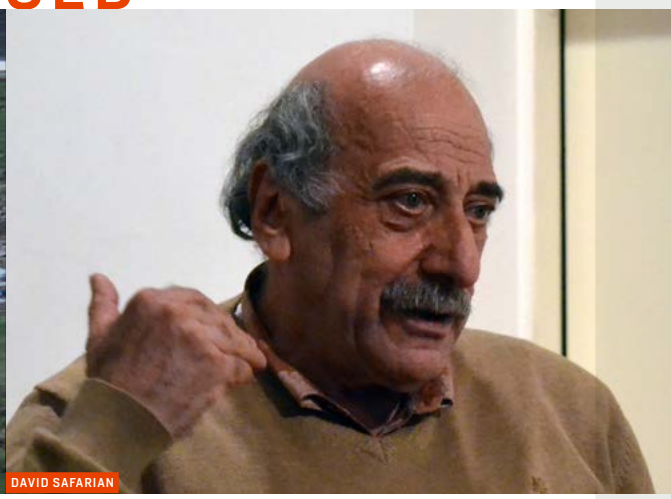
DAVID SAFARIAN

MAAR TOCH, DAVID SAFARIAN

In het kader van het EYE-programma Previously Unreleased vergezelt een uitgebreid retrospectief de vertoning van David Safarians langverwachte *Hot Country, Cold Winter*. Tijd om kennis te maken met deze erfgenaam van de belangrijkste Russische en Armeense filmmakers.

DOOR HUGO EMMERZAEL

"Voor zo'n klein, geïsoleerd land kent Armenië een uitzonderlijk rijke filmcultuur," aldus Brits filmconservator Daniel Bird tijdens een lezing over filmpreservering op het Golden Apricot International Film Festival afgelopen zomer in de Armeense hoofdstad Jerevan. "Weinig landen van deze grootte produceren niet één, niet twee, maar zelfs drie meesters: Hamo Beknazarian, Artavazd Peleshian en Sergei Paradjanov."

In sneltreinvaart hun belangrijkste bijdragen: Beknazarian was een pionier van de stille en de vroege geluidsfilm. Peleshian gaf met zijn poëtische documentaires in de jaren zestig een update aan montagetheorieën van Sovjetmakers als Sergei Eisenstein en Vsevolod Pudovkin. Paradjanov schetste met *De kleur van granaatappels* (1969) filmtableaus die verheven worden tot esoterische beeldkunst.

ELEKTRICITEITSRANTSOEN

Inmiddels maken deze meesters deel uit van de Armeense filmgeschiedenis. De enige overgebleven Armeense cineast die aanspraak kan maken op die traditie is David Safarian, een filmmaker die jarenlang onder de radar is gebleven. Zo heeft zijn tweede speelfilm *Hot Country, Cold Winter* (2016) hem bijna vijfentwintig jaar gekost. Dat voel je in dit persoonlijke werk, dat zich afspeelt tijdens de donkere en koude dagen in Jerevan begin jaren negentig toen net na de val van de Sovjet-Unie het land op een stevig elektriciteitsrantsoen werd gezet. Kunstenaarsstel Katya (Safarians vrouw Yana Druz) en Tigran (Ashot Adamyan) overleven dankzij water uit de put, kaarslicht, brandhout – of inmiddels waardeloze, maar brandbare bankbiljetten – en herinneringen aan vroegere, warmere dagen.

Safarian blikt met dit door Druz meegeschreven scenario ook terug op zijn eigen jeugd: het zoeken van plekken om buiten te spelen in het Jerevan van de Sovjet-Unie, het vinden van liefde, de eerste kennismaking met kunst en met film. Zoals in de rest van zijn oeuvre creëert Safarian met die persoonlijke verhalen een metafoor voor iets veel groters: het trauma van het Armeense volk na de genocide van 1915, een land onder druk – eerst van het communisme en daarna van het oprukkende kapitalisme - en een diasporavolk zonder toekomst.

NIEUWSGIERIGHEID

De context is grimmig, maar *Hot Country, Cold Winter* is verre van neerslachtig. De film viert juist de veerkrachtige, creatieve mens, iets wat Safarian zelf ook kenmerkt. Geboren in 1953 in Jerevan in een familie van kunstenaars voelde hij op jonge leeftijd al de artistieke aantrekkingskracht. Zijn grootvader Sargis was de artdirector van *Pepo* (1935), de eerste geluidsfilm van Beknazarian en de medeoprichter van de nationale filmstudio Armenfilm. Toen Safarian vier was, kwam hij daar voor het eerst over de vloer. Decennia later vroeg een bejaarde man hem in diezelfde studio: "Herinner je je mij nog?" Toen je vier was vroeg je mij van welk materiaal de nepmuren op onze decors worden gemaakt."

Die nieuwsgierigheid kenmerkt de rest van Safarians carrière. Toen hij elf was, zag hij de komedie *Tri plyus dva* (1963) van de Armeense regisseur Genrikh Oganisyan en zei tegen z'n vader: "Ik wil dat ook doen." Met een omweg (via een studie industrieel ontwerpen en theater) kwam hij bij film terecht. Hij studeerde af met een lang theaterstuk en de korte documentaire *Vocation* (1975), een experimenteel portret van drie buitengewone Armenen: beeldhouwer Levon Tockmadjian, violonist Rouben Aharonian en schaakgrootmeester Rafael Vahanian. Het onzichtbare vierde personage is David Safarian, de virtuoze filmmaker die met ongebruikelijke beeldvoering en excentrieke montage de unieke kwaliteit van zijn onderwerpen probeert te vangen.

MONTAGE VAN ENERGIE

De montagetechnieken van *Vocation* perfectioneerde hij in 1986 voor zijn filmacademie-afstudeerfilm *However Odd, But Khokhlova*. Puttend uit de montagebeginselen van Lev Kuleshov, de dialectische montage van Sergei Eisenstein en Peleshians 'montage van afstand' formuleerde Safarian voor dit portret van Sovjetfilmster Alexandra Khokhlova zijn eigen montagetheorie gebaseerd op energie. "Shots hoeven niet qua beeld, afstand of kleur op elkaar aan te sluiten als de energie van de persoon voor de camera maar klopt", legt Safarian in Jerevan uit, waar hij dit jaar een ereprijs voor zijn werk mocht ontvangen.

Dankzij deze 'montage van energie' maakte hij een uniek portret van Khokhlova die als eerste actrice op de zwarte lijst van de Sovjet-Unie terecht kwam. Daarnaast is *However Odd, But Khokhlova* ook een toepasselijk eerbetoon aan montagetheoreticus Kuleshov van wie Khokhlova de weduwe is. Voor deze vooruitstrevende metadocumentaire over film en filmsterren won Safarian de FIPRESCI-filmkritiekprijs op het filmfestival van Moskou en de hoofdprijs op het kortfilmfestival van Oberhausen.

NAVOLGING VAN PARADJANOV

Safarians voorliefde voor metaforisch gelaagde verhalen en intelligente montage uit zich het best in zijn speelfilmdebuut *Lost Paradise* (1993). Net als opvolger *Hot Country, Cold Winter* put die film uit het verleden en heden van Armenië om te reflecteren op een onzekere toekomst. De Sovjet-Unie is net gevallen, kapitalistische projectontwikkelaars liggen op de loer om de huizen in een bergdorp op te kopen. De meesten overwegen een nieuw leven in een flat in de grote stad, maar sommigen geloven dat deze bergstreek een connectie heeft met het haast mythische oud-Armenië van voor de Sovjet-Unie en van voor de genocide. De esoterische muziek, mysterieuze belichting en indrukwekkende beelden maken van *Lost Paradise* een van de weinige navolgingen van Parajanovs cinema.

Safarian bekleedt dan ook een unieke plek in de Armeense filmgeschiedenis. Zijn mentors waren Sovjetfilmlegendes als Pawel Filonov (avant-garde kunstenaar en editor van Eisensteins *Bronenosets Potemkin*) en Ludmila Volkova (editor van Peleshians *Wij*). Zijn spirituele leermeesters: Beknazarian, Peleshian en Paradjanov. Waar zijn dan zijn opvolgers? Nieuw Armeens talent is nog niet te bespeuren op het filmfestival in Yerevan. Door een gebrek aan overheidsfinanciering en ondermaatse filmeducatie valt van Armeense film überhaupt amper te spreken. In de hedendaagse Armeense filmcultuur dreigt waardevolle historische filmkennis verloren te gaan. En toch is er Safarian die net als in zijn films een brug blijft slaan tussen het oude Armenië en de onzekere toekomst van het land. Wie in zijn voetsporen treedt legt direct contact met de rest van de rijke Armeense filmgeschiedenis. FK

BABIS MAKRIDIS OVER *PITY*

‘IK BEN HET LIEFST EEN SOC

BABIS MAKRIDIS

"Melancholie kan best een prettig gevoel zijn, daar kun je in blijven hangen. Daar zijn we allemaal mee besmet. Onze held heeft het in extremis, maar daar is het fictie voor."

De Griekse regisseur Babis Makridis laat in Pity meedogenloos zien hoe een zelfzuchtige behoefte aan compassie steeds sinisterder vormen aan kan nemen. Makridis: ‘Melancholie kan best een prettig gevoel zijn, en daar kun je in blijven hangen. Onze held heeft het in extremis.’

DOOR SASJA KOETSIER

“Mijn Engels is een beetje… poëtisch”, zegt Babis Makridis tijdens ons gesprek op het Filmfestival Rotterdam, bij wijze van verontschuldiging. Onnodig, want met zijn vocabulaire is weinig mis; zeker is wel dat alleen een Griek zo nonchalant het woord *oxymoron* in de mond kan nemen, een woord waarmee hij verwijst naar de muziekscore maar dat misschien wel het basisconcept van zijn hele film beschrijft. Vertaal je het in het Nederlands, dan kom je uit op zoiets als ‘scherpzinnige nonsens’ – wat zelf weer een oxymoron is: een koppeling van twee elementen die in letterlijke zin tegengesteld zijn, maar die in hun figuurlijke gebruik best een samenhangende betekenis opleveren.

Het naamloze hoofdpersonage van *Pity* is een goedverdienende advocaat die zijn levensgeluk ontleent aan zijn grootste – en enige – ongeluk: de comateuze toestand van zijn vrouw. De film gaat niet in op de oorzaak van die treurige situatie, maar laat in genadeloos *cleane* beelden zien hoe de man zijn verdriet heeft gecultiveerd tot een act waarmee hij overal in zijn omgeving medelijden oogst in de vorm van aandacht, respect, bezorgde blikken, zelfgebakken sinaasappelcake en korting bij de stomerij. Dus wanneer de bron van zijn leed dreigt op te drogen is dat voor deze tragische antiheld verwoestend nieuws; en vanaf dat moment neemt zijn zelfzuchtige behoefte aan compassie steeds sinisterder vormen aan.

Na uw absurdistische debuut *L*, over een man en de innige relatie met zijn auto, is *Pity* uw tweede samenwerking met schrijver Efthimis Filippou. Waar komen jullie bizarre personages vandaan? “Het begint met naar mensen kijken, en naar onszelf. We kenden iemand die een beetje zo is, en dat motiveerde ons om die kant van medelijden verder te verkennen. Zelf luisterde ik als tiener veel naar donkere, melancholische new-wavemuziek. Op feestjes waar iedereen vrolijk aan het dansen was, stond ik aan de kant, droevig naar de grond te staren. Soms kwam een meisje vragen of ik wel oké was en met een beetje geluk was dat dan het begin van iets. Melancholie kan best een prettig gevoel zijn, en daar kun je in blijven hangen. Ik denk dat we er allemaal in meer of mindere mate mee besmet zijn. Onze held heeft het *in extremis*, maar daar is het fictie voor.”

Strakke interieurs, strenge symmetrische kaders en een uitbundige klassieke score scheppen een ironische afstand tot het tamelijk uitdrukkingsloze hoofdpersonage. Wat bepaalde uw esthetische keuzes voor deze film? “Als voorbeeld voor het hoofdpersonage hield ik Buster Keaton in gedachten. Een man die een enigma is; je weet niet wat hij denkt of voelt en wat hij het volgende moment gaat doen. Ik denk dat zo’n personage voor een kijker interessanter is. En juist omdat hij zo hunkert naar treurigheid wilden we hem in een omgeving plaatsen die zonnig en opgewekt is, bij wijze van contrast. Om de stemming van het personage over te brengen, gebruiken we wat ik noem *oxymoron music*. In het eerste deel van de film is het hoofdpersonage gelukkig met zijn ongeluk. Daar hoor je de *Ode to Joy* uit Beethovens negende, wat tegengesteld lijkt aan wat er feitelijk in zijn leven aan de hand is. In het tweede deel, waarin hij het geluk aan zijn zijde heeft maar zich daar juist dieptreurig bij voelt, klinkt Mozarts *Requiem*.”

Oxymoron… dat kun je eigenlijk toepassen op de hele film. “Je kunt het een ‘oxymoronische’ film noemen, ja. De grootste uitdaging in de regie was om die tegenstrijdigheid te laten zien.”

Had u tijdens het schrijven ook al deze acteur, Yannis Drakopoulos, in gedachten? “Nee, ik kende hem niet, we vonden hem via een casting agent, een maand voordat we gingen draaien. Hij is stand-up comedian en dat zijn vaak bijzonder depressieve types. Omdat zijn personage in de film veel huilt vroeg ik hem: ‘Kun jij dat?’ Hij keek me aan en zei: ‘Babis, ik huil met regelmaat.’ Toen wist ik: dit is hem.”

ORT POPPENSPELER’

Het lijkt alsof elk oogknipperen is gescript. Hoeveel ruimte heeft een acteur bij u? “Het acteren kreeg eigenlijk pas vorm tijdens de opnamen, want ik hou er niet van om veel te repeteren. Ik laat acteurs liever onvoorbereid op de set komen, zodat ik simpelweg kan zeggen: Doe dit. Doe dat niet. En: actie! Zonder van alles uit te leggen over wie het personage is en waar hij vandaan komt. Een acteur vraag ik vooral om zijn fysieke aanwezigheid. Acteurs worden daar soms een beetje nerveus van omdat ze zelf niet goed weten wat ze aan het doen zijn, maar voor mij is dat perfect. Als regisseur ben ik het liefst een soort poppenspeler.”

U wordt wel geschaard onder de Greek Weird Wave. In hoeverre voelt u zelf verwantschap met makers als Yorgos Lanthimos en Athina Rachel Tsangari? “Er is nu in Griekenland een golf van activiteit op het gebied van filmproductie in het algemeen – ook realistische drama’s en commerciële komedies. Onze films ziet haast niemand in Griekenland, wij zijn vooral in het buitenland populair. We zijn als makers natuurlijk bevriend, bespreken onze projecten met elkaar, vragen elkaar soms ook om feedback. Maar het is niet zoals de Dogma-scene, waar verschillende regisseurs dezelfde esthetische principes aanhingen op het gebied van cameragebruik, belichting et cetera. Efthimis is een verbindende factor, hij schreef de scenario’s voor drie films van Yorgos, twee films van mij en een van Athina. Dus misschien zijn wij wel zijn poppen en is hij de eigenlijke poppenspeler...” FK

PITY

Zwelgen in de slachtofferrol

Heerlijke Griekse gekte: een advocaat geniet zozeer van het medelijden dat hij ontvangt wanneer zijn vrouw in een coma ligt, dat hij het ook nadat zij onverwachts ontwaakt in stand probeert te houden.

“Ik kan niet zonder haar”, zegt de advocaat tegen zijn vader. “Het verdriet is ondragelijk.” De vrouw van de advocaat ligt in een coma, en hij en zijn tienerzoon kijken machteloos toe. Maar zo ondragelijk is dat misschien eigenlijk niet.

Sterker nog: de advocaat (Yannis Drakopoulos) lijkt ergens ook te genieten van het medelijden dat hij met zijn lot weet te oogsten in *Pity*, de tweede speelfilm van de Griekse regisseur Babis Makridis. Dat brengt hem in een lastig parket wanneer zijn vrouw, tegen alle medische verwachtingen in, weer wakker wordt. Weg is zijn bron van eindeloos sentiment. Hoe ver zal hij gaan om dat terug te winnen?

In het medelijden dat hij zoekt, zijn de tastbare giften die de advocaat krijgt niet het belangrijkst, al zijn die er ook – dagelijks brengt een buurvrouw hem een versgebakken sinaasappelcake, en de man van de stomerij levert extra snelle service. Maar belangrijker dan dat is het medelijden zelf. ‘De gezichtsuitdrukking die mensen krijgen als ze medelijden voor iemand voelen, kunnen ze onmogelijk naspelen’, meldt een titelkaart die in beeld komt tijdens de eerste huilbui die we de advocaat zien hebben. Hij zit alleen in zijn slaapkamer, en toch voelt zijn huilen performatief, een act. Die titelkaarten blijft Makridis inzetten, schijnbaar als een manier om de gedachten van de advocaat weer te geven – ogenschijnlijk objectief en toch uiterst intiem.

Op dat slappe koord danst *Pity* constant. Het zit in het gebruik van muziek (Mozart, Beethoven, metal), waarmee Makridis je soms om de oren slaat. Het zit in de strak gekadreerde beeldvoering, waarin alles (net als het altijd scheef hangende schilderij in de woning van de advocaat) nét uit het lood voelt. En het zit in de abstractie van de naamloze personages – de advocaat is gewoon de advocaat, tot en met de eindcredits; zijn zoon noemt hij consequent ‘de jongen’. De enige die een naam krijgt is de hond van het gezin: Cookie.

En toch zijn alle personages mensen van vlees en bloed, dwars door het afstandelijke acteren heen dat we al kennen uit wat inmiddels de ‘Greek Weird Wave’ wordt genoemd. Zoals ook voor eerdere films in die stroming geldt, van Makridis’ collega’s Yorgos Lanthimos en Athina Rachel Tsangari, ligt een politieke lezing voor de hand, een commentaar op het onproductieve zwelgen in een slachtofferrol van een deel van Griekenland. Hoewel Makridis die lezing resoluut van de hand wijst, is hij wel degelijk onderdeel van de textuur van zijn film. Maar het doet Makridis’ enorm gelaagde werk tekort om het tot die lezing te reduceren.

JOOST BROEREN-HUITENGA

PITY GRIEKENLAND/POLEN, 2017 | REGIE BABIS MAKRIDIS | MET YANNIS DRAKOPOULOS | 97 MINUTEN | DISTRIBUTIE FILMFREAK | TE ZIEN VANAF 20 SEPTEMBER EN ONLINE VIA **picl.nl**

ROHENA GERA OVER *SIR*

‘HET SYSTEEM IS VERROT, MAAR WE KUNNEN ERAAN WERKEN’

ROHENA GERA

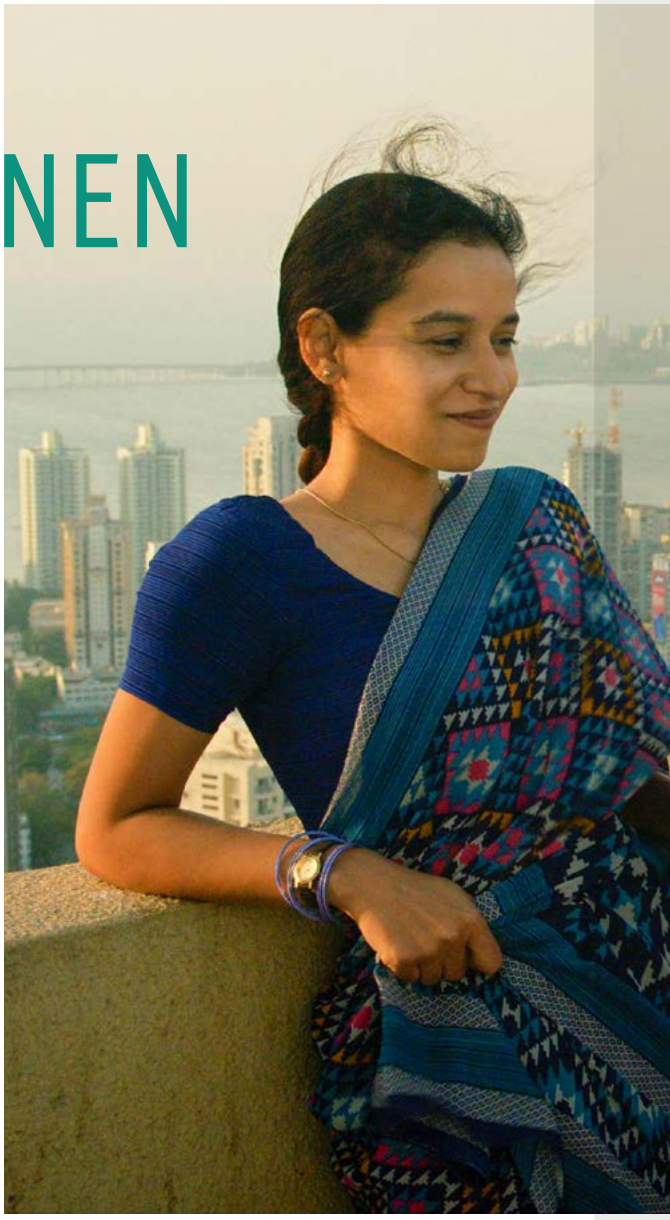

Rohena Gera dacht met *Sir* een typisch Indiase film te maken, over de totaal scheve verhouding van inwonende bedienden en hun werkgevers. Maar tot haar eigen verbazing slaat hij ook internationaal aan: ‘Ik ben vereerd dat mensen die het onderwerp niet van binnenuit kennen er toch door geraakt worden. DOOR ALEXANDER ZWART

Al sinds ze klein was had Rohena Gera door dat er iets vreemds aan de hand was. De vrouw die haar in bed stopte, die bij hen in huis woonde en waar ze superhecht mee was, hoorde wel bij het huishouden maar niet bij het gezin. Als kind kon ze daar maar moeilijk vat op krijgen. Pas toen ze ging studeren in de Verenigde Staten en af en toe terugkeerde naar huis kon ze er met gepaste afstand naar kijken.

Nu, na twintig jaar in verschillende functies in de film- en tv-industrie te hebben gewerkt, maakte ze haar eerste speelfilm, *Sir*. Een film over die onoverbrugbare afstand, tussen de bediende Ratna en Ashwin, de man die zij bedient. Zij een kordate vrouw uit een dorp in de binnenlanden. Hij de zoon van een rijke familie met een leven dat niet loopt zoals hij had gehoopt.

Sir werd afgelopen voorjaar geselecteerd voor de Semaine de la Critique op het filmfestival Cannes. De film won de Gan Foundation Award for Distribution, een prijs die helpt bij de distributie in Franse filmtheaters, en sindsdien reist Gera van festival naar festival, nog steeds lichtelijk verbaasd: “Deze film is niet voor het Westen gemaakt. Het verraste me dat zo’n kleine film, gemaakt voor een doelgroep met een specifieke culturele context, hier werd opgepikt. Ik zie nu dat mensen die het onderwerp niet van binnenuit kennen er toch door geraakt worden, daar ben ik erg door vereerd. Het spreekt ze aan op een menselijk niveau.”

Ik kan me voorstellen dat u vooral benieuwd bent naar de reactie in India. Is de film daar al uitgekomen? “Nee, nog niet, maar ik ben inderdaad erg benieuwd. Ik hoop dat hij aanslaat en dat mensen zich erin herkennen, zodat het een gesprek over dit onderwerp op gang brengt. Ik denk dat mensen daar nu wel klaar voor zijn. In de film verbeeld ik het zonder iemand te veroordelen. Ik zeg nergens: dit is een goed mens en dat een slecht. Ik voel me immers ook verantwoordelijk.”

Simpelweg door in dit systeem geboren te zijn? “Precies. Ik woonde recent nog in India en had zelf ook personeel in mijn huis. Desondanks heb ik in al die jaren niks kunnen veranderen. Ik voelde me niet in staat om te zeggen: ‘Laten we allemaal samen aan tafel gaan om te eten.’ Ik weet ook niet hoe ik dat had moeten aanpakken want het systeem zit zo vast. Die onmogelijkheid is voor mij waar de film over gaat. Via dit verhaal stel ik mezelf de vraag: waar zijn we mee bezig en hoe kunnen we het veranderen? Het systeem is in sommige opzichten verrot, maar we kunnen eraan werken.”

Nu u dit zegt lijkt het me vooral interessant als de bedienden de film ook te zien krijgen. Is dat een mogelijkheid in India of is filmbezoek vooral iets voor de hogere klasse? “Dat is de strijd die ik nu met distributeurs heb. Het gebeurt alleen wanneer de werkgever van een bediende dat mogelijk maakt, bijvoorbeeld iemand die bij een filmstudio werkt en ze een kaartje geeft. Mijn film wordt hoogstwaarschijnlijk als arthouse gekwalificeerd, wat het lastiger maakt omdat filmtheaters in India exclusiever en duurder zijn. Het ligt dus moeilijk. Waar ik op hoop is dat mensen met een vaste baan hun moeders die als bedienden werken meenemen naar de film.

“Tegelijkertijd kan ik me voorstellen dat als ze al naar de film gaan, ze een zang-en-dans-Bollywood-film willen zien. Dat is uiteindelijk echt escapisme. Het beste kan ik erop wachten tot ze de film ooit op tv te zien krijgen en dat het dan de aanleiding voor een gesprek is. Zelf ben ik heel benieuwd hoe de persoon erop zou reageren die heeft geholpen voor mijn dochter te zorgen, of de vrouw die voor mij zorgde toen ik een klein meisje was. Zouden zij zich er ongemakkelijk bij voelen, zouden zij verward zijn?”

Veel Indiase films die gericht zijn op de internationale markt tonen moedwillig beelden van armoede, om maar te voldoen aan het beeld dat al bestaat. Vreselijk vind ik dat, en met mij het merendeel van de mensen in India.

Veel Indiase films die ons de afgelopen jaren hebben bereikt gaan over de meer volwassen rol van vrouwen in India — zie bijvoorbeeld *Parched* (Leena Yadav, 2015) en *Angry Indian Godesses* (Pan Nalin, 2015). Speelt dat ook in India zelf of is dat het verhaal dat wij westerlingen vooral willen zien? "Interessante vraag. Ik herken wel wat je zegt. Veel Indiase films die gericht zijn op de internationale markt tonen bijvoorbeeld moedwillig beelden van armoede, om maar te voldoen aan het beeld dat al bestaat. Vreselijk vind ik dat, en met mij het merendeel van de mensen in India.

"Wat betreft die meer volwassen rol van de vrouw: dat is ook in India zelf een onderwerp. Een paar jaar geleden was er *Lipstick Under My Burkha* [Alankrita Shrivastava, 2016], een film die draait om vrouwen en seksualiteit. Zoals iedere film in India moest die voor uitbreng langs de censuurcommissie en tot iedereens verbazing werd de hele film afgekeurd! De voorzitter van de commissie verdedigde zich door te zeggen dat de film 'vrouw-georiënteerd' was en daar bepaalde bevolkingsgroepen mee kon schofferen. Het was een belachelijk oordeel. Wat betekent dat überhaupt, 'vrouw-georiënteerd'? Er volgden enorme protesten en de filmmaker, een vrouw, stapte zelfs naar de rechter. En ze won! Ik denk dat die film binnen India wel de trend heeft gezet."

Heeft dat voor u als vrouwelijke filmmaker ook voordelen? "Ik weet niet of het mij aangaat. Ik opereer buiten het studiosysteem en heb zelf voor de financiering van mijn film gezorgd. Waar volgens mij de echte verandering uit voort zal komen is als er meer vrouwelijke producenten en distributeurs komen. We kunnen zo veel willen veranderen, maar wie hebben uiteindelijk de macht om beslissingen te maken? Wie beslist of een actiefilm leuker is dan een romantisch verhaal?" FK

SIR

Dromen in een glazen kooi

***Sir* is een tragisch liefdesverhaal dat ook een mooi inkijkje geeft in het leven van Indiase rijkeluiskinderen die vastzitten in hun rollen.**

Ratna is een jonge weduwe die na de dood van haar man naar de stad trekt om een nieuw leven te beginnen. Ze gaat in dienst bij Ashwin, een dromerige rijkeluiszoon die met zijn handen in zijn zakken zijn vader helpt bij het bouwbedrijf van de familie. Ashwin en Ratna blijven alleen in de flat nadat het aangekondigde huwelijk tussen Ashwin en zijn geliefde al voor de ceremonie stukloopt. Het zou logisch zijn voor Ratna om te vertrekken nu blijkt dat ze alleen met Ashwin in zijn huis moet wonen, maar ze blijft. En dan gebeurt er iets dat zij misschien wel heimelijk hoopte, of vreesde. Ashwin wordt verliefd op haar.

Ja, *Sir* is een film uit India. Nee, het is niet het Bollywood-spektakel waar je aan denkt. *Sir* is een ingetogen film van regisseur Rohena Gera die met deze film, net als in veel bombastische Bollywoodverhalen, inzoomt op een tragisch liefdesverhaal.

Ze geeft een mooi inkijkje in het leven van de elite met het herkenbare gelanterfant van een generatie die zichzelf entertaint met huisfeestjes in de luxe flats die ze bewonen. Zo nodigt Ashwin ook zo nu en dan zijn vrienden uit die in dure kleren op de bank bij hem thuis van een wijntje nippen. De vrouwen zijn een beetje cliché-snobs, maar het helpt het drama wel vooruit als Ashwin keer op keer Ratna verdedigt tegen hun botte neerbuigende gedrag jegens haar.

Ashwin kan immers veel leren van Ratna, die na de dood van haar man besloot niet bij de pakken neer te zitten en haar eigen toekomst te bepalen. Na lang aarzelen vertrouwt ze hem haar droom toe: Ratna wil modeontwerpster worden. Ashwin wilde schrijver worden, maar is daar ergens halverwege zijn eerste boek zomaar mee gestopt. Prima als twee jonge mensen elkaar kunnen helpen hun dromen in leven te houden, toch?

Niet in India, waar Ashwin de baas is en Ratna zijn bediende. Het zijn die rollen die de maatschappij ze heeft toegewezen en die ze niet kunnen ontlopen, helaas ook niet in hun spel. Zelfs niet in de glazen kooi hoog boven in een toren in Mumbai waar ze haast als twee doodgewone huisgenoten langs elkaar heen leven. Het had misschien wat meer kunnen schuren, dat je even had geloofd dat er een kans zou zijn voor het stel.

Sir is daarmee niet zozeer feel-good, maar wel feel-better. Omdat Ratna al zo veel overwonnen heeft. En omdat ze ook in Ashwin iets katalyseert waardoor hij keuzes maakt die hem uiteindelijk gelukkiger zullen maken. En wij mogen even meekijken hoe deze mensen elkaar een duw de goede richting geven, op weg naar de rest van hun leven. Zo vaak krijg je niet de kans om India op deze manier te mogen bewonderen.

BERI SHALMASHI

SIR INDIA/FRANKRIJK, 2018 | REGIE ROHENA GERA | MET TILLOTAMA SHOME, VIVEK GOMBER, GEETANJATI KULKARNI | 96 MINUTEN | DISTRIBUTIE SEPTEMBER FILM | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VANAF 20 SEPTEMBER

‘Een programma zoals je dat maar eens in de tien jaar ziet’, noemde artistiek directeur Alberto Barbera de selectie van de 75e editie van ‘zijn’ filmfestival Venetië op voorhand. Hij kreeg gelijk op een editie vol sterren voor én achter de camera, en een hoofdrol voor subjectieve cinema.

DOOR JOOST BROEREN-HUITENGA

THE NIGHTINGALE

VENETIË 75

JE ONDERDOMPELEN IN VENETIË

Bij de opkomst van het nieuwe medium virtual reality wordt tot nu toe vooral de vraag gesteld: hoe is dit een aanvulling op cinema en andere bestaande kunstvormen? Maar nu de 360-graden-werken langzaam maar zeker hun eigen vormprincipes beginnen te krijgen, wordt misschien een interessantere vraag hoe die weer terugsijpelen naar de media die eraan vooraf gingen.

Die gedachte drong zich op uit het filmprogramma van de 75e editie van het filmfestival Venetië. Het oudste filmfestival ter wereld is tot nu toe het enige dat VR (misschien ietwat prematuur) als volwaardige nieuwe vorm heeft omarmd: net als vorig jaar presenteerde het festival een uitgebreide selectie in een eigen competitie (zie pagina 52). En iets daarvan lijkt terug te vloeien naar de films in het ‘traditionele’ hoofdprogramma van de ‘Mostra del Arte Cinematografica’. Alsof filmmakers nog maar even willen bewijzen dat hun plat geprojecteerde beelden toch echt óók een enorm gevoel van onderdompeling kunnen bewerkstelligen.

UIT DE EERSTE PERSOON

Zie bijvoorbeeld Damien Chazelle’s *First Man*, de openingsfilm van het festival (recensie op pagina 35). Keer op keer plaatst de maker zijn publiek letterlijk in de schoenen van astronaut Neil Armstrong, de eerste man die voet op de maan zette. Die strategie kiest hij vooral in de enerverende beelden van de testvluchten, lanceringen en ruimtereizen die de rust van het normale leven op aarde keer op keer bruut doorbreken.

Wanneer Armstrong in de cockpit zit, zet Chazelle ons in zijn hoofd, met een wirwar van chaotische point-of-view-shots (knipperende alarmlichten, losrammelende schroefjes) en een uiterst subjectief geluidsontwerp waarin de kalme stemmen van ‘ground control’ vaak overstemd worden door de rusteloze ademnood die de bovenmenselijke inspanning bij de buitengewoon gewone man Armstrong veroorzaakt. En wanneer Armstrong uiteindelijk die beroemde eerste stap op de maan zet, zien we zijn voet dat door zijn ogen doen. Vervolgens trakteert Chazelle ons op een langzame camerazwenk die 360 graden ronddraait, zodat we de immense leegte van het maanlandschap goed in ons opnemen.

Die eerste-persoons-blik bleef het hele festival een rode draad. Hij was er in *Sunset*, waarin László Nemes’ de tot in het extreme doorgevoerde subjectiviteit die hij met het gevierde *Son of Saul* in het leven riep verder uitkristalliseert voor een verhaal over het chaotische Boedapest van kort voor de Eerste Wereldoorlog. En het was er in *Peterloo*, Mike Leighs teleurstellend didactische weergave van een vrijwel vergeten slachting van een groots arbeidersprotest door Britse regeringstroepen in het Manchester van 1819. Verreweg de beste scènes in het langdradige epos zijn die van de climactische strijd op het St. Peterplein. Juist door niet de gigantische mensenmassa te tonen, maar de kleine, persoonlijke momenten binnen die chaos, benadrukt Leight de grootsheid van de gebeurtenissen: van de toeschouwer die klaagt dat ze de speeches niet kan horen tot de individuele soldaat die zijn reserves opzij zet en op mensen begint in te hakken.

MEDELEVEN VOOR DOMHEID

Nog een voorbeeld: de vernederingen die Clare (Aisling Franciosi) ondergaat in *The Nightingale* van Jennifer Kent (*The Babadook*), de enige vrouwelijke regisseur met een film in de competitie. Dat feit kwam de organisatoren van het festival op een terechte stroom aan kritiek te staan, en artistiek directeur Alberto Barbera kwam in zijn reactie daarop niet verder dan de aloude riedel dat “de kwaliteit voorop staat” en hij “vrouwen niet zou voortrekken”. Het zijprogramma Venice Days stuurde een ronkend persbericht uit over het feit dat in hun programma wél een significant deel van de selectie door vrouwen was geregisseerd, en in het Venetiaanse straatbeeld verschenen als stil protest diverse t-shirts met de namen van gevierde vrouwelijke makers, van Agnès Varda tot Greta Gerwig.

Het lijkt wel alsof filmmakers nog maar even willen bewijzen dat hun plat geprojecteerde beelden toch echt óók een enorm gevoel van onderdompeling kunnen bewerkstelligen

SUNSET

In de tweede helft van het festival tekende de organisatoren schoorvoetend alsnog een document van de organisatie 50/50x2020, als laatste grote festival in Europa. Niet dat dat heel veel voeten in de aarde heeft: de enige concrete beloftes die eraan vast zitten, zijn om vanaf nu 'openheid van zaken' te geven over het percentage inzendingen van vrouwelijke makers en over de genderverdeling in hun selectiecommissies. Maar het is een begin.

Die kleine stap vooruit kreeg een staartje bij de persvertoning van *The Nightingale*, waar een Italiaanse criticus iets als "Ga je schamen, teef!" naar het scherm riep toen tijdens de aftiteling Kents naam in beeld kwam. De regisseur reageerde tijdens haar persconferentie de volgende dag bewonderenswaardig kalm: "Het is van het grootste belang dat we met medeleven en liefde reageren op dit soort domheid. Dat is onze enige optie." Uiteindelijk werd de film beloofd met de Speciale Juryprijs.

Iets vergelijkbaars bepleit ook de film zelf, een in de Australische wildernis gesitueerde western waarin Clare de achtervolging inzet op de soldaten die haar hebben verkracht en haar man en pasgeboren kind ombrachten. Maar wat in eerste instantie lijkt af te stevenen op een bruut wraakverhaal, wordt gaandeweg vele malen complexer en gelaagder. En ook deze regisseur kiest op strategische momenten voor het point-of-view van haar hoofdpersonage: tijdens de twee verkrachtingen waarvan Clare slachtoffer wordt, kijken we door haar ogen op precies de momenten dat ze wegkijkt van haar onafwendbare noodlot, en haar ogen wegdraait naar het plafond of een haardvuur. Een overlevingsstrategie die niet uitgelegd hoeft te worden, omdat je hem meevoelt.

VISSENOOG

Het point-of-view shot was niet de enige techniek die aan VR deed denken. Her en der doken ook beelden op die met een fish-eye-lens leken te zijn gedraaid. Met hun bollende vervorming lijken die beelden je, net als de VR-omgevingen, een klein beetje te omarmen. Yorgos Lanthimos presenteerde de meest extreme vormen daarvan in *The Favourite*, zijn meedogenloze satire op het zeventiende-eeuwse Britse hof van Queen Anne. Hij gebruikt de vervormde beelden vooral om het groteske te benadrukken van de elitaire wereld waarin hij ons onderdompelt.

Maar vaker was de blik door het vissenoog een signaal van realisme, en lijkt het daarmee een uitloper van de reputatie die VR heeft om je écht in een andere wereld te kunnen plaatsen. Het geldt bijvoorbeeld voor enkele concertbeelden uit *A Star Is Born* (zie pagina 35), Bradley Coopers vierde versie van het in Hollywood zeer geliefde verhaal rond een verlopen ster en de getalenteerde ontdekking die hem voorbijstreeft. En al gebruikt Carlos Reygadas niet letterlijk een fish-eye in zijn rijke relatiedrama *Nuestro tiempo*, ook de met anamorfe lenzen gedraaide en daardoor aan de randen vervagende breedbeeld-shots die hij veelvuldig inzet schreeuwen: dit is echt. Dat gevoel werd nog versterkt door het feit dat Reygadas, zijn echtgenote en hun kinderen zelf de hoofdrollen spelen.

Reygadas was opvallend genoeg in de minderheid als regisseur die een in het heden gesitueerde film maakte. Van de 21 titels in de competitie speelde (afhankelijk van waar je de grens tussen 'heden' en 'verleden' precies legt) driekwart tot tweederde zich ergens 'vroeger' af. En juist veel van de schaarse in het nu gesitueerde films hielden zich, zoals Reygadas, verre van de schurende politieke en maatschappelijke realiteit: Olivier Assayas' personages blijven heerlijk kabbelend babbelen in zijn verrassend lichtvoetige *Doubles vies*.

LANCEERPLATFORM

Dat Reygadas en Assayas relatief kleine namen waren in deze competitie, spreekt boekdelen over de kracht van het programma. De competitie telde een ongekende reeks films van regisseurs van naam, van Julian Schnabels Vincent van Gogh-biopic *At Eternity's Gate* via het regiedebuut van acteur Brady Corbet met *Vox Lux* tot aan Luca Guadagnino's remake van *Suspiria*. En maar weinig van die films vielen tegen.

Venetië had profijt van de ruzie tussen Netflix en het festival van Cannes: de streamingdienst werd geweerd op de Franse Croisette, maar bracht zes titels naar het Italiaanse Lido, waaronder drie in competitie: Paul Greengrass' *22 July*, een reconstructie van de terroristische aanslagen in Oslo en op het eiland Utøya in 2011; de western-anthologie *The Ballad of Buster Scruggs* van de broers Coen, die naar huis ging met de scenarioprijs; en Alfonso Cuaróns autobiografische epos *Roma*, over zijn jeugd in Mexico in de jaren zeventig.

Kers op de taart voor de streaminggigant: die laatste film won de Gouden Leeuw en lijkt hard op weg naar een zegetocht bij de Oscaruitreikingen in januari. Met zijn gunstige timing in het najaar heeft Venetië zich de afgelopen jaren steeds steviger gepresenteerd als lanceerplatform voor Oscarkandidaten – in elk van de afgelopen vijf jaar begon een winnaar van het beeldje voor Beste Film en/of Beste Regie zijn weg in Venetië. Dat werpt nu zijn vruchten af. Wat betreft artistieke kracht wint Cannes het nog altijd, maar qua sterrenkracht is Venetië op dit moment de baas. FK

VR-COMPETITIE VENETIË
JE EIGEN SCHEPPINGSVERHAAL

SPHERES

L'ÎLE DES MORTS

Het virtual reality programma van het Filmfestival Venetië bracht geen hoogtepunten zoals vorig jaar toen filmmakers en kunstenaars van naam als Tsai Ming-liang en Laurie Anderson met het medium experimenteerden. In plaats daarvan veel werken die geobsedeerd waren door hun eigen mogelijkheden. En de vraag of verhalen vertellen wel het interessantste aspect van VR is.

DOOR DANA LINSSEN

Nadat hij haar virtual reality-film *Collisions* had gezien werd de Australische filmmaker en kunstenares Lynette Wallworth door Yawanawa-opperhoofd Tashka uitgenodigd om een film te maken over zijn volk. Hij zag grote paralellen tussen de nieuwe technologie en de traditionele initiatierite van het grotendeels in Brazilië levende volk, die onder meer een ritueel met uni-thee omvat (beter bekend als het hallucinogeen ayahuasca). Maar het nieuwe medium zou ook kunnen worden ingezet om een grote verandering voor zijn volk te documenteren: de bij de andere Amazone-volken omstreden initiatie van de eerste vrouwelijke sjamaan Hushahu, die de taken van de 100-jarige Tata gaat overnemen.

Het resultaat is de mixed reality-film *Awavena*, bestaande uit documentaire beelden, augmented reality (AR) en 360graden film, die afgelopen maand zijn première beleefde in de competitie van het Venice Virtual reality-programma, dat dit jaar voor de tweede keer parallel aan het Filmfestival Venetië werd georganiseerd. Na het festival werd bekend dat het werk is opgepikt om er een lange animatiefilm van te maken. *Awavena* is niet alleen een document, maar ook een ervaring. Niet alleen word je naar het regenwoud getransporteerd, maar tijdens het tweede deel van de film wordt ook de spirituele trip van het ritueel gereconstrueerd en heb je als toeschouwer werkelijk het gevoel in een staat van verhoogd of verruimd bewustzijn door een magisch bos te dwalen waarin elke boom en elke bloem bezield is.

Het is een van de vele voorbeelden van hoe VR vaak wordt omschreven als een via techniek opgeroepen droom, eentje die je met de maker van het werk kunt delen, maar die toch inherent privé en intiem is. Je zou je dus kunnen afvragen waarom je dat, als het in VR goed werkt, nog eens in een film zou willen herhalen. Behalve dat VR een individuele ervaring is, en film een collectieve, maar dat zou met AR ook kunnen worden bewerkstelligd. Of is het de reflex van de media-industrie om van alles wat succesvol is een film te willen maken? Pretparkattracties, stripboeken, bordspelen? Dus ja, waarom niet een ayahuasca-trip?

REISGIDS

Dat is een relevante vraag. Want aan de ene kant kun je zeggen dat VR het afgelopen jaar op grote schaal is doorgebroken, maar aan de andere kant is het nog steeds een medium dat op zoek is naar een eigen jargon om het erover te kunnen hebben. Afgelopen maand organiseerde het Filmfestival Venetië voor de tweede keer een VR-programma, met twee competities (interactief en lineair) en drie prijzen. Die werden uitgereikt aan de al veelgehypte driedelige reis door de kosmos *Spheres* van Eliza McNitt (Best VR Immersive Story); *Buddy VR* van Chuck Chae (Best VR Experience Interactive), de game-achtige belevenissen van een muis in een pretpark, waarin je als speler kaas uit een muizenval steelt en via nonverbale tekens met de muis leert communiceren; en *L'île des morts* van Benjamin Nuel (Best VR Story Linear) waarin je met veerman Charon een schilderij van de Zwitserse symbolist Arnold Böcklin binnenvaart.

Van bijna veertig werken waren het de drie die zich het minste bezighielden met hun eigen technische mogelijkheden, met de vraag wat VR allemaal kan. Want als een ding opviel aan de selectie is het dat VR nog steeds een medium is op zoek naar z'n eigen identiteit. De technische mogelijkheden zijn geavanceerder dan de narratieve verworvenheden. En de pogingen die worden gedaan om verhalen in VR te vertellen doen je serieus afvragen of traditionele lineaire verhalen vertellen wel de interessantste mogelijkheid van VR is. Simpel gezegd: ben je net lekker om je heen aan het kijken in een VR-omgeving, en de mogelijkheden van die wereld aan het onderzoeken, komt er weer iemand via spelregels of een verhaal sturing aan je ervaringen geven. Toch een beetje alsof je een reisgids bij je hebt die de hele tijd in je oor fluistert wat je moet doen. Geen wonder dat de vertelstructuur van de reis zo goed werkt in *L'île des morts,* maar ook in vergelijkbare psychische geografieën als *Mindpalace*, *The Unknown Patient*, *The Roaming: Wetlands*: je stapt in, laat je vervoeren, maar je hebt aan een opeenvolgende reeks gebeurtenissen genoeg.

Het binnenvaren in een schilderij was een procedé dat ook werd gebruikt in het geavanceerdere *Trail of Angels*, gebaseerd op het werk van de Litouwse schilder Mikalojus Konstantinas Ciurlionis, waarin je dwars door de in elkaar vervloeiende landschappen van zijn schilderijen een spirituele reis naar de oorsprong van het universum maakt. Wat ik opvallend vond was dat de schilderstijl me niet per se aansprak, maar dat het

VERTELLEN

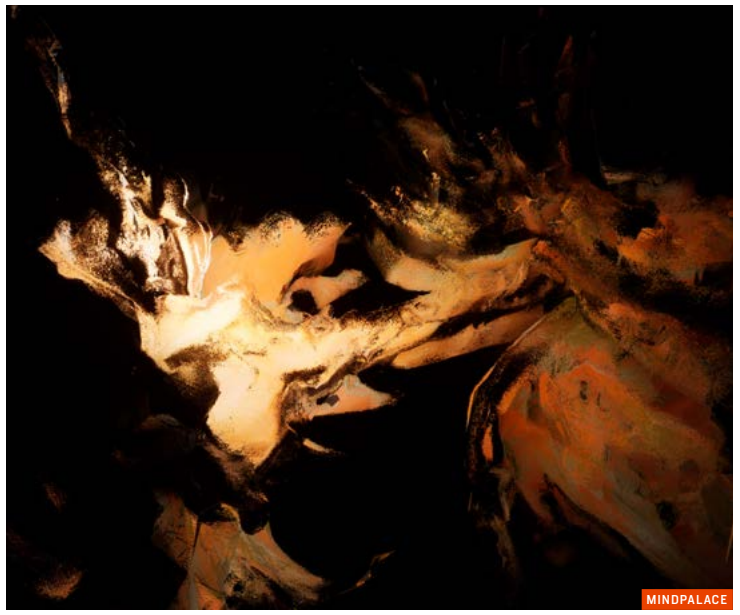

Als een ding opviel aan de selectie is het dat VR nog steeds een medium is op zoek naar z'n eigen identiteit. De technische mogelijkheden zijn geavanceerder dan de narratieve verworvenheden

een van de weinige werken was waarin ik op de beperkte speelvloer van een paar vierkante meter volkomen mijn ruimtelijke oriëntatie kwijtraakte (meestal weet je wel of je een stapje heen of weer hebt gezet) en dat mijn ogen na afloop nat waren van de tranen, terwijl ik geen enkel bewustzijn had gehad dat ik tijden de ervaring had moeten huilen. Dat controleverlies is niet anders dan bij een overweldigende of ontroerende film: je huilt, of je schrikt, maar dat je daar op het moment zelf niet op reflecteert (of kunt reflecteren, wat gebeurt er ondertussen in je brein?) was nieuw voor mij.

PROEFKONIJN

Met een medium dat volop in ontwikkeling is, zijn al die dingen denk ik ook een kwestie van persoonlijkheid en affiniteit. Hou je van gamen dan vind je het spelen met controlers in *Spheres* (geproduceerd door Darren Aronofsky) om op aanwijzing van Jessica Chastain, Milly Bobby Brown of Patti Smith planeten als percussie-instrumenten te bespelen of op het geluid van je stem te laten reageren vast grappig. En je zou er met goede wil ook nog de ervaring uit kunnen halen dat alles in het universum een samenspel tussen de kleinste deeltjes en de verste verten van de zwarte gaten is. Dat wordt je bovendien ook nog eens via voice-over verteld, wat het werk ergens tussen entertainment en educatie situeert. Maar het doet allemaal af aan de betovering van de vorm. Wat dat betreft zijn sommige VR-werken meer als een schilderij, waarbij je zelf wilt bepalen hoe lang je erin ronddwaalt en ernaar kijkt.

Stel je voor dat elke recensie van een schilderij of ballet zich de vraag zou moeten stellen wat schilderkunst of dans nu eigenlijk zijn, en hoe het anders is dan fotografie of theater. Dat is de situatie waarin VR zich bevindt. Om te beginnen zijn de dertig werken die in Venetië waren opgesteld weer onder te verdelen in VR, AR (augmented reality), MR (mixed reality) en hun vele mengvormen, die dan weer interactief of lineair kunnen zijn, vereisen dat je meedoet of ondergaat, en dat levert op hun beurt weer andere ervaringen en criteria op.

Bij veel van de in Venetië tentoongestelde werken ben je bovendien bezoeker en proefkonijn tegelijkertijd. De meeste VR gaat over individuele immersieve ervaringen. Je zet je headset op en bent weg van de wereld. Maar toch zijn steeds meer werken geschikt voor meerdere deelnemers/toeschouwers, en de toekomst zou best wel eens in dat sociale aspect kunnen liggen. Net zoals het in de begindagen ook tussen de eenpersoons Kinetoscoop van Edison, en de collectieve bioscoopervaring van de Lumières leek te gaan. (Met de komst van televisie, computer, en smartphones lijkt Edison trouwens weer aan de winnende hand).

SAMEN DANSEN

Het team achter de mixed media-installatie *The Horrifically Real Virtuallity*, een theatraal parcours over een filmset en bioscoopvertoning van cultregisseur Ed Wood, bestudeert de bezoekers om te inventariseren hoe ze reageren op de interactie met echte acteurs. In andere gevallen kijken de makers via een computerscherm mee hoe lang je ergens naar kijkt, en of je vooral op visuele of auditieve prikkels reageert om een volgend level van een verhaal in te gaan. Iedereen zegt geen trackers in de headsets op te nemen om deze data op te slaan. Maar dat is maar een kleine stap, waarvan je je ook moet afvragen of het uit het oogpunt van privacy verdedigbaar is dat iemand met je meekijkt. Terwijl VR nog een flinke klus heeft aan het definiëren van zijn eigen esthetische criteria, dringen ook de ethische kwesties zich al op.

Met headset en rugzak met computer en GPS kun je vrij door de set van *The Horrifically Real* lopen, maar kunnen ze ook precies tracken of elke stap die je zet wel precies is hoe ze hebben gecalculeerd. Het is een fascinerend concept, maar geeft ook meteen aan hoezeer alles nog in de kinderschoenen staat. Als je met een mengvorm van VR en echte sets en acteurs wilt gaan werken, dan zul je ook meer aandacht moeten besteden aan vormgeving, dramaturgie en acteursregie dan de amateuristische kermisattractie die het nu is. Maar de potentie is enorm.

Een beter geslaagd voorbeeld van interactie is *VR_1*, een Finse dansproductie, waarin je als toeschouwer dankzij motion capture technieken en markers op je handen en voeten een compleet lichaam hebt (en niet gek opkijken als je opeens een ander gender of etniciteit hebt), en fysiek met virtuele aanwezigheden kunt interacteren. De setting is een nederzetting in de woestijn, waar je als een moderne Gulliver zowel een reus als een minuscuul mens kunt zijn. Het werk gaat niet alleen over beweging, maar ook over schaal, en over hoe we als mensen ruimte innemen of zelfs koloniseren. De reuzen bouwen een huis over de deelnemers, zetten ze gevangen in een VR-wereld, en uit het raam kun je in de verte kijken hoe jouw situatie zich elders in het klein herhaalt.

Ook *VR_1* is extreem zelfreflexief. Het gaat ondertussen ook over de mogelijkheden van VR, net zoals de beroemde scène van de filmoperateur die in slaap valt in Sherlock Jr. van Buster Keaton niet alleen uitstekende cinema was, maar ook al een groot inzicht bood in de mogelijkheden van het nieuwe medium. Net zoals de droom voor de surrealistische filmmakers een manier was om de cinema al in een vroeg stadium van de dwang van het verhaal te bevrijden, lijkt het mentale landschap dat voor VR.

Misschien is het niet zo vreemd dat Laurie Anderson vorige maand in *de Filmkrant* zei dat VR en meditatie niet zoveel van elkaar verschillen. Of dat de Yawanawa overeenkomsten herkennen tussen de mogelijkheden van VR en de ayahuasca-ervaring. Dat is alvast een manier om over de realiteit van het virtuele na te denken die VR bevrijdt van filmische criteria en conventies. FK

TODOS LO SABEN

FARHADI'S OVERBODIGE SPAANSTALIGE THRILLER

Welke regisseur weigert als hij met het koningskoppel Javier Bardem en Penelope Cruz kan werken? Toch had Asghar Farhadi dat beter wel kunnen doen. DOOR RONALD ROVERS

Hoewel Asghar Farhadi nog steeds een geliefde gast is op filmfestivals, worden zijn films sinds het gecomponeerde *A Separation* (2011) alleen maar minder. Ook al blijven ze van de daken schreeuwen dat hier wel even kunstig drama gemaakt wordt. Goochel wat met Arthur Miller, zoals in *The Salesman* (2016), en de toon is gezet. Het voorkomt alleen niet dat elke film van Farhadi een vervelend soort zelfgenoegzaamheid uitstraalt. Maakt niet uit, dacht men bij het Festival de Cannes dit jaar, dit is een prima openingsfilm.

Todos lo saben (Everybody Knows) is Farhadi's Spaanse project, zoals *Le passé* (2013) zijn Franstalige project was. Helemaal onbegrijpelijk is die keuze voor een Spaanstalige film niet want Farhadi kreeg de kans om te werken met Javier Bardem en Penelope Cruz, het koningskoppel van de internationale filmwereld, nu Brangelina in een vechtscheiding ligt. Het verhaal moest iets luchtiger worden dus hier moesten mensen nou eens niet in een scheiding liggen. En inderdaad, het blijkt om een diametraal tegenovergesteld verhaal te gaan.

Maar we beginnen bij het begin, namelijk een trouwfeest. Een gezellig trouwfeest, want dit is tenslotte Spanje, dus dansen mensen zwoel op Spaanse muziek. Het is de bruiloft die je voor je ziet als je ooit ergens een Spaanse bruiloft in een film hebt gezien. Drank en dans dus en hier en daar een kus. En dan verdwijnt er iemand. Een ontvoering. De zoektocht en de wanhoop brengen vervolgens geheimen aan het licht die iedereen wist, beweert de titel tenminste, maar die het leven van alle betrokkenen toch behoorlijk op z'n kop zetten. Ergens halverwege doet het personage dat Cruz speelt trouwens een onthulling die de hele bioscoopzaal tegen die tijd zelf al had bedacht, dus misschien slaat de titel daar op.

Sowieso dringt zich bij het kijken de vraag op waarom Farhadi deze film moest maken, maar misschien is dat niet de meest relevante vraag. Niet elke film hoeft iets wezenlijks toe te voegen aan iemands oeuvre. De meest relevante vraag is: werkt de film? Het antwoord is: nauwelijks, ondanks een paar slimmigheidjes met de camera. Achteraf, als je de ontknoping kent, voelt de hele constructie bovendien nodeloos gecompliceerd. Maar dat is Farhadi. Ondanks die Gouden Beer voor *A Separation* blijft de Iraniër meer een schrijver dan een filmmaker.

Voorspel is naar de bekende weg vragen, zei Freek de Jonge ooit, en als je dan op de plaats van bestemming bent aangekomen, doen alsof je verbaasd bent. Zo'n indruk maakt *Todos lo saben* ook.

TODOS LO SABEN | SPANJE/FRANKRIJK/ITALIË, 2018 | REGIE ASGHAR FARHADI | 132 MINUTEN | MET PENÉLOPE CRUZ, JAVIER BARDEM, RICARDO DARÍN | DISTRIBUTIE CINÉART | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VANAF 4 OKTOBER

KORT

MARIA BY CALLAS

Tom Volf | Een intiem portret van de beroemdste sopraan uit de twintigste eeuw. Het levensverhaal van de bekende Amerikaans-Griekse operazanges Callas wordt verteld in haar eigen woorden, terwijl we in beeld vele nooit eerder vertoonde beelden zien: persoonlijke Super 8-films, Callas' eigen live-opnames en intieme brieven.

TE ZIEN VANAF 13 SEPTEMBER

PAPILLON

Michael Noer | Deze nieuwe versie van de gelijknamige klassieker uit 1973 zweeft ergens tussen een remake en een nieuwe verfilming van dezelfde bron – de naar eigen zeggen waargebeurde (al is dat wat omstreden) memoires van crimineel Henri Charrière. In de vroege jaren 1930 wordt Charrière (Charlie Hunnam), alias

PAPILLON

Papillon ('vlinder'), naar een brute strafkolonie in Frans-Guyana gestuurd, waar hij een verbond sluit met de rijke medegevangene Luis Dega (Rami Malek). Samen broeden de twee op een plan om te ontsnappen. De Nederlandse acteur Yorick van Wageningen mag lekker schmieren als de gevangenisdirecteur.

TE ZIEN VANAF 13 SEPTEMBER

SUPERFLY

Director X. | Hoewel er een spatie uit de titel is verdwenen, houdt regisseur Director X. zich verder trouw aan het plotverloop van het origineel in deze remake van de blaxploitation-klassieker *Super Fly* (1972): ook hier zoekt drugsdealer Priest naar één grote laatste 'score' zodat hij deze gewelddadige wereld achter zich kan laten. Stilistisch is het wel een ander verhaal: X. maakte naam als regisseur van videoclips voor onder meer Jay Z, Drake en Kanye West, en deinst ook hier niet weg voor de clichés van de hiphop-clip.

TE ZIEN VANAF 13 SEPTEMBER

THE PREDATOR

Shane Black | Actie-specialist Shane Black (nog altijd vooral bekend als schrijver van de *Lethal Weapon*-films) duikt in het Predator-universum voor deze zesde film in de reeks. Opnieuw wordt de aarde het jachtgebied voor de buitenaardse geweldenaren, hier groter en sterker dan ooit. Het enige wat tussen hen en de vernietiging van de wereld staat, is een ongeregeld zooitje huurmoordenaars en een wrokkige docent natuurkunde.

TE ZIEN VANAF 13 SEPTEMBER

FIRST MAN

Astronaut in sardineblikje

Na de dans onder het maanlicht van *La La Land* dansen regisseur Damien Chazelle en acteur Ryan Gosling mét de maan in dit onderkoelde maar aangrijpende portret van astronaut Neil Armstrong.

"Neil, je stuitert op de atmosfeer." Droogjes komt de mededeling van 'ground control' op de headset van Neil Armstrong binnen. Feitelijk, emotieloos. En ondertussen vecht Armstrong wanhopig om zijn op hol geslagen toestel in het gareel te krijgen, zijn cockpit vol met het oorverdovend geraas van alarmen en rammelend metaal. Wanneer Armstrong zijn toestel met grote moeite aan de grond heeft weten te krijgen, meldt hij simpelweg: "Ik ben geland."

Met die openingsscène zet regisseur Damien Chazelle de toon voor *First Man*, zijn portret van de Amerikaanse astronaut Neil Armstrong, de eerste mens die een stap op de maan zette. De film blijft heen en weer bewegen tussen het kalme, gewone leven op de grond en de oorverdovende chaos daarboven, zonder dat daarbij een van de twee belangrijker wordt dan de ander.

Die tweedeling typeert ook Armstrong zelf, in ieder geval in de vertolking van Ryan Gosling: zijn nuchtere oppervlak verhult een turbulent innerlijk. Wanneer kort na die bijna-fatale testvlucht Armstrongs dochtertje Karen aan kanker overlijdt, trekt hij zich nog verder terug. Naar buiten toe is hij sterk, een steun voor zijn vrouw Jan (Claire Foy, imposant in een cruciale rol), maar in de cockpit van zijn hoofd gaan onophoudelijk de alarmbellen af en dreigen de schroeven eruit te rammelen.

Vergeleken met Chazelles twee voorgaande films, het spetterende *Whiplash* (2014) en het energieke *La La Land* (2016), is *First Man* een meer onderkoeld werk – op de explosieve scènes van testvluchten en ruimtereizen na. Daar benadrukt hij in hectische close-ups – een oplichtend alarmlampje, een trillend rijtje schroeven – hoe precair het allemaal is. Armstrong en zijn collega's worden de stratosfeer in gestuurd in rammelende sardineblikjes die boven op een explosie worden gezet, en kort voor de lancering nog even met een Zwitsers zakmes worden aangeschroefd.

Chazelle richt zich op het vallen en opstaan op weg naar de maan – de vele kleine, pijnlijke, soms fatale stappen die voorafgingen aan die "one giant leap for mankind". En gelukkig houdt hij zich verre van de heldenverering die dit soort films maar al te vaak uitstraalt (en die het waarschijnlijk ook had bevat als Clint Eastwood met het scenario aan de haal was gegaan, waar even sprake van was). Armstrong en zijn collega's zijn geen superhelden maar een gewoon stel piloten en ingenieurs, die samen het wiel aan het uitvinden zijn. Juist die nuchtere blik maakt wat ze voor elkaar kregen uiteindelijk des te indrukwekkender. We weten allemaal wat er gaat komen, kennen die beroemde eerste zin die Armstrong spreekt op de maan. Dat Chazelle met precies dat moment tóch een brok in de keel weet te geven, toont zijn grote kunde als filmmaker.

FIRST MAN

JOOST BROEREN-HUITENGA

FIRST MAN VERENIGDE STATEN, 2018 | REGIE DAMIEN CHAZELLE | MET RYAN GOSLING, CLAIRE FOY | 138 MINUTEN | DISTRIBUTIE UNIVERSAL | TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

A STAR IS BORN

Wervelwind-romance die nergens heen gaat

Hollywood kijkt graag naar zichzelf en dus maakt acteur Bradley Cooper zijn regiedebuut met een vierde versie van *A Star Is Born*, het tragische verhaal van een oude rockster en de opkomende popsensatie (Lady Gaga) die hem voorbijstreeft.

In de jaren negentig heeft Hollywood verzaakt, maar met deze vierde versie van *A Star Is Born* liggen we weer op schema: zo ongeveer elke twintig jaar verschijnt een nieuwe versie van dit *rags-to-riches*-verhaal. De eerste versie uit 1937 draaide om een jonge aspirant-actrice en de verlopen Hollywoodster die voor haar valt, haar op weg helpt en vervolgens door haar wordt overschaduwd. In 1954 werd het een musical, over een zingende actrice en een Hollywoodster, en in 1976 volgde een nog muzikalere versie, over een jonge folkzangeres en een oudere rockster.

De versie van acteur Bradley Cooper, die met de film debuteert als regisseur en coscenarist, noemt de bedenkers van het originele verhaal uit 1937 in de aftiteling. Maar in feite staat hij dichter bij de versie uit 1976, waarin Barbara Streisand en Kris Kristofferson de hoofdrollen speelden. Ook hier speelt de film zich af in de muziekwereld. En ook hier is gekozen voor een (relatief) realistisch register, tegenover het onversneden melodrama van de eerste twee films.

Nog een verschil is de behandeling van die ster die geboren wordt. Waar eerdere versies hun hoofdrolspelers steeds glamoureuzer maakten en 'larger than life' lieten worden, doet Lady Gaga hier iets omgekeerds. De artiest die bekend werd met haar extravagante uitdossingen en spectaculaire shows, toont zich hier letterlijk zonder mode en make-up. Ook in het echt is daarmee waarschijnlijk een filmster geboren.

Maar ondanks de naturalistische filmstijl is het melodrama nooit ver weg. De wervelwind-romance tussen de oudere, alcoholistische rockster Jackson Maine (Cooper zelf) en zijn ontdekking Ally (Lady Gaga) zet vol in op Grote Emoties. Afgaand op de laaiend enthousiaste reacties na de première in competitie op het filmfestival Venetië ligt de film daarmee keurig op schema voor de Oscaruitreikingen van begin volgend jaar.

De authenticiteit die de film uitstraalt, is vooral een kwestie van stijl. Het zit in échte concerten, waar Cooper en Lady Gaga écht met elkaar zingen – van de travestietenbar waar Jackson voor het eerst op Ally stuit tot de gigantische stadions waar ze niet zo heel veel later samen optreden (gefilmd tijdens diverse muziekfestivals en met liedjes waar Cooper en Lady Gaga zelf aan meeschreven). En het zit in de realistisch aanvoelende scènes achter de schermen van de popindustrie, als Ally's groeiende succes haar steeds verder bij Jackson vandaan voert, met tragische gevolgen.

Het levert enerverende scènes op, en de chemie tussen de twee hoofdrolspelers creëert een zeldzame sprankeling. Maar geen van beide personages maakt een ontwikkeling door, zoals ook de muziek al vanaf het begin te opgepoetst perfect is. Het maakt de film uiteindelijk wat zielloos – hoe zuiverder de zang, hoe valser de emoties.

A STAR IS BORN

JOOST BROEREN-HUITENGA

A STAR IS BORN VERENIGDE STATEN, 2018 | REGIE BRADLEY COOPER | MET LADY GAGA, BRADLEY COOPER | 135 MINUTEN | DISTRIBUTIE WARNER BROS | TE ZIEN VANAF 4 OKTOBER

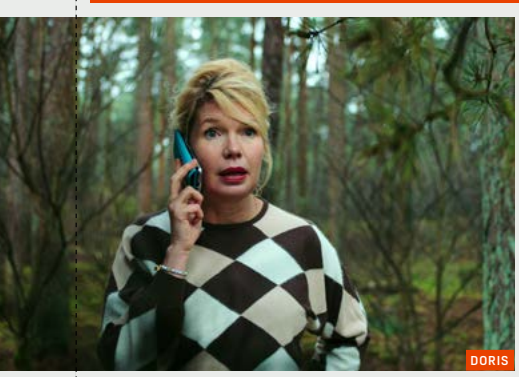
DORIS

DIRTY DANCING
Emile Ardolino | Ter gelegenheid van de vijfde sterfdag van hoofdrolspeler Patrick Swayze wordt deze zwoele dansfilm uit 1987 opnieuw uitgebracht. In de lange, saaie zomer van 1963 valt de lethargische tiener Frances, alias Baby, als een blok voor haar viriele maar verveelde dansleraar Johnny Castle.
TE ZIEN VANAF 14 SEPTEMBER

DORIS
Albert Jan van Rees | Ook in deze opvolger van de gelijknamige, achtdelige Net 5-serie uit 2013 heeft Tjitske Reidinga (die met scenarist Roos Ouwehand zelf de serie bedacht) het als de titelfiguur flink te stellen met het leven. Doris is nog altijd de gescheiden moeder van twee kinderen. Op de vooravond van haar vijfenveertigste verjaardag maakt ze de balans op: is dit waar ze uit had willen komen?
TE ZIEN VANAF 20 SEPTEMBER

JOHNNY ENGLISH STRIKES AGAIN
David Kerr | Mr. Bean mag dan nog altijd het meest beklijvende personage van de Britse komiek Rowan Atkinson zijn, maar ook zijn Johnny English gaat inmiddels al een flinke tijd mee. Vijftien jaar na de eerste film rond de stuntelende spion is hij terug voor zijn derde (en naar verluidt laatste) avontuur. Na een cyberaanval is de resoluut digibete English de enige die de wereld kan redden.
TE ZIEN VANAF 20 SEPTEMBER

KIN
Jonathan & Josh Baker | Met hun even groezelige als lyrische korte film *Bag Man* toonden de broers Baker in 2014 genoeg belofte om een langere versie van dat verhaal van de grond te krijgen. Het resultaat is de misdaadthriller-met-een-scifi-twist *Kin*, waarin tiener Eli na het vinden van een futuristisch ogend wapen al snel wordt opgejaagd door vele machtige vijanden.
TE ZIEN VANAF 20 SEPTEMBER

WHAT WILL PEOPLE SAY
Iram Haq | Haq baseerde haar tweede speelfilm op gebeurtenissen uit haar eigen leven. De zestienjarige Nisha speelt bij haar ouders thuis de perfecte Pakistaanse dochter, maar in het dagelijks leven in haar kleine Noorse woonplaats is ze een doorsnee tiener. Wanneer haar vader haar betrapt met haar vriendje, besluiten haar ouders Nisha te kidnappen naar familie in Pakistan. Maar Nisha zal zich niet zonder slag of stoot aanpassen aan de traditionele cultuur. Zie bij release filmkrant.nl voor de recensie
TE ZIEN VANAF 20 SEPTEMBER

I AM NOT A WITCH

I AM NOT A WITCH

De weg naar bevrijding

Een Zambiaans meisje belandt in een heksenkamp in deze film die verwondert en raakt. De jonge hoofdpersoon levert een subliem en subtiel spel waar je uren naar kunt kijken.

Het hele dorp in Zambia staat om een negenjarig meisje heen en verzint van alles om haar te veroordelen tot heks. De niet-zo-overtuigde plaatselijke politieagente belt toch maar het meldpunt van de overheid; een man die lekker in bad ligt als het telefoontje binnenkomt. Hij vindt dat ze met spoed naar de heksenverzamelplaats moet komen, waar hij er wel mee zal dealen. En zo haast hij zich uit bad. *Duty calls*.

Het meisje wordt naar een plek gebracht waar allemaal vrouwen die er wat lamgeslagen bijzitten naar haar staren. Het blijkt een heksenkamp waar ze ook af en toe, alsof het een dierentuin is, door toeristen worden bezocht die er vrij op los fotograferen. Een béétje bizar is het wel. Is zij een van hen? Ze mag het zelf bepalen. "Je bent een geit of een heks. Laat het morgenochtend maar weten." Ze kiest ervoor een heks te zijn, met alle gevolgen van dien.

I Am Not a Witch is een film waar je gebiologeerd naar kijkt. De maker gaat respectvol om met de lokale tradities in Zambia, maar stelt er ook vragen over. Wie bepaalt immers het lot van een ander? Wie wijst er aan wie er speciale krachten heeft en wie niet? Wat zegt het lot van deze groep 'heksen' over de positie van de vrouw? Deze vrouwen zitten ieder vast aan een koord dat moet voorkomen dat ze weglopen en ondertussen worden ze als slaven van hot naar her getransporteerd om klusjes te doen. Wat moet er gebeuren om dat koord door te snijden en hun levens voorgoed een andere wending te geven?

Shula, zoals ze het meisje gaan noemen, veroorzaakt uiteindelijk de weg naar die bevrijding. De jonge hoofdpersoon levert een subliem en subtiel spel waar je uren naar kunt kijken. Tot tranen aan toe, als je haar ziet breken omdat ze zelf ook niet snapt hoe ze opeens een heks is. Een opvallende scène is de televisieshow waar ze met de ambtenaar in terechtkomt. De moderne dames in het publiek en de presentator wijzen op de absurditeit van het leven van het jonge meisje. Die scène is simpel doch geniaal, omdat het je even uit de mooie beelden van een bijna stereotiep 'Afrika' haalt en je zegt: deze mensen weten ook wel beter. Het is niet normaal dat Shula verkleed als een soort oude spirituele leider allerlei rituelen uit moet voeren.

De regisseur ging voor haar research af op verhalen die ze had gehoord over heksenkampen en verbleef er zelfs in één. Het resultaat is een integere film, die verwondert, doet lachen – een film die raakt. En een film met in de hoofdrol een meisje dat hopelijk hierna nog meer van dit soort prachtige projecten mag doen: Margaret Mulubwa, onthoud die naam.

BERI SHALMASHI

I AM NOT A WITCH | ENGELAND, 2018 | REGIE RUNGANO NYONI | 92 MINUTEN | MET MARGARET MULUBWA, HENRY PHIRI, NANCY MULILO | DISTRIBUTIE SEPTEMBER FILM | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VANAF 14 SEPTEMBER

THE CHILDREN ACT

De last van een God zijn

Door het rechtbankdrama *The Children Act* stroomt een religieus thema. Enerzijds een jonge terminaal zieke Jehova's getuige die een bloedtransfusie weigert. Anderzijds de kinderrechter die als een God moet oordelen of dit rechtvaardig is.

Rechtbankdrama's zijn er genoeg, maar wanneer staat de rechter centraal? En wanneer is die rechter een vrouw? Alleen al wat dat betreft heeft *The Children Act,* naar een roman van Ian McEwan (het is na *On Chesil Beach* de tweede verfilming van een van zijn romans binnen drie maanden), een scoop: geen gekibbel van rivaliserende advocaten, maar de afwegingen van een enkele rechter in zowel haar zakelijke als haar privéleven.

Fiona May (Emma Thompson) is een gezaghebbende kinderrechter. Ze beslist over het lot van kinderen in de meest uiteenlopende zaken. Net wanneer haar echtgenoot (een bescheiden rol van Stanley Tucci) haar wijst op hoezeer haar werk haar opslokt en hoe hun huwelijk daaronder lijdt, wordt ze benaderd voor een van haar moeilijkste zaken ooit: een spoedprocedure omtrent de 17-jarige Adam (Fionn Whitehead), die op sterven ligt. Hij kan gered worden door een bloedtransfusie maar als Jehova's getuigen weigeren zowel zijn ouders als de jongen zelf hieraan mee te werken. Moet May tegen zijn wil ingaan of zijn geloof respecteren?

Dit morele dilemma pakt interessant uit in de solide regie van oudgediende Richard Eyre (*Iris*, 2001; *Notes on a Scandal*, 2006). De film werkt vooral in een wijdere context, die om een paar stappen afstand vraagt: een kinderloze vrouw die over het lot en de levens van kinderen oordeelt, alsof alle kinderen de hare zijn, alsof ze boven alle partijen staat. Maar hoe moet je daarmee omgaan, als je die rol hebt? Houdt dat in dat je wie en waar je over oordeelt niet te dichtbij kunt laten komen, omdat je anders bezwijkt onder alle emoties? En hoe oordeel je in die rol over de religie van een ander? Om er nog niet van te spreken dat je geen tijd hebt voor een eigen leven omdat je in dienst staat van de wereld. In een simpele lezing kan *The Children Act* gezien worden als een film over een workaholic, maar in feite draait het om de last van een God zijn.

De houdbaarheid van zo'n leven wordt aan het wankelen gebracht in de tweede helft. De plot voelt hierin weliswaar schurend en rommelig, maar dat is juist het moment waarin het leven dit drama binnensijpelt. Het zorgt voor aangename barsten in het stijve, te verheven personage van de rechter, met al haar controledrang. Dat is met name de verdienste van Thompson, die vaak enkel via gezichtsuitdrukkingen en lichaamstaal de strijd van deze gesloten vrouw verbeeldt, en haar langzaamaan laat openbreken. Waar het script soms al te duidelijk zijn constructie verraadt, houdt Thompsons spel het verloop toch nog boeiend.

ALEXANDER ZWART

THE CHILDREN ACT VERENIGD KONINKRIJK, 2017 | REGIE RICHARD EYRE | 105 MINUTEN | MET EMMA THOMPSON, FIONN WHITEHEAD, STANLEY TUCCI | DISTRIBUTIE CINÉART | TE ZIEN VANAF 20 SEPTEMBER

THE CHILDREN ACT

ELVY'S WERELD: SO IBIZA!

Erwin van den Eshof | De makers van tienerkomedie *Misfit*, met de Nederlandse YouTube-ster Djamila in de hoofdrol, zijn terug met een zomerse nieuwe komedie. Elvy zet alles op alles om op Ibiza de Future Fashion Award te winnen en stuit daarbij op een hoop bijzondere figuren.

TE ZIEN VANAF 26 SEPTEMBER

A SIMPLE FAVOR

Paul Feig | Komedie-specialist Paul Feig stapt over op serieuzer werk met deze misdaadthriller. De 'simpele gunst' uit de titel is nog onschuldig genoeg: vloggende moeder Stephanie (Anna Kendrick) wordt door haar beste vriendin Emily (Blake Lively) gevraagd om een middag op dier zoon te passen. Als Emily vervolgens spoorloos verdwijnt, zet Stephanie haar vlog-fans in om haar spoor te volgen.

TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

BRANDWEERMAN SAM – KLAAR VOOR ACTIE

BRANDWEERMAN SAM – KLAAR VOOR ACTIE!

Gary Andrews | De stop-motionpoppen van weleer zijn inmiddels vervangen door glimmende computeranimatie, maar ook wanneer een video van een reddingsactie viraal gaat, en een Hollywoodproducer hem strikt voor zijn eigen film, blijft het bijna dertig jaar oude personage Brandweerman Sam allereerst de heldhaftige vuurvechter.

TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

FAHRENHEIT 11/9

Michael Moore | Veertien jaar na zijn opruiende documentaire *Fahrenheit 9/11* draait Michael Moore de cijfers om. Zo wordt 11 september nu 9 november, de datum dat Donald Trump werd verkozen tot President van de Verenigde Staten. In deze als "provocerende komedie" aangekondigde docu stelt Moore zich de twee vragen waar velen mee worstelen in het Trump-tijdperk: hoe zijn we hier beland, en hoe komen we er weer uit? Zie bij release filmkrant.nl voor de recensie

TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

FINAL SCORE

Scott Mann | Na glorieuze bijrollen in onder meer de superheldenfilms rond de *Guardians of the Galaxy* en de grimmige misdaadfilm *Hotel Artemis* heeft voormalig worstelaar Dave Bautista hier zijn eerste hoofdrol te pakken. Hij speelt een voormalig soldaat die voor de taak wordt gesteld om eigenhandig een compleet voetbalstadion vol gijzelaars te bevrijden.

TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

RAFAËL
Gevalletje ware liefde

Hoe lastig kan het zijn voor een Tunesische man om zich bij zijn zwangere echtgenote in Nederland te voegen? Nou, behoorlijk, zoals blijkt in dit op ware gebeurtenissen gebaseerde drama van Ben Sombogaart.

Het kan moeilijk actueler. De jonge Tunesiër Nazir die bij zijn zwangere echtgenote Kimmy in Nederland wil zijn maar in plaats daarvan op Lampedusa in de hel van het vluchtelingenkamp en de Europese bureaucratie belandt. Dat de ware gebeurtenissen waarop *Rafaël* is gebaseerd al in 2011 plaatsvonden doet daar weinig aan af. Fort Europa staat nog steeds, en de mensenrechtentekst bij de aftiteling betekent natuurlijk dat we *Rafaël* in een breder perspectief moeten zien.

Nazir en Kimmy waren in werkelijkheid Nizar en Winny. Omdat de film het authentieke verhaal niet letterlijk volgt zijn de namen veranderd. Wel zijn de makers met Nizar en Winny teruggegaan naar de plaatsen waar het zich afspeelde. Ook Christine Otten was daarbij uitgenodigd. Zij schreef het gelijknamige boek, dat onafhankelijk van het filmscript van Tijs van Marle tot stand kwam.

Rafaël gooit de kijker zonder veel omhaal midden in de roerige taferelen tijdens de Arabische Lente – die overigens zelf onbesproken blijft. Het vluchtgevoel, de paniek in de taxi waarin Nazir en Kimmy samen met anderen het vliegveld proberen te bereiken. Chaos en onzekerheid, ook later in het vluchtelingenkamp, dat is het gevoel dat de film onder regie van Ben Sombogaart sterk en overtuigend overbrengt. De verdere uitwerking leunt meer aan tegen romantischer en gemakkelijk het gemoed beroerende zaken. Geliefden die het moedig opnemen tegen de boze buitenwereld.

Als het niet een waar gebeurde zaak betrof had ik hier waarschijnlijk ook opgemerkt dat de makers het de kijker ook niet al te moeilijk maken de goede kant te kiezen. Gevalletje ware liefde immers, en een immigrant die met zijn huwelijk al een streepje voor heeft op de meeste vluchtelingen.

Nazir en Kimmy verwachten ook geen problemen. Hij moet toch gewoon met haar mee naar Nederland kunnen? Helaas blijkt er toch iets mis met de papieren. Uit wanhoop waagt Nazir ten slotte, samen met zijn vriend Rafaël, in zo'n bootje de overtocht over de Middellandse Zee, om op Lampedusa als illegale vluchteling te worden opgesloten. Het begin van een kafkaëske nachtmerrie. Kimmy is zijn enige hoop. Hoogzwanger vertrekt ze naar Italië om daar bijna letterlijk aan de hekken van het kamp te rammelen.

Een schrijnend, spannend en emotioneel geladen drama dat jammer genoeg wel eens onnodig naar doorzichtige effecten grijpt. Zie bijvoorbeeld het nadrukkelijke contrast tussen de trouwhartige Nadir en de naïeve, obsessief rokkenjagende Rafaël. Of de moeder van Kimmy. Eerst koud en onverschillig. Om later heel voorspelbaar om te slaan en vol vuur mee te strijden. Zijn de makers dan toch wat doorgeschoten in hun drang er een aansprekende film voor de goede zaak van te maken?

LEO BANKERSEN

RAFAËL NEDERLAND/BELGIË/KROATIË, 2018 | REGIE BEN SOMBOGAART | 105 MINUTEN | MET MELODY KLAVER, NABIL MALLAT | DISTRIBUTIE PARADISO FILMED ENTERTAINMENT | TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER EN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL

RAFAËL

SOBIBOR
Russisch eerherstel

Met *Sobibor* is er eindelijk een Russische speelfilm over de opstand in Sobibor. Het echte politieke verhaal erachter is opmerkelijker dan het ontsnappingsdrama.

Tot voor kort wisten de meeste Russen niet dat op 14 oktober 1943 een groepje gevangenen in het vernietigingskamp Sobibor in opstand kwam tegen de nazi's. Ze doodden elf SS'ers en tien nazihulpen, onder wie Joodse Kapo's, waarna 300 van de ongeveer 600 gevangenen die op dat moment in het kamp waren, vluchtten. De 300 achterblijvers, die niet wilden of durfden ontsnappen, werden allemaal geëxecuteerd. Van de gevluchte gevangenen overleefden slechts 53 de oorlog. De bijna 250 anderen werden doodgeschoten tijdens hun vlucht of later verraden door Poolse antisemieten en alsnog vermoord.

In de opstand in Sobibor, waar ten minste 170.000 Joden, onder wie ruim 34.000 Nederlandse, zijn vergast, speelde de Russische Rode Legerluitenant Aleksander Petsjerski een cruciale rol. Deze krijgsgevangene bereidde de opstand met een paar legervrienden voor en voerde hem uit. Je zou denken

SOBIBOR

dat Petsjerski en de opstand prominent in alle naoorlogse Russische schoolboeken zouden staan, want wat is er heroïscher in Rusland dan een Rus die met doodsverachting de strijd aanbond met de nazi's?

Fout gedacht, want Petsjerksi, die de opstand overleefde – hij sloot zich aan bij Poolse partizanen – had naar Stalins mening al lang dood moeten zijn. De gruwelman met de snor vond krijgsgevangen Russische soldaten per definitie lafaards. Een Russische soldaat gaf zich nooit over, maar vocht zich dood. Petsjerski was in zijn ogen een zwakkeling. Ongelofelijk, maar Stalin verbood hem om in het Proces van Neurenberg te getuigen. Tijdens Stalins antisemitische campagne in 1948 verloor Petsjerski, die Joods was, zijn baan en belandde zelfs korte tijd in de gevangenis. Slechts dankzij internationale druk kwam hij vrij. Na Stalins dood kwam het niet tot een eerherstel. Integendeel: nog in 1987 kreeg Petsjerski geen visum om in Polen tegen oorlogsmisdadigers te getuigen. In 1990 overleed hij op tachtigjarige leeftijd.

Het is onduidelijk waarom het onder Poetin alsnog tot eerherstel van Petsjerski is gekomen. Was er behoefte aan nieuwe nationale helden? Een eerste teken was in 2007 een plaquette aan het huis waarin Petsjerski woonde in Rostov aan de Don. Twee jaar geleden kende Poetin hem postuum per decreet de Orde voor Dapperheid toe. En omdat 75 jaar geleden de opstand in Sobibor plaatsvond is er nu het door de staat gesubsidieerde, prestigieuze drama *Sobibor* met Christopher Lambert. Dat er niet op een roebel meer of minder is gekeken, is af te zien aan de film, die geen wreedheid buiten beeld laat. Aan de ethische discussie vijfentwintig jaar geleden over de gaskamerscène in *Schindler's List* hebben de makers van *Sobibor* geen boodschap, want zij tonen uitvoerig de vergassing van een groep vrouwen. Ook zijn er volop gruwelscènes met sadistische SS'ers, die Joden treiteren, vernederen, mishandelen en willekeurig doodschieten. Daarmee mist *Sobibor* de gruwelijker waarheid dat de Holocaust niet het werk was van sadisten, maar van gewone brave burgers. Het goede nieuws is dat er met *Sobibor* eindelijk een Russische film over Petsjerski en 'zijn' opstand is, het slechte dat hij zoals zoveel Holocaustfilms een onvoorstelbare werkelijkheid in clichés denkt te kunnen vangen.

JOS VAN DER BURG

SOBIBOR RUSLAND, 2018 | REGIE KONSTANTIN CHABENSKI | 156 MINUTEN | MET KONSTANTIN CHABENSKI, CHRISTOPHER LAMBERT | DUTCH FILMWORKS | TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

MCQUEEN
Ian Bonhôte & Peter Ettedgui | Een intiem portret van het leven en werk van de radicale Britse modeontwerper Alexander McQueen (1969–2010). Via interviews met vrienden en familie, archiefbeelden, schitterende visuals en muziek zingt McQueen een lofzang op de bevlogen maar gekwelde mode-vernieuwer.
TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

ROSIE & MOUSSA
Dorothée Van Den Berghe | Met haar speelfilms *Meisje* (2002) en *My Queen Karo* (2009) koos de Vlaamse regisseur Van Den Berghe al voor het perspectief van jonge mensen op een volwassen wereld. Met *Rosie & Moussa* maakt ze nu een onvervalste kinderfilm, gebaseerd op de bekroonde jeugdboeken van Michael De Cock en Judith Vanistendael. Wanneer Rosie met haar moeder naar de andere kant van Brussel verhuist, wordt bovenbuurjongen Moussa haar gids door een kleurrijke nieuwe wereld.
TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

THE HOUSE WITH A CLOCK IN ITS WALLS
Eli Roth | Het is een onverwachte wending in de carrière van Eli Roth: de maker die naam maakte met horrorfilms als *Cabin Fever* en de *Hostel*-reeks maakte een Spielbergiaanse jeugdfilm. Wanneer de jonge wees Lewis onder de vleugels wordt genomen van zijn excentrieke oom Jonathan (Jack Black) en diens buurvrouw Zimmerman (Cate Blanchett) blijkt er al snel van alles niet pluis in Jonathans magische huis. Zie bij release filmkrant.nl voor de recensie
TE ZIEN VANAF 27 SEPTEMBER

SMALLFOOT
Karey Kirkpatrick | Deze animatiefilm zet de gebruikelijke legendes over Big Foot op zijn kop. Hier begeven we ons in de maatschappij van de yeti's, waar verhalen rondgaan over raadselachtige wezens met kleine voeten en een keurig gebit. En dan vindt de verschrikkelijke sneeuwman Migo ineens écht zo'n mythisch menswezen.
TE ZIEN VANAF 3 OKTOBER

REGAINED MEMORY
Stijn Bouma | "Zonder een vorm van liefde voor een personage kun je er geen film over maken", leerde regisseur Bouma op de filmschool van cinema-legende Béla Tarr. *Regained Memory*, de eerste speelfilm waarin Bouma de geleerde lessen toepast, draait om weduwnaar Amir in

REGAINED MEMORY

THE ANCIENT WOODS

THE ANCIENT WOODS
Vlooiende ooievaars

In een van de laatste stukken oerbos in Litouwen is het leven tot de essentie teruggebracht. Elke galm, knisper, hoefstap hoor je.

De natuur is iets geworden om van een afstandje te bekijken. Zo zijn ook de dieren onderworpen aan onze blik. We willen iets van ze. Maar in de schitterende documentaire *The Ancient Woods* gebeurt dat kijken zonder oordeel, analyse, les of commentaar. En dat is een verademing.

Voor *The Ancient Woods* dook Mindaugas Survila onder in een van de laatste stukken oerbos in Litouwen. Vuurvliegjes dansen hier voor een onbeweeglijke sterrenhemel. Wat je eerst voor sterren hield blijken diertjes in water. Groot is klein en klein is groot. Een wolf komt kalmpjes aangelopen tussen de bomen. De toppen kraken in de wind. Een spin bekruipt de sneeuw. Ooievaars vlooien. Keverpantsers spiegelen. Alles is met geduld en aandacht gefilmd. Het een is niet belangrijker dan het ander.

In strakke kaders en haarscherpe close-ups is het leven tot de essentie teruggebracht: de slang eet het knaagdier, de mieren eten de slang. Door het kraakheldere omgevingsgeluid kun je in je hoofd de ruimte buiten de kaders zelf aanvullen. Elke galm, knisper, hoefstap hoor je – het geluidslandschap roept hier uiteindelijk de meeste sensatie op. De ruimte is zo opgerekt dat de mens uit het centrum verdwijnt.

Bioloog/filmmaker Mindaugas Survila werkte in totaal tien jaar aan zijn film, opgenomen met klimtuigen en duikapparatuur om de dieren uit alle hoeken te kunnen filmen. Soms zijn ze alleen voor een deel te zien: een pauwachtige spreidt zijn veren achter een boom, een arend toont alleen zijn machtige klauwen. Het zijn esthetische kadreringen, als contrast met het 'natuurlijke' beeld dat zonder onze tussenkomst in pure vorm zou bestaan. *The Ancient Woods* doet juist door die esthetisering beseffen dat we onze blik op de natuur, op het leven om ons heen, kunnen veranderen, net zoals de camera zijn invalshoek verplaatst en ineens de wortels van de boom ziet.

MARISKA GRAVELAND

THE ANCIENT WOODS LITOUWEN, 2018 | REGIE MINDAUGAS SURVILA | 85 MINUTEN | DISTRIBUTIE AMSTELFILM | TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

THE SISTERS BROTHERS
Geen zwijgzame cowboys maar ongelooflijke kletskoppen

Vol bloedvergieten, maar ook de leukste én fijngevoeligste western in tijden. John C. Reilly en Joaquin Phoenix zijn Eli en Charlie Sisters, die als huurmoordenaars door het wilde westen trekken.

Het afgelopen Filmfestival Venetië toonde zo veel variaties op de western, dat je gerust van een opleving kunt spreken. Jennifer Kent, de enige vrouw in competitie, maakte met *The Nightingale* de gewelddadigste variant: een Australische western annex feministische wraakfilm vol verkrachting en moord, waarin ze in één grandioze beweging kolonialisme, racisme en seksisme aan de kaak stelt. De Coen Brothers kwamen met *The Ballad of Buster Scruggs*, een in westernsferen gedrenkt zesluik. Zelfs Carlos Reygadas, hoofdrolspeler in zijn eigen fascinerende, drie uur durende relatiedrama *Nuestro Tiempo*, bleek uitgedost als hedendaagse cowboy een Mexicaanse ranch te runnen met een gedenkwaardig woeste stier.

Het zijn filmmakers met verschillende humeuren en temperamenten die allemaal op de een of andere manier reflecteren op geweld. De Franse regisseur Jacques Audiard idem. *The Sisters Brothers*, terecht bekroond met de prijs voor de beste regie, zit vol bloedvergieten, maar is ook de leukste én fijngevoeligste western in tijden. John C. Reilly en Joaquin Phoenix zijn de broers uit de titel, Eli en Charlie Sisters, die als huurmoordenaars door het wilde westen trekken. Het is midden negentiende eeuw. Ze zijn in deze wereld opgegroeid, weten niet beter. Als ze van de mysterieuze Commodore (een verrassende cameo van Rutger Hauer) de opdracht krijgen om een zekere Warm op te sporen en om te leggen, gaan ze op pad om het zaakje te regelen.

Tegelijkertijd druist Audiard in tegen bekende westernregels. Zijn broers zijn geen zwijgzame helden maar ongelooflijke kletskoppen. Reilly en Phoenix ontpoppen zich als een droogkomisch duo, galopperend in een plensbui. Phoenix is hilarisch als de drankzuchtige, meedogenloze Charlie en Reilly, die de film ook produceerde, is even innemend als de oudere Eli die hem continu uit de brand helpt, of andersom.

The Sisters Brothers is daarmee vooral een film over broederliefde en kameraadschap. Een verhaal ook dat in het teken staat van een geleidelijk ontwaken, alsof het afscheid van die oude, wilde, vijandige wereld aanstonds is. Op hun reis van Oregon naar Californië ontdekt Eli de tandenborstel, en in San Francisco zit hij voor het eerst op een echt toilet. De civilisatie is in zicht.

In een parallel verhaal volgen we een ander duo, de gezochte Warm (Riz Ahmed) die optrekt met een zekere Morris (Jake Gyllenhaal). Als de vier elkaar uiteindelijk ontmoeten, is dat geen eindpunt, maar een nieuw begin. En zo zit deze feestelijke western, opgenomen in Spanje en Roemenië, en gebaseerd op de gelijknamige roman van Patrick DeWitt uit 2011, vol wendingen en verrassingen. Het slot, waarin de broers doodmoe thuis komen bij hun moeder, is van een zeldzame schoonheid.

BELINDA VAN DE GRAAF

THE SISTERS BROTHERS

THE SISTERS BROTHERS FRANKRIJK/BELGIË, SPANJE/ROEMENIË, 2018 | REGIE JACQUES AUDIARD | 121 MINUTEN | MET JOHN C. REILLY, JOAQUIN PHOENIX, JAKE GYLLENHAAL, RIZ AHMED, RUTGER HAUER | DISTRIBUTIE THE SEARCHERS | TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

hedendaagse Bosnië. Hoe meer in het verleden duikt op zoek naar sporen van zijn overleden vrouw, hoe meer hij lijkt te vergeten dat hij ook nog een jonge dochter heeft om voor te zorgen. Zie bij release filmkrant.nl voor de recensie

TE ZIEN VANAF 4 OKTOBER

STALKER
Andrei Tarkovski | Over grootmeesters uit het oosten gesproken: de klassieker *Stalker* van Tarkovski wordt opnieuw vertoond in een luminneuze nieuwe restauratie. Een mysterieuze gids leidt een wetenschapper en een schrijver door de 'verboden zone', een hermetisch afgesloten terrein vol afval, waar de regels van het gezond verstand niet gelden, in deze metafysische contemplatie over de staat van de moderne mens.

TE ZIEN VANAF 4 OKTOBER

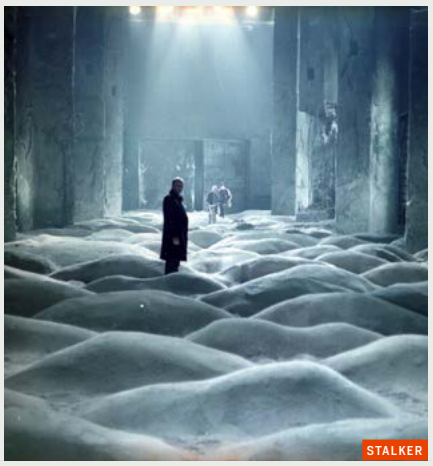
STALKER

VENOM
Ruben Fleischer | Het begint wat uit de hand te lopen met de rechtenkwesties in superheldenland: deze op zichzelf staande film rond Spider-Man-slechterik Venom heeft dankzij een tussentijdse verkoop van wat filmrechten niets meer met de huidige incarnatie van Spider-Man te maken. Wat eigenlijk wel weer passend is voor een film over een anti-held met een gespleten persoonlijkheid.

TE ZIEN VANAF 4 OKTOBER

WAD, OVERLEVEN OP DE GRENS VAN WATER EN LAND
Ruben Smit | In 2013 was Smit een van de makers van *De nieuwe wildernis*, de natuurdocumentaire over vier seizoenen op en rond de Oostvaardersplassen. In deze nieuwe film past hij eenzelfde strategie toe op het Waddengebied, het enige Nederlandse natuurgebied met de status Unesco Werelderfgoed.

TE ZIEN VANAF 4 OKTOBER

DE DOLLE TWEELING - MEER DAN BESTE VRIENDINNEN
Isabell Suba | Vierde in de reeks van (oorspronkelijk Duitse maar Nederlands nagesynchroniseerde) jeugdfilms gebaseerd op de klassieke boeken van Enid Blyton. Dit keer zijn Hanni en Nanni het voor het eerst in hun jonge levens niet met elkaar eens.

TE ZIEN VANAF 10 OKTOBER

SUPERJUFFIE
Martijn Smits | Filmversie van de jeugdboeken over schooljuf Josje, die dankzij een mysterieus

LA PRIÈRE
Afkicken in de Alpen

Spartaanse arbeid en het katholieke geloof. In Cédric Kahns sober geobserveerde afkickdrama *La Prière* zijn het de laatste redmiddelen voor de heroïneverslaafde twintiger Thomas.

Als een beest in het nauw, zo zit de twintigjarige Thomas (Anthony Bujon) erbij aan het begin van Cedric Kahns afkickdrama *La Prière*. Onrustig briesend met een hoofd vol schrammen en klieven, terwijl hij naar een katholieke afkickkliniek in de Franse Alpen wordt gereden. Dat Thomas er liever niet naar toe wil is duidelijk uit zijn vijandige houding, maar wat is het alternatief? Terug naar een leven op straat vol heroïne en onzekerheid? Hoe langer veteraanregisseur Kahn (o.a. *L'Ennui* en *Une vie Meillure*) het openingsshot aanhoudt, hoe meer je de veiligheidsriem rondom Thomas' borst voelt knellen. Zijn radeloosheid groeit met de seconde.

La Prière, een sober vertelde en uitgebeende film over religie en de wonderen die het kan verrichten, zit vol met dit soort zorgvuldig geobserveerde momenten. In de katholieke kliniek waar Thomas naartoe gaat, zal hij weg van de wereld van drugs, uitgaan en alcohol, een nieuwe toekomst moeten vinden. Ditmaal door middel van gebed, fysieke arbeid en vertrouwen in een hogere macht. Vooral dat laatste is een struikelblok voor Thomas, die rust vindt in de routine van het gebed, maar door de leiding wordt gewantrouwd over de oprechtheid van zijn devotie.

Vooral die spagaat maakt *La Prière* een interessante film. Kahn probeert de kijker niet te bekeren of van wonderen te overtuigen, maar beschouwt van afstand de manier waarop gebed en religieuze devotie een rol kunnen spelen in iemands leven. Daarmee vraagt hij impliciet ook naar de rol die religie speelt in een moderne maatschappij. Anders dan Paul Schrader die onze wereld in *First Reformed* inmiddels zo failliet voorstelde dat elke hoop iop iets hogers uiteindelijk vals en twijfelachtig is, bekijkt *La Prière* het geloof meer pragmatisch. Dat de meeste van de jongens in het kamp niet echt geloven, daar gaat het niet om. Ze zoeken oplossingen om zich te wapenen tegen een lege, gebroken wereld. Als dat niet via drugs kan, dan maar door iets anders. Dat gevecht voeren ze elke dag, zonder dat er een oplossing komt.

Lange tijd weet Kahn die eindeloze strijd invoelbaar te maken, tot hij naar het slot van de film toch op een concluderend einde afstuurt. Thomas overweegt na een wonderlijke ervaring op een bergtop priester te worden. Een besluit dat botst met de gelijktijdig ontluikende gevoelens voor Sybille (Louise Grinberg), een meisje dat hij in de buurt heeft ontmoet. Voor welke verlossing kiest hij? Het is een levensbepalend dilemma dat in de context van het ervoor getoonde net te geknutseld aan doet. Want verslaafd, weten we inmiddels, blijf je altijd.

GUUS SCHULTING

LA PRIÉRE FRANKRIJK, 2018 | 107 MINUTEN | REGIE CÉDRIC KAHN | MET ANTHONY BAJON, DAMIEN CHAPELLE, ALEX BRENDEMÜHL, LOUISE GRINBERG | DISTRIBUTIE CHERRY PICKERS | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VANAF 13 SEPTEMBER, OOK ONLINE VIA **picl.nl**

LA PRIÈRE

LEANING INTO THE WIND

LEANING INTO THE WIND
Regen is ook kunst

Deze speelse documentaire over de goedgemutste Britse landschapskunstenaar Andy Goldsworthy zit vol met vondsten en levenslust.

Zijn speelse *land art* bestaat soms maar enkele seconden. De Britse landschapskunstenaar Andy Goldsworthy struint met een goed gevoel voor humor door bossen en heuvels en werkt met wat hij tegenkomt. Soms vervliegt dat ter plekke, maar altijd weet hij je aandacht te verleggen. Zo zijn de gele en rode bladeren die hij met veel geduld op bomen, handen en traptreden plakt, na een zuchtje wind verdwenen. Ook gaat hij regelmatig even kijken bij een omgevallen boom met een scherpe breuklijn, een "agressie" die hij met mooie felgele verf accentueert. Of hij zaagt stenen doormidden en plaatst ze een stukje uit elkaar zodat je ertussendoor kan lopen. Ook kruipt Goldsworthy soms dwars door een heg in plaats van de naastgelegen weg te nemen. Al struikelend door het struikgewas maakt hij ineens deel uit van die heg, die eerst dienstdeed als muur maar door Goldsworthy's goedgemutste blik ineens een doorgaande route wordt.

Ook in de stad ziet hij overal natuur, alleen niet op de aangewezen plekken. Zo gaat hij als het regent op een willekeurige plek op de grond liggen. Als hij opstaat is zijn afdruk nog droog zodat zijn silhouet voor even de stoep siert. Een paar regendruppels later is de vorm alweer verdwenen. Net als het stuifmeel dat hij in een wonderlijke wolk uit de fruitbomen schudt. Dit is kunst die de omgeving als vorm gebruikt.

In weloverwogen woorden, maar nooit zwaar op de hand, vertelt Goldsworthy over de natuur als toevluchtsoord – net als dieren hebben we een holletje nodig. De speelse documentaire zit vol met vondsten en levenslust, maar de titel levert de indrukwekkendste scène op. Goldsworthy staat op een rots in een briesende storm en probeert zich staande te houden door op de wind te leunen. Hij zoekt ook in de rest van zijn leven naar zo'n moment van balans in een chaotische situatie, een moment van helderheid. Dat moment duurt maar enkele seconden. Bij Goldsworthy beklijft niet wat blijft maar wat verdwijnt.

MARISKA GRAVELAND

LEANING INTO THE WIND ENGELAND/DUITSLAND, 2017 | 97 MINUTEN | REGIE THOMAS RIEDELSHEIMER | DISTRIBUTIE PERISCOOP | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VANAF 11 OKTOBER

BAD TIMES AT THE EL ROYALE

beeldje verandert in een superheld die met dieren kan praten. Als de kinderen van haar groep 6 haar geheim ontdekken, helpen zij haar om een uit de dierentuin verdwenen tijgerwelp terug te vinden.
TE ZIEN VANAF 10 OKTOBER

BAD TIMES AT THE EL ROYALE
Drew Goddard | Het vervallen hotel El Royale in Lake Tahoe blijkt een magneet voor vreemde snuiters met duistere verledens. In de loop van één noodlottige nacht krijgen zeven personages een laatste kans op verlossing, voordat de hel losbreekt. Regisseur Drew Goddard (*The Cabin in the Woods*) baseerde de locatie van zijn tweede speelfilm op het beruchte Cal Neva Resort en Casino, waar Frank Sinatra ooit eigenaar van was.
TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

GOOSEBUMPS 2: HAUNTED HALLOWEEN
Ari Sandel | In deze tweede film gebaseerd op R.L. Stine's komische jeugd-horror-boeken, waar wereldwijd honderden miljoenen exemplaren van over de toonbank gingen, komen tijdens Halloween de monsters nu eens écht tot leven.
TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

GORDON & PADDY EN DE ZAAK VAN DE GESTOLEN NOOTJES
Linda Hambäck | In deze Zweedse kinderanimatie wordt de pientere muis Paddy de baas van het politiebureau in het Dierenbos. Maar als er twee jonge dieren vermist worden en de geruchten over een gevaarlijke vos weer de kop opsteken, vraagt ze haar voorganger, de pad Gordon, om hulp.
TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

ZIE MIJ DOEN
Klara Van Es | Drie jaar lang was de Vlaamse filmmaker Klara Van Es (*Verdwaald in het geheugenpaleis*) vrijwilliger in de instelling Monnikenheide, waar mensen met verstandelijke en fysieke beperkingen wonen. In het laatste jaar begon ze te filmen, wat resulteerde in dit warme portret in tijdloos zwart-wit van zeven mensen die helemaal niet zo 'beperkt' blijken te zijn.
TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

ZWAAR VERLIEFD!
Jamel Aattache | Een nieuwe maand, een nieuwe Nederlandse romcom. Dit keer worstelt de succesvolle dierenarts Isa met de kilo's en haar gevoel voor eigenwaarde – tot ze op hondenbaasje Ruben stuit en besluit om voor hem het gevecht met de extra grammetjes aan te gaan.
TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

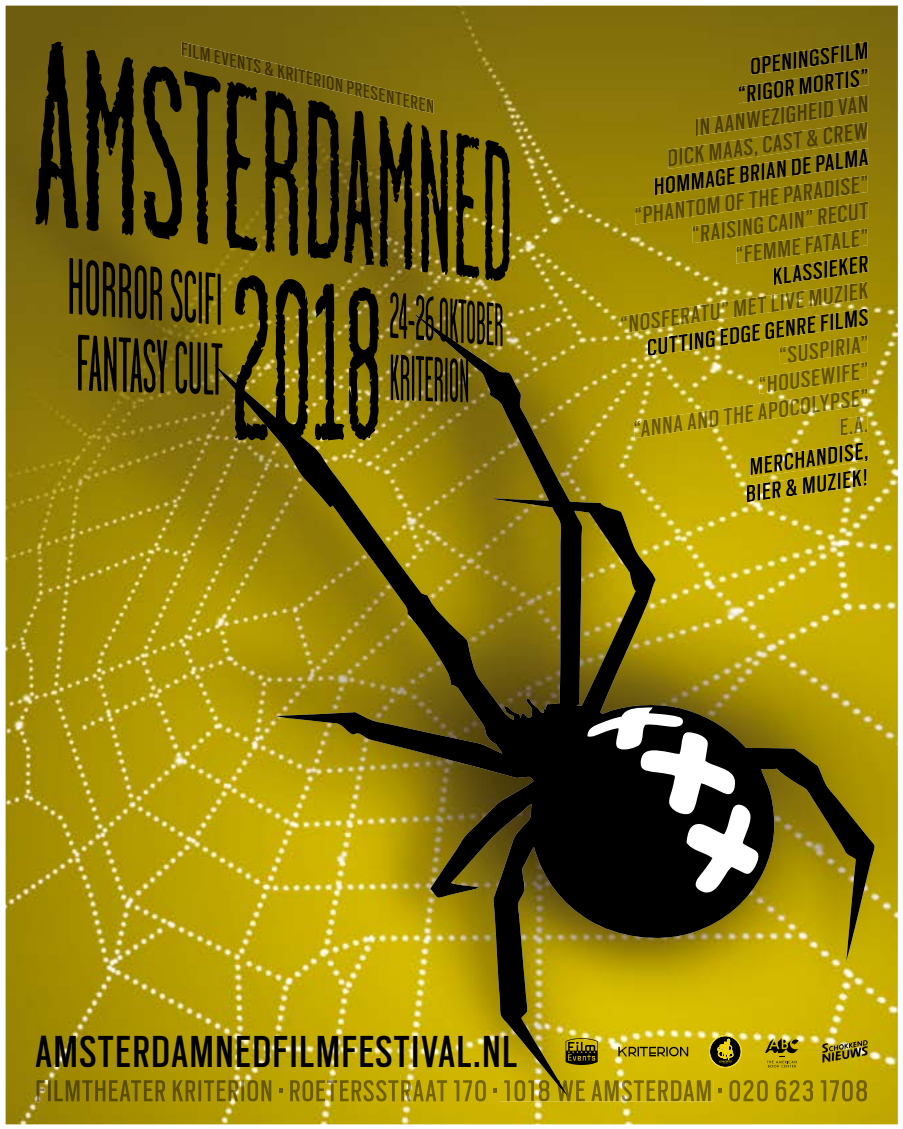
FILM EVENTS & KRITERION PRESENTEREN
AMSTERDAMNED
HORROR SCIFI FANTASY CULT
2018
24-26 OKTOBER
KRITERION
OPENINGSFILM
"RIGOR MORTIS"
IN AANWEZIGHEID VAN
DICK MAAS, CAST & CREW
HOMMAGE BRIAN DE PALMA
"PHANTOM OF THE PARADISE"
"RAISING CAIN" RECUT
"FEMME FATALE"
KLASSIEKER
"NOSFERATU" MET LIVE MUZIEK
CUTTING EDGE GENRE FILMS
"SUSPIRIA"
"HOUSEWIFE"
"ANNA AND THE APOCOLYPSE"
E.A.
MERCHANDISE,
BIER & MUZIEK!
AMSTERDAMNEDFILMFESTIVAL.NL
FILMTHEATER KRITERION · ROETERSSTRAAT 170 · 1018 WE AMSTERDAM · 020 623 1708

de FILM KRANT
DE FILMKRANT NIEUWSBRIEF
Elke week alles over de nieuwste films
en het filmnieuws van de Filmkrant
in uw mailbox? Meld u nu aan voor
de Filmkrant nieuwsbrief via
filmkrant.nl/nieuwsbrief
@filmkrant

De Filmkrant steunt het
bio vakantiepark
Bio Vakantieoord
jij toch ook?
sms BIO naar 4333 en doneer 2 euro
In het Bio Vakantieoord kunnen gezinnen met kinderen
met een complexe handicap onbeperkt genieten.
Jouw hulp is onmisbaar!
www.stichtingbio.nl
Eenmalig
2,00 €/donatie
CBF
ANBI

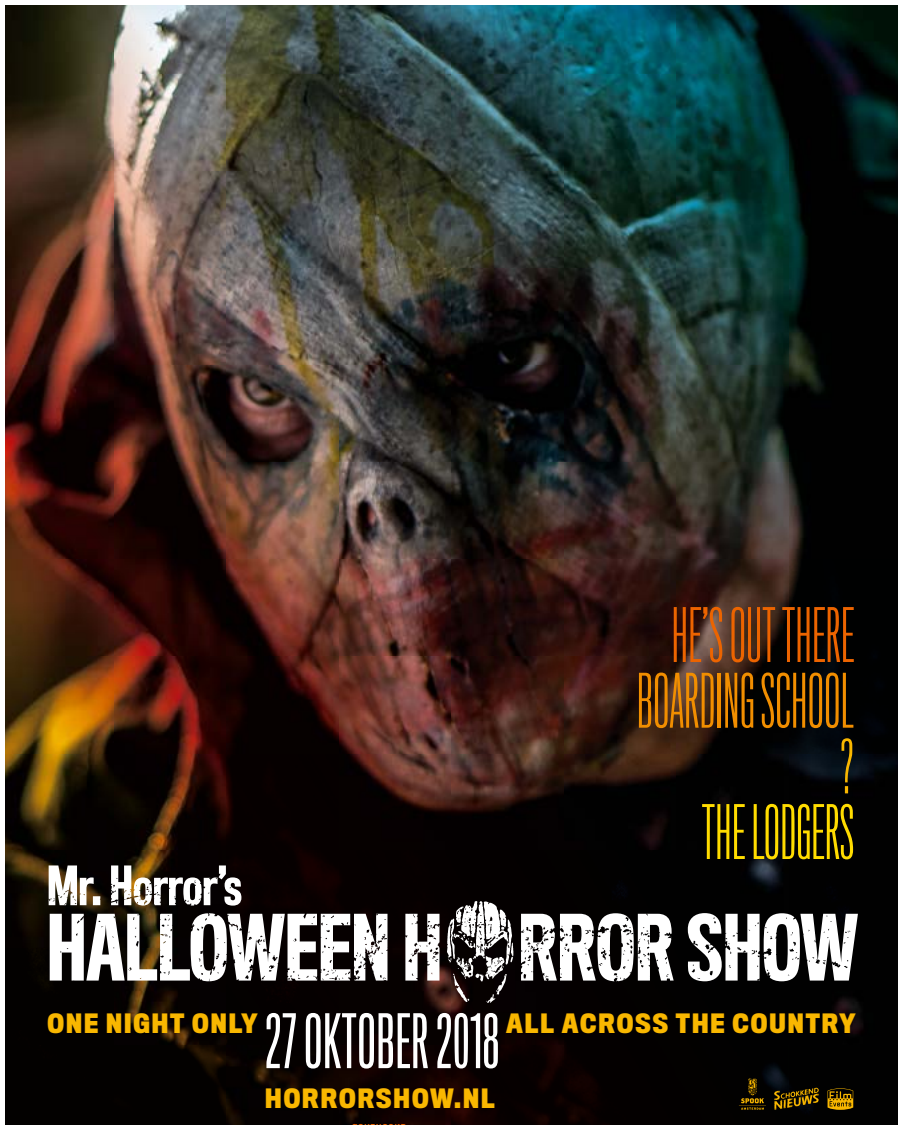
HE'S OUT THERE
BOARDING SCHOOL
?
THE LODGERS
Mr. Horror's
HALLOWEEN HORROR SHOW
ONE NIGHT ONLY 27 OKTOBER 2018 ALL ACROSS THE COUNTRY
HORRORSHOW.NL

AMSTERDAM
shortcutz
THE MOST GEZELLIGE WAY TO INTERACT WITH DUTCH CINEMA
TUESDAYS | 8 PM | DE KRING
KLEINE-GARTMANPLANTSOEN 7-9, 1º FLOOR
1017 RP AMSTERDAM
SHORTCUTZAMSTERDAM.COM
SHORTCUTZAMSTERDAM
#SHORTCUTZAMS

STUDIO 54

De zakenman en de starfucker

Studio 54 was eind jaren zeventig de beroemdste nachtclub ter wereld. Na de mislukte speelfilm *54*, uit 1998, is er nu een documentaire over de drie roemruchte jaren waarin de New-Yorkse discotheek open was. Helaas overheerst het gevoel dat we op zijn best het halve verhaal horen en zien.

STUDIO 54

Zelden zag ik zo'n leugenachtige documentaire als Studio 54. Het is evident dat discotheekeigenaar Ian Schrager jokkebrokt, als hij zich zogenaamd niet meer kan herinneren wie precies verantwoordelijk was voor het inrichten van een dubbele boekhouding, bedoeld om miljoenen dollars winst te verbergen voor de fiscus. Al net zo onwaarachtig is een toenmalige bedrijfsleider die opschept dat Studio 54 zo inclusief was: gay, hetero, zwart of wit, iedereen mocht naar binnen, horen we hem beweren. Alleen zien we enkele scènes daarvoor hoe de extraverte mede-eigenaar Steve Rubell iedereen de deur wijst die niet mooi, extravagant of bekend genoeg is. Juist die willekeurige exclusiviteit in het toegangsbeleid was een belangrijk handelsmerk van Studio 54. Ook documentairemaker Matt Tyrnauer grossiert in vaagheden en halve waarheden – wellicht omdat hij anders geen beschikking kon krijgen over historisch beeldmateriaal? Hoe dan ook: terwijl de filmmaker melodramatisch toewerkt naar de onthulling dat Rubell in 1989 aan aids bezweek, rept hij vrijwel niet over 's mans drugsgebruik: en dat terwijl hij in praktisch ieder archiefbeeld stijf lijkt te staan van de coke en de peppillen. Die drugs zouden uiteindelijk bijdragen aan de ondergang, maar diezelfde narcotica speelden ook een belangrijke rol in het succes van de club. Tussen neus en lippen door meldt de film dat in de dubbele boekhouding ook minutieus werd bijgehouden hoeveel drugs verstrekt werd aan welke beroemde bezoekers. Het lijkt aannemelijk dat celebrities als Mick en Bianca Jagger, Andy Warhol, Truman Capote, Liza Minnelli, Grace Jones en nog een hele waslijst aan vips de club graag bezochten vanwege de ampele hoeveelheden gratis drank en drugs die Rubell hen verstrekte. Marketingtechnisch een ijzersterke zet van de op beroemdheden geilende discotheekbaas: door die aanhoudende stroom *A-list*-sterren werd en bleef Studio 54 de ultieme *place to be*.

Terwijl de filmmakers stevig uitweiden over exorbitante shows en seksuele uitspattingen komt de muziek er maar bekaaid af. Schrager komt uit de verf als een inhoudelijk niet zo geïnteresseerde zakenman terwijl Rubell overkomt als een vooral op uiterlijkheden gespitste *starfucker*. Het is zonder meer waar dat gay hedonisme en grootsteedse discocultuur tussen april 1977 en december 1979 een knallend slotakkoord vonden in de (vooral door een blank en rijk publiek gefrequenteerde) Studio 54. Maar deze bewegingen waren veel eerder in de seventies al in gang gezet in zwarte en latino-buurten in Philadelphia, Miami en Brooklyn. Tyrnauer en zijn pratende hoofden maken er nauwelijks een woord aan vuil. Door dat aperte gebrek aan culturele context overtuigt Studio 54 ook al niet als tijdsdocument.

FRITZ DE JONG

STUDIO 54 VERENIGDE STATEN, 2018 | REGIE MATT TYRNAUER | 98 MINUTEN | MET IAN SCHRAGER, STEVE RUBELL | DISTRIBUTIE AMSTEL FILM | TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

LOS BANDO

Rockers in een scheve wagen

Wie leeft er niet mee met tieners die een bandje beginnen? En dat is niet de enige charme van dit energieke avontuur.

Het moment waarop ik viel voor deze Noorse roadmovie voor de jeugd kan ik vrij precies aanwijzen. De tieners Grimm (drums) en Axel (leadgitaar en zang) dromen er al jaren van de beste rockband van Noorwegen te worden. Maar als ze mee mogen doen met een belangrijk rockconcours beseffen ze dat een tweemansband wat mager is. Ze hebben een zanger nodig die niet vals zingt, maar dat durft Grimm niet te zeggen. Dus zoeken ze een bassist. De enige die auditie doet is de negenjarige Thilda met haar cello. Een meisje dat op school wordt uitgelachen omdat ze klassiek speelt. Saai!

Voor Grimm en Axel begint ze ook met klassiek. We snappen dat het tweetal, dat denkt aan nummers als *Kill, Death, Destroy*, een moeilijk gezicht trekt. Tot onverstoorbare Thilda volkomen onverwacht iets doet waar ze zeer van opkijken. Vanaf dat moment kon *Los Bando* wat mij betreft niet meer stuk.

Want het is niet op voorhand duidelijk dat het zo hartveroverend uit zal pakken. Een bandje, een talentenjacht, een roadtrip met hindernissen, jongelui die thuis kampen met problemen, dat lijkt op een afgekloven formule. Dat dit avontuur zo fris en aanstekelijk uit de hoek komt zit hem niet alleen in de absurdistische voorvallen en vrijmoedigheden, zoals een satirisch neergezette religieuze fanaticus, de opvliegende broer van een van de hoofdpersonen. Of het ongezochte gastoptreden van de band op een vreemde bruiloft.

De aantrekkingskracht is vooral te danken aan het enthousiasme en de overtuigingskracht van de jonge acteurs onder leiding van regisseur Christian Lo. Deze had al eerder laten zien (*De superheld*, *Rafiki*) dat hij licht en serieus in het jeugdgenre uitstekend weet te combineren.

De ruzies van Grimms ouders zijn tragikomisch, maar herkenbaar genoeg om het ongemak van de schuchtere Grimm te begrijpen. De ogenschijnlijk stoere Axel, met op zijn T-shirt 'Music is my religion', is een mooie tegenhanger met zijn naïef-onschuldig wereldbeeld dat, vrees je, ieder moment in duigen kan vallen. Op een kalme manier ontroerend is Thilda, die, zo jong als ze is, haar eenzaamheid al dapper onder ogen ziet. Het vierde wiel aan deze schots en scheve wagen is Martin, een zeventienjarige rallyrijder zonder rijbewijs wiens muzikale ambities door zijn vader in de kiem werden gesmoord. Hij is bereid het stel naar het concours in het hoge noorden te rijden.

Dat is het begin van een trip waarin enerverende en hilarische verwikkelingen – politie en ouders zitten hen op de hielen – moeiteloos samengaan met emoties die altijd realistisch en geloofwaardig zijn. Een kleurrijk coming-of-age-verhaal dat drijft op onverwoestbaar optimisme, de kracht van vriendschap en uiteraard een paar solide rocknummers.

LEO BANKERSEN

LOS BANDO NOORWEGEN/ZWEDEN, 2018 | REGIE CHRISTIAN LO | 94 MINUTEN | MET TAGE HOGNESS, JAKOB DYRUD | DISTRIBUTIE TWIN FILM | TE ZIEN VANAF 11 OKTOBER

LOS BANDO

SINTERKLAAS EN DE VLUCHT DOOR DE LUCHT

Armando de Boer | Liggen de pepernoten alweer in de winkels? Sinterklaas is in ieder geval met roetsnoet-pieten en al toe aan zijn zevende bioscoopavontuur, waarin hij wordt ontvoerd door een rijke stinkerd die niet kan verkroppen dat de goedheiligman zijn verwende dochter haar hartenwens ontzegde.

TE ZIEN VANAF 17 OKTOBER

HELL FEST

BELLEVILLE COP

Rachid Bouchareb | Met een vette knipoog naar *Beverly Hills Cop* presenteert de Franse regisseur Bouchareb zijn eigen versie van de 'buddy-cop-movie', waarin de Frans 'flic' Baaba (Omar Sy) naar Miami trekt om de moord op een jeugdvriend op te lossen.

TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

HELL FEST

Gregory Plotkin | Een pretpark met Halloween-thema blijkt in deze tiener-horror een ideaal jachtgebied voor een gretige seriemoordenaar: iedereen denkt dat zijn gruweldaden bij de show horen.

TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

KOM EN ZIE

Elem Klimov | Deze klassieker uit 1985 ging de boeken in als de anti-oorlogsfilm die de Tweede Wereldoorlog bijna fysiek ervaarbaar maakt. Elem Klimovs schildering van de naziterreur in Wit-Rusland, gezien door de ogen van de vijftienjarige partizaan Forja, wordt net als *Stalker* (zie eerder) in een nieuwe restauratie van studio Mosfilm uitgebracht.

TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

MILE 22

Peter Berg | Acteur Mark Wahlberg en regisseur Peter Berg werken voor de vierde keer samen aan een testosteronrijke adrenalinerush. Dit maal speelt Wahlberg de leider van een eliteteam van de CIA, dat de opdracht krijgt om een informant 22 mijl te vervoeren naar het vliegveld van een onbenoemde Aziatische stad.

TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

NIGHT SCHOOL

Malcolm D. Lee | Komedie rond sterkomiek Kevin Hart, die meeschreef aan het scenario en de hoofdrol speelt als de leider van een stel volwassen nietsnutten die terug de schoolbanken in worden gestuurd om eindelijk alsnog hun middelbare-schooldiploma's te halen.

TE ZIEN VANAF 18 OKTOBER

JOOST BROEREN-HUITENGA

Agenda

Programmagegevens voor de Filmkrant #414 moeten vóór vrijdag 12 oktober (schriftelijk of per e-mail agenda@filmkrant.nl) bij de redactie zijn ingeleverd. De Filmkrant is niet verantwoordelijk voor onjuiste vermeldingen of programmawijzigingen. De volgende Filmkrant verschijnt op donderdag 25 oktober.

Alkmaar

Filmhuis Alkmaar
Pettemerstraat 3 | 072-520 2022 | filmhuisalkmaar.nl | Raadpleeg de website voor het actuele programma
O.a. te zien ***Dogman*** do 13 sep, 15.00 en 21.00 | vr 14 sep, 13.00 en 19.10 | za 15 sep, 21.20 | zo 16 sep, 15.45 en 21.20 | ***Escher: Het oneindige zoeken*** za 15 sep, 17.00 | ***Maria by Callas*** do 13 sep, 13.15 en 19.00 | vr 14 sep, 21.00 | za 15 sep, 18.50 | zo 16 sep, 11.15 en 21.05 | ***La prière*** do 13 sep, 18.50 | vr 14 sep, 15.20 en 21.15 | za 15 sep, 19.10 | zo 16 sep, 18.50 | ***Rabot*** vr 14 en za 15 sep, 19.00 | zo 16 sep, 15.25 | ***The Reports on Sarah and Saleem*** do 13 sep, 19.00 | za 15 sep, 13.15 | Arts in Cinema ***Botticelli Inferno*** zo 16 sep, 16.00

Almelo

Filmhuis Almelo
Elisabethhof 4 | Informatie/reserveren 0546-850 264 | filmhuisalmelo.nl | Aanvang: 20.15
Au revoir là-haute vr 12 okt | ***Beast*** vr 28 sep | ***The Bookshop*** vr 19 okt | ***Don't Worry, He Won't Get Far on Foot*** vr 14 sep | ***The Guernsey Literary Society*** vr 21 sep | ***Der Hauptmann*** vr 26 okt | ***Katie Says Goodbye*** wo 17 okt | ***Marjorie Prime*** vr 5 okt | ***Tully*** wo 24 okt

Almere

Het nieuwe filmhuis/De nieuwe bibliotheek
Stadhuisplein 101 | 036-548 6000 | denieuwebibliotheek.nl/hetnieuwefilmhuis
2001: A Space Odyssey (50th Anniversary) vr 14 en di 18 sep, 19.30 | wo 19 sep, 10.00 | ***Book Club*** vr 21 en di 25 sep, 19.30 | za 22 sep, 14.00 | wo 26 sep, 10.00 | ***The Tale of Princess Kaguya*** za 15 sep, 12.00 | ***Your Name*** za 15 sep, 14.00

Almere Haven

Corrosia Theater, Expo & Film
Markt 43 | 036-521 5929 | corrosia.nl
The Black Balloon di 23 okt, 20.00 | ***Call Me By Your Name*** vr 14 sep, 11.00 en 20.00 | ***Foxtrot*** vr 19 okt, 11.00 en 20.00 | ***Jeune femme*** vr 26 okt, 11.00 en 20.00 | ***Tiere*** vr 12 okt, 11.00 en 20.00

Alphen a/d Rijn

Filmhuis Parkvilla
Cornelis Geellaan 2 (Park Rijnstroom) | 0172-493 737 | parkvilla.nl/filmhuis/
The Bookshop za 6, ma 8 en di 16 okt , 20.00 | di 9 okt, 13.30 | ***La ch'tite famille*** ma 15, do 18, za 20 en di 23 okt, 20.00 | zo 21 okt, 15.00 | ***Don't Worry, He Won't Get Far On Foot*** vr 21, za 22 en wo 26 sep, 20.00 | di 25 sep, 13.30 | ***Homecoming (1945)*** vr 19 en ma 22 okt, 20.00 | di 23 okt, 13.30 | ***Lean on Pete*** do 4, vr 5 en di 9 okt, 20.00 | zo 7 okt, 14.30 | ***The Mercy*** wo 10 en vr 12 okt, 20.00 | do 11 okt, 13.30 | ***On Chesil Beach*** do 11, za 13 en wo 17 okt, 20.00 | di 16 okt, 13.30 | ***Tully*** do 27 sep, za 29 sep en wo 3 okt, 20.00 | di 2 okt, 13.30 | ***La villa*** do 27 sep, 13.30 | vr 28 sep, ma 1 okt en di 2 okt, 20.00 | ***De wilde stad*** do 20, ma 24 en di 25 sep, 20.00 | zo 23 sep, 15.00

Amersfoort

Filmtheater De Lieve Vrouw
Lieve Vrouwestraat 13 | 033-422 6555 | lievevrouw.nl | Programma wordt wekelijks aangevuld, zie website
Premières & Nieuw ***Burning*** vanaf 11 okt | ***A casa tutti bene*** vanaf 27 sep | ***The Children Act*** vanaf 20 sep | ***I Am Not a Witch*** vanaf 13 sep | ***Maria by Callas*** vanaf 13 sep | ***McQueen*** vanaf 27 sep | ***Niemand in de Stad*** vanaf 4 okt | ***Pity*** vanaf 20 sep | ***La Prière*** vanaf 13 sep | ***Rafaël*** vanaf 11 okt | ***Sir*** vanaf 20 sep | ***Tesnota*** vanaf 27 sep | ***Todos lo saben*** vanaf 4 okt | ***Transit*** vanaf 27 sep | ***What Will People Say*** vanaf 20 sep | Nog te zien ***3 Days in Quiberon*** | ***3 Faces*** | ***Chavela*** | ***Dogman*** | ***Figlia Mia*** | ***Journeyman*** | ***My Big Gay Italian Wedding*** | ***Plaire, aimer et courir vite*** | ***Rabot*** | ***The Reports on Sarah and Saleem*** | ***Den skyldige*** | Film & Architectuur ***Smart City. Op zoek naar de Slimme Burger*** wo 19 sep, 19.00 | Klassieker ***Stalker*** vanaf do 4 okt | Movies that Matter ***Thank You for the Rain*** ma 8 okt, 19.15 | ICFF fietsfestival Diverse films met de fiets in de hoofdrol. do 11 okt en zo 14 okt | Cinesingle ***Rafaël*** zo 14 okt, 12.00 | The Royal Ballet ***Mayerling*** ma 15 okt, 20.15 | di 23 okt, 12.00 | Gay Film ***My Big Gay Italian Wedding*** verwacht

Boze witte schlemiel

Er zijn veel films te zien in Nederland, maar toch glippen er interessante, boeiende, amusante, leuke en aangrijpende films door het net. Sommige worden alsnog opgevist door **Chasing Reels**, waarachter Cedric Muyres schuil gaat. Deze filmfanaat vertoont sinds een paar jaar regelmatig in 't Hoogt in Utrecht een verborgen pareltje. Sinds enige tijd doen ook Kino in Rotterdam en Het Ketelhuis mee. Een jubileum is een groot woord, maar Chasing Reels is toe aan zijn tiende film. Die film is de Amerikaanse festivalhit *Thunder Road*. Het in de Amerikaanse Midwest spelende bitterzoete drama van regisseur, coscenarist en hoofdrolspeler Jim Cummings voert een politieagent op die worstelt met de dood van zijn moeder. Als we de Amerikaanse recensenten moeten geloven, en waarom zouden we dat niet, zet de tien minuten durende openingsscène, waarin de agent op de begrafenis van zijn moeder een van de hak op de tak springend toespraakje houdt, meteen de goede toon van de film. De hakkelend uitgesproken, in emoties verdrinkende woorden doen niet aan gelikt Hollywooddrama denken, maar aan een ontroerend authentiek rouwbeklag. Maar er speelt thematisch meer in de film. De agent, een witte conservatieve dertiger, heeft een goed hart, maar voelt zich achter zijn niets-aan-de-hand-uitstraling slecht thuis in de veranderende wereld. Hij begrijpt niet dat de wereld, waaronder de regels tussen mannen en vrouwen, zijn veranderd. Voor hem hoeft er nooit iets te veranderen. Zijn starheid leidt tot een echtscheiding. Sommige recensenten zien in de agent een schlemielige representant van de boze witte man en de film als een schets van zijn wereldbeeld. Dat klinkt sociologisch en dramatisch, maar *Thunder Road* bevat volgens hen ook veel schurende komische scènes. Te zien in Kino (21 sept), 't Hoogt (26 okt) en het Ketelhuis (29 okt).

CHASINGREELS.NL

Amsterdam

Cinema De Balie
Kleine-Gartmanplantsoen 10 | Informatie: 020-553 5151 | Reservering: 020-553 5100 | debalie.nl
Verwacht ***I Am Not A Witch*** do 13 sep | ***Living the Daylight – Robby Müller*** do 20 sep | ***Maria by Callas*** do 13 sep | De Balie Kijkt ***Maya Angelou – And Still I Rise*** di 23 okt, 20.00 | ***Niet meer zonder jou*** wo 19 sep, 20.00 | ***The Rape of Recy Taylor*** ma 22 okt, 20.00

Filmhuis Cavia
Van Hallstraat 52-1 | 020-681 1419 | filmhuiscavia.nl | Aanvang: 20.30
Special ***Spotlights On The Brick Wall – The Films of Alee Peoples & Mike Stoltz*** do 13 sep, 20.30 | Cult Epics ***J'irai comme un cheval fou*** vr 14 sep, 20.30 | ***The Pink House*** do 20 sep, 20.30 | ***Un prophète*** do 27 en vr 28 sep, 20.30 | ***Snow Pirates*** do 11 en vr 12 okt, 20.30 | ***Videophilia (and Other Viral Syndromes)*** do 18 en vr 19 okt, 20.30 | ***Vixen Velvet's Zombie Massacre*** vr 21 sep, 20.30 | Screening Brazil ***Ava Yvy Vera – A Terra do Povo do Raio*** vr 5 okt, 19.00 | ***The Cambridge Squatter*** vr 5 okt, 21.00 | ***Cinema Novo*** ma 1 okt, 20.00 | ***Entranced Earth*** zo 7 okt, 20.00 | ***Desmonte do Monte*** za 6 okt, 18.00 | ***Queer City*** do 4 okt, 20.00 | ***Short Matters*** wo 3 okt, 20.00 | ***They Don't Wear Black Tie*** za 6 okt, 21.00 | Film en Filosofie ***Terra Incognita*** za 20 okt, 20.30

Cinecenter
Lijnbaansgracht 236 | 020-623 6615 (vanaf 15.45) | cinecenter.nl | Programmering is onder voorbehoud
Verwacht ***The Children Act*** do 20 sep | ***De dirigent*** do 25 okt | ***Dirty Dancing*** vr 14 sep | ***Maria By Callas*** do 13 sep | ***McQueen*** do 27 sep | ***Todos lo saben*** do 4 okt | ***Waddenfilm*** do 4 okt | ***What Will People Say*** do 20 sep | Cine Expat ***Dogman*** zo 16 sep | ***Tesnota*** do 27 sep | Specials ***BlacKkKlansman*** di 25 sep (i.s.m. Blendin en Cineville waarbij na afloop van de film Amsterdamse nieuwkomers en Amsterdamse locals elkaar kunnen ontmoeten) | ***Girl*** vr 26 okt (met Q&A met de regisseur)

Eye Filmmuseum
IJpromenade 1 | 020-589 1400 | eyefilm.nl
Verwachte premières ***Hot Country, Cold Winter*** vanaf do 20 sep | ***I Am Not A Witch*** vanaf do 13 sep | ***Leaning into the Wind: Andy Goldsworthy*** wo 3 okt | ***Living the Light – Robby Müller*** vanaf do 20 sep | ***Mandy*** za 15 sep (met inleiding) | ***McQueen*** zo 16 sep | ***Pity*** vanaf do 20 sep | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | ***Transit*** vanaf do 27 sep | David Safarian-special ***Nothing's Lost*** ma 17 sep, 19.15 | ***Notwithstanding*** di 18 sep, 19.15 | Gerestaureerde klassieker ***Stalker*** vanaf do 4 okt | KLIK Animatie Festival wo 10 t/m zo 14 okt | Nobuo Nakagawa, Master of J-horror ***The Adventures of Tobisuke*** | ***Black Cat Mansion*** | ***The Ghost of Yotsuya*** | ***Jigoku*** vr 5 t/m zo 7 okt |

FC Hyena
Aambeeldstraat 24 | 020-363 8502 | fchyena.nl
Verwacht ***Baraka*** vanaf zo 16 sep | ***Catacombe*** vanaf do 13 sep | ***Kin*** vanaf do 20 sep | ***Mamma Mia! Here We Go Again*** vanaf ma 24 sep | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | ***Niemand in de stad*** vanaf do 4 okt | ***The Sister Brothers*** vanaf do 18 okt | Speciaal ***Baraka*** zo 16 sep, 17.00 (met live muziek)

Het Ketelhuis
Westergasfabriekterrein | Pazzanistraat 4 | 020-684 0090 | ketelhuis.nl
Premières ***Ancient Woods*** vanaf do 11 okt | ***Los Bandos*** vanaf do 18 okt | ***Catacombe*** vanaf do 13 sep | ***Doris*** vanaf do 20 sep | ***Gordon & Paddy*** vanaf do 18 okt | ***Rafaël*** vanaf do 11 okt | ***Sprekend Nederland*** vanaf do 4 okt | ***Wad*** vanaf do 4 okt | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | First Ladies Night ***Doris*** wo 19 sep, 19.30 | Speciaal voor de Beatles fans ***Imagine*** wo 19 en wo 26 sep, 21.15 | Nederlandse Filmnacht vr 28 sep | Parool Film Festival wo 10 t/m zo 14 okt | Amongst Friends Sneak Preview ma 17 sep en ma 15 okt, 21.15 | Gay Film Night ***My Big Gay Italian Wedding*** wo 19 sep, 21.00 | za 29 sep, 17.00 | wo 24 okt, 19.15 | Deutsches Kino ***Sommerhäuser*** di 25 sep, 19.15 | Het Schimmenrijk Eerbetoon aan overleden filmpersoonlijkheden zo 7 okt, 17.00 | Psychoanalyse & Film ***Gluckauf*** wo 17 okt, 20.00

Wij kijken naar haar – alles draait om Romy en haar stemmingswisselingen – door beslagen ramen en doorschijnende gordijnen, zoals ze al haar hele leven is bekeken. Ze wil bevrijd worden van die blik, van de manipulaties van anderen, van haar eigen dienstbaarheid – 'altijd blijven lachen', leerde haar moeder haar al vroeg.

Mariska Graveland over ***3 Days in Quiberon*** in de Filmkrant

Kriterion
Roetersstraat 170 | 020-623 1709 | kriterion.nl | Raadpleeg de website voor het reguliere programma
Verwacht ***Catacombe*** vanaf do 13 sep | ***Mandy*** vanaf do 20 sep | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***The Sister Brothers*** vanaf do 18 okt | Moderne Klassiekers: Masters of Revenge ***Lady Vengeance*** vr 21 sep, 22.00 | ***Oldboy*** wo 19 sep, 22.00 | ***Sympathy for Mr. Vengeance*** ma 17 sep, 22.00 | Kriterion After Midnight ***Mysterious Skin*** za 15, za 22 en za 29 sep, 00.15

Lab111
Arie Biemondstraat 111 | 020-616 9994 | info@lab111.nl | lab111.nl
The Films of Alfred Hitchcock ***The 39 Steps*** wo 19 sep, 16.00 | ***The Birds*** ma 24 sep, 19.00 | zo 30 sep, 16.00 | ***Frenzy*** do 13 sep, 21.30 | wo 26 sep, 19.00 | ***The Lady Vanishes*** do 20 sep, 18.30 | ***Marnie*** za 15 sep, 16.00 | ma 17 sep, 19.00 | ***North By Northwest*** do 13 sep, 19.00 | do 27 sep, 18.30 | ***Psycho*** zo 16 sep, 19.00 | za 22 sep, 21.30 | ***Rear Window*** vr 14 sep, 19.00 | zo 23 sep, 16.00 | ***Rebecca*** za 15 sep, 19.00 | ***Rope*** zo 16 sep, 16.00 | ***Shadow of a Doubt*** wo 19 sep, 21.30 | vr 21 sep, 16.00 | di 25 sep, 19.00 | ***Vertigo*** vr 14 en za 22 sep, 16.00 | zo 23 sep, 21.30 | Bergman 100: A Centennial Retrospective (Alle films met Engelse ondertiteling) ***Autumn Sonata*** ma 24 sep, 21.30 | di 23 okt, 19.00 | ***Cries and Whispers*** wo 3 en ma 22 okt, 19.00 | vr 12 okt, 16.30 | ma 29 okt, 21.30 | ***Persona*** vr 28 sep en wo 24 okt, 19.00 | wo 10 okt, 16.30 | ***The Seventh Seal*** za 22 sep en ma 15 okt, 19.00 | ***Summer With Monika*** ma 8 okt, 19.00 | wo 31 okt, 16.30 | ***Through a Glass Darkly*** ma 29 okt, 19.00 | ***The Virgin Spring*** do 11 okt, 19.00 | wo 24 okt, 16.30 | ***Wild Strawberries*** wo 26 sep, 16.30 | za 6 okt, 19.00 | di 16 okt, 21.30 | ***Winter Light*** ma 1 okt, 19.00 | za 27 okt, 16.30

The Movies
Haarlemmerdijk 161 | 020-638 6016 | themovies.nl
O.a. verwacht ***The Children Act*** do 20 sep | ***McQueen*** do 27 sep | ***La prière*** do 13 sep | ***The Sister Brothers*** do 18 okt | ***A Star is Born*** do 4 okt | ***Todos lo saben*** do 4 okt | ***What Will People Say*** do 20 sep | Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** zo 16 sep | ***Raphael: The Lord of the Arts*** zo 19 aug | Klassieker ***Otto e mezzo*** do 20 sep | The Royal Ballet ***Mayerling*** ma 15 okt |
The Royal Opera ***Die Walküre*** zo 28 okt

Rialto
Ceintuurbaan 338 | 020-676 8700 | rialtofilm.nl
Premières ***I Am Not a Witch*** vanaf do 13 sep | ***Maria By Callas*** vanaf do 13 sep | ***Pity*** vanaf do 20 sep | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | Cracking the Frame ***An Art That Nature Makes*** wo 19 sep, 19.30

Filmtheater De Uitkijk
Prinsengracht 452 | 020-223 2416 | uitkijk.nl
Trois Couleurs: Rouge ma 17 sep, 21.00 | De Uitkijk X Oedipus ***Shortbus*** do 13 sep, 21.00 | Klassiekers ***La belle et la bête*** zo 16, zo 23 en zo 30 sep, 21.00 | ***Daisies*** zo 7, zo 14, zo 21 en zo 28 okt, 21.00 | Uitkijk Specials ***Big Fish*** di 25 sep, 22.00 | ***The Sweet Hereafter*** di 18 sep, 22.00 | Vrienden van de Uitkijk ***Paris, Texas*** wo 19 sep, 21.00 | UITKORT Een avond met korte films gemaakt door beginnende makers do 27 sep, 21.00 | Poë-

ADVERTORIAL

Rialto in oktober

La Riot presenteert: *Girl*
11 oktober | De jongeren van La Riot organiseren een voorpremière van *Girl* van debuterend regisseur Lukas Dhont. De film werd in Cannes bekroond met de prestigieuze Camera d'Or en gaat over het leven van de 15-jarige Lara, wier grootste droom het is om carrière te maken als ballerina. Maar haar lichaam stribbelt tegen, want Lara is geboren als jongen.

Rialto Filmclub: *Las herederas*
19 oktober | Het achtste seizoen gaat vrijdag 19 oktober om 11.00 uur van start. Het is de eerste van acht bijeenkomsten, met telkens een fonkelnieuwe film op het programma. Rialto trapt af met de World Cinema Amsterdam Jury Award-winnaar *Las herederas*, een bijzondere coming-of-age-film uit Paraguay over een vrouw van middelbare leeftijd. De film wordt voorzien van een inleiding. Na afloop worden de leden getrakteerd op een kop koffie/thee én iets lekkers. Ook toegankelijk met Cineville-pas.

RIALTOFILM.NL

zie in de Stad ***Der Himmel über Berlin*** ma 1 okt, 21.00 (met inleiding van K. Schippers)
Zuid-Afrikahuis
Keizersgracht 141-C | 020-624 9318 | Reserveren: evenementen@zuidafrikahuis.nl | zuidafrikahuis.nl
Festival voor het Afrikaans (Brakke Grond) ***Awaiting water*** za 22 sep, 17.00 | ***Ellen (de Ellen Pakkies Storie)*** za 22 sep, 15.00 | ***Fonteine in die Dorsland*** zo 23 sep, 15.00 | ***Die Rebellie van Lafras Verwey*** zo 23 sep, 17.00 | Maand van de Geschiedenis ***Amandla!*** do 11 okt, 19.30 (muziekdocu met inleiding)

Braziliaanse crisis

Wie tien jaar geleden zou hebben gezegd dat Brazilië nu in een diepe economische crisis zou verkeren, zou raar zijn aangekeken. Het land was de trotse aanvoerder van de BRIC-landen (Brazilië Rusland, India en China). Dit waren de economische tijgers van de toekomst. In Brazilië, maar ook in Rusland, is daar weinig van over. Misschien is de economische wetenschap toch veredeld koffiedik kijken. Of misschien speelt een rol dat conservatieve politieke elites in beide landen zichzelf al jaren verrijken. Naast een economische crisis verkeert Brazilië in een slopende politieke crisis. Twee jaar geleden werd president Dilma Rousseff afgezet en haar voorganger Lula da Silva zit in de gevangenis. Het Amsterdam Collective For Democracy in Brazil noemt Rousseffs afzetting een staatsgreep en Da Silva's veroordeling het resultaat van een politiek gemotiveerd proces.

Wat dat met film te maken heeft? Het Collectief presenteert onder de titel **Screening Brazil** van 1 t/m 7 oktober in filmhuis Cavia Braziliaanse politiek geladen films. Door de ogen van filmmakers zien we een land, waarin democratie nooit hoog in aanzien stond, met als dieptepunt de militaire dictatuur tussen 1964 en 1984. Naast films zijn er debatten over de crisis en het verzet tegen de krachten die de Braziliaanse democratie ondermijnen. De opbrengst van de kaartjesverkoop wordt gedoneerd aan de campagne #FreeLula.

Het filmprogramma bestaat uit nieuwe en oude films. In Cinema Novo gaat het om de Braziliaanse sociale cinema uit de jaren zestig en zeventig. Short Matters bevat een verzameling recente korte films. In Queer City draait het om films die sekse-identiteit aan de orde stellen. Daarnaast staan er veel documentaires op het programma. Zoals het door een collectief gemaakte *Ava yvy vera - A terra do povo do raio* (Land van de bliksemmensen, 2016), over de strijd van een groep oorspronkelijke Braziliaanse inwoners voor hun land. *Cambridge Squatter* (Eliane Caffé, 2016) portretteert dakloze Brazilianen en vluchtelingen in een vervallen pand in São Paulo. En *O desmonte do monte* (Sinai Sganzerla, 2018) biedt inzicht in de perverse speculatie met onroerend goed.

Ook op het programma: de klassieke speelfilm *Entranched Earth* (Glauber Rocha, 1967). Daarin staat een journalist bij verkiezingen in een fictief Latijns-Amerikaans land (lees: Brazilië) voor een dilemma: zal hij een linkse populist steunen of een elitaire conservatief? De klassieker *They Don't Wear Black Tie* (Leon Hirzsman, 1981) toont de ideologische kloof tussen een zoon en zijn vader, beiden handarbeiders. De vader heeft een strijdbaar verleden en organiseert een staking, waaraan de zoon, die niet in sociale vooruitgang gelooft, niet wil meedoen. De film won de juryprijs op het filmfestival van Venetië.

FILMHUISCAVIA.NL

AVA YVY VERA - A TERRA DO POVO DO RAIO

Apeldoorn

Filmtheater/Podium Gigant
Nieuwstraat 377 | 055-521 6346 | gigant.nl
Verwachte premières en nieuwe films ***3 Days in Quiberon*** vanaf do 13 sep | ***Benzinho (Loveling)*** vanaf do 13 sep | ***Book Club*** vanaf do 27 sep | ***A casa tutti bene*** vanaf do 13 sep | ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***Dogman*** vanaf do 27 sep | ***First Reformed*** vanaf vr 21 sep | ***Ideal Home*** vanaf do 27 sep | ***De inspirator*** vanaf do 27 sep | ***Mandy*** za 15 en wo 19 sep, 20.00 | zo 16 sep, 20.30 | ***Maria by Callas*** vanaf vr 14 en za 15 sep, 15.00 | zo 16 sep, 13.15 | wo 19 sep, 19.30 | ***Pity*** vanaf do 20 sep | ***La prière*** vanaf do 27 sep | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | Apeldoorn Fotostad ***Ida*** zo 16 sep, 15.30 (met inleiding) | Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** zo 16 sep, 13.00 | di 18 sep, 15.00 | wo 19 sep, 20.15 | Ontbijt & Film Filmopties: ***Book Club*** zo 23 sep, 11.00 | ***What Will People Say*** zo 23 sep, 11.00 | ***Todos lo saben*** zo 23 sep, 11.00 | Film + Cinemaal ***The Lunchbox*** di 25 sep, 20.00 | Nederlandse Filmnacht vr 28 sep, 21.00 | Movies that Matter ***Thank You For the Rain*** di 9 okt, 20.00 | Boek & Film ***The Children Act*** di 23 okt, 23.00

Arnhem

Focus Filmtheater
Audrey Hepburnplein 1 | 088-190 0666 | focusarnhem.nl
Premières ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***Leaning into the Wind: Andy Goldsworth*** vanaf do 11 okt | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | ***Niemand in de stad*** vanaf do 4 okt | ***Pity*** vanaf do 20 sep | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***Sprekend Nederland*** vanaf do 4 okt | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | ***Zie mij doen*** vanaf do 11 okt | Focus Op Het Dak – Openlucht Cinema ***The Big Sick*** do 13 en vr 14 sep, 20.45 | ***La La Land*** za 15 sep, 20.45 | Cursus Boek & Film ***The Children Act*** ma 1 en di 2 okt, 19.15 | Déjà-Vu Klassiekerreeks ***Otto e mezzo*** ma 1 en ma 8 okt, 19.00 | Movies That Matter ***Thank You for the Rain*** wo 24 okt, 19.00 | Cracking the Frame ***An Art That Nature Makes: The Work Of Rosamond Purcell*** wo 24 okt, 19.15 | ***Jaar, Lament of The Images*** wo 26 sep, 19.15 | Gelders Doek Elke maand een verrassende melange aan (korte) Gelderse films, na afloop een gesprek met de makers di 18 sep, 19.30 | Bridge to the Future ***Disturbing the Peace*** do 20 sep, 19.00 (aansluitend: zaalgesprek) | ***A Stranger Came to Town*** do 13 sep, 19.00 (aansluitend: zaalgesprek) | Film & Live Muziek ***The General*** wo 17 okt, 19.00 | ***Voyage of Time*** vr 5 okt, 19.45 | Special ***Living the Light: Robby Müller*** zo 23 sep, 13.45 | ma 24 sep, 19.25 | Gay Film Special ***My Big Gay Italian Wedding*** di 7 okt, 19.00

Assen

Bioscoop De Nieuwe Kolk
Weiersstraat 1 | 088-012 8560 | asserfilmliga.nl | Aanvang: 20.30
Disobedience ma 29 en di 30 okt | ***Film Stars Don't Die in Liverpool*** ma 24 en di 25 sept | ***Lean on Pete*** ma 22 en di 23 okt | ***A Man of Integrity*** ma 1 en di 2 okt | ***On Chesil Beach*** ma 8 en di 9 okt | ***The Third Murder*** ma 15 en di 16 okt | ***Western*** ma 17 en di 18 sept

Bergen

Fth CineBergen/Zwarte Schuur
Eeuwigelaan 7 | 072-581 5914 | cinebergen.nl
3 Faces zo 23 t/m di 25 sep | ***Benzinho (Loveling)*** di 18 sep | ***Book Club*** zo 16 en di 18 sep | ***A casa tutti bene*** zo 23, di 25 en wo 26 sep | ***Dogman*** vr 28 t/m zo 30 sep | ***Figlia mia*** zo 16 en wo 19 sep | ***Journeyman*** vr 28 en zo 30 sep | ***Juliet, Naked*** za 15, zo 16, vr 21 en za 22 sep | ***Plaire, aimer et courir vite*** do 20, za 22 en zo 23 sep | ***Den skyldige (The Guilty)*** za 15 en ma 17 sep | ***Tampopo*** zo 30 sep | Film & Food ***Tampopo*** do 27 sep (reserveren vóór 25 sep) | Verwacht ***3 Days in Quiberon | BlacKkKlansman | The Children Act | La prière | Todos lo saben | Transit***|

Bolsward

Filmhuis
Broereplein 7/8 | filmhuisbolsward.nl
Aus dem nichts do 27 sep, 20.00 | ***Ladybird do 11 okt, 20.00 | On Body And Soul do 25 okt, 20.00 | Three Billboards Outside Ebbing, Missouri*** do 13 sep, 20.00

Breda

Chassé Cinema
Claudius Prinsenlaan 8 | 076-530 3131 | chasse.nl
Premières ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***Todos lo saben*** vanaf do 4 okt | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | Nog te zien ***3 Faces | A casa tutti bene | Dogman | Figlia mia | Juliet, Naked | The Reports on Sarah and Saleem | Den skyldige*** | Special ***Imagine by John & Yoko*** ma 17 sep, 19.20 | Gay Film ***My Big Gay Italian Wedding*** di 18 sep, 19.20 | za 13 okt, 16.30 | Woensdagdocu ***An Art That Nature Makes: The Work of Rosamond Purcell*** wo 24 okt, 19.20 | ***Jaar, Lament of the Images*** wo 19 sep, 19.20 | ***Living the Light – Robby Müller*** wo 26 sep, 19.20 | ***Zie mij doen*** wo 17 okt, 19.20 | Ontbijtfilm ***Todos lo saben*** zo 23 sep, 10.45 | Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** zo 23 sep, 10.30 | ma 1 en di 9 okt, 19.20 | Boek in Beeld ma 24 sep en ma 22 okt, 19.30 | Royal Opera House ***Mayerling*** (Ballet Live) ma 15 okt, 20.10 | Filmcollege Jan Salden ***Crimson Peak*** ma 15 okt, 19.15

Bussum

Filmhuis Bussum
Brediusweg 1 | 035-693 8694 | filmhuisbussum.nl
3 Days in Quiberon di 18 sep, 14.00

Terwijl we met Panahi de plot van zijn verhaal proberen op te lossen, grijpt "het ware leven" voortdurend in. Daarom is film bij hem altijd gevaarlijker dan je denkt. Ongetwijfeld de echte reden dat de autoriteiten niet zo dol op hem zijn.

Dana Linssen over ***3 Faces*** in de Filmkrant

| vr 21 sep, 13.00 | za 22 sep, 13.00 | zo 23 sep, 20.00 | ma 24 sep, 20.00 | wo 26 sep, 20.00 | ***3 Faces*** do 13 sep, 20.30 | vr 14 sep, 19.00 | za 15 sep, 21.15 | vr 21 sep, 13.15 en 19.00 | za 22 sep, 15.45 | zo 23 sep, 20.30 | ***Benzinho*** di 20 sep, 16.15 | vr 21 sep, 21.30 | za 22 sep, 13.15 en 19.00 | zo 23 sep, 13.15 | ***Book Club*** do 13 sep, 15.45 | vr 14 sep, 21.15 | za 15 sep, 13.00 en 19.00 | zo 16 sep, 20.00 | ma 17 sep, 20.00 | vr 21 sep, 16.00 | za 22 sep, 21.30 | zo 23 sep, 15.30 | ma 24 sep, 20.30 | wo 26 sep, 14.30 | ***A casa tutti bene*** do 13 sep, 20.00 | vr 14 sep, 13.15 en 18.45 | za 15 sep, 16.00 | zo 16 sep, 13.15 | do 20 sep, 16.00 | vr 21 sep, 18.45 | za 22 sep, 15.30 | wo 26 sep, 20.30 | ***Chavela*** za 15 sep, 13.30 | ma 17 sep, 20.30 | di 18 sep, 14.15 | wo 19 sep, 20.30 | ***Figlia mia*** vr 14 sep, 13.00 | za 15 sep, 15.45 en 18.45 | zo 16 sep, 15.45 | wo 19 sep, 14.30 | do 20 sep, 20.00 | za 22 sep, 21.15 | ***Juliet, Naked*** do 20 sep, 20.30 | vr 21 sep, 21.15 | za 22 sep, 18.45 | zo 23 sep, 13.00 | di 25 sep, 20.00 | ***Den skyldige*** vr 14 sep, 16.00 | za 15 sep, 21.30 | zo 16 sep, 16.00 | wo 19 sep, 20.00 | Verwacht in Oktober ***BlacKkKlansman | The Children Act | Dirty Dancing | Dogman | Journeyman | Maria by Callas | McQueen | La prière | Sir | Sprekend Nederland | Tesnota | Todos lo saben | Wad, overleven op de grens van water en land | What Will People Say | Zie mij doen*** | Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** (verwacht in okt) | ***Raphael- The Lord of the Arts*** do 13 sep, 16.00 | vr 14 sep, 21.30 | zo 16 sep, 20.30 | di 18 sep, 20.00 | Openluchtvoorstelling ***The Battle of the Sexes*** vr 14 sep, 20.30 | Sneak Preview di 18 sep, 20.30 | di 25 sep, 20.30

Capelle a/d IJssel

Isalatheater
Stadsplein 5 | 010-458 6300 | isalatheater.nl | Raadpleeg de website voor het complete programma
The Guernsey Literary Society di 18 sep, 13.30 en 20.00 | ***Den skyldige (The Guilty)*** di 25 sep, 13.30 en 20.00

Delft

Filmhuis Lumen
Doelenplein 5 | 015-214 0226 | filmhuis-lumen.nl | Raadpleeg de website voor de exacte data en tijden
Verwachte premières en nieuwe films ***3 Days in Quiberon | Burning | The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***Figlia mia | I Am Not a Witch | Imagine | Kom & zie | Maria by Callas | Piscine | Stalker | Todos lo saben | Transit | Whitney*** | Sneak Preview Elke zo | Weekfilms ***Benzinho*** in de week van do 20 sep | ***Chavela*** in de week van do 13 sep | ***Jeannette*** in de week van do 13 sep | ***Tiere*** in de week van do 27 sep | Billy Wilder Retrospectief ***Ace in the Hole*** ma 24 sep | ***The Lost Weekend*** ma 17 sep | Deutsches Kino ***Magical Mystery*** do 18 okt | ***Sommerhäuser*** do 20 sep | Arts in Cinema ***Caravaggio: The Soul and the Blood*** zo 30 sep (met ontbijt) | ***Hitler versus Picasso and the Others*** zo 28 okt | Klassieker ***Julieta*** ma 1 okt | FilmkrantLive ***Jeannette*** di 18 sep | Specials ***Menashe*** do 27 sep (met Eng. ondertitels) ***Tampopo*** zo 16 okt (met Ramen eten) | Movies that Matter ***Thank You for the Rain*** do 11 okt

Den Bosch

Verkadefabriek
Boschdijkstraat 45 | 073-681 8160 | verkadefabriek.nl
Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** do 13 sep, 13.30 | ma 17 sep, 18.30 | zo 23 sep, 12.00 | Citytrips ***Niemand in de stad*** ma 22 okt, 19.30 | ***Victoria*** ma 17 sep, 19.30 | Film & Filosofie ***The Insult*** wo 10 okt, 19.30 | ***Jusqu'a la garde*** wo 26 sep, 19.30 | ***Una*** wo 24 okt, 19.30

FK.LIVE

Nog meer over film weten? De Filmkrant komt live in de filmtheaters bij u in de buurt. Filmkrantmedewerkers verzorgen elke maand intro's bij speciaal geselecteerde films en daarnaast inleidingen, lezingen, Q&A's en workshops bij andere films uit het actuele aanbod en filmprogramma's (op alfabetische volgorde stad).

Lumen | Delft
► ***Jeanette, l'enfance de Jeanne d'Arc*** | 18 september, 19.30 uur | Gerlinda Heywegen
Studium Generale | Eindhoven
► ***2001: A Space Odyssey*** | 26 september, 19.30 uur | Joost Broeren
Filmhuis | Gouda
► ***The Reports on Sarah and Saleem*** | 18 september, 20.30 uur | Sasja Koetsier
GroningerForum | Groningen
► ***Otto e mezzo*** | 16 september, 16.00 uur | Laura van Zuylen
Filmschuur | Haarlem
► ***Living the Light – Robby Müller*** | 22 september, 11.15 uur | Gerlinda Heywegen
► ***Tesnota*** | 29 september | 16.30 uur | Hugo Emmerzael
► ***Stalker*** | 8 oktober, 19.30 uur | Hugo Emmerzael
► ***Burning*** | 13 oktober | 16.00 uur
► ***The Wild Pear Tree*** | 20 oktober, 15.15 uur
► ***Kom en Zie*** | 22 oktober, 19.30 uur | Hugo Emmerzael
Filmhuis Rijswijk
► ***The Post*** | 29 september, 13.00 uur | Jos van der Burg

Raadpleeg ook de agenda van uw filmtheater. Voor meer informatie en boekingen FILMKRANT.NL/FILMKRANTLIVE

Den Haag

Filmhuis Den Haag
Spui 191 | 070-365 6030/345 9900 | Programma is onder voorbehoud, raadpleeg ook de website | filmhuis-denhaag.nl
Film & Debat ***De rode ziel*** do 13 sep, 19.00 | Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** za 15 en za 29 sep, 16.00 | wo 19 sep en wo 3 okt, 18.45 | Klassiekers- Herfstherinneringen ***Dressed to Kill*** zo 14 okt, 14.15 | ***Herfstsonate*** zo 16 sep, 14.00 | vr 26 okt, 19.00 | ***In the Mood for Love*** wo 26 sep, 19.00 | wo 26 sep en wo 17 okt, 19.00 | ***Love Story*** vr 21 sep, 19.00 | zo 21 okt, 14.00 | ***Ordinary People*** vr 12 okt, 19.00 | zo 28 okt, 14.00 | ***The Right Stuff*** zo 23 sep, 14.00 | wo 31 okt, 19.00 |

Hoe lees ik een film #5 wo 19 sep, 19.00 | De Nederlandse Filmnacht ***Niemand in de stad*** vr 28 sep, 19.30 | iAfrica Film Festival 3 Korte films en een Q&A za 6 okt, 15.00 | ***Five Fingers for Marseilles*** zo 7 okt, 17.00 | ***Somebody Clap for Me*** zo 7 okt, 14.30 | ***The Train of Salt And Sugar*** zo 7 okt, 16.45 | Black Achievement Month ***The Gospel According to André*** za 13 okt, 13.30 | ***Winnie*** za 13 okt, 11.00 | ***Yamada*** zo 28 okt, 15.00

Den Helder

Cinema Zevenskoop
Julianaplein 43 | 0223-610 941 | http://cinemazevenskoop.wix.com/recent | Aanvang: 20.30
L'atelier do 13 t/m ma 17 sep | ***BlacKkKlansman*** do 25 t/m ma 29 okt | ***A casa tutti bene*** do 27 sep t/m ma 1 okt | ***Figlia mia*** do 4 t/m ma 8 okt | ***La prière*** do 11 t/m ma 15 okt | ***The Reports On Sarah And Saleem*** do 18 t/m ma 22 okt | ***Den skyldige (The Guilty)*** do 20 t/m ma 24 sep | Dinsdagavonddocu ***Grace Jones: Bloodlight And Bami*** di 2 okt, 20.30

Deventer

Filmhuis De Keizer
Keizerstraat 78 | 0570-618 822 | filmhuisdekeizer.nl
Premières ***Burning*** vanaf do 11 okt | ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***I Am Not a Witch*** vanaf do 13 sep | ***Life Itself*** vanaf do 25 okt | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | ***Niemand in de stad*** vanaf do 4 okt | ***Rafaël*** vanaf do 11 okt | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***Todos lo Saben*** vanaf do 4 okt | ***Wad*** vanaf do 4 okt | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | ***The Wild Pear Tree*** vanaf do 18 okt | Sneak Preview di 11 sep en di 9 okt, 20.30 | Nog te zien ***Dogman*** | ***Journeyman*** | ***The Reports on Sarah and Saleem*** | Arts in Cinema ***Botticelli – Inferno*** in de week van 13 sep | Klassieker ***Ace in the Hole*** ma 24 sep en ma 1 okt, 20.30 | ***Kom en zie*** ma 22 en ma 29 okt, 20.30 | ***The Lost Weekend*** ma 17 sep, 20.30 | ***Stalker*** ma 8 en ma 15 okt, 20.30 | Rondeel Cinema ***How Much Does Your Building Weight, Mr. Foster?*** di 18 sep | Gay Film Special ***My Big Gay Italian Wedding*** di 25 sep, 20.30 |

Diemen

Filmtheater De Omval
Ouddiemerlaan 104 | 020-600 1897 | theaterdeomval.nl
BlacKkKlansman vr 19 en di 23 okt, 20.00 | ***Book Club*** do 11 en di 16 okt, 14.00 en 20.00 | ***Given*** do 4 okt, 14.00 en 20.00 | di 9 okt, 20.00 | ***Den skyldige (The Guilty)*** do 27 sep, 20.00 | di 2 okt, 14.00 en 14.00 | ***Mamma Mia! Here We Go Again*** di 25 sep, 14.00 | ***McQueen*** do 25 okt, 20.00 | di 30 okt, 14.00 en 20.00 | Ladies Night ***Mamma Mia! Here We Go Again*** do 20 sept, 20.00

Doesburg

Filmhuis Doesburg
Het Arsenaal 1309, Kloosterstraat 15 | 0313-482 336 | filmhuis-doesburg.nl
Les Gardiennes zo 16 en wo 19 sep | ***I, Tonya*** zo 23 en wo 26 sep | ***On Body and Soul*** zo 7 en wo 10 okt | ***Ôtez-moi d'un doute*** vr 5 okt | ***Thelma*** vr 21 sep | ***Una*** zo 30 sep en wo 3 okt | ***Vincent*** zo 14 en wo 17 okt

Doetinchem

Filmhuis/Gruitpoort
Hofstraat 2 | 0314-340 943 | gruitpoort.nl
3 Days in Quiberon vr 5, ma 8 en zo 14 okt, 20.30 | za 6 en za 13 okt, 13.30 | ma 15 okt, 16.00 | ***A casa tutti bene*** do 25, zo 28 en di 30 okt, 20.30 | di 30 okt, 14.00 | ***Chavela*** ma 1, zo 7 en vr 12 okt, 20.30 | wo 3 en ma 8 okt, 16.00 | ***Figlia mia*** vr 12 okt, 16.00 | za 13, di 16 en ma 22 okt, 20.30 | di 16 okt, 14.00 | ***Gabriel e a montanha*** di 2 okt, 10.00 | ***The Leisure Seeker*** ma 1 okt, 16.00 | ***Den Skyldige (The Guilty)*** do 4, za 6, di 9, ma 15 en zo 21 okt, 20.30 | di 9 okt, 14.00 | za 13 okt, 16.00 | di 16 okt, 10.00 | ***Whitney*** do 18, za 20, di 23 en ma 29 okt, 20.30 | di 23 okt, 14.00 | di 30 okt, 10.00 | ***Zagros*** di 2 okt, 14.00 en 20.30 | Speciale première ***Het Cadeau*** za 6 okt, 16.00 | Exhibition on Screen ***Cézanne, Portraits of a Life*** wo 3 okt, 20.30 | vr 5 okt, 16.00 | di 9 okt, 10.00

Dordrecht

Cinema The Movies
Nieuwstraat 60-62 | Info & reserveren: 078-720 0777 (vanaf 11.00) | themoviesdordrecht.nl | Raadpleeg de website voor exacte data en aanvangstijden

Drachten

Schouwburg De Lawei
Laweiplein 1 | lawei.nl/film | Reserveer via de website of bel 0512 335 050
BlacKkKlansman vr 26, za 27 en wo 31 okt, 20.30 | ***Book Club*** vr 12, za 13 en wo 17 okt, 20.30 | ***The Children Act*** vr 19, za 20 en wo 24 okt, 20.30 | ***La ch'tite famille*** za 15 en wo 19 sep, 20.30 | ***The Mercy*** do 20 sep, 20.30 | ***On Chesil Beach*** vr 5, za 6 en wo 10 okt, 20.30 | ***he Place*** vr 28 sep, za 29 sep en wo 3 okt, 20.30 | ***Den skyldige*** do 18 en do 25 okt, 20.30 | ***The Trip to Spain*** vr 21, za 22 en wo 26 sep, 20.30 | Foodspecial ***Constructing Albert*** do 11 okt, 19.00 | ***Ramen Heads*** do 4 okt, 19.00 | ***Schumann's Bar Talks*** do 27 sep, 19.30 | Lunchspecial ***Book Club*** do 25 okt, 10.30 | ***Crazy Rich Asians*** zo 28 okt, 15.00 | ***Mamma Mia! Here we go again*** zo 30 sep, 15.00 | ***On Chesil Beach*** do 4 okt, 10.30

Eindhoven

Plaza Futura/Natlab
Kastanjelaan 500 | 040-294 6848 | natlab.nl | Raadpleeg de website voor het volledige programma
Premières ***Burning*** vanaf do 11 okt | ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***I Am Not A Witch*** vanaf do 13 sep | ***Living the Light – Robby Müller*** vanaf do 20 sep | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | ***Niemand in de stad*** vanaf do 4 okt | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***Rafaël*** vanaf do 11 okt | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***The Sisters Brothers*** vanaf do 18 okt | ***Stalker*** vanaf do 4 okt | ***A Star is Born*** vanaf do 4 okt | ***Studio 54*** vanaf do 18 okt | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | ***Todos lo saben*** vanaf do 4 okt | ***Transit*** vanaf do 27 sep | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | Gay Film Night ***My Big Gay Italian Wedding*** zo 23 sep en zo 14 okt | Arts in Cinema ***Botticelli: Inferno*** zo 23 en do 27 sep en ma 1 okt | Movies that Matter ***Thank You For the Rain*** wo 10 okt | Filmspecial ***Cliff Richard Live: 60th Anniversary Tour*** vr 12 okt (livestream) en zo 14 okt (encore) | CinemAsia on tour vr 12 t/m zo 14 okt | Royal Ballet ***Mayerling*** ma 15 okt

Maar de onderhuidse woede en de tomeloze energie van de film, die bij vlagen is gestileerd als een blaxploitation-film uit de jaren zeventig, houden je de volle twee uur en een kwartier bij de les. Een les die we als maatschappij nog altijd te leren hebben, zoveel is wel duidelijk wanneer Lee zijn film aan het eind opdraagt aan de bij de rellen in Charlottesville omgekomen Heather Hayer – 'Rest in Power'.

Joost Broeren-Huitenga over ***BlacKkKlansman*** in de Filmkrant

(live) en zo 21 okt (encore)
Filmhuis De Zwarte Doos
TU/e terrein | 040-247 5348 of 040-2474900 (ma t/m wo) | tue.nl/sg | Aanvang: 20.00
2001: A Space Odyssey wo 26 sep (+ inleiding) | ***The Cleaners*** di 25 sep (+ inleiding) | ***Der Hauptmann*** ma 24 sep (+ inleiding) | ***Hereditary*** ma 1 t/m wo 3 okt | ***Isle of Dogs*** ma 17 t/m wo 19 sep | ***Lean on Pete*** ma 22 t/m wo 24 okt | ***A Quiet Place*** ma 15 t/m wo 17 okt | ***Utøya 22.Juli*** ma 8 t/m wo 10 okt

Emmen

Filmhuis Emmen
Westeinde 70 | 0591-668 250 | filmhuisemmen.nl
Foxtrot ma 17 sept, 20.15 | wo 19 sept, 19.00 | ***Gods Own Country*** ma 8 okt, 20.15 | wo 10 okt, 19.00 | ***Der Hauptmann*** ma 24 sept, 20.15 | wo 26 sept, 19.00 | ***Have a Nice Day*** di 18 sept, 19.00 | ***La Holandesa*** ma 15 okt, 20.15 | wo 17 okt, 19.00 | ***Jeannette, L'enfance de Jeanne d'Arc*** di 9 okt, 19.00 | ***A Man of Integrity*** ma 22 okt, 20.15 uur | wo 24 okt, 19.00 | ***Mountain*** di 2 okt, 19.00 | ***November*** di 23 okt, 19.00 | ***The Rider*** ma 1 okt, 20.15 | wo 3 okt, 19.00 | ***Tully*** di 25 sep, 19.00 | ***Under the Tree*** di 17 ok,t 19.00

Enschede

Concordia Film Theater Expositie
Oude Markt 15 | 053-430 0999 | concordia.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Goes

't Beest
Beestenmarkt 3 | 0113-228 142 | tbeest.nl
The Bookshop di 18, do 20 en di 25 sep, 20.00 | wo 19, vr 21 en wo 26 sep, 13.30 | ***Ceres*** wo 3 en vr 5 okt, 13.30 | wo 10 okt, 20.00 | ***The Man Who Killed Don Quixote*** vr 21 en wo 26 sep, 20.00 | ***Mektoub, My Love*** vr 28 sep en di 2 okt, 20.00 | ***Den skyldige*** do 27 sep, wo 3 okt, vr 5 okt en di 9 okt, 20.00 | vr 28 sep, 13.30

Gouda

Filmhuis
Lethmaetstraat 45 | 0182-522 200 | filmhuisgouda.nl
3 Days in Quiberon vr 28 sep, 15.30 | zo 30 sep, 11.00 | za 6 okt, 21.15 | di 9 okt, 14.00 | vr 12 okt, 21.15 | wo 17 okt, 20.30 | zo 21 okt, 20.00 | ***Benzinho (Loveling)*** vr 5 okt, 15.30 | ma 8 en do 18 okt, 20.30 | vr 12 okt, 19.00 | di 16 okt, 14.00 | zo 21 okt, 16.00 | ***Figlia mia*** ma 1 en do 11 okt, 20.30 | za 6 okt, 18.30 | zo 14 okt, 11.00 | vr 19 okt, 15.30 | ***First Reformed*** za 13 okt, 18.30 | ma 15 en di 23 okt, 20.30 | za 20 okt, 21.15 | ***The Happy Prince*** ma 17 sep, 20.30 | di 18 sep, 14.00 | ***Hostiles*** do 20 sep, wo 3 okt, 20.30 | za 22 sep, 21.15 | zo 30 sep, 20.00 | ***Jeune femme*** vr 14 sep, 19.00 | wo 19 sep, di 25, 20.30 | za 22 sep, 18.30 | zo 23 sep, 11.00 | ***Juliet, Naked*** vr 5 okt, 21.15 | di 9 en ma 22 okt, 20.30 | vr 12 okt, 15.30 | zo 14 okt, 20.00 | vr 19 okt, 19.00 | zo 21 okt, 11.00 | ***Maria by Callas*** vr 19 okt, 21.15 | di 23 okt, 16.00 | ***Marvin ou la belle éducation*** do 13 en wo 26 sep, 20.30 | za 15 sep, 18.30 | zo 16 sep, 11.00 | zo 23 sep, 16.00 | ***Pity*** vr 5 okt, 19.00 | zo 7 okt, 20.00 | za 13 okt, 21.15 | di 16 okt, 20.30 | ***The Reports on Sarah and Saleem*** za 15 sep, 21.15 | di 18 sep, 20.30 | vr 21 sep, 15.30 | zo 23 sep, 20.00 | ***Den skyldige (The Guilty)*** vr 21 en za 29 sep, 21.15 | di 25 sep, 14.00 | vr 28 sep, 19.00 | di 2 okt, 20.30 | zo 7 okt, 16.00 | wo 10 okt, 20.30 | ***Tiempo compartido*** vr 14 sep, 21.15 | zo 16 sep, 16.00 | vr 21

Japanse cinema

Wie inzicht wil in de Japanse cinema kan **Camera Japan** niet overslaan. Ruim veertig lange en korte films zullen vertoond worden op het festival, dat vanaf 26 t/m 30 sept wordt gehouden in Lantaren-Venster en van 4 t/m 7 okt in Kriterion en EYE. Omdat het de dertiende editie is, staat het festival in het teken van bijgeloof, mysterie en het bovennatuurlijke. Zoals altijd zijn alle genres vertegenwoordigd: van documentaire tot romkoms, van drama tot anime.

Naast een overzicht van recente films is er een vier films tellend retrospectief van Nakagawa Nobuo (1905-1984), de grondlegger van de op volks- en spookverhalen geïnspireerde Japanse horror. In *The Adventure of Tobisuke* (1949) moet een jongen een gouden vrucht vinden om zijn herinneringen terug te krijgen. In *Black Cat Mansion* (1958) blijkt verhuizing weer eens geen goed idee, omdat het nieuwe huis vervloekt is. In *The Ghost of Yotsuya* (1959) keren twee geesten terug naar de aarde om een moordenaar een lesje te leren. De film wordt beschouwd als het het hoogtepunt van Nakagawa's bijna honderd films tellende oeuvre. In *Jigoku* (1960) wordt een student die een dodelijk ongeluk heeft veroorzaakt in de hel geconfronteerd met zijn daad. Jheronimus Bosch is niet ver weg.

Een recente horrorfilm in het programma is *Tokyo Vampire Hotel* (Sion Sono, 2017), over de avonturen van een door vampiers ontvoerde tiener. Wie wil weten hoe een in Tokio spelende verfilming van Kafka's *Het proces* eruitziet, moet *The Trial* van veteraanregisseur John Williams niet overslaan. Uiteraard ontbreekt ook het animegenre niet. Twee klassiekers staan op het programma: *Pom Poko* (Takahata Isao, 1994) en *A Letter to Momo* (Okiura Hiroyuki, 2011).

Zoals altijd kan er op het festival ook Japans worden gegeten, is er een sake-proeverij, zijn er culinaire workshops en is er een filmquiz.

CAMERAJAPAN.NL

TOKYO VAMPIRE HOTEL

sep, 19.00 | ma 24 sep, 20.30 | ***Tiere*** vr 14 sep, 15.30 | zo 16 sep, 20.00 | ***What Will People Say*** zo 14 okt, 16.00 | za 20 okt, 18.30 | wo 24 okt, 20.30 | ***Whitney*** vr 28 sep, 21.15 | zo 30 sep, 16.00 | do 4 okt, 20.30 | zo 7 okt, 11.00 | ***Zagros*** do 27 sep, 20.30 | za 29 sep, 18.30 | di 2 okt, 14.00

Groningen

Groninger Forum
Hereplein 73 | 050-312 0433 | groningerforum.nl | Raadpleeg de website voor exacte data en aanvangstijden
Premières ***Burning*** do 11 okt | ***Children Act*** do 20 sep | ***Maria By Callas*** do 13 sep | ***McQueen*** do 27 sep | ***Niemand in de stad*** do 4 okt | ***The Sisters Brothers*** do 18 okt | ***Todos lo saben*** do 4 okt | ***Tesnota*** do 27 sep | ***Wad*** do 4 okt | Sneak Preview zo 16 sep en zo 14 okt | ***Botticelli: Inferno*** zo 16 sep | ***Dawson City: Frozen Time*** wo 19 sep | ***Imagine*** ma 17 sep | ***Living the Light*** wo 26 sep | ***Mandy*** vr 14 en di 18 sep | ***Marvin ou la belle éducation*** di 25 sep | ***Otto e mezzo*** zo 16 sep | ***La prière*** di 9 okt | ***Sprekend Nederland*** (met inleiding) wo 10 okt | ***Stalker*** zo 7 okt | ***Spot on: Nicolas Cage*** wo 26 sep | ***Throne of Blood*** zo 7 okt | ***Zie mij doen*** wo 17 okt | CineMaDiner ***The Trip to Spain*** di 25 sep | Royal Opera House Live ***Mayerling*** ma 15 okt

RKZ Bios
Emmastraat 15-s101 | 050-526 2482 | rkzbios.nl
L'atelier za 15 en ma 17 sep, 20.30 | ***The Cakemaker*** za 22 en ma 24 sep, 20.30 | ***Revenge*** za 29 sep en ma 1 okt, 20.30

Haarlem

Filmschuur
Lange Begijnestraat 9 | 023-517 3910 | filmschuur.nl
Verwacht ***The Children Act*** vanaf do 20 sep (zo 16 sep voorpremière) | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***McQueen*** za 29 sep, 14.00 | ma 1 okt, 19.00 | ***Niemand in de stad*** vanaf do 4 okt | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | Eenmalig op maandag ***I Am Not A Witch*** ma 17 sep, 19.15 | ***Mandy*** ma 17 sep, 21.15 | ***Pity*** ma 24 sep, 21.00 | Filmkrant.Live ***Living the Light – Robby Müller*** za 22 sep, 11.15 (met inleiding) | ***Tesnota*** za 29 sep, 16.30 | Cracking the Frame ***Jaar el lamento de las imagenes*** ma 24 sep, 19.00 Docu op zondag ***Sprekend Nederland*** zo 7 okt, 11.15

Hardenberg

Filmhuis Hardenberg
Badhuisplein 3 | 0523-280 353 | filmhuishardenberg.nl | Aanvang: 20.00

Ingmar Bergman is jarig

Als Ingmar Bergman nog geleefd had, was hij dit jaar honderd geworden. In veel landen wordt dit gevierd met retrospectieven, waardoor de discussie over zijn films zeker weer zal oplaaien. Was zijn thematiek van geloofstwijfel, man-vrouw perikelen en schuld en boete uitsluitend relevant in de vorige eeuw? De invloedrijke Amerikaanse filmcriticus Jonathan Rosenbaum vindt van wel. Ruim tien jaar geleden schreef hij naar aanleiding van Bergmans dood dat zijn films "te naar binnen gekeerd zijn om iets te kunnen zeggen over de grotere wereld, wat de relevantie beperkt die zijn bewonderaars vaak voor hem claimen." De even invloedrijke, vijf jaar geleden overleden Amerikaanse filmcriticus Roger Ebert liet dat niet op zich zitten. Hij beschuldigde Rosenbaum ervan dat hij "filmvorm belangrijker vindt dan een verhaal, emotionele inhoud en acteren."

Wie zelf wil beoordelen wie van de twee gelijk heeft, kan tot eind november terecht bij het negen films tellende **Bergman 100** retrospectief in Lab111. Op het programma staat een door het Zweedse Film Instituut samengestelde selectie. Omdat de films uit Zweden zijn overgebracht, zijn ze niet Nederlands maar Engels ondertiteld. Bijna alle films komen uit Bergmans vroege en middenperiode. Vroege films zijn *Zomer met Monika* (1953), *Het zevende zegel* (1957), *Wilde aardbeien* (1957), *The Virgin Spring* (1960), *Als in een donkere spiegel* (1961), *Winter Light* (1961) en *Persona* (1963). Van iets recenter datum zijn *Cries and Whispers* (1972) en *Herfstsonate* (1978) te zien. Jammer dat twee van Bergmans beste latere films/miniseries ontbreken. *Scènes uit een huwelijk* (1973) is met zijn huwelijksperikelen en emotionele uitbarstingen vintage Bergman en de schitterende autobiografische miniserie *Fanny & Alexander* (1982) mag eigenlijk in geen enkel Bergmanretrospectief ontbreken.

LAB111.NL

ZOMER MET MONIKA

Aus dem Nichts di 2 en wo 3 okt | ***The Post*** di 16 en wo 17 okt

Harderwijk

Filmhuis Harderwijk/ Catharinakapel
Klooster 1 | 0341-419 500 | filmhuisharderwijk.nl
3 Faces zo 14 okt, 20.15 | di 16 okt, 14.00 | ***The Bookshop*** ma 17 sep, 20.15 | 18 sep, 14.00 | ***The Cakemaker*** za 6 en ma 8 okt, 20.15 | ***On Chesil Beach*** ma 1 okt, 20.15 | di 2 okt, 14.00 | ***La Holandesa*** za 20 okt, 20.15 | di 23 okt, 14.00 | ***Klanken van oorsprong*** 13 en 15 okt, 20.15 | ***Love, Simon*** 18 en 22 okt, 20.15 | ***The Place*** 29 en 30 sep, 20.15 | ***Robot & Frank*** ma 24 sep, 20.15 | di 25 sep, 14.00 | ***Den skyldige*** do 20 en za 22 sep, 20.15 | ***Utøya, 22. juli*** za 15 en zo 16 sep, 20.15 | ***Western*** zo 7 okt, 20.15 | di 9 okt, 14.00

Heemskerk

Filmhuis Heemskerk
Vrijburgtlaan 2 | filmhuisheemskerk.nl |
A casa tutti bene zo 14 okt, 20.00 | ***Disobedience*** zo 28 okt, 20.00 | ***Time Trial*** zo 21 okt, 20.00 | ***Utøya 22. juli*** zo 7 okt, 20.00

Heerlen

Filmhuis De Spiegel
De Bongerd 18 | 5e verdieping Glaspaleis | 045-577 2209 | filmhuisdespiegel.nl
L'atelier zo 21 okt, 14.00 | ***Bewaren – of hoe te leven*** do 18 okt, 20.00 | ***The Bookshop*** za 15 en do 20 sep,, 20.00 | zo 16, vr 21 en zo 30 sep, 14.00 | ***Charlie en Hannah gaan uit*** ma 1 okt, 20.00 | ***Dawson City: Frozen Time*** vr 14 sep, 20.00 | ***Dhogs*** ma 24 sep, 20.00 | ***Klanken van oorsprong*** za 22 en vr 28 sep, 20.00 (regisseur aanwezig) | ***La La Land*** zo 23 sep, 20.00 | ***Manchester by the Sea*** zo 21 okt, 20.00 | ***Mektoub, My Love: Canto Uno*** zo 7 okt, 14.00 | ma 15 okt, 20.00 | ***Park*** vr 19 en ma 22 okt, 20.00 (Eng ondertiteld) | ***Que Dios nos perdone*** zo 23 sep, 14.00 | do 27 en za 29 sep, 20.00 | ***The Road to Mandalay*** vr 12 okt, 20.00 | ***Den skyldige (The Guilty)*** do 4, za 6, ma 8, do 11 en za 13 okt, 20.00 | vr 19 okt, 14.00 | ***Tesnota*** za 20 okt, 20.00 | ***Time Trial*** vr 5 okt, 20.00 | ***Ubiquity*** vr 21 sep, 20.00

Helmond

De Cacaofabriek
Cacaokade 1 | 0492-529 009 (di t/m do van 9.00 tot 17.00) | cacaofabriek.nl/film | Raadpleeg de website voor het programma

Hengelo

Filmhuis Hengelo
Beursstr 44 | 074-255 6789 | filmhuishengelo.nl
Cold War do 18 okt, 19.30 (voorpremière met inleiding) | ***The Death of Stalin*** wo 19 okt, 16.00 | wo 24, do 25 okt en vr 26 okt, 20.15 | ***Don't Worry, He Won't Get Far on Foot*** vr 5 en za 6 okt, 20.15 | zo 7 okt, 15.00 | ***Finding Your Feet*** do 13 en za 15 sep, 20.15 | vr 14 sep, 16.00 | ***Foxtrot*** do 27 en za 29 sep, 20.15 | vr 28 sep, 16.00 | ***Gabriel and the Mountain*** wo 10 en do 11 okt, 20.15 | vr 12 okt, 16.00 | ***La Holandesa*** vr 28 sep, wo 3 en do 4 okt, 20.15 | ***Isle of Dogs*** do 20 sep, 20.15 | vr 21 sep, 16.00 | zo 23 sep, 15.00 | ***Jeune femme*** vr 21, za 22 en wo 26 sep, 20.15 | ***My Generation*** vr 12 en wo 17 okt, 20.15 | ***On Chesil Beach*** zo 30 sep en zo 14 okt, 15.00 | vr 5 okt, 16.00 | za 13 okt, 20.15 | ***The Rider*** vr 14 en wo 19 sep, 20.15 | zo 16 sep, 15.00 | ***Den skyldige (The Guilty)*** zo 21 okt, 15.00 | ***Utøya, 22. juli*** za 20 en za 27 okt, 20.15 | vr 26 okt, 16.00 (za 20 okt met inleiding) | ***Western*** vr 19 en wo 31 okt, 20.15 | zo 28 okt, 15.00 (vr 19 okt met inleiding)

Hilversum

Filmtheater
Herenplein 5 | 035-623 5466 | filmtheaterhilversum.nl | Raadpleeg de site voor het programma

Hoogeveen

Filmhuis
VUE Hoogeveen, van Echtenplein | 0528-234 000 | filmhuishoogeveen.nl | Aanvang: 20.15
The Death of Stalin op di 18 en ma 24 sep | ***Les Gardiennes*** op di 16 okt | ***L'insulte*** op di 2 en ma 8 okt

Hoorn

Cinema Oostereiland
Krententuin 25 | 0229-232 296 | cinemaoostereiland.nl | Raadpleeg de website voor het actuele programma

Houten

Film Aan de Slinger
De Slinger 40 | 030-635 1024 | aandeslinger.nl | Aanvang: 20.30
Benzinho di 30 okt | ***The Bookshop*** do 27 en vr 28 sep | ***A casa tutti bene*** do 18 en vr 19 okt | ***The Children Act*** do 25 en vr 26 okt | ***Dicobedience*** di 16 okt | ***Escher: Het oneindige zoeken*** di 2 okt | ***Figlia mia*** di 23 okt | ***Fill the Void*** wo 3 okt | ***Foxtrot*** di 18 sep | ***On Chesil Beach*** do 13 en vr 14 sep | ***The Place*** do 20, vr 21 sep | ***Sir*** do 11 en vr 12 okt | wo 17 okt 10.30 | ***Den skyldige*** do 4, vr 5 okt | ***Tampopo*** di 9 okt | ***Under the Tree*** di 25 sep

Zo laat Pizzi zien hoe snel een familiesysteem uit elkaar kan vallen en hoe moeilijk het loslaten kan zijn voor hardwerkende ouders. In die zin is *Benzinho* – een liefkozend woord uit een kinderrijmpje – Pizzi's liefdevolle ode aan het ouderschap.
Hugo Emmerzael in de Filmkrant

Kampen

Filmhuis
Burgwal 84 | Reserveren via website | filmhuiskampen.nl
Lucky vr 12 en za 13 okt, 20.15 | ***Que dios nos perdone*** za 6 okt, 20.15 | ***The Road to Mandalay*** vr 28 en za 29 sep, 20.15 | ***Utøya 22. Juli*** vr 21 en za 22 sep, 20.15

Leeuwarden

Slieker Film
Wilhelminaplein 92 | Reserveringen 058-205 0320 (tijdens kassa-uren) | siekerfilm.nl | Raadpleeg de website voor het volledige programma
Premières ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***Figlia mía*** vanaf do 13 sep | ***Living the Light – Robby Müller*** vanaf do 20 sep | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | Specials ***Art Beyond Escher: Labyrinth*** ma 17 sep | ***Imagine*** di 18 sep | ***Vertel het me alsjeblieft*** wo 19 sep | ***Mandy*** za 22 sep | Dovenfilmfestival ***170Hz*** zo 30 sep | ***Baby Driver*** vr 28 sep | ***Doof Kind*** za 29 sep | ***La Famille Bélier*** do 27 sep | ***A Quiet Place*** za 29 sep | Seniorenfilm ***The Guernsey Literary Society*** do 13 sep

Lelystad

Filmtheater/Agora
Agorabaan 12 | 0320-239 239 | agora-lelystad.nl
The Guilty di 25 sep, 19.45 | ***The Place*** di 23 okt, 19.45 | ***Plaire, aimer et courir vite*** di 9 okt, 19.45 | ***Tampopo*** di 2 okt, 19.45 | ***The Third Murder*** di 18 sep, 19.45 | ***Tiempo compartido*** di 16 okt, 19.45

Leusden

De Filmtuin
De Smidse 1b | 033-495 3107 | detuininleusden.nl | Vertoning van sept t/m mei
Bacalaureat di 16 okt | ***The Leisure Seeker*** zo 23 sep | ***Loveless*** ma 15 okt | ***On Body And Soul*** zo 7 okt | ***The Other Side op Hope*** ma 17 en di 18 sep

Lisse

Filmhuis Lisse – Floralis-Huis van Cultuur
Floralisplein 69 | 0252-213 458 | filmhuis-lisse.nl | Aanvang: 20.00
Aus dem Nichts di 2 okt | ***The Guernsey Literary Society*** di 25 sep | ***My Generation*** di 18 sep

Maastricht

Lumière Cinema
Bassin 88 | 043-321 4080 | lumiere.nl
Los Bando vanaf do 11 okt | ***Burning*** vanaf do 11 okt | ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***Gordon & Paddy*** vanaf do 11 okt | ***I Am Not A Witch*** vanaf do 13 sep | ***Journeyman*** vanaf do 20 sep | ***Kom en zie*** vanaf do 18 okt | ***Living the Light*** di 25 sep, 19.00 | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***McQueen*** vanaf ma 1 okt | ***Niemand in de Stad*** vanaf do 4 okt | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***The Sisters Brothers*** vanaf do 18 okt | ***Stalker*** vanaf do 4 okt | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | ***Thank You for the Rain*** ma 8 okt, 19.30 | ***Todos Lo Saben*** vanaf do 4 okt | ***Transit*** vanaf do 27 sep | ***The Wild Pear Tree*** vanaf do 18 okt | Previously Unreleased ***Dawson City: Frozen Time*** do 13 sep, 19.00 | zo 16 sep, 12.00 | Gay Cinema ***My Big Italian Wedding*** wo 26 sep, 19.00 | Musica Sacra ***Once Upon A Time*** do 20 en zo 23 sep, 19.15 | ***Manchester By The Sea*** vr 21 sep, 14.15 | za 22 sep, 21.15 | ***A Short Film About Killing*** vr 21 sep, 17.00 | za 22 sep, 19.15 | ***Die Marquise von O.*** vr 21 sep, 19.15 | ***Medea*** vr 21 sep, 21.15 | za 22 sep, 14.15 | ***The Look Of Silence*** zo 23 sep, 17.00 | Remco Campert Event Met lezing, muziek, literaire wandeling, boekverkoop en de documentaire ***Verloop van jaren: dichter bij Remco Campert*** za 6 okt | Nederlandse Dansdagen ***Girl*** wo 10 t/m vr 12 okt, 19.00 | za 13 en zo 14 okt, 13.00

ADVERTORIAL

Thank You for the Rain in MtM on tour

In oktober start het nieuwe *Movies that Matter On Tour*-seizoen met het prachtige *Thank You for the Rain*. Vijf jaar geleden begon de Keniaanse boer Kisilu met het vastleggen van zijn leven met de camera die hij kreeg van de Noorse filmmaker Julia Dahr. Het resultaat is een opmerkelijke documentatie over de gevolgen van klimaatverandering in zijn leefomgeving. Kisilu filmt zijn gezin, het dorp waarin hij woont en de steeds extremere weersomstandigheden in zijn land. Aanvankelijk is er enorme droogte en wacht de gemeenschap met smart op regen. Maar als deze eenmaal komt, zijn de gevolgen niet te overzien. Na afloop van de vertoningen is er een nagesprek.

MOVIESTHATMATTER.NL

THANK YOU FOR THE RAIN

Middelburg

Cinema Middelburg
Achter de Houttuinen 30 | 0118-613 482 | cinemamiddelburg.nl
3 Faces vr 28 sep, 21.30 | zo 30 sep, 15.00 | ma 1 okt, 14.00 | wo 3 okt, 20.00 | ***Book Club*** vr 28 t/m zo 30 sep, za 6 en zo 7 okt, 19.00 | wo 3 okt, 15.15 | do 4 en wo 10 okt, 15.30 | vr 5 okt, 15.00 en 21.30 | wo 10 okt, 20.00 | ***A casa tutti bene*** do 20 sep, 15.30 | vr 21 en zo 23 sep, 19.00 | za 22 sep, 21.30 | wo 26 sep, 20.00 | ***Ceres*** do 13 sep, 15.30 | vr 14 sep, 15.00 | zo 16 sep, 19.00 | ma 17 en wo 19 sep, 14.00 | ***Chavela*** vr 21 sep, 21.30 | zo 23 sep, 15.00 | wo 26 sep, 15.15 | ***Figlia mia*** do 13 en di 18 sep, 20.00 | vr 14 sep, 21.30 | za 15 sep, 19.00 | ***Grace Jones: Bloodlight and Bami*** do 27 sep en di 2 okt, 20.00 | za 29 sep, 21.30 | ***The Happy Prince*** vr 14 en za 22 sep, 19.00 | za 15 sep, 21.30 | zo 16 sep, 15.00 | do 20 sep, 20.00 | ma 24 sep, 14.00 | ***Stormvloed in De Schelphoek*** vr 5 okt, 19.30 | za 6 okt, 16.00 | ma 8 en wo 10 okt, 14.00 | ***The Trip to Spain*** do 4 okt, 20.00 | za 6 okt, 21.30 | zo 7 okt, 15.00 (Middelburg Wijnstad) | Avond van de Franse film ***L'apparition*** wo 19 sep, 20.00 | Cinema Filmcollege Invloedrijke Regisseurs vr 28 sep, 15.00 | De filmkeuze van Joyce Pijnenburg ***Mary Magdalene*** di 25 sep, 20.00 | Movies that Matter on Tour ***Thank You for the Rain*** di 9 okt, 20.00

Middelharnis

Fh Middelharnis (Het Diekhuus)
Beneden Zandpad 7 | 0187-482 400 | hetdiekhuus.nl
Huisvrouwen bestaan niet wo 3 okt, 20.00 | ***The Killing of a Sacred Deer*** do 20 sep, 20.00 | ***Visages Villages*** do 13 sep, 20.00 | ***Wonderstruck*** do 27 sep, 20.00 | ***Wonder*** wo 10 okt, 20.00 | Lunchvoorstelling ***Tulipani*** ma 8 okt, 11.00

Neerijnen

Stroomhuis Neerijnen
Van Pallandtweg 1 | 06-1347 3992 | stroomhuisneerijnen.nl | Aanvang: 19.30
The Remains of the Day do 13 sep, 19.30 (met toelichting)

Nijmegen

Filmhuis 042
Oranjesingel 42 | 024 303 1111 | filmhuis042.nl
Premières ***Hot Country, Cold Winter*** do 20 sep | ***Kom en Zie*** do 18 okt | ***Stalker*** do 4 okt | ***Tesnota (Closeness)*** do 27 sep | Nog te zien ***3 Days in Quiberon*** | ***Disobedience*** | ***Nina*** | ***Tampopo*** | ***Under the Silver Lake*** | ***Western*** | Verwacht ***Las Herederas*** do 25 okt | ***Otto e Mezzo*** do 25 okt | Tegenlicht Meet-Up ***De stilte voor de Cra$h*** di 18 sep | Romy Schneider Weekend za 22 en zo 23 sep | JO42 Filmclub voor en door jongeren vr 28 sep | Queer Art Festival ma 1, do 4 en ma 8 okt | Sneak Preview di 2 okt | Dutch Sustainable Fashion Week ***100% Reblend***, ***River Blue*** en ***The True Cost*** vr 5 okt | Mondial Sisterhood za 13 en zo 14 okt met o.a. de films ***Aquarius***, ***Bar Bahar***, ***Frances Ha*** en ***Sonita*** | English language or English subtitled film Every Sunday | Kies je eigen film! Elke maandag

Kritische stedenplanners

Laat het formuleren van utopische statements maar aan architecten over. Sommigen zijn daarin beter dan in het ontwerpen van leefbare gebouwen. Dat zal ook weer te merken zijn op het **Architecture Film Festival Rotterdam** (AFFR), dat met een kritische blik naar het werk van stedenplanners en architecten kijkt. De tiende editie, die van 10 t/m 14 oktober in Lantaren-Venster in Rotterdam wordt gehouden, staat in het teken van 'Building Happiness'. De gedachte erachter is dat het roer om moet. In de woorden van de organisatoren: "De toeristenindustrie draait op volle toeren en steden met aansprekende architectuur worden overspoeld door een miljoenenpubliek. Ondertussen groeit het besef dat ons vooruitgangsdenken niet meer is los te zien van destructieve neveneffecten: klimaatverandering, sociale ongelijkheid, culturele conflicten en terreur."

De hamvraag op het festival is een sociale: "Is het maakbaar geluk en de leefbare stad slechts voor een klein deel van de wereldbevolking bereikbaar of liggen er kansen voor iedereen?" Een fijne kluif om over na te denken, vinden de organisatoren, die huiswerk voor hun vakgenoten hebben: "Welke scenario's zijn er te bedenken voor een sociaal gelijkwaardige samenleving en welke rol spelen filmmakers, ontwerpers, planners, wetenschappers en politici hierin?" Wie nieuwsgierig is naar de antwoorden, moet het festival bezoeken, dat vooral kritische documentaires vertoont over de invloed van stedenbouwkundige ontwikkelingen op de samenleving.

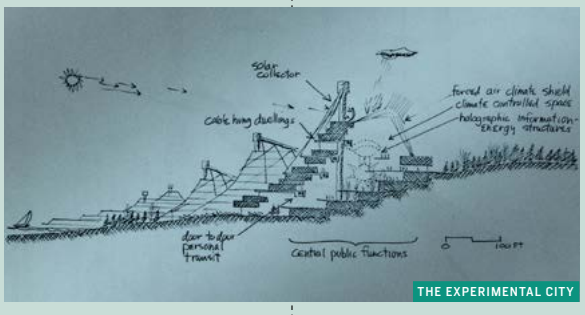

THE EXPERIMENTAL CITY

Het festival opent 10 oktober overigens niet in LantarenVenster, maar in het Hofpleintheater in Rotterdam met *The Experimental City* (Chad Freidrichs, 2017). De documentaire gaat over het grootse, volgens sommigen megalomane, plan in de jaren zestig om op het platteland van Minnesota de stad van de toekomst te bouwen. Wat is ervan terecht gekomen? Na afloop is er een Q&A met de maker. De rest van het programma is op dit moment van schrijven nog niet bekend. Wel is bekend dat het tienjarige jubileum wordt opgeluisterd met een terugblik op de beste films uit de festivalgeschiedenis.

AFFR.NL

Lux
Mariënburg 38-39 | 024-381 6859 | lux-nijmegen.nl
Premières ***Catacombe*** vanaf do 13 sep | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***I Am Not a Witch*** vanaf do 13 sep | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***Living the Light*** vanaf do 20 sep | ***The Children Act*** vanaf do 20 sep | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | Double Bill ***The Johnsons*** & ***Xanga-dix Lives!*** Vr 14 sep, 21.00 | FilmOntbijt Elke zo, 11.00 | Gelders DOEK Korte films van lokale makers wo 19 sep | Filmkring Première films met korte inleiding do 20 en di 25 sep, 12.00 | Cursus Première met inleiding en nagesprek ma 24 sep, 19.30 | Film & gesprek ***The Children Act*** ma 24 sep, 19.30 | De Nederlandse Filmnacht vr 28 sep

Oirschot

Filmclub/Rabotheater De Enck
De Loop 67 | 0499-572 691 | deenck.nl
Lion ma 24 sep | ***Loveless*** ma 22 okt

Oldenzaal

Filmhuis/Stadstheater De Bond
Molenstraat 25 | 0541-511 094 | filmhuisoldenzaal.nl
Foxtrot wo 17 okt, 20.00 | ***The Guernsey Literary Society*** di 18 sep, 20.00 | wo 19 sep, 15.00 | ***Jusqu'à la garde*** di 25 sep, 20.00 | ***Lean on Pete*** di 2 okt, 20.00 | ***My Generation*** di 16 okt, 20.00 | wo 17 okt, 15.00 | ***Sweet Country*** wo 19 sep, 20.00 | ***Under the Tree*** wo 3 okt, 20.00 | Filmhuis extra ***Betere dagen*** (voorfilm) + ***Tuut*** zo 14 okt, 14.00 | Opera ***La Bohème*** zo 21 okt, 14.00 | Overijssels FilmFestival ***Aus dem Nichts*** wo 31 okt, 20.00 | ***Der Hauptmann*** di 30 okt, 20.00 (met inleiding)

Oss

Cultuurpodium Groene Engel
Kruisstraat 15 | 0412-405 504 | groene-engel.nl
L'atelier zo 7 t/m di 9 okt | ***Beast*** zo 14 t/m di 16 okt | ***Don't Worry, He Won't Get Far On Foot*** zo 23 t/m di 25 sep | ***Imagine*** wo 19 sep | ***Pity*** zo 21 t/m di 23 okt | ***The Road to Mandalay*** zo 16 t/m di 18 sep | ***Den skyldige (The Guilty)*** zo 28 t/m di 30 okt | ***Zagros*** zo 30 sep t/m di 2 okt | Buitenbios ***The Light Between Oceans*** do 13 sep, 20.30

Oudenbosch

Filmtheater Fanfare
Utopiazaal (Markland College) | Pagnevaartweg 7 | 0165-314 503 | filmtheaterfanfare.nl | Aanvang: 20.15
Halderbergse Cultuurmaand: In Europa ***Klanken van oorsprong*** do 27 sep, 20.15 (met Q&A met regisseur) | ***The Place*** do 13 sep, 20.15 | ***Rafaël*** do 4 okt, 20.15 (voorpremière) | ***Den skyldige*** do 20 sep, 20.15 | En verder te zien ***Benzinho (Loveling)*** do 11 okt, 20.15 | ***BlacKkKlansman*** do 18 okt, 20.15 | ***Van Gogh, Of Wheat Fields And Clouded Skies*** zo 7 okt, 13.30 (met lezing en muziek)

Purmerend

Filmhuis Purmerend
Kerkstraat 11 | 0299-416 506 (reserveringen via internet) | filmhuispurmerend.nl
2001: A Space Odyssey zo 14 okt, 13.30 | ***Aus dem Nichts*** di 16 okt, 13.30 en 20.30 | ***The Bookshop*** di 23 okt, 13.30 | ***The Cakemaker*** za 13 okt, 20.30 | ***The Death of Stalin*** vr 14 sep, 20.30 | zo 16 en di 18 sep, 13.30 | ***Foxtrot*** vr 28 sep, 20.30 | ***Gabriel e a montanha*** vr 21 en za 22 sep, 20.20 | ***La Holandesa*** vr 12 okt, 20.30 | ***Homecoming (1945)*** za 15 en di 18, 20.30 | ***Isle of Dogs*** vr 26 okt, 20.30 | di 30 okt, 13.30 | ***A Man of Integrity*** za 29 sep, 20.30 | ***My Generation*** di 2 okt, 13.30 en 20.30 | ***Oh Lucy!*** di 9 okt, 13.30 en 20.30 | ***Den skyldige*** vr 19, za 20 en di 23 okt, 20.30 | ***Sweet Country*** vr 5 okt, 20.30 | ***The Third Murder*** za 27 en di 30 okt, 20.30 | ***Tully*** di 25 sep, 13.30 en 20.30

Roermond

ECI Cultuurfabriek
ECI 13 | 0475-317 171 | ecicultuurfabriek.nl
Majorie Prime ma 17 sep, 19.00 | di 18 sep, 20.15 | wo 19 en do 20 sep, 20.00 | vr 21 sep, 14.35 en 19.35 | za 22 sep, 19.35 | zo 23 sep, 16.00 | ***Miss You Already*** ma 15 okt, 19.00 | ***The Place*** do 13 en wo 19 sep, 20.15 | za 15 sep, 21.30 | ***Stonebricks*** za 6 okt, 15.30 | Gay Special ***My Big Gay Italian Wedding*** do 4, di 9 en wo 10 okt, 20.15 | vr 5 en za 6 okt, 19.35 | zo 7 okt, 16.00

Rotterdam

KINO Rotterdam
Gouvernestraat 129-133 | 010 268 1160 | kinorotterdam.nl
O.a. verwacht ***Bad Times at the El Royale*** vanaf do 11 okt | ***Burning*** vanaf do 11 okt | ***First Man*** vanaf do 11 okt | ***McQueen*** vanaf do 27 sep | ***The Predator*** vanaf do 13 sep | ***Sir*** vanaf do 20 sep | ***The Sisters Brothers*** vanaf do 18 okt | ***Smallfoor*** vanaf wo 3 okt | ***A Star is Born*** vanaf do 4 okt | ***Studio 54*** vanaf do 18 okt | Voorpremière ***McQueen*** vr 21 sep | Specials ***Dirty Dancing*** vr 14 sep | ***John Lennon's Imagine*** ma 17 sep | ***Jurassic Park*** vr 28 en zo 30 sep | ***Kom en zie*** do 18 okt | ***The Predator*** & ***Predator (1987)*** do 13 sep + za 15 sep | ***Yellow Submarine*** do 20 sep | Expat Arthouse ***Dogman*** do 13 sep | Two-weeks-only ***Mandy*** vanaf vr 14 sep | ***Your Name*** vanaf vr 21 sep | Chasing Reels ***Thunder Road*** vr 21 sep | A Summer With Studio Ghibli ***The Red Turtle*** di 18 sep | ***The Tale of Princess Kaguya*** vr 14 sep | ***When Marnie Was There*** zo 16 sep | Back to Black ***Foxy Brown*** za 15 sep en wo 19 sep | ***Truck Turner*** za 22 sep en wo 26 sep | Tokyo Stories ***Akira*** di 25 sep, za 29 sep, zo 7 okt, ma 15 okt en wo 24 okt | ***Enter the Void*** di 16 okt | ***Funeral Parade of Roses*** di 9 okt | ***Tokyo Fist*** za 20 okt | ***Tokyo Story*** di 2 en di 23 okt | ***Wolfguy: Enraged Lycanthrope*** za 13 okt | ***Youth of the Beast*** (+ opening expo 48 hrs in Tokyo) za 6 okt | Eastern Neighbours on tour festival zo 23 sep | KINO Filmklub vanaf vr 28 sep | IFFR KINO #17 ***Dagen Zonder Lief*** wo 3 okt | KINO Live #4 ***A Star is Born*** wo 3 okt | Wereld Dierendag ***The Lion King*** do 4 okt | Movies that Matter ***Thank You For the Rain*** wo 17 okt
Lantaren Venster
Otto Reuchlinweg 996 (Gebouw New Orleans, Wilhelmina Pier) | 010-277 2277 | lantarenvenster.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Schagen

Fth De Luxe/Scagon Theater
Torenstraat 1B (Cultuurhuis M18) | 0224-213 162 | filmtheaterdeluxe.nl
The Death of Stalin do 13 en vr 14 sep, 20.00 | ***First Reformed*** do 18 en vr 19 okt, 20.00 | ***Gabriel e a Montanha*** do 20 en vr 21 sep, 20.00 | ***My Generation*** zo 7 okt, 14.00 | ***Tierre*** do 4 en vr 5 okt, 20.00 | ***Utøya, 22. juli*** do 27 en vr 28 sep, 20.00 | Jubileumfilmfestival 40 jaar De Luxe ***A Gentle Creature*** zo 14 okt, 14.00 (publiekskeuze) | ***Howards End*** do 11 okt, 20.00 (publiekskeuze) | ***Klanken van Oorsprong*** zat 13 okt, 16.00 en 20.00 (na afloop Q&A met regisseuse) | ***Otto e mezzo*** vr 12 okt, 20.00 (medewerkerskeuze) | ***Over Canto*** za 13 okt, 14.00 (met dans)

Schiedam

Wenneker Cinema
Vijgensteeg 2 | 010-473 3000 | wennekercinema.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Schijndel

Filmclub Schijndel/City Theater
Hoofdstraat 145 | 073-547 4837 | schijndelfilm.nl | Aanvang: 20.30 | Raadpleeg de website voor het programma
Het Gasthuis
Lidwinahof 70 | Reserveren verplicht
Themafilms Oscar 2 di 18 sep, 20.00 | Rusland di 25 sep, 20.00 | Recht en wraak di 9 okt, 20.00 |

Sittard

Filmhuis De Domijnen
Ligne 3 | 088-599-5587 | dedomijnen.nl
La Ch'tite Famille vr 14 sep, zo 16 sep, za 22 sep, zo 23 sep en wo 26 sep | ***Dawson City: Frozen Time*** zo 16 sep en wo 19 sep | ***Don't Worry, He Won't Get Far On Foot*** do 13 sep, zo 16 sep, za 29 sep, zo 30 sep en wo 3 okt | ***Jeune femme*** do 13 sep, vr 14 sep, za 15 sep, wo 19 sep, vr 21 sep, zo 23 sep en wo 26 sep | ***Klanken van oorsprong*** vr 28 sep en wo 3 okt | ***The Leisure Seeker*** do 20 sep, vr 21 sep, zo 23 sep, vr 28 sep, za 29 sep, zo 30 sep en wo 3 okt | ***The Man Who Killed Don Quixote*** vr 28 sep, za 29 sep en wo 3 okt | ***Mektoub, My Love: Canto Uno*** do 27 sep en zo 30 sep | ***The Mercy*** vr 14 sep, za 15 sep en wo 19 sep | ***The Place*** vr 14 sep, zo 16 sep, do 20 sep, vr 21 sep en zo 23 sep | ***Que dios nos perdone*** vr 21 sep, za 22 sep, do 27 sep, vr 28 sep en zo 30 sep | Exhibition on Screen ***Rembrandt*** vr 21 sep, zo 23 sep en za 29 sep

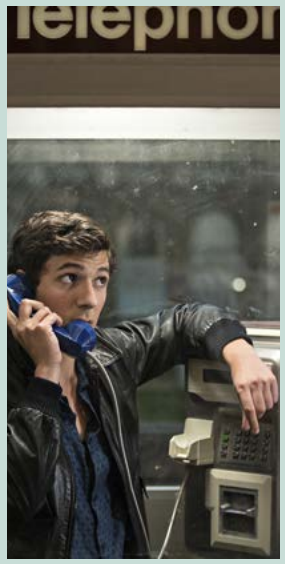

Hoewel het redelijk duidelijk is waarop wordt aangestuurd, lukt het over het algeheel niet het materiaal te laten sprankelen. Maar net zoals homoseksualiteit onopgemerkt de officiele competitie van Cannes binnen is geslopen, zo gaan ook de sterkste momenten in deze film over het schaduwleven dat wordt geleid.

Alexander Zwart over ***Plaire, aimer et courir vite*** in de Filmkrant

Stadskanaal

Filmliga Stadskanaal
Menistenplein 9 | 0599-610 777 | smoky.nl | Aanvang: 20.15
Aus dem Nichts di 25 sep | ***The Gardiennes*** di 9 okt | ***God's Own Country*** di 16 okt | ***Jusqu'à la garde*** di 23 okt | ***Phantom Thread*** di 30 okt | ***The Rider*** di 2 okt | ***Sweet Country*** di 18 sep

Tiel

Filmtheater Agnietenhof
St. Agnietenstraat 2 | 0344-673 500 | agnietenhof.nl | Raadpleeg de

website voor actuele informatie
BlacKkKlansman di 23 en wo 24 okt, 20.30 | ***Book Club*** zo 23 sep, 11.00 | ***The Bookshop*** di 25 en wo 26 sep, 20.30 | ***A casa tutti bene*** zo 7 okt, 11.00 | ***The Children Act*** do 11 okt, 20.00 | ***La ch'tite famille*** vr 21 sep, 20.30 | ***Crazy Rich Asians*** vr 5 okt, 20.30 | ***The Guilty*** di 2 en wo 3 okt, 20.30 | ***Klanken van oorsprong*** zo 14 okt, 11.00 | ***Maria by Callas*** zo 14 okt, 14.00 | ***The Mercy*** di 2 okt, 20.30 | ***The Place*** di 9 en wo 10 okt, 20.30 | ***La prière*** di 16 en wo 17 okt, 20.30 | ***Que Dios nos perdone*** za 22 sep, 20.30

Tilburg

Cinecitta
Willem II straat 29 | 085-902 2996 | cinecitta.nl | Raadpleeg de website voor exacte tijden en data
Verwacht ***BlacKkKlansman*** | ***Book Club*** | ***Chavela*** | ***The Children Act*** | ***Dogman*** | ***Leaning into the Wind*** | ***Maria by Callas*** | ***McQueen*** | ***The Reports on Sarah and Saleem*** | ***Todos los Saben*** | Filmsalon met nagesprek vanaf di 4 sep | Filmclub vanaf do 27 sep | Filmcursus: Filmanalyse do 4, do 11, do 18 en do 25 okt

Uden

Filmhuis De Pul
Kapelstraat 13 | 0413-265 091 | filmpul.com | Aanvang: 20.00
The Guernsey Literary Club do 27 sep | ***Lean on Pete*** do 13 sep | ***Utøya 22. Juli*** do 20 sep

Utrecht

't Hoogt
Hoogt 4 | 030-232 8388 | hoogt.nl
Verwacht ***Burning*** vanaf do 11 okt | ***Las herederas*** vanaf do 25 okt | ***Hot Country, Cold Winter*** vanaf do 20 sep | ***Het Hut Syndicaat*** vanaf do 25 okt | ***I Am Not A Witch*** vanaf do 13 sep | ***Kom en zie*** vanaf do 18 okt | ***Leaning into the Wind – Andy Goldsworthy*** vanaf do 11 okt | ***Living the Light – Robby Müller*** vanaf do 20 sep | ***Maria by Callas*** vanaf do 13 sep | ***Niemand in de stad*** vanaf do 4 okt | ***Pity*** vanaf do 20 sep | ***La prière*** vanaf do 13 sep | ***Sprekend Nederland*** vanaf do 4 okt | ***Stalker*** vanaf do 4 okt | ***Studio 54*** vanaf do 18 okt | ***Tesnota*** vanaf do 27 sep | ***Transit*** vanaf do 27 sep | ***Het voorval – Armando en de mythe*** vanaf do 25 okt | ***What Will People Say*** vanaf do 20 sep

Louis Hartlooper Complex
Tolsteegbrug 1 | 030-232 0452 | hartlooper.nl | onderstaande films gaan óf in Louis Hartlooper óf Springhaver draaien | Raadpleeg de website voor het wekelijkse programma
Bad Times at the El Royale do 11 okt | ***Catacombe*** do 13 sep | ***The Children Act*** do 20 sep | ***First Man*** do 11 okt | ***Maria by Callas*** do 13 sep | ***McQueen*** do 27 sep | ***Niemand in de Stad*** do 4 okt | ***Papillon*** do 13 sep | ***Rafaël*** do 11 okt | ***Sir*** do 20 sep | ***The Sisters Brothers*** do 18 okt | ***A Star Is Born*** do 4 okt | ***Todos lo saben*** do 4 okt | ***Vechtmeisje*** do 18 okt | Special release ***Mandy*** zo 16 sep

Springhaver 1 en 2
Springweg 50 | 030-231 3789 | springhaver.nl | onderstaande films gaan óf in Louis Hartlooper óf Springhaver draaien | Raadpleeg de website voor het wekelijkse programma
Bad Times at the El Royale do 11 okt | ***Catacombe*** do 13 sep | ***The Children Act*** do 20 sep | ***First Man*** do 11 okt | ***Maria by Callas*** do 13 sep | ***McQueen*** do 27 sep | ***Niemand in de Stad*** do 4 okt | ***Papillon*** do 13 sep | ***Rafaël*** do 11 okt | ***Sir*** do 20 sep | ***The Sisters Brothers*** do 18 okt | ***A Star Is Born*** do 4 okt | ***Todos lo saben*** do 4 okt | ***Vechtmeisje*** do 18 okt | Special release ***Mandy*** zo 16 sep

Want het verhaal is wel vernuftig, maar eigenlijk haast te rond en netjes binnen de lijntjes. Bovendien is het wonderlijk dat een film die een lans lijkt te breken voor de grootsheid om boven jezelf uit te stijgen en iets voor een ander te doen, zelf weinig emotionele betrokkenheid weet op te wekken, omdat de personages vrij eendimensionale figuren blijven zonder echt interessante beweegredenen.

Janna Reinsma over ***The Reports on Sarah and Saleem*** in de Filmkrant

Veendam

Filmhuis vanBeresteyn
Museumplein 5a | 0598-317 730 | vanberesteyn.nl | Aanvang: 20.00
Beast ma 29 okt, 20.00 | ***The Mercy*** ma 17 sep, 20.00 | ***My Generation*** di 2 okt, 20.00 | ***Redbad*** ma 24 sep, 20.00 | ***Den skyldige*** ma 22 okt, 20.00 | ***The Trip to Spain*** zo 14 okt, 15.00 | ***Utøya 22.juli*** ma 8 okt, 20.00 | ***Western*** ma 15 okt, 20.00 | ***Zagros*** ma 1 okt, 20.00

Venlo

Filmtheater De Nieuwe Scene
Nieuwstraat 13 | 077-351 8183 | nieuwescene.nl
L'atelier do 18 okt t/m wo 31 okt | ***La ch'tite famille*** 20 sep t/m wo 3 okt | ***The Cleaners*** do 25 okt t/m wo 31 okt | ***Festival Express*** do 30 aug t/m wo 5 sep | ***Foxtrot*** do 6 sep t/m wo 19 sep | ***The Happy Prince*** do 18 okt t/m wo 31 okt | ***Klanken van oorsprong*** do 30 aug t/m wo 12 sep | ***The Last Son*** do 30 aug t/m wo 5 sep | ***My Generation*** do 30 aug t/m wo 12 sep | ***Oh Lucy!*** do 13 sep t/m wo 26 sep | ***Once upon a time in the West*** do 18 okt t/m wo 24 okt | ***On Chesil Beach*** do 6 sep t/m wo 19 sep | ***La Piscine*** do 30 aug t/m wo 5 sep | ***The Place*** 20 sep t/m wo 3 okt | ***Western*** 20 sep t/m wo 3 okt | ***De Wilde Stad*** do 11 okt t/m wo 24 okt | IMBISS: Food en Film ***Boer Peer*** do 4 okt t/m wo 17 okt | ***The Cakemaker*** do 4 okt t/m wo 17 okt | ***Ceres*** do 4 okt t/m wo 17 okt | ***Ramen Heads*** do 4 okt t/m wo 17 okt | ***Shumann's Bar Talks*** do 4 okt t/m wo 17 okt | Exhibiton on Screen ***Cezanne*** do 25 okt t/m wo 31 okt | ***David Hockney*** do 13 sep t/m wo 19 sep

Vlaardingen

Filmtheater Het Zeepaard
Veerplein 134e (Vue Vlaardingen) | hetzeepaard.nl | Reserveren via website
Don't Worry, He Won't Get Far on Foot do 20 sep, 20.30 | zo 23 sep, 16.15 | ***Figlia mia*** do 11 okt, 20.30 | zo 14 okt, 16.15 | ***The Happy Prince*** do 4 okt, 20.30 | zo 7 okt, 16.15 | ***Leaning into the Wind*** do 18 okt, 20.30 | zo 21 okt, 16.15 | ***Lean on Pete*** do 6 sep, 20.30 | zo 9 sep, 16.15 | ***Den skyldige (The Guilty)*** do 27 sep, 20.30 | zo 30 sep, 16.15 | ***La villa*** do 13 sep, 20.30 | zo 16 sep, 16.15

Vlissingen

Cine City
Spuikomweg 1 | cinecity.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Voorschoten

Filmtheater Voorschoten
Prinses Marijkelaan 4 | 071-561 2566 | filmtheatervoorschoten.nl | Raadpleeg de website voor het volledige programma
3 Days in Quiberon do 13 en vr 14 sep, 20.00 | zo 16 sep, 15.30 | ***3 Faces*** do 20 sep, 20.00 | zo 23 sep, 15.30

Waalwijk

Filmtheater De Leest
Vredesplein 12 | 0416-337-746 | deleest.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Wageningen

Filmhuis Movie W
Generaal Foulkesweg 42a ('t Venster) | moview.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Weesp

Theater City Of Wesopa
Herengracht 23 | 0294-458 093 | wesopa.nl
Marvin ou la belle éducation do 13 sep, 20.00 | ***The Place*** do 4 okt, 20.00 | ***The Road to Mandalay*** do 20 sep, 20.00 | ***Den skyldige (The Guilty)*** zo 7 okt, 20.00 | ***Utøya 22.juli*** do 27 sep, 20.00 | Soul/Jazz Film & Muziek ***Miles Ahead*** (gevolgd door muziek) vr 12 okt, 20.00

Winterswijk

Filmhuis/Servicetheater Skopein
Meddosestr 4-8 | 054-352 1515 | filmhuiswinterswijk.nl
Au revoir là-haut di 18 sep, 18.30 en 21.00 | ***The Cakemaker*** di 25 sep, 18.30 en 21.00 | ***Lean on Pete*** di 2 okt, 18.30 en 21.00 | ***Utøya, 22. juli*** di 16 okt, 18.30 en 21.00 | ***Western*** di 9 okt, 18.30 en 21.00 | Filmzondag zo 14 okt met ***Homecoming (1945)*** om 10.30, een lunch om 12.15 en ***I, Tonya*** om 13.15 (reserveren verplicht)

Woerden

AnnexCinema
Rosmolenlaan 1 | 0348-436 510 | annexcinema.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Zaandam

Filmtheater De Fabriek
Jan Sijbrandsteeg 12 | 075-631 1993 | Reserveren via belbios | de-fabriek.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Zaltbommel

Filmtheater Cinemaarten
In Theater de Poorterij Nieuwstraat 2 | cinemaarten.nl | Reserveren via e-mail cinemaarten@planet.nl | Aanvang: 20.15
Marvin ou la belle éducation di 25 sep, 20.15 | ***The Mercy*** di 18 sep, 20.15

Zeist

Hotel Theater FIGI
Het Rond 2 | 030-692 7497| figi.nl/bioscoop | Het programma wordt wekelijks aangevuld, raadpleeg de website voor het complete programma

Zevenaar

Filmhuis Zevenaar
Wittenburgstr 14 | 0316-331 527 | Reserveringen 0316-344 250 (na 19.15) | filmhuiszevenaar.nl
7 Days in Entebbe do 4, za 6, zo 14 okt 20.15 | di 9, vr 12 okt 14.30 | ***Beast*** do 13, za 15, di 18 en zo 23 sep, 20.15 | ma 17 , do 20, di 25, vr 28 sep en wo 3 okt 14.30 | ***The Bookshop*** ma 24 sep, 14.30 | di 25 sep, 20.15 | ***The Children Act*** do 11 okt, 19.15 | ***Disobedience*** vr 5, di 9 en za 13 okt, 20.15 | zo 7 en ma 8 okt, 14.30 | di 9 okt, 10.30 | ***Don't Worry, He Won't Get Far On Foot*** ma 1, wo 10 en do 11 okt, 14.30 | di 2 okt, 10.30 | do 27, za 29 sep, zo 7, di 16 okt, 20.15 | ***Key House Mirror*** vr 21, ma 24 sep, 20.15 | di 25 sep, 10.30 | do 27 sep, 14.30 | ***Klanken van Oorsprong*** zo 14 okt, 14.00 | ma 15 okt, 20.15 | ***Lean on Pete*** di 18 sep, 14.30 | ***Love, Simon*** vr 14, zo 16 en wo 26 sep, 20.15 | di 18 sep, 10.30 | ***Mamma Mia! Here We Go Again*** ma 17 en wo 19 sep, 20.15 | ***Den skyldige*** vr 12 okt, 20.15 | di 16 okt, 10.30 | ***Utøya 22. Juli*** do 20 sep, za 22 sep en di 2 okt, 20.15 | vr 21 sep, wo 26 sep en do 4 okt, 14.30 | ***Vertigo*** ma 8 en wo 10 okt, 20.15 | ***Whitney*** vr 28 sep en ma 1 okt, 20.15 | di 2 en vr 5 okt, 14.30 | Exhibition on Screen ***The Girl With a Pearl Earring*** zo 7 okt, 11.00 | wo 17 okt, 20.15

Zierikzee

Filmtheater Zierikzee
Kerkhof 3 | 0111-410 202 | Programma wijzigingen voorbehouden | fizi.nl
Beast ma 17 en do 20 sep, 20.00 | ***Benzinho*** di 2 okt, 14.00 | zo 7 okt,

Mondial Sisterhood in 042

ADVERTORIAL

Vrouwen schudden ketens af
13 en 14 oktober | Filmhuis O42: nieuw, tegendraads filmhuis in Nijmegen, Oranjesingel 42. Koestert de juweeltjes van de internationale filmkunst. Ook een plek voor discussie en debat.

'Mondial Sisterhood': speciaal vrouwenweekend met mix van films, debatten en presentaties over vrouwenemancipatie en handelingsruimte. Hoe veroveren vrouwen anno 2018 wereldwijd de controle over hun levens? Daarbij maken ze keuzes die hun cultuur vaak niet accepteert – met soms grote sociale en economische consequenties.

Presentaties: Caroline Essers, Universitair Hoofddocent Radboud Universiteit, gespecialiseerd in gender en diversiteit binnen organisaties, en wetenschappers van universiteiten in Rusland, Iran en Engeland.

Films: *Sonita* over het Afghaans tienermeisje Sonita dat rapper wil worden (Iran), *Aquarius* (Brazilië), *Bar Bahar* (Israël) en *Frances Ha* (VS).

FILMHUIS042.NL

Vallende bladeren

Filmhuis Den Haag presenteert van 16 september t/m 14 oktober onder de titel **Herfstherinneringen** zes klassiekers. Prachtige films, die je altijd kunt zien, maar waar we in de herfst net even gevoeliger voor zijn. Toegeven, bij Brian De Palma's *Dressed To Kill* (1980) krijgen we niet meteen een weemoedig gevoel, maar het filmhuis lost dat op door het moorddrama een 'herfstige hommage' aan Hitchcock te noemen. Zo'n kunstgreep is niet nodig bij *Love Story*, de tearjerker uit 1970, waarin een verliefd stel zich plotseling in de herfst van het leven bevindt. Zakdoeken meenemen, adviseert het filmhuis. Ook in Robert Redfords *Ordinary People* (1980) slaat de dood diepe wonden, in dit geval in een familie.

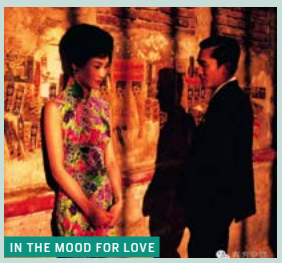
IN THE MOOD FOR LOVE

Geen herfst als metafoor voor sterven, maar ruimtevaartnostalgie is te vinden in *The Right Stuff* (Philip Kaufman, 1983), over de zeven Amerikaanse testpiloten, die in 1959 als eerste astronauten de ruimte verkenden. Deze pioniers maakten het mogelijk dat tien jaar later Neil Amstrong op de maan stond. Natuurlijk kan in een herfstfilmprogramma Ingmar Bergmans *Herfstsonate* (1978) niet ontbreken. In het intense drama, waarin het woord emotioneel een understatement is, slingert een volwassen dochter haar moeder de waarheid over hun verhouding in het gezicht. Ingrid Bergman en Liv Ullman op hun allerhevigst. Onbetwist de mooiste herfstfilm is *In the Mood for Love* (2000) van Wong Kar-wai . In het subtiele relatiedrama, worstelen een man en een vrouw, die beiden door hun echtgenoten worden bedrogen, met verliefde gevoelens voor elkaar. Juist het ontbreken van emotionele explosies bezorgt de film een grote emotionele kracht. Met geweldige muziek van Shigeru Umebayashi en Michael Galasso.

FILMHUISDENHAAG.NL

20.00 | ***Book Club*** di 25 sep, 14.00 | za 29 sep, 20.00 | ***The Bookshop*** vr 14 sep, 14.00 | ***A casa tutti bene*** di 18 sep, 14.00 | zo 23 sep, 20.00 | ***Ceres*** wo 26 sep, 20.00 | ***Chavela*** wo 24 okt, 20.00 | ***Dogman*** ma 22 okt, 20.00 | ***Figlia mia*** za 20 okt, 20.00 | di 23 okt, 14.00 | ***De film van Dylan Haegens*** zo 7 okt, 14.00 | ***Garden of Life*** wo 19 sep, 20.00 | vr 21 sep, 14.00 | ***The Happy Prince*** zo 16 sep, 20.00 | ***Jurassic Park: Fallen Kingdom*** vr 19 okt, 20.00 | zo 21 okt, 14.00 | ***Mamma Mia! Here We Go Again*** do 13 sep, 20.00 | ***Maria by Callas*** wo 10 en ma 15 okt, 20.00 | ***Mission: Impossible – Fallout*** za 6, do 11 en zo 14 okt, 20.00 | ***Que Dios Nos Perdone*** za 15 sep, 20.00 | ***The Road to Mandalay*** vr 5 en ma 8 okt, 20.00 | ***Den skyldige*** vr 21 sep, 20.00 | ma 1 okt, 20.00 | di 9 okt, 14.00 | ***Stalker*** zo 21 okt, 20.00 | ***Stormvloed in de Schelphoek*** za 22 en ma 24 sep, 20.00 | vr 28 sep, 14.00, 19.00 en 21.00 | ***Tampopo*** do 27 en zo 30 sep, 20.00 | ***Tiempo Compartido*** za 13, 20.00 | di 16 okt, 14.00 | ***Under The Silver Lake*** vr 12 en di 16 okt, 20.00 | ***La villa*** vr 14 sep, 20.00

Zoetermeer

Filmhuis Cameo
Theaterplein 10 | filmhuiscameo.nl | Raadpleeg de website voor het programma

Zutphen

Filmtheater Luxor
Houtmarkt 64 | 0575-513 750 | luxorzutphen.nl
3 Faces vr 26 okt, 17.00 | di 30 okt, 20.00 | ***L'apparition*** do 4 en zo 14 okt, 15.00 | za 6 okt, 21.00 | do 11 en ma 15 okt, 20.00 | vr 12 okt, 20.30 | ***Benzinho*** do 25 okt, 15.00 | zo 28 okt, 20.00 | ***Brokeback Mountain*** za 14 okt, 11.00 | ***Disobedience*** wo 3 okt, 20.00 | ***Figlia mia*** do 18, zo 21 en zo 28 okt, 15.00 | di 23 en do 25 okt, 20.00 | ***Grace Jones: Bloodlight and Bami*** vr 19 okt, 20.30 | ***The Happy Prince*** do 27 sep, 15.00 | vr 28 sep, 17.00 | di 2, do 4 en di 9 okt, 20.00 | za 6 okt, 18.30 | ***The Man Who Killed Don Quixote*** vr 19 okt, 17.00 | zo 21 okt, 20.00 | ***Mektoub, My Love: Canto Uno*** za 13 okt, 19.00 | zo 14 okt, 20.00 | ***The Mercy*** do 13 sep, 15.00 | za 15 en za 22 sep, 21.00 | di 18, do 20 en di 25 sep, 20.00 | ***Morisot – Moed, storm en liefde*** ma 1 okt, 20.00 | ***Oasis: Supersonic*** vr 21 sep, 20.30 | ***Pretpark Nederland*** zo 30 sep, 15.00 | ***Den skyldige*** do 11 okt, 15.00 | di 16 okt, 20.00 | ***Submarino*** ma 17 sep, 20.00 | ***Tampopo*** do 18 en ma 22 okt, 20.00 | ***Vision – Aus dem Leben der Hildegard von Bingen*** ma 8 okt, 20.00 | ***Zagros*** vr 14 sep, 17.00 | zo 16 sep, 20.00 | Previously Unreleased ***Park*** wo 26 sep, 20.00 | ***Takara, la nuit où j'ai nagé*** vr 5 okt, 17.00 | ***Winter Brothers*** vr 26 okt, 20.30 | ma 29 okt, 20.00 | 100 jaar in 50 films ***L'atalante*** wo 31 okt, 20.00 | ***M – Eine Stadt sucht einen Mörder*** wo 24 okt, 20.00 | ***Pantserkruiser Potemkin*** wo 17 okt, 20.00 | ***Toen 't licht verdween*** wo 10 okt, 20.00 | 100 jaar Luxor Boekpresentatie van 'Prikkelend in hoge mate : Een geschiedenis van de bioscopen in Zutphen', ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van Luxor vr 12 okt, 17.00 | Nederlandse Filmnacht vr 28 sep, 20.30 | Fotofilmconcert | Compani za 20 okt, 21.00 | ***Exhibition on Screen Hokusai: Beyond the Great Wave*** zo 28 okt, 11.00 (met inleiding)

Parool Film Festival

Drie jaar geleden begonnen als experiment, maar van 10 t/m 14 oktober toe aan de derde editie: het **Parool Film Festival** (Paff). De vertoning van voorpremières van arthousefilms blijkt aan te slaan bij filmliefhebbers. Veel van de fictiefilms, documentaires en animaties waren eerder te zien op de festivals van Venetië, Cannes, Berlijn en Toronto, maar nog niet in Nederland. Ronald Ockhuysen, hoofdredacteur van *Het Parool*, heeft hoge verwachtingen van het festival en film in het algemeen. "Net als serieuze journalistiek is film in staat om inzichten te bieden en grote verhalen behapbaar te maken. Paff moet een plek worden waar het publiek de hectiek van alledag kan ontvluchten en waar tegelijk antwoorden worden gegeven op vragen over onbekende werelden en overtuigingen." Film als wegwijzer en baken in de chaotische wereld? Hoog gegrepen, maar waarom ook niet.

Het programma telt twintig films, waaronder openingsfilm en Gouden Palmwinnaar *Shoplifters* van Hirokazu Kore-eda. Daarin ontfermt een familie van kruimeldieven zich over een straatkind. Ook verder ontbreekt het niet aan auteursfilms. Een kleine greep. Het Tsjechoviaanse *The Wild Pear Tree* (Nuri Bilge Ceylan), broeierig dorpsleven in *Wildlife* (Paul Dano), de western die geen western mag heten *The Sisters Brothers* (Jacques Audiard), de Nederlandse Chet Baker-biopic *My Foolish Heart* (Rolf van Eijk), het ijzingwekkend *Cold War* (Pawel Pawlikowski) en *Werk ohne Autor*, waarmee Florian Henckel von Donnersmarck terugkeert naar het onderwerp van zijn imponerende debuutfilm *Das Leben der Anderen*.

Geen festival zonder Q&A's en dat geldt ook voor het Paff, waarin makers en acteurs hun films komen toelichten. Het festival, dat een samenwerkingsverband is tussen Het Parool en distributeur September Film, vindt plaats op vier Amsterdamse locaties: Het Ketelhuis, Cinecenter, Studio/K en FC Hyena.

PAFF.NL

THE WILD PEAR TREE

Jeugdfilm

Overzicht van vertoningen van kinder- en jeugdfilms in de Nederlandse filmtheaters en filmhuizen. Adressen van de betreffende theaters zijn te vinden in het eerste deel van deze agendarubriek.

Alkmaar

Filmhuis Alkmaar
De kleine heks 6+ zo 16 sep, 13.05 | ***Pieter Konijn*** 6+ zo 16 sep, 11.00 en 13.15

Almere

Corrosia Stad/Theater, Expo & Film
Ballerina 6+ do 25 okt, 15.00 | ***Coco*** 6+ wo 24 okt, 15.00 | ***Otto is een neushoorn*** 6+ za 27 okt, 15.00

/Het nieuwe filmhuis/De nieuwe bibliotheek
Peuterfilm ***Rita & Krokodil 2*** do 27 sep, 9.30

Alphen a/d Rijn

Parkfilmhuis
De buurtspion 6+ di 23 okt, 10.30 | wo 24 okt, 15.00 | ***De grote boze vos en andere verhalen*** 6+ ma 22 en vr 26 okt, 13.30 | ***De koningin van Nienderf*** 9+zo 21 okt, 13.30 | vr 26 okt, 15.00 | Peuterfilm ***Beestenboel*** 3+ ma 22 okt, 15.00 | wo 24 okt, 13.30 |

Amersfoort

Filmtheater De Lieve Vrouw
Los bando 6+ vanaf do 11 okt | ***Gordon & Paddy en de zaak van de gestolen nootjes*** 6+ vanaf do 11 okt | Peuterfilm ***Rita & Krokodil 2***

Amsterdam

FC Hyena
Smallfoot 6+ vanaf wo 3 okt | ***Superjuffie*** 6+ vanaf wo 10 okt

Het Ketelhuis
Smallfoot 6+ vanaf do 4 okt | ***Superjuffie*** 6+ vanaf do 11 okt

Rialto
Brandweerman Sam – Klaar voor actie! 4+ vanaf wo 26 sep

Arnhem

Focus Filmtheater
Dikkertje Dap 4+ vanaf 22 sep t/m 7 okt | ***Pluk van de Petteflet*** 4+ vanaf za 22 sep t/m zo 14 okt | ***Wiplala*** 6+ vanaf za 22 sep t/m zo 7 okt | ***Het zakmes*** 6+ vanaf za 22 sep t/m ma 22 okt | Peuterfilm ***Beestenboel*** wo 3 okt, 9.45

Breda

Chassé Cinema
Gordon & Paddy en de zaak van de gestolen nootjes 6+ ma 15 en vr 19 okt, 14.00 | di 16 okt, 10.40 | Peuterfilm ***Rita & Krokodil 2*** ma 15 en vr 19 okt, 10.30 | Kids Only Filmmarathon ***Dummie de mummie*** 6+ vr 19 okt vanaf 11.00 | Cinekid on Tour ***Beeldspraak*** 3+ di 16 okt, 14.00 | wo 17 en

FILMSTERREN

	Bor Beekman de Volkskrant	Berend Jan Bockting de Volkskrant	Basje Boer De Groene Amsterdammer	Jos van der Burg Het Parool	Gerhard Busch Cinema.nl/VPRO	Belinda van de Graaf Trouw	Dana Linssen NRC Handelsblad	Ronald Rovers De Filmkrant/Trouw	Floortje Smit de Volkskrant	André Waardenburg NRC Handelsblad	Ab Zagt Algemeen Dagblad	Coen van Zwol NRC Handelsblad
3 Days in Quiberon	★★★½	★★★½	½	★★★½	½	★★★½	★★★½	½	½	½	★★★★	★★★½
3 Faces	½	★★★★	½	½	½	½	★★★★	★★★★	½	★★★★	★★★★	★★★½
Benzinho	½	★★★★½	½	★★★★½	½	½	★★★½	½	½	½	½	½
BlacKkKlansman	★★★★½	★★★★	★★★½	★★★★	★★★★	★★★★	½	★★★★	½	★★★★	★★★★	★★★½
Book Club	½	½	★★★½	★★½	½	½	★★½	½	½	★★½	★½	★★½
Catacombe	★★★½	½	★★★½	½	★★★½	½	½	½	½	½	½	★★½
Chavela	½	★★★½	½	½	½	★★★½	★★½	½	½	★★★½	★★★★	½
A casa tutti bene	½	★★½	½	★★★½	★★★½	½	★★½	½	½	½	★★★½	½
Dogman	★★★★½	★★★★½	½	★★★★½	★★★★½	½	★★★½	★★★★½	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★½
Figlia mia	½	½	½	½	½	★★★½	★★★½	½	½	½	½	½
I'm Not a Witch	½	★★★½	½	½	★★★½	½	★★★★½	½	★★★★	★★★½	½	★★★½
Journeyman	½	½	½	★★★½	½	½	★★★½	★★½	½	½	½	½
Juliet, Naked	½	½	★★★½	½	½	★★★½	½	½	½	½	★★★★	½
Mandy	★★★½	★★★★★	½	½	½	½	½	★★★★★	½	½	★★★½	★★★★
Maria by Callas	½	½	★★★★½	★★★½	★★½	½	½	★★★½	½	★★★½	★★★★	★★½
Nina	½	½	½	★★★½	★★★½	½	★★½	½	½	½	½	½
Papillon	½	½	½	½	½	½	½	½	★★★½	½	★★★½	½
Plaire, aimer et courir vite	★★★½	½	★★★★½	★★★★½	★★★★½	★★★½	½	★★★★½	½	★★★★	★★½	½
La prière	½	★★½	½	★★★½	½	★★★½	★★★½	½	½	½	½	½
Rabot	★★★★½	★★★½	½	½	★★★★½	½	★★★½	½	★★★★	½	½	★★★★
The Reports on Sarah and Saleem	★★★½	½	½	★★★½	½	★★★½	★★★½	½	★★★½	½	★★★½	½
Searching	½	½	★★★½	½	★★★½	½	★★½	½	½	½	★★★★½	½
What People Will Say	★★★★½	½	½	½	½	½	½	½	★★★½	★★½	½	★★★½

★★★★★ is zeer goed | ★★★★½ is goed | ★★★½ is redelijk | ★★½ is matig | ★½ is slecht | ½ is niet gezien

Filmnacht

Aandacht voor de Nederlandse film, maar dan in een leuke, net even andere sfeer. Dat is het idee achter de **Filmnacht**. Drie jaar geleden begonnen en op 28 september toe aan de derde editie. De tien deelnemende filmtheaters doen allemaal iets bijzonders, maar wat ze gemeen hebben is Michiel van Erps speelfilmdebuut *Niemand in de stad*. Een dag eerder opent de film het Nederlands Film Festival, maar in de bioscoop is hij pas vanaf 4 oktober te zien. De Filmnacht is dus een mooie gelegenheid om de film eerder te zien. Een aantal filmtheaters organiseert grappige evenementjes rond de film. Zo kun je in het Ketelhuis vijf minuten 'speedtherapie' volgen bij Michiel van Erp, die na de film ook te horen is in een Q&A. In De Gigant in Apeldoorn en later in Concordia in Enschede wordt Perquisite geïnterviewd, die de muziek schreef voor *Niemand in de stad*. LantarenVenster vertoont *Niemand in de stad* in de tuin van het Rotterdamse jazzpodium Bird. Naast de filmvertoning is daar ook een performance van Ko de Kok samen met de Duitse degenslikkende freakshow-performer Lisa Chudalla. Wablief? Dat de performance The Sword of New Identity heet, verheldert de boel ook niet echt. Op naar Bird dus! Of naar de andere filmtheaters: naast de genoemde zijn dat Luxor (Zutphen), 't Hoogt, Lux, Red Carpet Lounge (Leiden), Natlab en Filmhuis Den Haag.

FILMNACHT.NL

NIEMAND IN DE STAD

do 18 okt, 10.30 | ***Buurtspion*** 6+ di 16, wo 17 en do 18 okt, 10.30 | ***De grote boze vos & andere verhalen*** 6+ di 16 en do 18 okt, 13.15 | wo 17 okt, 10.40 | ***Koningin van Niendorf*** 9+ di 16, wo 17 en do 18 okt, 13.00

Bussum

Filmhuis Bussum
Hotel Transsylvanië 3 6+ vr 14 sep, 15.45 | wo 19 sep, 14.45 | zo 23 sep 15.45 | ***Incredibles 2*** 6+ zo 16 sep, 13.00 | ***Pluisje*** 6+ vr 21 sep, 15.45 | wo 26 sep, 14.45 | Peuterbioscoop

Op het Fort: ***Het Molletje*** zo 16 sep, 9.30 | Verwacht in okt ***Brandweerman Sam – Klaar voor Actie*** 4+ | ***Janneman Robinson & Poeh*** 4+ | ***Trio – De jacht op de legendarische schat*** 9+ | Cinekid on Tour

Delft

Filmhuis Lumen
Verwacht ***Gordon & Paddy*** 6+ vanaf 11 okt | Cinekid 18 okt | Nog te zien ***De kleine heks*** 6+ tot 18 okt | Peuterfilm ***Mini en de muggen*** tot 11 okt

ADVERTORIAL

Licht, camera, actie!

Wil jij jouw verhaal over Europa vertellen? Ga jij de uitdaging aan om samen met een bekroonde Europese regisseur hier een korte film over te schrijven en te regisseren? Doe mee aan de #EUandME Jonge Filmmakers Wedstrijd en wie weet win jij een beurs van € 7.500.

Om mee te doen, heb je drie dingen nodig:
► twee synopses van je film van 500 woorden (Engelse en Nederlandse versie).
► twee video's van zestig seconden, gefilmd met je telefoon, waarin je het principe achter jouw filmidee uitlegt (Engelse en Nederlandse versie).
► een link naar een korte film die je in de afgelopen vijf jaar hebt gemaakt
Meedoen kan tot 31 oktober 2018. Meer weten? Interesse? Meer informatie over de Jonge Filmmakers Wedstrijd kun je vinden op:

EUROPA.EU/EUANDME/NL/YFC/

Het sterkst is *Journeyman* in de intieme momenten tussen Matty en Emma in hun spartaans ingerichte luxewoning, waarin Considine en Whittaker fantastisch klein kunnen spelen. Maar als Whittakers personage halverwege de film naar de achtergrond verschuift, en de nadruk komt te liggen op Matty's verzoening met zijn oude bokskameraden, verliest de film zijn urgentie.

Joost Broeren-Huitenga in de Filmkrant

Den Haag

Filmhuis Den Haag
Cinekid za 20 t/m za 27 okt

Deventer

Filmhuis De Keizer
Los Bando 6+ vanaf do 11 okt | *Gordon & Paddy* 6+ vanaf do 11 okt | Nog te zien *Rita & Krokodil 2* (peuterfilm) | ***Het ongelooflijke verhaal van de mega grote peer*** 6+ | Cinekid in de herfstvakantie (zo 21 t/m zo 28 okt) ***Beestenboel*** 3+ | ***De buurtspion*** 6+ | ***De grote boze vos en andere verhalen*** 6+ ***Koningin van Niedorf*** 9+

Doesburg

Filmhuis
Casper en Emma: beste vriendjes 5+ za 13 okt, 14.00

Doetinchem

Filmhuis/Gruitpoort
Cinekid on Tour ***Beestenboel*** 3+ di 23 en do 25 okt, 10.00 | ***De buurtspion*** 6+ za 20 okt, 16.00 | wo 24 okt, 10.00 | ***De grote boze vos en andere verhalen*** 6+ za 20 okt, 13.30 | do 25 okt, 16.00 | ***Koningin van Niendorf*** 9+ ma 22 okt, 13.30

Eindhoven

Plaza Futura/Natlab
Los Bando 6+ vanaf do 11 okt | ***Gordon & Paddy en de zaak van de gestolen nootjes*** 6+ vanaf do 11 okt | ***Superjuffie*** 6+ vanaf wo 10 okt

Gouda

Filmhuis
Cinekid ***Beestenboel*** 3+ zo 21 en wo 24 okt, 13.30 | ***De buurtspion*** 6+ ma 22 okt, 13.30 | ***Koningin van Niendorf*** 9+ di 23 okt, 13.30

Groningen

Groninger Forum
Cinekid ma 22 t/m vr 26 okt

Heemskerk

Fh Heemskerk/Gebouw de Cirkel
De IJslandbende 8+ zo 28 okt, 14.00

Hengelo

Filmhuis Hengelo
Het ongelooflijke verhaal van de mega grote peer 6+ ma 22 en wo 24 okt, 14.00

Middelburg

Cinema Middelburg
Rita en Krokodil 2 (peuterfilm) vr 21 sep, 15.00 | zo 23 en zo 30 sep, 13.30 | wo 26 sep en wo 3 okt, 14.00 | do 27 sep, 15.30 |

Oldenzaal

Filmhuis/Stadstheater De Bond
Coco 6+ wo 24 okt, 15.00

Veendam

Filmhuis vanBeresteyn
Janneman Robinson en Poeh 4+ wo 24 okt, 14.00 | ***Op stap met Dirk Scheele*** 4+ zo 16 sep, 10.30

Venlo

Filmtheater De Nieuwe Scene
Kinderboekenweek ***Gilbert*** 6+ do 27 sep t/m wo 17 okt

Zevenaar

Filmhuis Zevenaar
Casper en Emma maken theater 5+ zo 16, wo 19, zo 23 sep 14.30 | ***De Kleine Heks*** 6+ ma 15, di 16, wo 17 okt 14.30

Lezersacties sept/okt

MEKTOUB, MY LOVE: CANTO UNO

Anno 1994 hoopt Amin in Parijs een bestaan als scenarioschrijver op te kunnen bouwen. In de zomer keert hij terug naar het Zuid-Franse Sète, om vakantie te vieren met zijn familie en zijn jeugdvrienden. *Mektoub, My Love: Canto Uno* is de nieuwe film van Abdellatif Kechiche, die voor zijn vorige film *La vie d'Adèle* de Gouden Palm won op het filmfestival van Cannes. "Zijn plotloze vakantieverhaal bevat — eigenlijk best radicaal — geen echt drama. Ook houdt hij zich niet aan de ongeschreven schrijfwet dat personages een of andere ontwikkeling moeten doormaken", schreef Mariska Graveland in *de Filmkrant*. "Kechiche doet wel meer dingen die tegendraads zijn in hun 'oppervlakkigheid'. Hij zoomt heerlijk schaamteloos in op voluptueuze billen, borsten en heupen, filmt bij laagstaande zon, gebruikt klassieke muziek en tegenlicht om de sfeer te verhogen." *Mektoub, My Love: Canto Uno is vanaf 12 oktober verkrijgbaar op dvd en vod. Cinéart stelt vijf dvd's beschikbaar voor lezers van de Filmkrant.*

LEAN ON PETE

De vijftienjarige Charley is op zoek naar vastigheid in zijn leven. Als zoon van een alleenstaande vader die moeite heeft zijn eigen leven op de rails te houden, is hij vaak op zichzelf aangewezen. Wanneer ze naar Portland verhuizen, hoopt hij op een nieuwe start. "Na de intieme relatiedrama's *Weekend* en *45 Years* zet Andrew Haigh met *Lean on Pete* een zelfverzekerde stap naar een grootser canvas, zonder zijn scherpe oog voor de intimiteit van menselijke relaties te verliezen", schreef Joost Broeren-Huitenga in *de Filmkrant*. "Net als in zijn eerdere films balanceert Haigh op de grens van weemoed en optimisme. Hij beziet deze wereld vanuit de jeugdige onschuld van Charley, zonder de pijnlijke tragiek van de levens van bijpersonages als Del en Bonnie, die zonder uitzondering rijk en ingeleefd aanvoelen, te verdoezelen." *Lean on Pete is vanaf 9 oktober verkrijgbaar op dvd en vod. Imagine Film Distributie stelt vijf dvd's beschikbaar voor lezers van de Filmkrant.*

THE THIRD MURDER

Advocaat Shigemori neemt de verdediging op zich van moordverdachte Misumi. Aangezien Misumi bekend heeft en al eerder voor moord veroordeeld werd, wacht hem de doodstraf. Shigemori kan eigenlijk niet veel meer voor hem doen. Maar dan brengen de getuigenissen van de familie van het slachtoffer en die van Misumi hem aan het twijfelen over de eerdere bekentenis van zijn cliënt. "Meestal beginnen moordmysteries met een raadsel en een reeks verdachten, om vervolgens onvermijdelijk toe te werken naar een eenduidige oplossing", aldus Joost Broeren-Huitenga in *de Filmkrant*. "De Japanse regisseur Hirokazu Kore-eda zet die trechtervormige structuur in *The Third Murder* (*Sandome no satsujin*) op zijn kop. De film opent met de moordscène, waarin we duidelijk zien wie de dader is en hoe hij de moord pleegt. Vervolgens wordt alles langzaam maar zeker steeds minder duidelijk." *The Third Murder is vanaf 19 oktober verkrijgbaar op dvd en vod. Cinéart stelt vijf dvd's beschikbaar voor lezers van de Filmkrant.*

INTERESSE?

Stuur een email met naam en adres naar *info@filmkrant.nl* en geef daarin aan voor welke actie u belangstelling hebt. N.B. Slechts één actie per inzender en wie het eerst komt, die het eerst maalt. Deze actie loopt tot 25 oktober. Winnaars ontvangen bericht en over de uitslag kan niet gecorrespondeerd worden.

Zierikzee

Filmtheater Zierikzee
Hotel Transsylvanië 3 6+ zo 16 sep, 14.00 | ***Janneman Robinson & Poeh*** 4+ zo 14 okt, 14.00 | wo 17 en wo 24 okt, 14.30 | ***De kleine heks*** 6+ wo 19 en wo 26 sep, 14.30 | ***Pluisje*** 6+ ma 15 en vr 19 okt, 14.30 | ***Teen Titans GO! at the Movies*** 6+ wo 3 en wo 10 okt, 14.30

Zutphen

Filmtheater Luxor
Beeldspraak 3+ wo 3 en wo 24 okt, 15.00 | ***De buurtspion*** 6+ wo 10 en di 23 okt, 15.00 | ***De grote boze vos & andere verhalen*** 6+ vr 26 okt, 15.00 | ***Koningin van Niendorf*** 9+ wo 17 en wo 31 okt, 15.00 | ***Pluisje*** 6+ wo 26 sep, 15.00 | ***Trio – De jacht op een legendarische schat*** 9+ wo 19 sep, 15.00

UPCOMING IMPAKT EVENTS

16 september 15:00	**POST-TRUTH CINEMA** Een wereld waarin de waarheid er niet meer toe doet, een lezing van **Dan Hassler-Forest** in de **Winkel van Sinkel**
10 oktober 19:00	**OUR NEW PRESIDENT** (2018) met een introductie door Rusland-correspondent **Laura Starink**, in **Filmtheater 't Hoogt**
24 — 28 oktober	**IMPAKT FESTIVAL 2018** Algorithmic Superstructures in **Het Huis Utrecht**
24 oktober — 11 november	**ALGORITHMIC SUPERSTRUCTURES** Tentoonstelling in **IMPAKT** Centrum voor mediacultuur en **Casco/Fotodok**
4 november 15:30	**HIGH TECH, LOW LIFE** (2012) Met een introductie door documentairemaker **Yan Ting Yuen**, in **Filmtheater 't Hoogt**
13 — 15 november	**BELLINGCAT WORKSHOP** in **IMPAKT** Centrum voor mediacultuur
23 november — 30 december	**A WORLD WITHOUT US** Een tentoonstelling met werken over het post-Anthropoceen in **IMPAKT** Centrum voor mediacultuur
12 december 19:00	**TRUTH IN NUMBERS? EVERYTHING ACCORDING TO WIKIPEDIA** (2010) Met een introductie door schrijver **Maxim Februari**, in **Filmtheater 't Hoogt**

Hou onze website www.impakt.nl in de gaten voor updates en kaartjes

IMPAKT

INTERNATIONAL THEATRE & FILM BOOKSHOP

International Theatre & Film Books
Leidseplein 26 ★ 1017 PT Amsterdam
Nederland / The Netherlands
T +31 (0)20 - 622 64 89 ★ F +31 (0)20 - 627 21 48
info@theatreandfilmbooks.com
www.theatreandfilmbooks.com

THE 31st EUROPEAN FILM AWARDS
15 December 2018 - Sevilla

PEOPLE'S CHOICE AWARD

De European Film Academy nodigt u uit te stemmen voor de PEOPLE'S CHOICE AWARD 2018 voor uw favoriete Europese film van het jaar. Doe mee en win een reis voor twee personen naar Sevilla en toegangskaarten voor de European Film Awards!

31ste EUROPEAN FILM AWARDS
15 December 2018
Sevilla

Alle stemmen moeten uitgebracht zijn voor 1 november 2018. Verantwoordelijk voor het tellen van de stemmen is Ernst & Young GmbH, waar ook op aanvraag het officiële verkiezingsreglement verkrijgbaar is.

Genomineerd zijn:

BORG/MCENROE
C'EST LA VIE!
CALL ME BY YOUR NAME
DARKEST HOUR
DUNKIRK
IN THE FADE
THE DEATH OF STALIN
VALERIAN AND THE CITY OF A THOUSAND PLANETS
VICTORIA & ABDUL

STEM ONLINE:
www.europeanfilmawards.eu

De European Film Academy verenigt 3.500 Europese filmprofessionals met als gemeenschappelijk doel de promotie van de Europese filmcultuur.

MrMOVIE EN DE FILMKRANT PRESENTEREN

DE COMPLETE FILMAGENDA VAN NEDERLAND

NU DIRECT TOEGANKELIJK VIA FILMKRANT.NL EN MrMOVIE.NL

mrMovie de FILM KRANT

Boeken

SHOWING AND TELLING
DE FILMGESCHIEDENIS VERSMALT

‘De introductie op het retrospectief van de populaire Amerikaanse acteur Al Pacino zegt weinig over de acteur – een gebrek aan precisie dat karakteristiek is voor portretten van acteurs en wat ze precies doen. Waaruit Pacino’s talent bestaat wordt niet gedefinieerd.”

Deze dodelijke evaluatie van de begeleidende tekst van het British Film Institute bij hun Pacino-retrospectief in februari 2014 komt uit de gereviseerde en bewerkte versie van *Showing and Telling*, het proefschrift van Nico de Klerk. Hij promoveerde in 2015 aan de Universiteit Utrecht en en is inmiddels als postdoc researcher verbonden aan diezelfde universiteit. De Klerk werkte tussen 1992 en 2012 bij het Nederlands Filmmuseum/Eye als researcher en curator. Een deel van de onderzoeksprojecten die hij daar initieerde, duikt op in zijn proefschrift als *case study*.

De handelseditie van zijn proefschrift gaat over de manier waarop filmarchieven publiekelijk verantwoording afleggen over hun programmering, waarvan ook de ondertitel getuigt: *Film Heritage Institutes and Their Performance of Public Accountability*. De Klerk onderzocht systematisch hoe 24 filmarchieven in februari 2014 hun programma’s toelichtten. Daarbij viel zijn voormalig werkgever Eye helaas af, omdat het niet mogelijk was via hun website teksten over filmvertoningen of al afgelopen programma’s terug te lezen – iets wat inmiddels veranderd is.

Bij het analyseren van de toelichtende teksten keek De Klerk naar permanente en tijdelijke tentoonstellingen, ‘one-off’-screenings, uitbreng, retrospectieven, series en evenementen. Het resultaat stemt niet vrolijk. De filmarchieven lichten nauwelijks toe welke kopie zij draaien, welk beeldformaat deze heeft of waarom zij dat in een bepaald format doen – tegenwoordig meestal als DCP. Daardoor krijgt de toeschouwer geen informatie over de restauratie- of vertoningsgeschiedenis van die kopie. Daarnaast valt op dat de teksten over de vertoonde films grosso modo vrij nietszeggend zijn, met een minieme plotbeschrijving, obligate informatie over acteurs of opvallende stijlkenmerken en meestal voorzien van uit andere media overgenomen overdreven aanprijzingen.

Ook zijn de filminstituten traditioneel, in de zin dat zij film voornamelijk als kunstvorm zien. De Klerk concludeert dan ook: ‘Het is duidelijk dat state-of-the-art onderzoek en kennis, ofwel binnenshuis gedaan, dan wel afkomstig van autoritaire bronnen opvallend afwezig zijn.’ Het gaat De Klerk vooral om de versmalling die er ontstaat. Filmarchieven draaien veel films die ook in gewone filmtheaters rouleren, programmeren de geijkte meesterwerken uit de canon, onderscheiden zich niet in de tekstuele toelichtingen – terwijl de instituten wél de kennis in huis (horen te) hebben – en van de films die vertoond worden, is slechts een heel klein percentage afkomstig uit het stille-filmtijdperk. Waarbij De Klerk fijntjes opmerkt dat dit waarschijnlijk komt omdat hun lengte afwijkt: ze passen niet in het vertoningsschema. En het samenstellen van een programma met korte stille films kost moeite. Er is met andere woorden ook gemakzucht en luiheid in het spel.

AL PACINO IN *THE GODFATHER*

Het belangrijkste punt dat De Klerk maakt, betreft de consequenties van die zowel inhoudelijke als programmatische versmalling. De in de loop der jaren opgedane kennis die de filminstituten dankzij onderzoek opdoen, sijpelt niet meer door naar een breder publiek. Daardoor krijgt dit publiek een beperkt idee van de filmgeschiedenis en wat cinema is. Terwijl er zoveel moois in die archieven verborgen ligt, dat je vrij eenvoudig kunt voorzien van filmhistorische context en met een beetje moeite publiekelijk kunt presenteren.

De Klerks vijf *case studies* laten zien hoe het wel kan, waarbij (film)historisch onderzoek gepaard gaat met esthetische evaluatie. De Klerk hamert voortdurend op het belang van context. Context die nu meestal schittert door afwezigheid, en dat terwijl deze instellingen de schatbewaarders zijn van ons filmisch erfgoed. Erfgoed dat er momenteel nogal bekaaid afkomt en/of armzalig geduid wordt. Wat wil je ook, als er veel bezoekers moeten komen omdat anders de ‘targets’ niet worden gehaald, waardoor de huur van de dure panden niet meer kan worden betaald.

ANDRÉ WAARDENBURG

SHOWING AND TELLING: FILM HERITAGE INSTITUTES AND THEIR PERFORMANCE OF PUBLIC ACCOUNTABILITY NICO DE KLERK
| VERNON PRESS, 2017 | 322 PAGINA’S, € 45

KORT

BEYOND THE WITNESS - HOLOCAUST REPRESENTATION AND THE TESTIMONY OF IMAGES
Rebecca Katz Thor
ART AND THEORY PUBLISHING, € 25,30

Terwijl nog maandelijks films verschijnen waarin de Tweede Wereldoorlog een rol speelt, betreden we langzaam aan een tijd waarin er geen getuigen van de Holocaust meer in leven zijn. *Beyond The Witness – Holocaust Representation And The Testimony Of Images*, stelt de complexe vraag hoe deze geschiedenis via beeldmateriaal toch blijvend herinnerd en herdacht kan worden. Rebecca Katz Thor onderzoekt hierbij hoe de herinterpretatie van visueel archiefmateriaal, waarbij gekeken wordt naar de context waarin de beelden zijn ontstaan en de manier waarop zij iets representeren, beelden opnieuw tot ons laten spreken. Ze doet dit aan de hand van drie praktijkgevallen, de films: *Respite* (2007) van Harun Farocki, *A Film Unfinished* (2010) van Yael Hersonski en *The Specialist: Portrait of a modern criminal* (1999) van Eyal Sivan. Vooral de film *Respite* is voor de Nederlandse context van groot belang, zij bestaat namelijk uit een onderzoek naar de film die kampcommandant Rudolph Breslauer in 1944 van Kamp Westerbork liet maken. Door de fragmenten van deze ‘kampfilm’ te tonen, waaronder het scenario en het ontwerp van tussentitels, toont Farocki in *Respite* de gelijkenissen met de hedendaagse bedrijfsfilm. Een bedrijfsfilm die moest tonen hoe effectief het er in Westerbork aan toeging.

ISLE OF DOGS, THE SCREENPLAY
Wes Anderson
FABER AND FABER, €19,99

Mening hart is het afgelopen jaar veroverd door de film *Isle of Dogs* van Wes Anderson. Het scenario vormt daarbij een niet te missen onderdeel van de beginnende of vergevorderde Anderson-collectie. Niet alleen kunt u de droge humor van Chief en Boss nog eens teruglezen, vooral de regieaanwijzingen en inleidingen geven een interessant kijkje in de manier waarop Anderson zijn gestileerde films in elkaar zet. Achterin het scenario wordt daarnaast een overzicht gegeven van de mooiste storyboards die tijdens de filmproductie zijn gemaakt – waarbij de invloed van de Japanse prentkunst sterk naar voren komt.

SAMENSTELLING JORIK AMIT GALAMA, INTERNATIONAL THEATRE & FILM BOOKS, LEIDSEPLEIN 26, AMSTERDAM, T 020 6226489, THEATREANDFILMBOOKS.COM

CHARLIE HUNNAM

RAMI MALEK

YORICK VAN WAGENINGEN

THE GREATEST
ESCAPE ADVENTURE
EVER TOLD

PAPILLON

NU IN DE BIOSCOOP

Thuiskijken

VALERIE BISSCHEROUX EN MAUD WIEMEIJER

ANNE+

PASSIEPROJECT MET REGENBOOGSOKKEN

Het is tragisch gesteld met de representatie van lesbische vrouwen op de Nederlandse televisie. Vernieuwing komt uitgerekend van een webserie die door BNNVARA en 3LAB ook op tv wordt uitgezonden. Met het zesdelige *Anne+* stijgt het quota lesbiennes tijdelijk onevenredig: elke uitzending staat naast hoofdpersoon Anne een van haar ex-vriendinnen centraal. DOOR ALEXANDER ZWART

Van *Ramses* (Michiel van Erp, 2014) tot *Jongens* (Mischa Kamp, 2014) en *Gewoon vrienden* (Annemarie van de Mond, 2018): met de representatie van homoseksuele hoofdpersonen in Nederlandse Telefilms en miniseries lijkt het de laatste jaren steeds beter te gaan. Toegegeven, afgezien van *Ramses* is homoseksualiteit ook steevast het onderwerp van een film of serie wanneer de hoofdpersoon op zijn eigen geslacht valt. Wat voor-uitgang betreft is het dus zo treurig gesteld dat we voor een Nederlandse serie met homoseksuele hoofdpersonen die niet per se over hun homoseksualiteit handelt, terug moeten naar begin jaren negentig: de komedieserie *In de Vlaamsche pot* over het koppel Luciën en Karel en hun restaurant.

Wat hierin ook opvalt is dat al deze voorbeelden over de liefde tussen twee mannen gaat. Maar hoe zit het met de vrouwen? Een terechte vraag. Met de L in LGBTQ+, 'Lesbisch', is het op tv nog iets treuriger gesteld. De nieuwe zesdelige (web)serie *Anne+* brengt daar verandering in met een dubbele dosis *lesbian fun*. In elke aflevering wordt de relatie van Anne (Hanna van Vliet) en een van haar oude liefdes behandeld.

De ideologie van meer diversiteit op het kleine scherm speelde zelfs achter de schermen van deze serie. Scenarist Maud Wiemeijer en regisseur Valerie Bisscheroux stelden samen een crew (en cast) samen van voornamelijk niet-heterovrouwen. In Bisscheroux' woorden: "Omdat het gewoon niet vanzelfsprekend zou moeten zijn dat mannen de overhand hebben in een project. Maar ook omdat we als LGBTQ+'ers allemaal dezelfde motivatie hadden: om de content te maken die we vroeger zelf misten."

PLEZIER

Twee meisjes in plaats van een jongen en een meisje. Het meest verfrissende aan *Anne+* is dat het geen nicheserie is geworden voor de lesbische markt, maar dat het gewoonweg over relaties gaat. De grootste vernieuwing zit daarbij in de vorm. Voor internet niet heel speciaal maar voor tv des te meer: een dramaserie van 10 minuten per aflevering. Oplossing van NPO3: twee afleveringen per keer uitzenden. Hoe dat uitpakt is een kwestie van afwachten. Wat hoe dan ook zal opvallen is het plezier dat hier is ingestoken. Het levendige straatbeeld, het dito camerawerk maar ook het production design dat met posters van Todd Haynes' *Carol* (2015) en schrijfster Lieke Marsman tot zelfs met regenboogsportsokken *inside lesbian jokes* in dit passieproject heeft verstopt. Het zijn dit soort details die luchtig onderstrepen waar het hier om te doen is: het echte verschil zit in de nuance, maar vergeet niet hoeveel die ertoe doet.

ANNE+ NEDERLAND, 2018 | REGIE VALERIE BISSCHEROUX | 6 X CA. 10 MINUTEN | MET HANNA VAN VLIET, ELINE VAN GILS, KIRSTEN MULDER | TE ZIEN OP HET NEDERLANDS FILM FESTIVAL, VANAF 30 SEPTEMBER OP HET YOUTUBE-KANAAL VAN *ANNE+* EN VANAF 30 OKTOBER OP NPO3

ANNE+

PICNIC AT HANGING ROCK

PICNIC AT HANGING ROCK

Preutse exploitatie: kan dat?

Op Valentijnsdag 1900 verdwijnen vier jonge vrouwen in deze remake-serie naar de klassieker van Peter Weir uit 1975.

Gek genoeg wordt deze Amazon-bewerking van de gelijknamige klassieker van Peter Weir uit 1975 over het algemeen lovend ontvangen. Weinig mensen storen zich blijkbaar aan het mooie-meisjessyndroom en de zweem van exploitatie waar de serie aan lijdt. Want oh ja, het voyeurisme zat ook al in Weirs gelijknamige film uit 1975 en in Joan Lindsays roman uit 1967.

Het verhaal speelt zich af rond Valentijnsdag 1900 ergens in de bush buiten Melbourne waar vier jonge vrouwen van Appleyard Ladies College tijdens een picknick spoorloos verdwijnen. Twee ervan zullen terugkeren/worden gevonden maar het mysterie zal nooit worden opgehelderd. Waar de film vooral speurde naar het hoe van hun verdwijning, is de serie meer geïnteresseerd in het waarom.

Want terwijl via flashbacks elk van de nimfachtige personages meer *backstory* krijgt – mensen van vlees en bloed worden het helaas niet – wordt ook duidelijk dat geen van hen vrij was. Zelfs de diabolische Hester Appleyard – een zoals altijd tegenvallende Natalie Dormer (*Game of Thrones*) – die het enorme landhuis in de openingsscène koopt met geld dat ze duidelijk op dubieuze wijze heeft verkregen, blijkt een verleden te willen ontvluchten. Want dit was de tijd dat Australië nog aan de andere kant van de wereld lag, toen mensen nog echt van de aardbodem konden verdwijnen. De verdwijning van de vrouwen, met alle media-aandacht van dien, komt haar dus bijzonder ongelegen.

De sfeer wil graag op gothic horror lijken maar het is slechts imitatie. Alsof men alleen de klok heeft horen luiden. Wel zitten er gelukkig aanmerkelijk minder panfluiten in dan in Weirs versie. In plaats daarvan moeten beats en tussentitels – ‘De tweede dag na de verdwijning’ –het geheel meer vaart geven. Dat doen ze ook, maar dat gaat ten koste van de emotionele intensiteit van de serie. Het overheersende gevoel is dat je langs het verhaal en de personages scheert maar ze nooit echt aanraakt. Alsof de makers naar Sofie Coppola’s *Marie Antoinette* (2006) hebben gekeken maar het punt hebben gemist.

Daarom stoort het mooie-meisjessyndroom en de driestuiver-erotiek des te meer. In dit soort series moeten de hoofdpersonen – als het jonge vrouwen zijn – altijd adembenemend mooi zijn want anders houden we onze aandacht er blijkbaar niet bij. Dat de camera als het ware handel drijft met hun schoonheid voelt al als bedrog. Maar het wordt nog erger als ze op een avond in een soort nimfenspel in hun slaapkamer hun gewaden uittrekken en we naar hun billen mogen kijken. Want dat is wat u, de kijker de hele tijd wilde, lijkt de serie te willen zeggen.

Het is preuts en exploitatief tegelijk en dat nekt de serie. Ook al is het echte onderliggende thema van *Picnic at Hanging Rock* – achter beschaving heerst wildernis en rot – wel interessant.

RONALD ROVERS

PICNIC AT HANGING ROCK AUSTRALIË, 2018 | DIVERSE REGISSEURS | 6 X 50 MINUTEN | MET NATALIE DORMER, LILY SULLIVAN, LOLA BESSIS | TE ZIEN OP FILM BY THE SEA EN VIA AMAZON PRIME EN BBC FIRST

FIXED BAYONETS

Overleven in Samuel Fullers hel

“Wanneer je niet van Sam Fullers films houdt, dan hou je gewoon niet van cinema”, wist Martin Scorsese. Als bewijsmateriaal geldt de blu-ray restauratie van *Fixed Bayonets*, een oorlogsfilm waarmee de actiefilmer heroïsme doorprikt.

‘In *Fixed Bayonets* is het belangrijkste motief voor actie overleven en niet heroïek’, schrijft Samuel Fuller (1912-1997) in zijn autobiografie *A Third Face*. ‘Ik wilde de futiliteit van militaire gevechten en het tragische menselijke verlies onderstrepen.’ De maker van *The Steel Helmet*, *Merrill’s Marauders* en *The Big Red One* die stelde “film is een slagveld”, was als ex-soldaat geobsedeerd door de zinloosheid van oorlog en het heldendom dat Hollywood eraan verbond. De onafhankelijke cineast streefde als verhalenverteller emotioneel realisme na. “Het leven is in kleur maar zwart-wit is veel realistischer”, antwoordde Fuller toen hem werd gevraagd waarom zijn zwart-witte Koreaverhaal *Fixed Bayonets* zo’n nazinderende mokerslag is.

“Een film van Fuller is meteen herkenbaar”, zegt criticus Frank Lafond in het bonusmateriaal van de blu-ray. Dat klopt. De rauwe energie die van het scherm spat, de onvoorspelbaarheid van het verhaal, de nerveuze camerabewegingen, de excentrieke personages, de afwisseling van lange takes en snelle montage: vintage Fuller is 100 procent herkenbaar. Het is de handtekening van iemand die een directe emotionele impact nastreeft, die wil verrassen en entertainen, die een waarheid tracht te onthullen en probeert *“to grab audiences by the balls!”* In 1952 kreeg regisseur-scenarist Fuller van Fox-baas Darryl Zanuck creatieve ruimte en voldoende budget voor een film over een militaire zelfmoordmissie. *Fixed Bayonets* volgt een peloton dat bij de Noord-Koreaanse opmars geïsoleerd achterblijft om de aftocht van hun eenheid te dekken.

Fuller toont geen lang uitgesponnen gevechten maar korte geweldexplosies en duikt vooral in het lichaam en de geest van de soldaten. Daarbij heeft hij oog voor fysieke uitputting en mentaal lijden. Maar ook voor verveling, angst en twijfel. Oorlog is voor Fuller een afwisseling van lange wachtperiodes en korte geweldserupties. De dood komt uit het niets en is verbonden met toeval. Zo wordt een soldaat in een ‘veilige’ grot fataal getroffen door een weerkaatsende kogel. Oorlog voeren is constant balanceren op een dunne lijn tussen leven en dood. Een dode bewaart zijn gelaatsuitdrukking en blik waardoor het besef van zijn overlijden maar met vertraging doorsijpelt.

Terwijl een korporaal worstelt met angst voor verantwoordelijkheid, ontdekken anderen de zinloosheid van heroïek. Bij een poging een gewonde kameraad te redden sterft een soldaat terwijl een andere alleen een stoffelijk overschot terugbrengt. “Voor het Amerikaanse leger was deze blik op oorlog vanuit soldatenstandpunt te somber, te begaan met de slachtoffers en te respectvol voor de vijand”, aldus Lafond, “maar bij het publiek sloeg hij aan.”

IVO DE KOCK

FIXED BAYONETS VERENIGDE STATEN, 1951 | REGIE SAMUEL FULLER | 92 MINUTEN | MET RICHARD BASEHART, GENE EVANS, MICHAEL O’SHEA, RICHARD HILTON, CRAIG HILL | + INTERVIEW FRANK LAFOND | DISTRIBUTIE RIMINI ÉDITIONS

FIXED BAYONETS

STEPHEN LOVERIDGE EN M.I.A. OVER *MATANGI/MAYA/M.I.A.*

‘GEEN AMERIKAANSE DROOM’

Wie liever naar de film dan naar de club gaat kan tijdens Amsterdam Dance Event ook naar de Nederlandse première van een enerverende muziekdocumentaire. Al heeft popicoon M.I.A. liever niet dat je *Matangi/Maya/M.I.A.* in het hokje van die wat doorsnee documentaires stopt: ‘In deze film zie ik een een vluchteling die de beste baan in de wereld krijgt.’

DOOR HUGO EMMERZAEL

Mathangi “Maya” Arulpragasam tolereert geen hokjesdenken. Haar muziek als rapper, zangeres en producer M.I.A. is te eclectisch, brutaal en geëngageerd om vast te pinnen op een stijl of genre. Buiten het prisma van de popcultuur weigert ze vooral om verward te worden met haar M.I.A.-persona. En waar het kan verzet ze zich ook nog tegen haar eigen afspiegeling in documentairereportret *Matangi/Maya/M.I.A.* van jeugdvriend Stephen Loveridge. “Ik wil nog steeds die hele film opnieuw monteren,” vertelt Arulpragasam aan een groep filmjournalisten in Berlijn, terwijl Loveridge er enigszins gekrenkt naast zit.

SLEUTELFIGUUR

Arulpragasam laat zich niet inkaderen. Dat blijkt uit *Matangi/Maya/M.I.A.* en uit dit interview waarin ze meerdere keren uithaalt naar de regisseur die jaren in haar schaduw – en in de montagekamer – heeft gesleuteld aan deze unieke muziekdocumentaire. Uniek omdat *Matangi/Maya/M.I.A.* verdergaat waar de meeste muziekdocumentaires ophouden. “Ik heb de afgelopen jaren zo’n beetje alle populaire muziekdocumentaires gezien,” vertelt Loveridge over wat zijn debuut onderscheidend maakt. “Ze gaan allemaal als volgt: een onwaarschijnlijk persoon wordt beroemd, lijkt de Amerikaanse Droom te behalen en drukt dan op de zelfvernietigingsknop. Ze krijgen een overdosis, een tragisch ongeluk of verbreken al het contact met hun vorige leven.”

“Dit is niet die film. Hier is geen Amerikaanse droom. Dat is de verkeerde droom om te hebben.” “Die droom *is* het probleem,” vult Arulpragasam aan. Zij ziet haar documentaire dan ook liever niet als een muziekdocumentaire. Een flashback: Arulpragasam was in 1975 geboren in Londen, maar in datzelfde jaar emigreerde het gezin naar het noordelijk deel van Sri Lanka, waar haar vader een sleutelfiguur werd bij de Tamils tijdens de burgeroorlog. Op haar elfde nam haar moeder haar weer mee terug naar Londen. Deze keer kwamen ze er terug naar als vluchteling. “De meeste documentaires over vluchtelingen eindigen op dit punt. De vluchteling bereikt nieuw land en krijgt misschien een baan,” vertelt Arulpragasam over *Matangi/Maya/M.I.A.*. “Deze film begint daar juist en laat vervolgens zien hoe die vluchteling een internationaal gerespecteerde popster wordt.”

REACTIONAIR

Matangi/Maya/M.I.A. viert die roem niet. Integendeel, een groot deel van de documentaire gaat juist over hoe Arulpragasams kraakheldere boodschap – over vluchtelingen, kapitalisme en mensenrechten - door de mangel van de popcultuur wordt gehaald. Zonder sensationeel te worden laat Loveridge zien hoe M.I.A. voor zogenaamde controverses zorgt met Madonna’s Super Bowl Halftime Show als absoluut hoogte-/dieptepunt. Toen gaf Arulpragasam op *prime time television* een middelvinger naar de camera, wat haar bijna haar gehele carrière heeft gekost. “Ik maak vergissingen,” legt Arulpragasam uit over hoe ze terugkijkt naar zulke momenten in de film, “maar wat kan ik anders doen? Ik reageer op reacties. Wat moet ik dan doen? Zwijgen?”

Zwijgen deed ze nooit. Gevoed door de turbulente energie van Sri Lanka ontwikkelde Arulpragasam al op vroege leeftijd een bijzondere, anarchistische esthetiek die ze kwijt kon in haast elk medium: graffiti, film en uiteindelijk muziek. *Matangi/Maya/M.I.A.* gaat dan toch stiekem in traditionele muziekdocumentairemodus, wanneer vroeg materiaal van een musicerende Arulpragasam achter elkaar wordt gezet. En ook dat is enerverend om te zien en horen. Wat M.I.A. aan het begin van de eenentwintigste eeuw deed was namelijk behoorlijk baanbrekend. Haar toentertijd unieke combinatie van punk, hip hop en ‘wereldmuziek’ is pas veel later doorgedrongen tot mainstream popmuziek.

BEVRIJDEND

“Het was zo verslavend,” vertelt Arulpragasam in Berlijn over haar eerste aanraking met drumcomputers en samplers. “Ik werkte in een winkel in Londen. Ik had geen geld om materiaal voor mijn kunst te kopen. Ik had alleen een microfoon die je kon aansluiten op een Roland 505 sampler. Elk geluid dat ik met die microfoon in die zwarte machine stopte kon ik gebruiken en kostte me niets. Ik hoefde geen producten meer te kopen voor mijn kunst. Ik hoefde ze ook niet te stelen. Het kwam direct uit mijn mond. Dat was zo bevrijdend. Ineens was ik van niets of niemand meer afhankelijk.”

Precies dat idee vat het verdere verloop van Arulpragasams carrière samen. Als hybride tussen een muziek- en vluchtelingdocumentaire toont *Matangi/Maya/M.I.A.* vooral hoe zij in een steeds grotere publieke arena haar onafhankelijkheid heeft geprobeerd te houden om haar eigen verhaal te vertellen. Niemand kan dat namelijk voor haar doen, zelfs Loveridge niet. Al schemert in het gesprek tussen Arulpragasam en de regisseur van haar levensportret door dat haar kritiek op de film vooral te maken heeft met hoe confronterend *Matangi/Maya/M.I.A.* voor haar is om te zien. “In deze film zie ik een vluchteling die de beste baan in de wereld krijgt, wat een lading nieuwe problemen met zich meebrengt. Dat touwgetrek tussen mij en de industrie kan ik nog niet onder ogen zien, omdat het aantoont hoe raar mijn leven eigenlijk is. Die extremen in mijn leven kan ik eigenlijk nog niet verwerken.”

MATANGI/MAYA/M.I.A. VERENIGDE STATEN/GROOT-BRITTANNIË, 2018 | REGIE STEPHEN LOVERIDGE | 96 MINUTEN | MET M.I.A. | TE ZIEN OP 20 OKTOBER IN MELKWEG CINEMA TIJDENS AMSTERDAM DANCE EVENT, VANAF 7 JANUARI OP DVD, BLU-RAY EN VOD

Actie!

V.L.N.R. ROSWITHA COMMANDEUR, COSIMA BAS, ANNA LUYTEN, NINA FOKKER, ANNA DRIJVER EN ANNEKE STEENHUIZEN | OP DE ACHTERGROND DE VAN STRAAT GEPLUKTE FIGURANT RONALD, PRODUCTIE-ASSISTENT ANNELOES BAKKER, REGISSEUR ROBIN DE PUY EN – ACHTER DE CAMERA – MAARTEN VAN ROSSEM

Kamperfoelieweg 160, 1032 HV Amsterdam 13 augustus 2018, 14.42 uur

"Volgens buienradar zou het nu droog moeten zijn", zegt Robin de Puy's assistent Daan de Jager, terwijl hij bij de voordeur van het Turkse restaurant Hanimeli in Amsterdam-Noord naar de grijze lucht staart. "Maar het miezert en dat zie je direct op die effen stof. Dus ik ga paraplu's kopen." Binnen treft De Puy de laatste voorbereidingen voor haar gefilmde ode aan de begin dit jaar overleden tv-presentatrice Mies Bouwman.

De ode is een idee van *De Wereld Draait Door*, geïnspireerd op een rubriek van het in de jaren zestig door Mies Bouwman gepresenteerde praatprogramma *Mies en scène*. Destijds bewerkten kunstenaars als Jan Wolkers, André Volten en Wim T. Schippers naar eigen inzicht een kubus, die op elkaar gestapeld een soort totempaal vormden. Als eerbetoon aan Mies vroeg Matthijs van Nieuwkerk cum suis een aantal kunstenaars, onder wie Gerti Bierenbroodspot, Maarten Baas, Ans Markus, Marte Röling en De Puy om een kubus te maken. Het eindresultaat zal worden getoond bij Beeld en Geluid in Hilversum.

De Puy (Oude-Tonge, 1986) studeerde in 2009 af aan de Fotoacademie Rotterdam, was in 2016 Fotograaf des Vaderlands en maakte samen met cameraman Maarten van Rossem – die ook het camerawerk deed voor Simone de Vries' documentaire over De Puy – al een aantal commercials en een videoclip voor Wende. Aanvankelijk wilde ze vier foto's maken voor haar kubus, maar daar kwam ze snel op terug. "Mies is televisie. Daar móet bewegend beeld bij."

Ze nam al filmpjes op ("Ik zie het als bewegende foto's") met verstrengelde lichamen, als ode aan Mies en haar man Leen Timp, en van een veld met bloemen, want "Mies had een prachtige tuin en ze was dol op bloemen". Vandaag staat in het teken van het broekpak – in de vroege jaren zeventig, toen ze de populaire tv-quiz *Eén van de acht* presenteerde, zo ongeveer het handelsmerk van Mies Bouwman.

Terwijl voor in het restaurant twee mannen een potje backgammon spelen en in de keuken de voorbereidingen voor het avondmaal worden getroffen, hijsen een aantal vrouwen zich in hun broekpak. Het zijn vrienden en bekenden van De Puy, opgetrommeld via Facebook en andere sociale media. "Ik wilde eerst tweehonderd vrouwen hebben, maar bedacht me net op tijd dat dat veel te veel tijd zou gaan kosten. Zoveel broekpakken heb ik ook helemaal niet. Ik heb alleen nog wat samples maatje 34, 36 over, maar daar past geen normale vrouw in."

Het miezert nog steeds als alle dames in broekpak – streepje, ruit, wit, grijs, donkergrijs en beige – en bijpassend colletje op de 'set' arriveren. Voor de roze huisjes op de hoek van de Sneeuwbalweg en Kalmoestraat, pal naast het Noorderparkbad, staat het bestelbusje van De Jager geparkeerd. Als hij de paraplu's heeft uitgedeeld en Van Rossem zijn camera onder de opengeklapte achterklep heeft geposteerd, sommeert De Puy de dames in broekpak om op een rijtje te gaan staan, hun rug naar de camera.

Een buurtbewoner die ze drie minuten eerder van straat heeft geplukt ("Ik vond 'm er leuk uitzien") krijgt de opdracht voorbij te lopen; de dames moeten zich vervolgens een voor een omdraaien. "Oké, Ronald, loop maar naar mij toe. Maar niet naar mij kijken," zegt De Puy, die naast de camera staat. "Heel goed."

Als ze even later nog een take willen opnemen, blijkt de figurant te zijn verdwenen. "O fuck, hij is doorgelopen", zegt De Puy. Ze snelt achter hem aan en leidt hem terug naar zijn beginpositie. Even later draait de camera weer. Een passerende Noorderling grapt dat hij niet in beeld wil; hij moet nog zes jaar gevangenis uitzitten.

"Die beweging is leuk, toch?" zegt De Puy na nog een take – het lijkt *Les parapluies de Cherbourg* wel, Jacques Demy's klassieker met Catherine Deneuve. "En dat gedoe met de paraplu's ook, toch?" Het is dan al gestopt met regenen, maar Van Rossem is het met haar eens; de paraplu's blijven. "Die zorgen voor een kolderieke *shizzle*."

JAN PIETER EKKER
FOTO BOB BRONSHOFF

ODE AAN MIES (ONDERDEEL VAN DE TOTEMPAAL GEMAAKT DOOR 7 KUNSTENAARS) | NEDERLAND, 2018 | REGIE ROBIN DE PUY | CAMERA MAARTEN VAN ROSSEM | MONTAGE BJORN MENTINK | BNNVARA (DE WERELD DRAAIT DOOR) | TE ZIEN VANAF OKTOBER BIJ BEELD EN GELUID OP HET MEDIAPARK IN HILVERSUM

DE FILMKRANT #414 VERSCHIJNT OP DONDERDAG 25 OKTOBER

Volgende maand

TOUCH ME NOT LEAVE NO TRACE THE WILD PEAR TREE LA TERRA DELL'ABBASTANZA DE DIRIGENT THE FRONT RUNNER THE KING LIFE ITSELF ALL ALONE MY FOOLISH HEART ROBIN HOOD HUNTER KILLER WIDOWS SUSPIRIA GIRL RGB LAS HEREDERAS LORO GRÄNS MARY SHELLEY IN DEN GÄNGEN HET HUT SYNDICAAT I STILL SEE YOU HALLOWEEN THE WIFE RAMEN SHOP WELCOME HOME NIET SCHIETEN MONKY

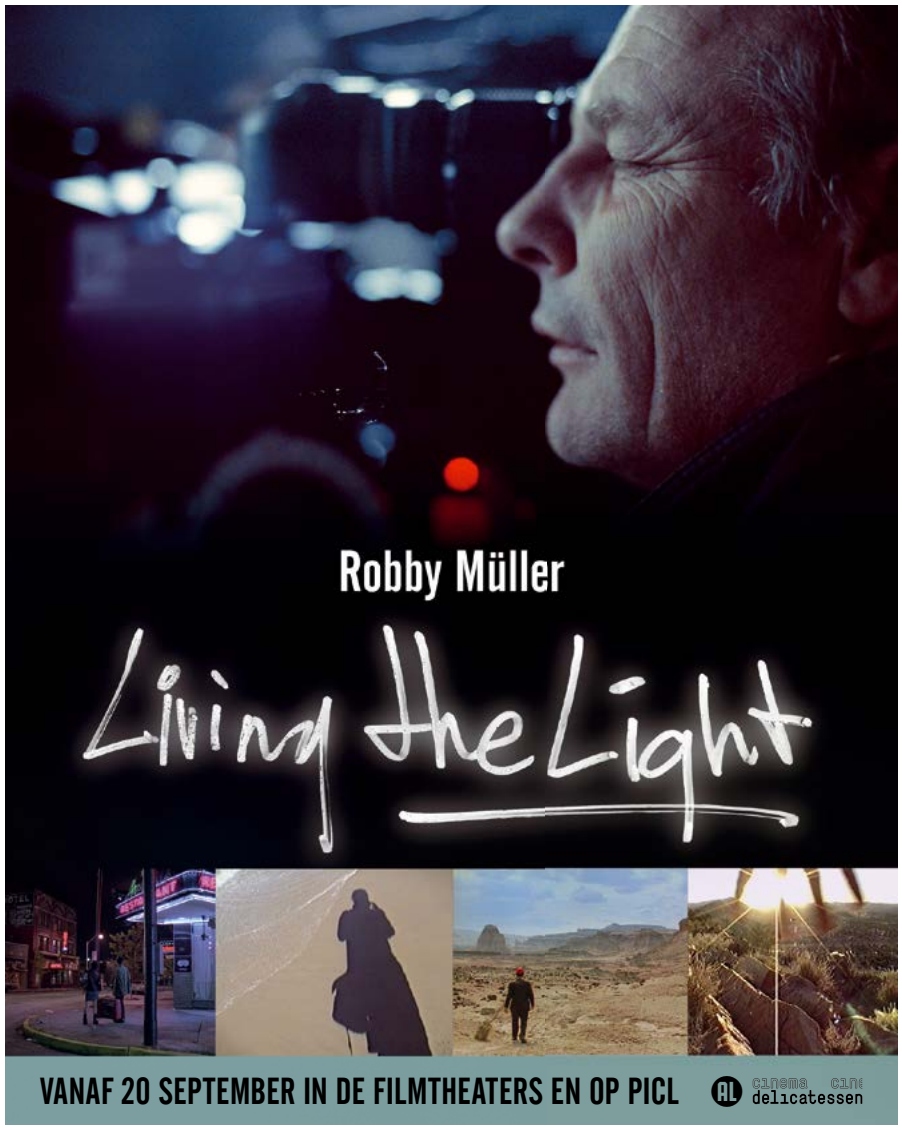
Robby Müller
Living the Light
VANAF 20 SEPTEMBER IN DE FILMTHEATERS EN OP PICL
cinema delicatessen

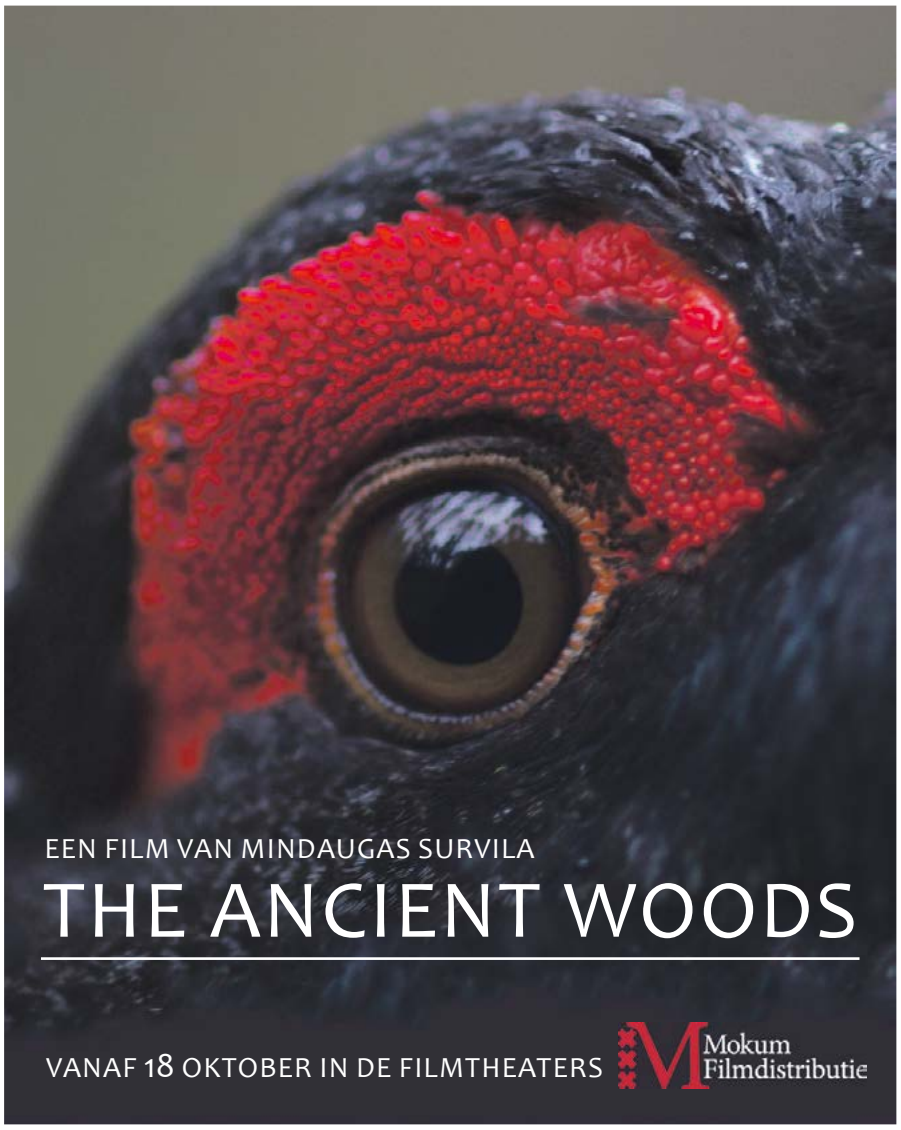
EEN FILM VAN MINDAUGAS SURVILA
THE ANCIENT WOODS
VANAF 18 OKTOBER IN DE FILMTHEATERS
Mokum Filmdistributie

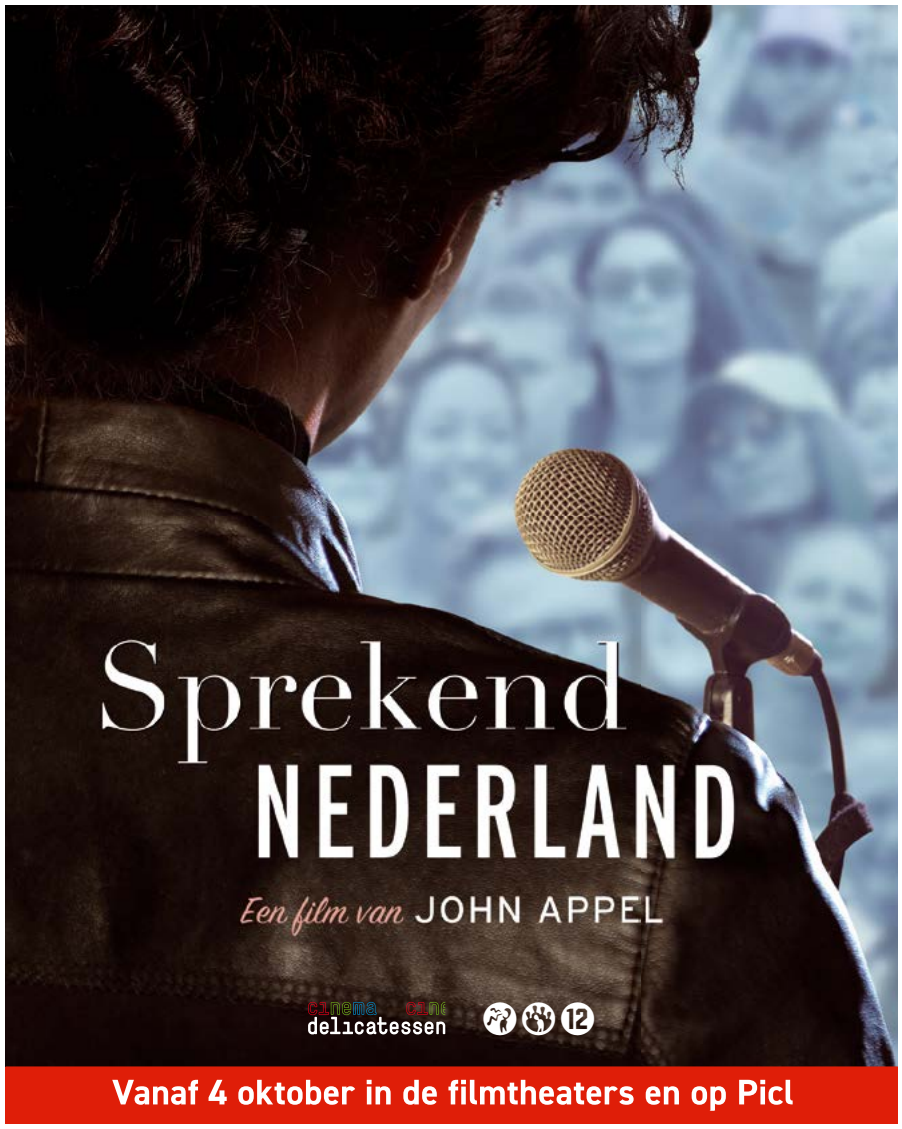
Sprekend NEDERLAND
Een film van JOHN APPEL
cinema delicatessen
Vanaf 4 oktober in de filmtheaters en op Picl

STAY SAD
sundance
INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM
PITY
20 SEPTEMBER IN DE BIOSCOOP
VAN DE AUTEUR VAN DOGTOOTH, THE LOBSTER EN THE KILLING OF A SACRED DEER
EEN UITGAVE VAN DE FILMFREAK

68 Internationale Filmfestspiele Berlin
Competition
FRANZ ROGOWSKI
PAULA BEER
"INTENSE AND MESMERIZING"
THE HOLLYWOOD REPORTER
"PETZOLD'S MOST CONCEPTUALLY DARING FILM TO DATE"
VARIETY
EEN FILM VAN CHRISTIAN PETZOLD
TRANSIT
GEBASEERD OP HET GELIJKNAMIGE BOEK VAN ANNA SEGHERS
VANAF 27 SEPTEMBER IN DE BIOSCOOP
www.imaginefilm.nl

WINNAAR
FIPRESCI AWARD
OFFICIAL SELECTION
COMPETITION
FESTIVAL DE CANNES
★★★★
"MASTERFULLY CRAFTED MURAKAMI ADAPTION"
THE GUARDIAN
★★★★★
"ONWEERSTAANBAAR"
DE MORGEN
AH-IN YOO
STEVEN YEUN
JONG-SEO JUN
BURNING
EEN FILM VAN LEE CHANG-DONG
VANAF 11 OKTOBER IN DE BIOSCOOP
©2018 PINEHOUSEFILM CO., LTD. ALL RIGHTS RESERVED
WWW.IMAGINEFILM.NL